

UCHWAŁA NR IX/70/2024
RADY MIEJSKIEJ ŁASIN

z dnia 23 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024 - 2030"

Na podstawie art. 10e ust. 1-4, art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.¹⁾) w związku z art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030" stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Łasin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Janusz Heinrich

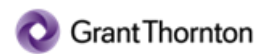
¹⁾Dz. U. z 2024 r., poz. 1572

²⁾Dz. U. z 2024 r., poz. 862; poz. 1717

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030

Wykonawca: Grant Thornton Frąckowiak Prosta spółka akcyjna
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: listopad 2024 r.

Spis treści

SPIS TABEL.....	4
SPIS SCHEMATÓW	4
WPROWADZENIE	5
ROZDZIAŁ I.....	7
WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	7
1.1. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA MIASTA I GMINY ŁASIN – ANALIZA SWOT.....	7
1.2. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA SFERY SPOŁECZNEJ.....	8
1.3. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA SFERY PRZESTRZENNEJ	9
1.4. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA SFERY GOSPODARCZEJ	10
ROZDZIAŁ II.....	11
CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM.....	11
ROZDZIAŁ III.....	15
KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH.....	15
ROZDZIAŁ IV.	19
OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	19
ROZDZIAŁ V.	36
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY, ROZUMIANY JAKO DOCELOWY UKŁAD ELEMENTÓW SKŁADOWYCH PRZESTRZENI.....	36
5.1. STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH.....	36
5.2. SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH	37
5.3. GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH.....	40
5.4. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	41
5.5. WIZJA ROZWOJU MIASTA I GMINY ŁASIN	44
5.6. KONCEPCJA ROZWOJU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY ŁASIN NA TLE KONCEPCJI ROZWOJU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO- POMORSKIEGO	45
ROZDZIAŁ VI.	49
USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE	49
6.1. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	49
6.2. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.	51
6.3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIE SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	53
6.4. ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	55
6.5. ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	55
6.6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	56
6.7. ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 kW	57
6.8. ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO	58
6.9. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	59
6.10. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	60
ROZDZIAŁ VII.	62
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	62
7.1. „STRATEGIA PRZYSPIESZENIA 2030+”	62

7.2. WYZWANIA ROZWOJOWE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII PRZYSPIESZENIA 2030+	63
7.3. WIZJA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO	63
7.4. CELE I KIERUNKI ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	64
7.5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	67
7.6. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ZAPLANOWANYCH W STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY ŁASIN Z KIERUNKAMI ROZWOJU OKREŚLONYMI W STRATEGII PRZYSPIESZENIA 2030+	70
ROZDZIAŁ VIII.	87
SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	87
8.1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA REALIZACJĘ STRATEGII	87
8.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	98
8.3. SYSTEM MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII	101
ROZDZIAŁ IX.	106
RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	106
ODSTĄPIENIA OD PRZEPROWADZENIA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	115
ZAŁĄCZNIKI	116

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT w sferze społecznej	8
Tabela 2. Analiza SWOT w sferze przestrzennej	9
Tabela 3. Analiza SWOT w sferze gospodarczej	10
Tabela 4. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze społecznej	12
Tabela 5. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze przestrzennej	13
Tabela 6. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze gospodarczej	13
Tabela 7. Planowane kierunki działań	15
Tabela 8. Planowane kierunki działań	20
Tabela 9. Filary „Strategii Przyspieszenia 2030+” oraz ich rola w kształtowaniu jakości życia i konkurencyjności gospodarki	64
Tabela 10. Cel nadrzędny, cele główne oraz cele operacyjne „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”	66
Tabela 11. Obszary Strategicznej Interwencji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ustanowione do roku 2030	68
Tabela 12. Spójność kierunków działań Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin z kierunkami rozwoju Strategii Przyspieszenia 2030+	71
Tabela 13. Ramy realizacyjno-organizacyjne planowanych działań strategii	89
Tabela 14. Dokumenty wykonawcze systemu realizacji strategii	99
Tabela 15. Lista wskaźników wraz z określeniem wartości oraz tendencji zmian, których osiągnięcie będzie świadczyć o prawidłowym tempie realizacji strategii	101
Tabela 16. Ramy finansowe i źródła finansowanie działań Miasta i Gminy Łasin	107

Spis schematów

Schemat 1. Analiza SWOT	7
Schemat 2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	14
Schemat 3. Obszary strategicznej interwencji – sposób rozumienia, rodzaje i sens ich identyfikacji ..	62
Schemat 4. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii	88

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030 powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę zdefiniowania kierunków kompleksowego rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy. Głównym jej celem jest wskazanie kierunków rozwoju Miasta i Gminy, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego.

W pracach nad przygotowaniem Strategii brali udział przede wszystkim przedstawiciele władz Miasta i Gminy, przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy, pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Łasin oraz mieszkańcy.

Strategia jest podstawowym i najważniejszym dokumentem na szczeblu lokalnym, wskazującym problemy, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju.

Niniejszy dokument został sporządzony w oparciu o zapisy art. 10e i 10f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609, 721).

Zgodnie z wyżej wskazanymi przepisami prawnymi, niniejsza Strategia zawiera następujące elementy:

1. wnioski z diagnozy,
2. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
3. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
4. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
5. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni,
6. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
7. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań,
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Dla niniejszej Strategii nie opracowano rozdziału „Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy” gdyż na terenie Miasta i Gminy Łasin nie zostały takie obszary zdefiniowane.

Integralną częścią Strategii jest **„Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Łasin na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030”**, stanowiąca załącznik nr 1 do Strategii. Diagnoza pozwoliła przygotować ogólną ocenę stanu istniejącego obecnie w Mieście i Gminie oraz określić jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Stanowiła ona punkt wyjścia całego procesu planowania strategicznego.

Głównym celem Strategii jest umożliwienie i sprzyjanie efektywnemu, prawidłowemu i szybkiemu rozwojowi Miasta i Gminy zgodnie z przyjętym planem. Dokument wspiera pozytywne zmiany zachodzące na obszarze Miasta i Gminy i pomaga w minimalizowaniu lub przewyżnianiu pojawiających się barier. W tym kontekście istotna jest współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Dokument ten ułatwia lokalnym władzom rozwiązywanie problemów gospodarczych, społecznych, ekologicznych i prawnych oraz pozwala na racjonalne organizowanie przyszłych działań. Opracowanie strategii jest ponadto ważne z punktu widzenia możliwości ubiegania się o środki zewnętrzne – krajowe i zagraniczne, w tym środki z Unii Europejskiej.

W proces tworzenia Strategii włączeni zostali mieszkańcy, którzy mieli możliwość wypowiedzieć się na temat postrzegania jakości życia na terenie Miasta i Gminy oraz na temat swoich oczekiwań w zakresie kierunków rozwoju w latach obowiązywania Strategii w przeprowadzonej **ankiecie. Raport z ankiet** stanowi załącznik nr 2 do Strategii. Ponadto dnia 05.06.2024 roku zostało zorganizowane spotkanie konsultacyjne, podczas którego zaprezentowano wyniki diagnozy oraz zdefiniowano kierunki rozwoju Gminy.

Do pracy nad Strategią wyznaczeni zostali przede wszystkim pracownicy Referatu Inwestycji Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami. Ponadto w pracach nad Strategią brali udział przedstawiciele jednostek podległych oraz reprezentanci różnych środowisk działających na terenie Miasta i Gminy Łasin.

Przy opracowywaniu strategii wykorzystano metodę ekspercką i uspołecznioną planowania strategicznego. Strategia została przygotowana w oparciu o dokumentację oraz analizę danych statystycznych i informacji, jakich dostarczyły konsultacje i spotkania robocze z przedstawicielami wszystkich środowisk Gminy, a także dokumenty strategiczne.

Dokument uwzględnia wnioski i sugestie sformułowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji.

Rozdział I.

Wnioski z diagnozy

1.1. Wnioski z diagnozy dla Miasta i Gminy Łasin – analiza SWOT

Bazą dla formułowania celów strategicznych są wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego. Najpopularniejszą metodą oceny stanu obecnego Gminy jest analiza SWOT. Nazwa tej metody wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesess), szanse (opportunities) i zagrożenia (therats) – jednocześnie stanowią one pole do przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego.

Opierając się na wnioskach z przeprowadzonej diagnozy w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zidentyfikowano poszczególne elementy analizy SWOT – silne i słabe strony (cechy Gminy, czynniki zależne od jej decyzji) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne, niezależne od Gminy, pojawiające się w otoczeniu).

Wyniki analizy SWOT są punktem wyjścia do opracowania wyzwań rozwojowych lub scenariuszy rozwoju, próbujących opisywać prawdopodobne procesy w zależności od tego, jakie zostaną zastosowane rozwiązania bądź, które z czynników zewnętrznych (zagrożenia, szanse), urzeczywistnią się. Następnym wyborem jednego z takich scenariuszy będzie określony schemat celów.

Kolejnym etapem będzie ocena ważności poszczególnych czynników i wybór tych, które będą mieć dla procesów rozwoju Miasta i Gminy priorytetowe znaczenie. Taką uporządkowaną analizę stopnia oddziaływania poszczególnych czynników na siebie wzajemnie i prognostycznych skutków takich relacji traktuje się jako punkt wyjścia do sformułowania strategii i celów rozwoju Miasta i Gminy.

Schemat 1. Analiza SWOT

CZYNNIKI	POMOCNE W OSIĄGANIU CELU	SZKODLIWE W OSIĄGANIU CELU
WEWNĘTRZNE (cechy obszaru)	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
ZEWNĘTRZNE (cechy otoczenia)	SZANSE	ZAGROŻENIA

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT dla Miasta i Gminy Łasin została opracowana dla każdej z przebadanych sfer osobno i przedstawiona w kolejnych podrozdziałach w ujęciu tabelarycznym.

1.2. Wnioski z diagnozy dla sfery społecznej

Tabela 1. Analiza SWOT w sferze społecznej

Sfera społeczna	
Mocne strony	Słabe strony
Aktywna działalność instytucji kultury i sportu Dobrze rozwinięta infrastruktura obiektów sportowych oraz aktywne wspieranie rozwoju sportu Dbanie o lokalne tradycje i zwyczaje Dbanie o aktywność fizyczną dzieci i młodzieży Szeroka oferta zajęć dla dzieci w Przedszkolu Miejskim Rozwinięta infrastruktura edukacyjna i oferta zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych Funkcjonowanie szkoły ponadpodstawowej na terenie Miasta i Gminy Dobre wyniki egzaminu maturalnego w Zespole Szkół ponadpodstawowych Aktywna działalność MGOPS Malejąca liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej Aktywna działalność Środowiskowego Domu Samopomocy Szeroka oferta usług medycznych na miejscu Spora liczba organizacji pozarządowych na terenie Miasta i Gminy i dobra współpraca z nimi Aktywna działalność OSP i dobre wyposażenie remiz	Malejąca liczba mieszkańców Miasta i Gminy Starzejące się społeczeństwo Braki w infrastrukturze świetlic wiejskich Niski poziom aktywności mieszkańców w zakresie korzystania z proponowanej oferty kulturalnej Brak żłobków na terenie Miasta i Gminy Zmniejszająca się liczba uczniów Słabe wyniki egzaminu ósmoklasisty Niski poziom zaufania społecznego Brak dostatecznej liczby lekarzy specjalistów Niewystarczająca infrastruktura obiektów ochrony zdrowia Wzrastająca liczba interwencji publicznych i miejscowych zagrożeń
Szanse	Zagrożenia
Zwiększenie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców Możliwość wykorzystania dotacji zewnętrznych na realizację projektów o charakterze społecznym i edukacyjnym Wykorzystanie potencjału osób, które dotąd nie uczestniczyły w życiu społecznym Miasta i Gminy Wykształcona, zaangażowana i doświadczona kadra nauczycielska w szkołach gminy Zachowanie i kultywowanie tradycji, obrzędów i zwyczajów lokalnych Wypromowanie produktów lokalnych Dalszy rozwój usług społecznych Poprawa jakości usług zdrowotnych	Pogłębianie się niekorzystnych trendów demograficznych w kraju Ubożenie społeczeństwa Odływ zdolnej młodzieży z terenu Miasta i Gminy Obecność pandemii i wojny wpływająca na wzrost bezrobocia, załamanie dochodów gospodarstw domowych, a w konsekwencji poszerzenie się sfery ubóstwa Pogarszający się system ochrony zdrowia Rozluźnianie więzi społecznych i rodzinnych

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Wnioski z diagnozy dla sfery przestrzennej

Tabela 2. Analiza SWOT w sferze przestrzennej

Sfera przestrzenna	
Mocne strony	Słabe strony
Wysokiej jakości gleby sprzyjające rozwojowi rolnictwa Liczne formy ochrony przyrody, duża powierzchnia obszarów chronionych Dobre warunki do rozwoju turystyki i rekreacji – malownicze krajobrazy, wiele jezior Wiele ciekawych zabytków Korzystne położenie komunikacyjne, przy drodze krajowej nr 16, w niedalekiej odległości od Miasta Grudziądz i autostrady A1 Dobrze rozwinięta sieć dróg i dobry stan dróg gminnych Sukcesywnie rozbudowywana sieć światłowodowa Wysoki stopień zwodociągowania Rozwój OZE	Mała lesistość terenu Mało szlaków turystycznych Niewystarczające wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju turystyki Niewystarczające wyeksponowanie walorów krajobrazowych dla rozwoju turystyki Zły stan dróg powiatowych na terenie Miasta i Gminy Słabo rozwinięta sieć ścieżek pieszo-rowerowych Brak połączeń kolejowych Stosunkowo niski stopień skanalizowania, wynikający z zabudowy rozproszonej Brak zgazyfikowania części wiejskiej Gminy Sukcesywnie rosnąca liczba odpadów
Szanse	Zagrożenia
Dobre warunki do rozwoju rolnictwa Rozwój walorów turystycznych i rekreacyjnych Wzrost aktywności turystycznej Polaków Wzrost świadomości ekologicznej Zwiększenie skali promocji walorów Miasta i Gminy Bliskość autostrady A1 Możliwość wykorzystania dotacji zewnętrznych na realizację projektów o charakterze infrastrukturalnym Inwestycje w drogi lokalne, ścieżki pieszo-rowerowe i infrastrukturę komunikacyjną Dalszy rozwój OZE	Zmieniający się klimat Pogarszający się stan środowiska naturalnego Zmieniające się przepisy prawne Brak możliwości wykorzystania dofinansowania inwestycji ze środków unijnych

Źródło: Opracowanie własne

1.4. Wnioski z diagnozy dla sfery gospodarczej

Tabela 3. Analiza SWOT w sferze gospodarczej

Sfera gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych Rolniczy charakter gminy Niski poziom bezrobocia Stabilna sytuacja finansowa Gminy	Brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych
Szanse	Zagrożenia
Zmiana mentalności odnośnie podejmowania własnej działalności gospodarczej Uproszczenie procedur administracyjnych w zakresie zakładania działalności gospodarczej Podnoszenie kwalifikacji/przekwalifikowywanie osób bezrobotnych Zachęcenie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy	Możliwość pogorszenia się sytuacji finansowej Gminy w przyszłości Pogłębiające się bezrobocie Możliwość braku podjęcia działań aktywizujących osoby bezrobotne w przyszłości Brak oferty edukacyjnej dającej możliwości przekwalifikowania się/podnoszenia kwalifikacji Zmieniające się przepisy w prawie dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział II.

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Wnioski z wykonanej diagnozy stały się podstawą dla opracowania części programowej strategii rozwoju Miasta i Gminy Łasin, która zawiera najważniejsze założenia polityki rozwoju lokalnego.

Cel definiowany jest jako stan/efekt/sytuacja/rozwiązanie problemu, do którego się dąży, czemu coś ma służyć. Opisuje on przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej. Cele rozwojowe opisują stan docelowy, który powstanie w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Powinny one pozostawać w ścisłej relacji z wnioskami z diagnozy. Jednocześnie realizują one wizję rozwoju, którą obrazuje model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta i Gminy. Wizja opisuje pożądany stan Miasta i Gminy w perspektywie długookresowej.

Cele strategiczne mają charakter długofalowy, przedstawiają generalny kierunek postępowania w realizacji planowanej wizji rozwoju Miasta i Gminy. Odpowiadają one ponadto na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?”.

Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określając narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych, jednocześnie odpowiadając na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Ważne jest, by cele, a następnie kierunki działań odpowiadały na potrzeby rozwojowe Miasta i Gminy i:

- rozwiązywały najważniejsze problemy,
- zmniejszały bariery rozwojowe,
- wzmacniały potencjał lokalny,
- wykorzystywały zasoby własne i szanse pojawiające się w otoczeniu,
- łączyły działania z różnych dziedzin w zintegrowane projekty.

Cele formułowane są w odpowiedzi na problemy (słabe strony, zagrożenia), które zidentyfikowano na etapie diagnostycznym oraz dla lepszego wykorzystania istotnych zasobów i potencjałów Miasta i Gminy (mocne strony, szanse). Każdy z celów powinien być określony w sposób SMART:

- SPECIFIC – konkretny, określony, jasno zdefiniowany, dokładny,
- MEASURABLE – mierzalny, możliwy do wyrażenia w przyjętych jednostkach miary,
- ATTAINABLE – osiągalny, możliwy do zrealizowania, niekiedy odczytywany jeszcze jako ACCEPTABLE – akceptowalny (przez wielu współpracujących podmiotów) oraz AMBITIOUS – ambitny,
- REALISTIC – realistyczny przy istniejących zasobach, a także RELEVANT – istotny z punktu widzenia celów interwencji,
- TIME-BOUNDED – zdefiniowany, określony w czasie, a także TRACKABLE – możliwy do śledzenia.

Zidentyfikowane w analizie SWOT, zarówno problemy, jak i mocne strony wymagają określenia celów strategicznych dla Miasta i Gminy Łasin, które stanowią bezpośrednią odpowiedź na istniejące tam trudności rozwojowe i potencjały. To właśnie te cele pomagają określić kierunki rozwoju Miasta i Gminy.

Niniejsza strategia wyznacza cele strategiczne osobno dla każdej z trzech analizowanych sfer, tj.:

- dla sfery społecznej,
- dla sfery przestrzennej,
- dla sfery gospodarczej.

Realizacja celów strategicznych możliwa będzie poprzez zdefiniowanie, a następnie osiągnięcie konkretnych celów operacyjnych.

W wizji Miasta i Gminy Łasin w 2030 roku założono uzyskanie określonego stanu jej rozwoju, gdzie wskazano na rozwiniętą infrastrukturę i ofertę edukacyjną, kulturalną, sportową i zdrowotną oraz na dostosowanie infrastruktury technicznej do potrzeb mieszkańców i określonych standardów. Ponadto zaplanowano wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy. W ten sposób zostały wyłonione najważniejsze „wyzwania” stojące przed Miastem i Gminą Łasin, zarówno w obszarze społecznym, przestrzennym, jak i gospodarczym.

Działania w zakresie obszaru społeczeństwa nie ograniczają się jedynie do zapewnienia samej infrastruktury zaspokajającej potrzeby socjalne, edukacyjne czy kulturalne ludności. W grę wchodzi również działania „miękkie” w zakresie m.in. edukacji, czy usług społecznych. Ponadto znajdują się tu także działania zmierzające do szeroko pojętego aktywizowania mieszkańców.

Spełnienie wizji będzie wymagało zrealizowania poszczególnych działań we wszystkich obszarach aktywności Miasta i Gminy Łasin. Stąd konieczność określenia celów strategicznych, których osiągnięcie zagwarantuje wypełnienie wizji.

Na podstawie informacji uzyskanych w wyniku diagnozy obszaru, ankiet, analizy SWOT oraz spotkań konsultacyjnych wypracowano szkielet Strategii, który złożony jest z trzech celów strategicznych, których uszczegółowieniem będą z kolei cele operacyjne, do których będą przypisane określone kierunki działań.

W poniższej tabeli przedstawiono cel strategiczny oraz cele operacyjne w sferze społecznej:

Tabela 4. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze społecznej

CEL STRATEGICZNY I: Wzrost aktywności lokalnej i poziomu kształcenia poprzez rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i sportowej		
	Lp.	Cel operacyjny
SFERA SPOŁECZNA	I.1	Aktywizacja mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i oferty kulturalno-sportowej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi
	I.2	Wysokiej jakości infrastruktura i oferta edukacyjna
	I.3	Rozwój oferty usług dla osób wymagających wsparcia
	I.4	Dbłość o zdrowie mieszkańców
	I.5	Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego

Źródło: Opracowanie własne

Rozwój lokalny i regionalny nie wynika wyłącznie z inwestowania w infrastrukturę. Szczególnie ważnym komponentem jest potencjał kapitału ludzkiego i odpowiednie jego wykorzystanie. Zdolność społeczności lokalnej do integracji i samoorganizacji gwarantuje jednostce trwały rozwój, będący odpowiedzią na potrzeby mieszkańców. Tworzenie warunków dla zwiększania aktywności i integracji społecznej powinno stanowić ważny element w planowaniu przyszłości Miasta i Gminy i jej mieszkańców. Pobudzanie aktywności społeczności lokalnej pozwoli na aktywne włączenie mieszkańców w działania na rzecz najbliższego otoczenia. Przyczyni się tym samym do zwiększania konsekwentnego wysokiego potencjału miejsca zamieszkania. Pozwoli także na wypracowanie właściwych narzędzi współpracy i partnerstwa rozumianego jako płaszczyzna współpracy władz gminnych, organizacji (stowarzyszeń) działających na terenie Miasta i Gminy, środowisk związanych z lokalną przedsiębiorczością oraz gmin ościennych.

W poniższej tabeli przedstawiono cel strategiczny oraz cele operacyjne w sferze przestrzennej:

Tabela 5. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze przestrzennej

CEL STRATEGICZNY II: Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o potencjał zasobów lokalnych		
	Lp.	Cel operacyjny
SFERA PRZESTRZENNA	II.1	Rozwój infrastruktury w celu wykorzystania walorów turystycznych Miasta i Gminy
	II.2	Ochrona dziedzictwa kulturowego i rewitalizacja przestrzeni publicznych
	II.3	Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej
	II.4	Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwiązania ekologiczne
	II.5	Rozwój gospodarki mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej

Źródło: Opracowanie własne

Obszar środowiska naturalnego to przede wszystkim działania z zakresu ochrony środowiska, przeciwdziałające zanieczyszczeniom obszaru i sprzyjające podnoszeniu świadomości ekologicznej.

Rozwój infrastruktury technicznej jest jednym z głównych czynników wpływających na stworzenie mieszkańcom właściwych warunków życia, a tym samym zagwarantowanie im określonego poziomu atrakcyjności pod względem miejsca zamieszkania.

W wyniku realizacji działań infrastrukturalnych można zagwarantować mieszkańcom wysoką, jakość życia, co w konsekwencji generuje rozwój społeczny, a także gospodarczy obszaru. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury przyczyni się do podniesienia konkurencyjności Miasta i Gminy, a także może stanowić doskonały argument zachęcający do osiedlania się nowych mieszkańców na jej terenie.

W poniższej tabeli przedstawiono cel strategiczny oraz cele operacyjne w sferze gospodarczej:

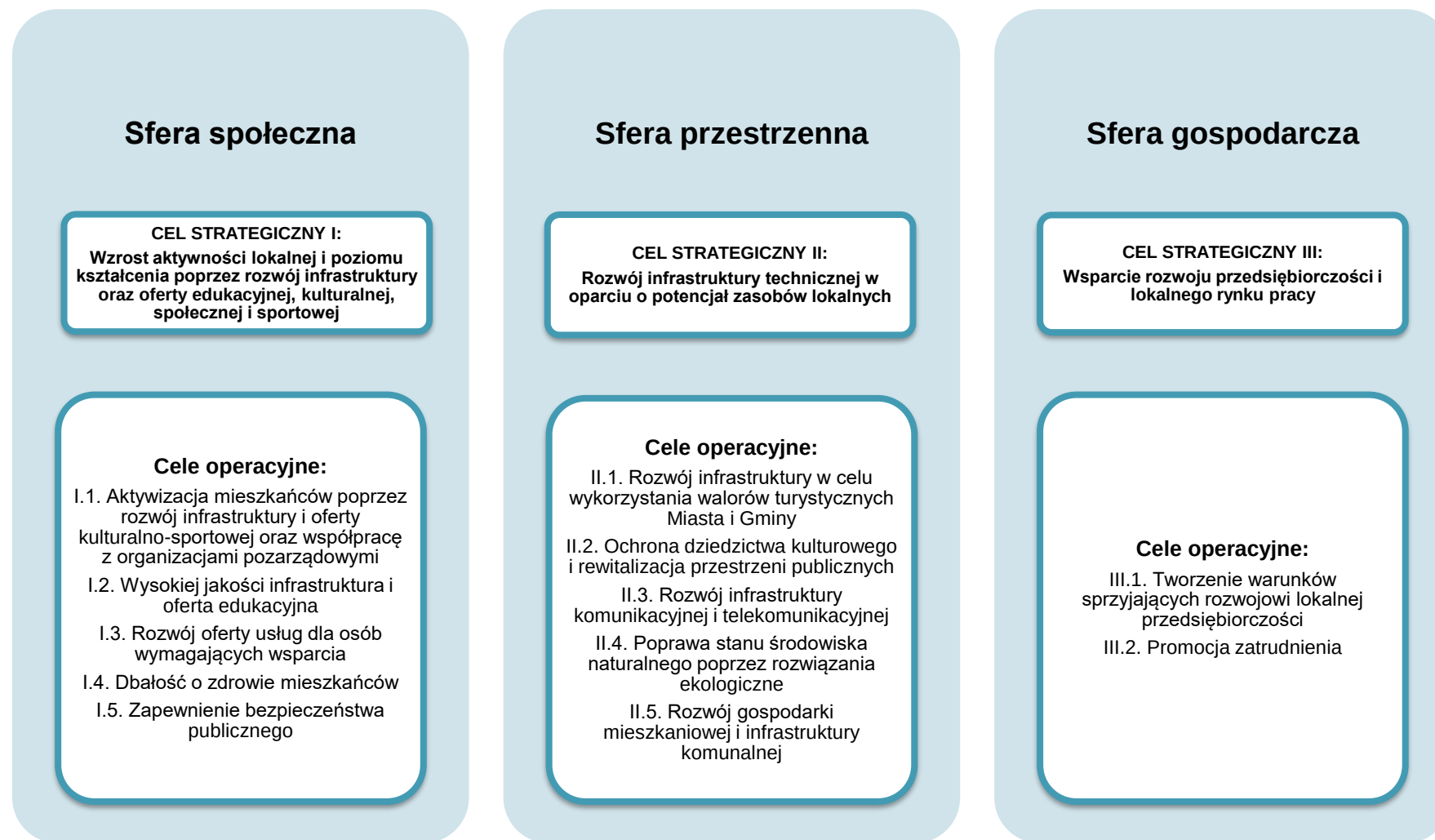
Tabela 6. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze gospodarczej

CEL STRATEGICZNY III: Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy		
	Lp.	Cel operacyjny
SFERA GOSPODARCZA	III.1	Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości
	III.2	Promocja zatrudnienia

Źródło: Opracowanie własne

Bezpośrednio realizacja tego celu strategicznego oraz celów operacyjnych ma spowodować rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Będzie to sprzyjało wzrostowi konkurencyjności gospodarczej Miasta i Gminy mierzonej wartością wytworzonych dóbr i usług oraz bezpośrednio i pośrednio wzrostowi przedsiębiorczości. Sam proces stymulowania rozwoju działalności gospodarczej podniesie również atrakcyjność inwestycyjną obszaru. Punktem wyjścia do realizacji tego celu będą wewnętrzne zasoby posiadane przez Miasto i Gminę.

Schemat 2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział III.

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Strategia oprócz wskazania celów strategicznych i podporządkowanych im celów operacyjnych, pokazuje również kierunki działań bądź, jeśli to możliwe, konkretne działania. Podstawą ich określania jest identyfikacja kluczowych zmian, które niezbędne są do realizacji założonych celów.

Kierunki działań wskazują zaplanowane do realizacji rodzaje przedsięwzięć, które podejmowane będą przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Ponadto służą one realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii.

Kierunki działań niezbędne do przeprowadzenia, aby osiągnąć postawione sobie cele przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Planowane kierunki działań

Lp.	Kierunki działań
Cel strategiczny I. Wzrost aktywności lokalnej i poziomu kształcenia poprzez rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i sportowej	
Cel operacyjny I.1. Aktywizacja mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i oferty kulturalno-sportowej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi	
I.1.1	Przebudowa/budowa amfiteatru nad jeziorem Zamkowym w Łasinie
I.1.2	Budowa obiektu kultury wraz z infrastrukturą techniczną w Łasinie
I.1.3	Remont i adaptacja budynku po hydroforni w Nowym Błonowie na świetlicę wiejską
I.1.4	Budowa nowego budynku świetlicy wiejskiej w Nowych Mostach
I.1.5	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Zawdzkiej Woli
I.1.6	Adaptacja części pomieszczeń (mieszkania) na świetlicę wiejską w Plesewie
I.1.7	Budowa hali sportowo-rekreacyjnej przy SP w Zawdzie
I.1.8	Budowa skate parku przy stadionie miejskim w Łasinie
I.1.9	Budowa/rozbudowa/modernizacja placów zabaw na terenie Miasta i Gminy Łasin
I.1.10	Rozwój oferty kulturalnej i sportowej
I.1.11	Organizacja imprez plenerowych
I.1.12	Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi
Cel operacyjny I.2. Wysokiej jakości infrastruktura i oferta edukacyjna	
I.2.1	Rozbudowa przedszkola miejskiego w Łasinie z adaptacją części pomieszczeń na oddziały żłobkowe
I.2.2	Wyposażenie pracowni przedmiotowych w Szkołach Podstawowych na terenie Miasta i Gminy
I.2.3	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Szonowie

I.2.4	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry wychowawczej Przedszkola Miejskiego w Łasinie
I.2.5	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry nauczycielskiej w szkołach podstawowych na terenie Miasta i Gminy Łasin
I.2.6	Dwujęzyczne przedszkolaki – innowacyjne nauczanie dzieci języka angielskiego
Cel operacyjny I.3. Rozwój oferty usług dla osób wymagających wsparcia	
I.3.1	Rozwój usług opiekuńczych na terenie Miasta i Gminy Łasin (osoby starsze i niepełnosprawne)
I.3.2	Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do seniorów
I.3.3	Realizacja indywidualnego i grupowego poradnictwa specjalistycznego
I.3.4	Wsparcie rodzin z dysfunkcjami w szczególności wielodzietnych i niepełnych
Cel operacyjny I.4. Dbłość o zdrowie mieszkańców	
I.4.1	Przebudowa i modernizacja budynku przychodni SP ZOZ w Łasinie dla potrzeb rehabilitacji medycznej
I.4.2	Realizacja programów profilaktycznych
I.4.3	Pozyskanie fachowej kadry medycznej w celu poprawy oferty usług zdrowotnych
I.4.4	Remont i naprawa dachu oraz elewacji budynku Fundacji Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych
I.4.5	Remont pokrycia dachu oraz przebudowa kominów budynku Szpitala w Łasinie
I.4.6	Modernizacja parkingu szpitala w Łasinie wraz ze zwiększeniem liczby miejsc parkingowych
I.4.7	Rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania i adaptacją istniejących garaży na pomieszczenia szpitalne związane z pracownią badań endoskopowych
I.4.8	Urządzenie ogrodu rekreacyjno-terapeutycznego przy Zakładzie Opieki Długoterminowej
I.4.9	Modernizacja lokalnego ujęcia wody oraz stacji uzdatniania wody przy budynku Szpitala w Łasinie
Cel operacyjny I.5. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	
I.5.1	Doposażenie remiz na terenie Miasta i Gminy Łasin
I.5.2	Rozwój monitoringu na terenie Miasta Łasin
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o potencjał zasobów lokalnych	
Cel operacyjny II.1. Rozwój infrastruktury w celu wykorzystania walorów turystycznych Miasta i Gminy	
II.1.1	Budowa ścieżki turystycznej nad jeziorem Łasińskim
II.1.2	Budowa Izby Pamięci OSP Łasin
II.1.3	Podjęcie współpracy z inwestorem zewnętrznym w zakresie zagospodarowanie terenu przy jeziorze Zamkowym

II.1.4	Promocja walorów turystycznych Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny II.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rewitalizacja przestrzeni publicznych	
II.2.1	Remont zabytkowego budynku Ratusza w Łasinie
II.2.2	Wsparcie finansowe na renowację budynków zabytkowych na terenie Miasta i Gminy Łasin
II.2.3	Renowacja pomników i miejsc pamięci na terenie Miasta i Gminy Łasin
II.2.4	Rewitalizacja architektoniczna rynku w Łasinie
II.2.5	Rewitalizacja parku miejskiego w Łasinie
Cel operacyjny II.3. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej	
II.3.1	Przebudowa drogi gminnej Nr 041336C w miejscowości Goczałki
II.3.2	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej w miejscowości Goczałki dz. nr 67
II.3.3	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 18
II.3.4	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 290
II.3.5	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Jankowice dz. nr 71
II.3.6	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Kozłowo dz. nr 15
II.3.7	Przebudowa drogi gminnej 041312C w miejscowości Kozłowo
II.3.8	Przebudowa drogi gminnej Nr 041323C Zawdzka Wola - Krzywka
II.3.9	Przebudowa drogi gminnej Nr 041337C w miejscowości Szonowo
II.3.10	Przebudowa drogi gminnej Nr 041324C Wydrzno
II.3.11	Przebudowa drogi gminnej Nr 041307C Łasin - Nowe Błonowo
II.3.12	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej Stare Błonowo dz. nr 81
II.3.13	Przebudowa drogi gminnej Nr 041332 Nowe Błonowo
II.3.14	Przebudowa ulicy Krótkiej w Łasinie
II.3.15	Przebudowa ulicy Spółdzielców w Łasinie z infrastrukturą techniczną
II.3.16	Przebudowa drogi gminnej nr 041338C Szonowo - Jakubkowo
II.3.17	Przebudowa drogi gminnej nr 041316C Zawda - Zawdzka Wola
II.3.18	Przebudowa drogi gminnej Nr 041308C Nogat
II.3.19	Przebudowa drogi gminnej Nr 041320C Nogat - (do granicy) (750 m)
II.3.20	Remont drewnianego mostu w ciągu ulicy Wodnej w Łasinie
II.3.21	Przebudowa dróg gminnych i dojazdowych pozostałych
II.3.22	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych przy drodze wojewódzkiej

II.3.23	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż w ciągu drogi krajowej nr 16
II.3.24	Podjęcie współpracy z operatorem w zakresie zbiorowego transportu publicznego
II.3.25	Budowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych i deszczowych historycznego centrum miasta Łasina wraz z przebudową i modernizacją nawierzchni ulic i chodników
II.3.26	Podejmowanie działań mających na celu poprawę jakości dróg powiatowych oraz drogi wojewódzkiej i krajowej
II.3.27	Budowa sieci światłowodowych przez podmioty komercyjne
Cel operacyjny II.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwiązania ekologiczne	
II.4.1	Budowa sieci kanalizacyjnej Plesewo-Jankowice
II.4.2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gminnych
II.4.3	Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej
II.4.4	Wymiana modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej
Cel operacyjny II.5. Rozwój gospodarki mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej	
II.5.1	Doposażenie infrastruktury służącej zachowaniu czystości na terenie Miasta i Gminy Łasin
II.5.2	Budowa mieszkań komunalnych/socjalnych na terenie Miasta i Gminy Łasin
II.5.3	Przebudowa i rozbudowa budynku przedpogrzebowego na cmentarzu komunalnym w Łasinie
II.5.4	Budowa/adaptacja budynku na schronisko dla zwierząt
Cel strategiczny III. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy	
Cel operacyjny III.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości	
III.1.1	Uregulowanie kwestii prawnych w zakresie istniejących terenów mogących służyć nowej działalności gospodarczej
III.1.2	Promowanie lokalnych przedsiębiorców
Cel operacyjny III.2. Promocja zatrudnienia	
III.2.1	Współpraca z PUP w zakresie aktywizacji osób poszukujących pracy

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział IV.

Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Strategia definiuje oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia wraz ze wskazaniem źródeł ich pomiaru. Rezultaty to efekt planowanych działań, zmiany pożądane w kontekście podejmowanych interwencji. Rezultaty, tak jak cele są weryfikowalne i mierzalne. Oznacza to określenie rezultatów planowanych działań w ujęciu wskaźnikowym.

Wskaźniki to ważny element strategii przyczyniający się do jej efektywnej realizacji. Wskaźniki pokazują stopień realizacji przyjętych celów, opisanych za pomocą mierników.

Wskaźnik jest zmienną, która może przyjmować różne wartości, pozostającą w stałym związku z cechami analizowanych obiektów czy stanów rzeczy. Wskaźnik określa się jako miarę celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych zasobów, uzyskanego efektu, miernik jakości lub zmienną kontekstową.

Wskaźniki dla zaplanowanych działań określono z uwzględnieniem ich kształtowania się w czasie i przestrzeni, co pozwala na bieżący monitoring planowanych działań i lepsze ukierunkowanie na osiągnięcie założonych celów strategicznych.

Dla wszystkich wcześniej zdefiniowanych kierunków działań określono planowane rezultaty ich przeprowadzenia oraz wskaźniki wraz ze sposobem ich monitorowania, czyli podaniem źródła informacji, skąd wynikać będzie planowana do osiągnięcia wartość wskaźnika.

W poniższej tabeli dla każdego z zaplanowanych przedsięwzięć przypisano konkretne wskaźniki oraz źródła ich pomiaru.

Tabela 8. Planowane kierunki działań

Lp.	Kierunki działań	Rezultaty	Wskaźniki	Źródła pomiaru wskaźnika
Cel strategiczny I. Wzrost aktywności lokalnej i poziomu kształcenia poprzez rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i sportowej				
Cel operacyjny I.1. Aktywizacja mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i oferty kulturalno-sportowej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi				
I.1.1	Przebudowa/budowa amfiteatru nad jeziorem Zamkowym w Łasinie	1. Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury spędzania czasu wolnego dla mieszkańców 2. Rozbudowa oferty kulturalnej miasta i gminy 3. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców	1. Liczba przebudowanych/ wybudowanych obiektów kultury – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z nowej oferty kulturalnej – 800 osób/rok	- Protokół odbioru prac budowlanych - Dokumentacja fotograficzna
I.1.2	Budowa obiektu kultury wraz z infrastrukturą techniczną w Łasinie	1. Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury spędzania czasu wolnego dla mieszkańców 2. Rozbudowa oferty kulturalnej miasta i gminy 3. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców	1. Liczba przebudowanych/ wybudowanych obiektów kultury – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z nowej oferty kulturalnej – 15 000 osób/rok	- Protokół odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z oferty kulturalnej
I.1.3	Remont i adaptacja budynku po hydroforni w Nowym Błonowie na świetlicę wiejską	1. Rozwój oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba nowych świetlic wiejskich – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z oferty nowych świetlic wiejskich - 300 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.4	Budowa nowego budynku świetlicy wiejskiej w Nowych Mostach	1. Rozwój oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba nowych świetlic wiejskich – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z oferty nowych świetlic wiejskich - 500 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury

I.1.5	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Zawdzkiej Woli	1. Rozwój oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba rozbudowanych świetlic wiejskich – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z oferty rozbudowanych świetlic wiejskich - 300 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.6	Adaptacja części pomieszczeń (mieszkania) na świetlicę wiejską w Plesewie	1. Rozwój oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba nowych świetlic wiejskich – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z oferty nowych świetlic wiejskich - 100 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.7	Budowa hali sportowo-rekreacyjnej przy SP w Zawdzie	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanych/rozbudowanych /zmodernizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjno-sportowych – 1 500 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.8	Budowa skate parku przy stadionie miejskim w Łasinie	1. Stworzenie nowego miejsca spędzania czasu wolnego 2. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług rekreacyjnych	1. Liczba wybudowanych/rozbudowanych /zmodernizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjno-sportowych – 1 000 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.9	Budowa/rozbudowa/modernizacja placów zabaw na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom i turystom	1. Liczba wybudowanych/rozbudowanych /zmodernizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych – 5 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury

			2. Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjno-sportowych – 500 osób/rok	
I.1.10	Rozwój oferty kulturalnej i sportowej	1. Rozwój oferty czasu wolnego 2. Aktywizacja i integracja mieszkańców miasta i gminy	1. Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych i sportowych - 10 szt./rok 2. Liczba osób biorących udział w zorganizowanych imprezach - 500 osób/rok	- Raporty z organizacji imprez - Dokumentacja zdjęciowa
I.1.11	Organizacja imprez plenerowych	1. Rozwój oferty czasu wolnego 2. Aktywizacja i integracja mieszkańców miasta i gminy	1. Liczba zorganizowanych imprez plenerowych - 5 szt./rok 2. Liczba osób biorących udział w zorganizowanych imprezach – 2 000 osób/rok	- Raporty z organizacji imprez - Dokumentacja zdjęciowa
I.1.12	Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi	1. Wspieranie inicjatyw oddolnych 2. Aktywizacja i integracja mieszkańców miasta i gminy	1. Liczba wspartych organizacji pozarządowych - 5 szt./rok	- Podpisane umowy
Cel operacyjny I.2. Wysokiej jakości infrastruktura i oferta edukacyjna				
I.2.1	Rozbudowa przedszkola miejskiego w Łasinie z adaptacją części pomieszczeń na oddziały żłobkowe	1. Wzrost jakości infrastruktury przedszkolno-żłobkowej 2. Stworzenie nowych miejsc żłobkowych i przedszkolnych 3. Umożliwienie powrotu rodzicom na rynek pracy po urlopach macierzyńskich i wychowawczych	1. Liczba rozbudowanych obiektów edukacyjnych – 1 szt. 2. Liczba utworzonych miejsc żłobkowych – 20 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.2.2	Wypożyczenie pracowni przedmiotowych w Szkołach Podstawowych na terenie Miasta i Gminy	1. Wzrost poziomu nauczania 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej	1. Liczba doposażonych obiektów edukacyjnych – 4 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury

		3. Lepsze warunki do nauczania	2. Liczba osób korzystających z wyposażonych obiektów edukacyjnych – 740 os./rok	
I.2.3	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Szonowie	1. Zmniejszenie ubytków ciepła w budynku szkolnym 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej 3. Lepsze warunki do nauczania 4. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba obiektów edukacyjnych poddanych termomodernizacji – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających ze steromodernizowanych obiektów edukacyjnych - 100 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych
I.2.4	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry wychowawczej Przedszkola Miejskiego w Łasinie	1. Wspieranie uczniów w podnoszeniu kompetencji 2. Poprawa jakości kształcenia	1. Liczba uczniów objętych wsparciem w ramach programu - 257 osób 2. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje po opuszczeniu programu - 207 osób	- Dokumentacja z realizacji programu
I.2.5	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry nauczycielskiej w szkołach podstawowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Wzbogacenie oferty zajęć w przedszkolach 2. Lepsze przygotowanie dzieci do rozpoczęcia edukacji wczesnoszkolnej	1. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym objętych wsparciem w programie - 50 osób	- Dokumentacja z realizacji programu
I.2.6	Dwujęzyczne przedszkolaki – innowacyjne nauczanie dzieci języka angielskiego	1. Wzbogacenie oferty zajęć w przedszkolach 2. Lepsze przygotowanie dzieci do rozpoczęcia edukacji wczesnoszkolnej	1. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym objętych wsparciem w programie - 50 osób	- Dokumentacja z realizacji programu
Cel operacyjny I.3. Rozwój oferty usług dla osób wymagających wsparcia				
I.3.1	Rozwój usług opiekuńczych na terenie Miasta i Gminy Łasin (osoby starsze i niepełnosprawne)	1. Zapewnienie odpowiedniej opieki osobom potrzebującym wsparcia 2. Odciążenie rodzin osób potrzebujących wsparcia w opiece nad nimi	1. Liczba osób które skorzystały z usług opiekuńczych i specjalistycznych – 12 osób/rok	- Decyzja administracyjna

		3. Poprawa jakości życia osób objętych usługami opiekuńczymi		
I.3.2	Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do seniorów	1. Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów	1. Liczba seniorów korzystających z dedykowanej im oferty – 20 osób/rok	- Dokumentacja zdjęciowa
I.3.3	Realizacja indywidualnego i grupowego poradnictwa specjalistycznego	1. Wzmocnienie poczucia własnej wartości 2. Rozwijanie umiejętności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie	1. Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego - 20 osób/rok	- Rejestr osób korzystających ze wsparcia
I.3.4	Wsparcie rodzin z dysfunkcjami w szczególności wielodzietnych i niepełnych	1. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny 2. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny	1. Liczba wspartych rodzin - 15 rodzin/rok	- Rejestr osób korzystających ze wsparcia
Cel operacyjny I.4. Dbłość o zdrowie mieszkańców				
I.4.1	Przebudowa i modernizacja budynku przychodni SP ZOZ w Łasinie dla potrzeb rehabilitacji medycznej	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba przebudowanych/zmodernizowanych/ wyremontowanych budynków – 1 szt. 2. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej – 40 000 osób/rok	- Protokół odbioru - Rejestr osób korzystających z infrastruktury
I.4.2	Realizacja programów profilaktycznych	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców	1. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych – 5 szt./rok 2. Liczba osób korzystających z programów profilaktycznych – 300 osób/rok	- Protokół odbioru - Rejestr osób korzystających z infrastruktury
I.4.3	Pozyskanie fachowej kadry medycznej w celu poprawy oferty usług zdrowotnych	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój oferty usług zdrowotnych	1. Liczba pozyskanych specjalistów – 2 osoby 2. Liczba osób korzystających z nowej oferty usług zdrowotnych – 1 000 osób/rok	- Protokół odbioru - Rejestr osób korzystających z infrastruktury

I.4.4	Remont i naprawa dachu oraz elewacji budynku Fundacji Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba przebudowanych/zmodernizowanych/ wyremontowanych budynków – 1 szt. 2. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej – 8 000 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Rejestr osób korzystających z infrastruktury
I.4.5	Remont pokrycia dachu oraz przebudowa kominów budynku Szpitala w Łasinie	1. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba przebudowanych/zmodernizowanych/ wyremontowanych budynków – 1 szt. 2. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej – 7 000 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Rejestr osób korzystających z infrastruktury
I.4.6	Modernizacja parkingu szpitala w Łasinie wraz ze zwiększeniem liczby miejsc parkingowych	1. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba zmodernizowanych parkingów – 1 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych
I.4.7	Rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania i adaptacją istniejących garaży na pomieszczenia szpitalne związane z pracownią badań endoskopowych	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba przebudowanych/zmodernizowanych/ wyremontowanych budynków – 1 szt. 2. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej – 100 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych
I.4.8	Urządzenie ogrodu rekreacyjno-terapeutycznego przy Zakładzie Opieki Długoterminowej	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba zagospodarowanych miejsc rekreacji – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z zagospodarowanych miejsc rekreacji – 7 000 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych
I.4.9	Modernizacja lokalnego ujęcia wody oraz stacji uzdatniania wody przy budynku Szpitala w Łasinie	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców	1. Liczba zmodernizowanych ujęć wody – 1 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych

		2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	2. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych ujęć wody – 7 000 osób/rok	
Cel operacyjny I.5. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego				
I.5.1	Doposażenie remiz na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców 2. Wzrost jakości usług świadczonych przez OSP	1. Liczba doposażonych remiz – 5 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych
I.5.2	Rozwój monitoringu na terenie Miasta Łasin	1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	1. Liczba stworzonych systemów monitoringu - 1 szt.	- Protokoły odbioru
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o potencjał zasobów lokalnych				
Cel operacyjny II.1. Rozwój infrastruktury w celu wykorzystania walorów turystycznych Miasta i Gminy				
II.1.1	Budowa ścieżki turystycznej nad jeziorem Łasińskim	1. Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury spędzania czasu wolnego dla mieszkańców 2. Rozbudowa oferty turystycznej miasta i gminy 3. Wzrost aktywności mieszkańców	1. Liczba wybudowanych obiektów turystycznych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z oferty turystycznej i rekreacyjnej – 6 000 osób/rok	- Protokół odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z oferty kulturalnej
II.1.2	Budowa Izby Pamięci OSP Łasin	1. Dbłość o dziedzictwo wcześniejszych pokoleń 2. Zwiększenie atrakcyjności miasta i gminy dla turystów i mieszkańców	1. Liczba wybudowanych obiektów turystycznych - 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z oferty turystycznej i rekreacyjnej – 1 000 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.1.3	Podjęcie współpracy z inwestorem zewnętrznym w zakresie zagospodarowania terenu przy jeziorze Zamkowym	1. Rozbudowa oferty turystycznej Miasta i Gminy 2. Uatrakcyjnienie miejsca spędzania czasu wolnego	1. Liczba zagospodarowanych miejsc rekreacji i wypoczynku – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z oferty turystycznej i rekreacyjnej – 6 000 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych

		3. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług turystycznych i rekreacyjnych		
II.1.4	Promocja walorów turystycznych Miasta i Gminy Łasin	1. Rozpowszechnienie oferty turystycznej Miasta i Gminy	1. Liczba rodzajów wydanych materiałów promocyjnych – 10 szt.	- Protokół odbioru materiałów promocyjnych
Cel operacyjny II.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rewitalizacja przestrzeni publicznych				
II.2.1	Remont zabytkowego budynku Ratusza w Łasinie	1. Poprawa stanu zabytków 2. Dbłość o dziedzictwo wcześniejszych pokoleń	1. Liczba odnowionych obiektów zabytkowych - 1 szt.	- Protokoły odbioru
II.2.2	Wsparcie finansowe na renowację budynków zabytkowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Poprawa stanu zabytków 2. Dbłość o dziedzictwo wcześniejszych pokoleń	1. Liczba odnowionych obiektów zabytkowych - 1 szt./rok	- Protokoły odbioru
II.2.3	Renowacja pomników i miejsc pamięci na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Poprawa stanu zabytków 2. Dbłość o dziedzictwo wcześniejszych pokoleń	1. Liczba odnowionych pomników i miejsc pamięci - 3 szt.	- Protokoły odbioru
II.2.4	Rewitalizacja architektoniczna rynku w Łasinie	1. Odnowa przestrzeni publicznych 2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	1. Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych przestrzeni publicznych – 10 000 osób/rok	- Protokoły odbioru
II.2.5	Rewitalizacja parku miejskiego w Łasinie	1. Rozbudowa oferty rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów 2. Dbłość o zieleń 3. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom i turystom	1. Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych przestrzeni publicznych – 4 000 osób/rok	- Protokoły odbioru
Cel operacyjny II.3. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej				

II.3.1	Przebudowa drogi gminnej Nr 041336C w miejscowości Goczałki	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 930 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.2	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej w miejscowości Goczałki dz. nr 67	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1200 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.3	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 18	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 680 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.4	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 290	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 900 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.5	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Jankowice dz. nr 71	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 938 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych

II.3.6	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Kozłowo dz. nr 15	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 445 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.7	Przebudowa drogi gminnej 041312C w miejscowości Kozłowo	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 550 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.8	Przebudowa drogi gminnej Nr 041323C Zawdzka Wola - Krzywka	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 990 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.9	Przebudowa drogi gminnej Nr 041337C w miejscowości Szonowo	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1800 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.10	Przebudowa drogi gminnej Nr 041324C Wydrzno	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1250 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych

II.3.11	Przebudowa drogi gminnej Nr 041307C Łasin - Nowe Błonowo	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1300 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.12	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej Stare Błonowo dz. nr 81	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 2152 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.13	Przebudowa drogi gminnej Nr 041332 Nowe Błonowo	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1800 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.14	Przebudowa ulicy Krótkiej w Łasinie	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 180 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.15	Przebudowa ulicy Spółdzielców w Łasinie z infrastrukturą techniczną	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 550 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych

II.3.16	Przebudowa drogi gminnej nr 041338C Szonowo - Jakubkowo	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 3800 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.17	Przebudowa drogi gminnej nr 041316C Zawda - Zawdzka Wola	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1000 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.18	Przebudowa drogi gminnej Nr 041308C Nogat	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1000 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.19	Przebudowa drogi gminnej Nr 041320C Nogat - (do granicy) (750 m)	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 750 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.20	Remont drewnianego mostu w ciągu ulicy Wodnej w Łasinie	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 160 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych

II.3.21	Przebudowa dróg gminnych i dojazdowych pozostałych	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 5000 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.22	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych przy drodze wojewódzkiej	1. Zwiększenie funkcjonalności podróży rowerem 2. Podniesienie komfortu jazdy na rowerze 3. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 4. Zmniejszenie emisji spalin	1. Długość wybudowanych ścieżek rowerowych - 10 km	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.23	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż w ciągu drogi krajowej nr 16	1. Zwiększenie funkcjonalności podróży rowerem 2. Podniesienie komfortu jazdy na rowerze 3. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 4. Zmniejszenie emisji spalin	1. Długość wybudowanych ścieżek rowerowych - 10 km	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.3.24	Podjęcie współpracy z operatorem w zakresie zbiorowego transportu publicznego	1. Poprawa dostępności komunikacyjnej	1. Liczba podpisanych porozumień o współpracy – 1 szt.	- Porozumienie o współpracy
II.3.25	Budowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych i deszczowych historycznego centrum miasta Łasina wraz z przebudową i modernizacją nawierzchni ulic i chodników	1. Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców 3. Zmniejszenie emisji spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg 5. Poprawa stanu środowiska naturalnego	1. Długość przebudowanych dróg – 1 288 m 2. Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej - 437 m 3. Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej sieci wodociągowej - 945 m	- Protokoły odbioru prac budowlanych

		6. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	4. Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej - 469 m	
II.3.26	Podejmowanie działań mających na celu poprawę jakości dróg powiatowych oraz drogi wojewódzkiej i krajowej	1. Poprawa jakości dróg na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Liczba podpisanych porozumień o współpracy – 3 szt.	- Porozumienia o współpracy
II.3.27	Budowa sieci światłowodowych przez podmioty komercyjne	1. Polepszenie jakości Internetu	1. Długość wybudowanej sieci światłowodowej – 5 km	- Protokół odbioru
Cel operacyjny II.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwiązania ekologiczne				
II.4.1	Budowa sieci kanalizacyjnej Plesewo-Jankowice	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 1 355 m 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci kanalizacyjnej - 60 osób	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.4.2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gminnych	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków - 10 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków - 30 os.	- Protokoły odbioru prac budowlanych
II.4.3	Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	1. Produkcja energii elektrycznej z nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE 2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych 3. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba budynków, na których zamontowano panele fotowoltaiczne – 16 szt.	- Protokół odbioru robót

II.4.4	Wymiana/modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 4. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba budynków, w których wymieniono/zmodernizowano źródło ciepła - 4 szt.	- Protokół odbioru robót
Cel operacyjny II.5. Rozwój gospodarki mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej				
II.5.1	Doposażenie infrastruktury służącej zachowaniu czystości na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców	1. Zakupione doposażenie służące zachowaniu czystości – 1 pojazd	- Protokół odbioru doposażenia
II.5.2	Budowa mieszkań komunalnych/socjalnych na terenie Miasta i Gminy Łasin	1. Poprawa komfortu życia mieszkańców 2. Poprawa warunków lokalowych mieszkańców 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanych mieszkań – 12 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych mieszkań – 40 osób	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr mieszkańców
II.5.3	Przebudowa i rozbudowa budynku przedpogrzebowego na cmentarzu komunalnym w Łasinie	1. Poprawa infrastruktury cmentarza komunalnego	1. Liczba przebudowanych i rozbudowanych budynków – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.5.4	Budowa/adaptacja budynku na schronisko dla zwierząt	1. Poprawa jakości warunków przebywania bezdomnych zwierząt	1. Liczba wybudowanych/zaadaptowanych budynków – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
Cel strategiczny III. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy				
Cel operacyjny III.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości				
III.1.1	Uregulowanie kwestii prawnych w zakresie istniejących terenów mogących służyć nowej działalności gospodarczej	1. Pozyskanie nowych inwestorów zewnętrznych 2. Wzrost zatrudnienia 3. Ożywienie gospodarcze gminy	1. Powierzchnia terenów mogących służyć nowej działalności gospodarczej – 5,5 ha	- Dokumentacja prawna

		4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości		
III.1.2	Promowanie lokalnych przedsiębiorców	1. Ożywienie gospodarcze gminy 2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości 3. Wzrost zatrudnienia	1. Liczba przedsiębiorstw, z którymi podjęto współpracę w zakresie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości - 15 szt./rok	- Dokumentacja fotograficzna
Cel operacyjny III.2. Promocja zatrudnienia				
III.2.1	Współpraca z PUP w zakresie aktywizacji osób poszukujących pracy	1. Wzrost zatrudnienia 2. Aktywizacja osób poszukających zatrudnienia	1. Liczba osób, które znalazły zatrudnienie - 10 osób/rok	- Umowy o pracę/umowy zlecenia

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział V.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni

5.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Łasin to gmina miejsko-wiejska, która administracyjnie należy do województwa kujawsko-pomorskiego i zlokalizowana jest w północno-wschodniej jego części na obrzeżu pradoliny rzeki Osy. Jest drugą pod względem wielkości (po gminie Grudziądz) z sześciu gmin wchodzących w skład powiatu grudziądzkiego. Siedzibą władz gminnych jest centralnie położone miasto Łasin, które stanowi główny ośrodek obsługi mieszkańców.

Uwarunkowania wewnętrzne gminy oraz jej położenie względem ważnych ośrodków administracyjnych w regionie, a także sieć komunikacyjna umożliwiająca przemieszczanie się ludzi oraz transport towarów mają decydujące znaczenie w kierunkach rozwoju gminy i jej sieci osadniczej. Niebagatelne jest też położenie na granicy trzech województw: kujawsko-pomorskiego, pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego, co wzmacnia powiązania regionalne. Również położenie fizyczno-geograficzne gminy oddziałuje na jej rozwój. Uwarunkowania hydrologiczne (w tym rzeka Osa i Łasinka oraz jeziora o znacznych powierzchniach) a także występowanie form ochrony przyrody ograniczają powstanie zabudowy, lecz jednocześnie wpływają na atrakcyjność przyrodniczą gminy. Docelowy układ sieci osadniczej uwzględnia ochronę istniejących walorów przyrodniczych i kulturowych, z jednoczesnym rozwojem istniejących ośrodków gminnych oraz wzmocnieniem ich rangi lokalnej i ponadlokalnej.

W skład gminy wchodzi miasto Łasin i obszar wiejski podzielony na 18 sołectw z 25 miejscowościami. Miasto Łasin jest zdecydowanie największym ośrodkiem pod względem liczby ludności, ponieważ skupia około 40% wszystkich mieszkańców gminy. Pod względem powierzchniowym miasto zajmuje tylko około 3,5% powierzchni gminy, z czego ponad 40% stanowią wody powierzchniowe (głównie Jezioro Łasińskie). Jest ono siedzibą władz oraz pełni funkcję lokalnego ośrodka administracyjno-usługowego.

Miejscowości obszaru wiejskiego gminy Łasin znacząco się od siebie różnią pod względem powierzchniowym, liczby ludności oraz dynamiki rozwoju. Najprężniej rozwijają się miejscowości zlokalizowane w sąsiedztwie miasta Łasina oraz położone w pobliżu głównego ciągu komunikacyjnego – drogi krajowej nr 16, takie jak: Łasin-Wybudowanie, Szczepanki, Szonowo Szlacheckie, Nowe Jankowice, Szywałd, Zawda, Wydrzno, Nowe Mosty. Nieco mniejszą dynamiką rozwoju charakteryzują się miejscowości położone peryferyjnie: Kozłowo, Goczałki, Święte, Nowe Błonowo, Stare Błonowo, Nogat, Zawdzka Wola, Huta-Strzelce, Jakubkowo, Przestawice i Plesewo. Główna – rolnicza funkcja gminy znacząco wpływa na rodzaj zabudowy i charakter przestrzenny miejscowości stanowiących osady rolnicze ze zwartą, skupioną w centrach miejscowości oraz niekiedy bardziej rozproszoną zabudową zagrodową.

Biorąc pod uwagę charakter gminy jako ośrodka miejsko-wiejskiego, a także jej dotychczasowy rozwój, należy dalej dążyć do koncentracji zabudowy o zróżnicowanych funkcjach w mieście Łasinie, natomiast w pozostałych miejscowościach o przeważającej funkcji rolniczej dogęszczać istniejące tereny zabudowane i przekształcone przede wszystkim w zakresie zabudowy zagrodowej oraz niezbędnych usług (niewielkich sklepów oraz usług publicznych) z dopuszczeniem ewentualnej zabudowy mieszkaniowej. Należy również dążyć do ograniczenia rozpraszania zabudowy (w tym również zagrodowej) w przestrzeni rolniczej poprzez jej koncentrację w pobliżu wykształconych struktur miejscowości.

Docelowa struktura sieci osadniczej oparta jest o centralnie położone miasto Łasin z dobrze rozwiniętymi terenami zabudowy mieszkaniowej i usługowej, a także usługi publiczne i tereny codziennej rekreacji, z peryferyjnie położonymi terenami produkcyjnymi, które dzięki zastosowanym

rozwiązaniom i technologii w znikomym stopniu oddziałują na tereny sąsiednie a jednocześnie stanowią motor rozwoju gospodarczego gminy. Teren miasta charakteryzuje się stosunkowo gęstą zabudową, dzięki czemu w maksymalnym stopniu wykorzystuje potencjał lokalizacyjny oraz szlaki komunikacyjne i infrastrukturę techniczną z poszanowaniem terenów zieleni i walorami związanymi z lokalizacją jeziora Łasińskiego w granicach administracyjnych miasta oraz przy uwzględnieniu potencjału kulturowego wynikającego z wykształconego zwartego, staromiejskiego układu urbanistycznego, z zabytkową zabudową mieszkalną o charakterze małomiasteczkowym i zespołami architektury sakralnej. Miasto Łasin przyjmuje formę wielofunkcyjnego ośrodka skupiającego w swoich granicach podstawowe potrzeby związane z zamieszkaniami, pracą i dostępem do usług. Stanowi ono centrum aktywności społecznej i gospodarczej gminy poprzez koncentrację zadań inwestycyjnych z dziedziny administracji i usług, w tym oświaty, ochrony zdrowia, kultury, sportu jak również mieszkalnictwa, przemysłu, gospodarki komunalnej, obsługi rolnictwa, infrastruktury społecznej i technicznej o zasięgu gminnym i lokalnym.

Rola pozostałych miejscowości na terenie gminy jest odmienna. Podkreślają one wiejski charakter gminy, umożliwiają swobodny rozwój rolnictwa i dotychczasowy sposób życia mieszkańców wsi. Miejscowości te, w zależności od rangi, wielkości i lokalizacji, wyposażone są w podstawowe usługi, jak np. lokalne sklepy spożywcze, a także szkoły podstawowe, jednak bardziej wymagające potrzeby zaspokajane są w Łasinie. W miejscowościach tych dominuje zabudowa zagrodowa związana z zamieszkaniami i pracą rolników, a niewielkie zagęszczenie zabudowy przyczynia się do ograniczenia konfliktów związanych z ewentualnym oddziaływaniem gospodarstw rolnych. Zabudowę zagrodową dopełnia zabudowa mieszkaniowa. Rozwój miejscowości opiera się o uzupełnienie istniejących zwartych struktur funkcjonalno-przestrzennych, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury oraz ciągów komunikacyjnych przy jednoczesnym uwzględnieniu potencjału przyrodniczego i walorów środowiska oraz ograniczeń wynikających z jego ochrony, co umożliwia prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej.

Hierarchia i rola jednostek osadniczych wynika z różnic przestrzennych, prawnych, demograficznych i środowiskowych, które należy uwzględniać przy delimitacji poszczególnych jednostek na zasadzie wewnętrznej spójności ich cech. Niemniej jednak należy podkreślać i wspierać wzajemne powiązania pomiędzy jednostkami, a także nierozzerwalne związki z miastem, które umożliwiają wzajemny rozwój i przynoszą obopólne korzyści.

Zgodnie z przyjętą polityką regionalną określoną w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego miasto Łasin zaliczono do kategorii miast małych. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego Łasin wskazano również jako miasto uzupełniające ośrodki powiatowe, co z jednej strony świadczy o jego roli jako ważnego ośrodka w strukturze powiatu, a z drugiej podkreśla nierozzerwalne związki z powiatem grudziądzkim a także samym miastem Grudziądzem. Związki te są tym bardziej istotne ze względu na włączenie Łasina do miejskiego ośrodka funkcjonalnego (MOF) Grudziądza oraz obszaru prowadzenia polityki terytorialnej (OPPT) Grudziądza w związku z obszarem strategicznej interwencji (OSI) miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W PZP wskazano, że ośrodki takie jak Łasin spełniają istotną rolę w równoważeniu rozwoju regionu, pełnią funkcję przekaźnika impulsów rozwojowych z poziomu wyższego na otaczające je obszary o niższym poziomie rozwoju. Mają szczególne znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich, głównie jako centra tworzenia funkcji pozarolniczych oraz jako inkubatory przedsięwzięć aktywizujących te tereny. Oferują one także usługi publiczne podstawowe i średniego rzędu, pełniąc tym samym rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków wojewódzkich. Zbudowana sieć powiązań z ośrodkami ulokowanymi wyżej w hierarchii sieci osadniczej, umożliwiającą transfer wiedzy, innowacji, ale również umożliwiającą korzystanie przez mieszkańców powiatu między innymi z wysokiej jakości edukacji i kultury, wpłynie na wzrost aktywności gospodarczej oraz na wzrost poziomu kapitału społecznego w tych ośrodkach.

5.2. System powiązań przyrodniczych

Ważnym elementem, zapewniającym łączność i spójność ekologiczną gminy Łasin są korytarze ekologiczne. Mają one kluczowe znaczenie w ochronie przyrody oraz krajobrazu. Korytarze ekologiczne

nie są prawną formą ochrony przyrody, jednakże przeciwdziałają izolacji najcenniejszych przyrodniczo obszarów, co w konsekwencji przyczynia się do utrzymania oraz wzrostu różnorodności na poziomie ekosystemowym, gatunkowym oraz genowym (stała migracja gatunków flory i fauny). Do korytarzy ekologicznych przebiegających przez teren gminy Łasin należą korytarz ekologiczny Lasy Ławskie – Bory Tucholskie (fragment w północno-zachodnim krańcu gminy) oraz korytarz ekologiczny Lasy Brodnickie – Dolina Wisły (wzdłuż południowo-zachodniej granicy gminy).

Pozostałe elementy tworzące system przyrodniczy obszaru o lokalnym charakterze stanowią:

- 1) łąki, zadrzewienia i zakrzewienia – zbiorowiska łąkowe skupione głównie w dolinach rzek i cieków; zbiorowiska te odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi, umożliwiają zachowanie dużej bioróżnorodności oraz pełnią funkcje wodochronne i glebochronne, hydrologiczne, klimatyczno-higieniczne i krajobrazowe;
- 2) kompleksy leśne – w zasięgu korytarzy ekologicznych oraz poza nimi, tj. zbiorowiska znajdujące się w obrębach Zawda, Szynwałd i Nowe Jankowice, pełniące funkcje glebochronne i wodochronne;
- 3) zadrzewienia nie będące zbiorowiskami leśnymi – zadrzewienia przywodne, ciągnące się wzdłuż cieków, zadrzewienia przydrożne, towarzyszące ciągom komunikacyjnym, zadrzewienia śródpolne, często porastające tereny nie użytkowane rolniczo i miedze (zarośla tarniny, dzikiej róży, jeżyn, derenia, pojedyncze drzewa);
- 4) sieć hydrograficzna składająca się z wód powierzchniowych stojących i płynących, w tym jeziora o znacznych powierzchniach (Łasińskie, Nogat, Kuchnia, Szynwałd, Święte), trzy główne rzeki (Osa, Łasinka, Gardęga) oraz sieć nienazwanych cieków i kanałów, uzupełnionych o mokradła stałe lub okresowe oraz naturalne i sztuczne systemy melioracyjne. Głównym rzekom, tj. Gardędze i Osie oraz otoczeniu jeziora Nogat towarzyszą obszary szczególnego zagrożenia powodzią o średnim i wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, gdzie uwzględnia się przepisy odrębne, w szczególności w zakresie prawa wodnego;
- 5) zieleni urządzona – obszary różnej wielkości i rangi stworzone przez człowieka; w obszarze miasta i gminy Łasin tereny zielone obejmują parki, tereny zieleni otwartej, zieleni przydrożną, ogrody działkowe, cmentarze i ich pozostałości, tereny towarzyszące zabudowie osiedlowej, indywidualnej, przy obiektach usługowych i sportowych, tereny gospodarki rolniczej, ogrodowej, leśnej, starodrzew przy obiektach zabytkowych, np. przy kościołach, założenia folwarczne i pałacowe.

Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy wpływa też rzeźba terenu, która w przypadku gminy Łasin jest zróżnicowana. Jest to wynikiem występowania na jej obszarze różnych form rzeźby terenu jak: głęboko wcięta dawna i obecna dolina rzeki Osy oraz rynny subglacjalne, morena płaska i falista zalegająca na różnych wysokościach oraz występujące na ich tle pagórki i wzgórza morenowe.

Wskazane powyżej tereny tworzą system przyrodniczy gminy. Stanowią cenne, powiązane ze sobą elementy systemu ekologicznego, przenikające się wzajemnie i stanowiące spójną całość. Docelowy system powiązań przyrodniczych gminy Łasin funkcjonuje prawidłowo, a występujące ciągłe związki przestrzenne między składowymi ekosystemów, umożliwiają swobodną migracji gatunków, a więc wzajemne wzbogacanie ekosystemów w materię, energię i informację biologiczną.

Ochronę systemu powiązań przyrodniczych wspierają prawne formy ochrony przyrody. Na terenie gminy Łasin obejmują one około 23% powierzchni. Przestrzennych form ochrony przyrody na terenie gminy dopełniają pomniki przyrody, będące formami punktowymi. Obszary ochrony przyrody różnego rodzaju nachodzą na siebie, a ich powierzchnie nie są rozłączne, zatem w celu wskazania całkowitej powierzchni objętej formami ochrony przyrody nie sumuje się powierzchni poszczególnych form ochrony. Na terenie gminy Łasin znajdują się następujące obszary (lub ich fragmenty) i obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- rezerwat przyrody Dolina Osy,
- obszar chronionego krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi,
- obszar siedliskowy Natura 2000 – Dolina Osy,
- użytki ekologiczne,

- pomniki przyrody.

Rezerwat przyrody „Dolina Osy” obejmuje rzekę i jej najbliższe otoczenie, zlokalizowany jest wzdłuż południowo-zachodniej granicy gminy. Stanowi on obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie dolnego odcinka doliny rzeki Osy z niezmienioną szatą roślinną. Powierzchnia rezerwatu w granicach gminy Łasin wynosi około 216 ha, natomiast jego całkowita powierzchnia (łącznie na terenach gmin Gruta, Rogóźno i Łasin) to około 668 ha. Rezerwat ten jest rezerwatem krajobrazowym, biocenotycznym i fizjocenotycznym. Teren objęty ochroną rezerwatową charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą (zbocza doliny Osy o dużych deniwelacjach) i holocenijskimi rozcięciami erozyjnymi w krajobrazie glacialnym. W skład rezerwatu wchodzi odcinek rzeki Osy o długości około 14 km.

Obszar chronionego krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi obejmuje północno-zachodni kraniec gminy oraz część południową. Jego powierzchnia w granicach gminy wynosi około 3 130 ha. Ochronie podlega krajobraz doliny rzecznej Osy malowniczo wcinającej się w otaczającą wysoczyznę morenową z silnie urzeźbioną strefą zbocową. Do tego obszaru zalicza się również dolinę rzeki Gardęgi, która na odcinku od Jeziora Kuchnia do Jeziora Nogat jest północno-zachodnią granicą gminy, a także rynnę Jeziora Nogat. Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk Pojezierza Chełmińskiego i Pojezierza Brodnickiego, ochrona rzeki Osy i Gardęgi wraz z pasem roślinności okalającej oraz ochrona form krajobrazowych (jamy, wąwozy). Obowiązuje tu czynna ochrona ekosystemów oraz zakazy z nią związane.

Na terenie gminy znajduje się też Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 – Dolina Osy (PLH040033), który również zlokalizowany jest w południowej części gminy, wzdłuż rzeki Osy i fragmentu Łasinki. Jego powierzchnia w granicach gminy Łasin wynosi około 460 ha. Głównym przedmiotem ochrony są siedliska leśne. Obszar wyróżnia się dużą powierzchnią naturalnych płatów lasów grądowych. W znacznej części lasów liściastych w składzie dominuje buk zwyczajny. Zespoły związane z siedliskami wilgotnymi i mokrymi zajmują mniejszą powierzchnię. Ich występowanie ogranicza się do wąskich, dolnych partii dolin rzecznych i obejmuje 2 typy łągów. Poza zbiorowiskami leśnymi na dnie dolin rzecznych występują łąki i pastwiska, urozmaicone niekiedy przez skupienia lub smugi zadrzewień i zakrzewień oraz szuwały. Na tym terenie obowiązuje zakaz podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Ochroną jako użytki ekologiczne objęto 23 obszary stanowiące śródleśne bagna oraz podmokłe łąki i pastwiska w dolinie Osy, będące pozostałościami ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Zajmują one łącznie powierzchnię około 34 ha. Są to niewielkie powierzchniowo, ale cenne pod względem przyrodniczym obiekty należące do indywidualnych form ochrony przyrody.

Na terenie gminy Łasin znajduje się 26 uznanych pomników przyrody, stanowiących twory przyrody żywej, tj. pojedyncze drzewa i skupiska drzew (w tym aleję dębową). Celem ochrony pomników przyrody jest zachowanie ich wartości przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i historyczno-pamiętkowych ze względu na indywidualne cechy wyróżniające je spośród otaczającego krajobrazu, w szczególności okazałe rozmiary.

Elementem łączącym środowisko przyrodnicze z antropogenicznym są uprawy rolnicze. Gmina Łasin, poza obszarem miasta, jest gminą typowo rolniczą, posiadającą korzystne warunki dla upraw. Użytki rolne zajmują 85% powierzchni gminy. Grunty rolne klas chronionych (I-III) stanowią duże połacie na obszarze całej gminy, a ich udział w strukturze gruntów ornych przekracza połowę. Gmina Łasin została wskazana w strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jako obszar zasobu gleb najwyższych klas. Produkcja rolna w gminie Łasin jest wielokierunkowa, dostosowana do potrzeb rynku zbytu, jednak przeważają w niej zboża.

Uwarunkowania ekofizjograficzne obszaru gminy Łasin, w tym w/w system powiązań przyrodniczych określają predyspozycje funkcjonalno-przestrzenne zagospodarowania gminy i determinują kierunki jej rozwoju. Dzięki stosunkowo zwartej zabudowie gminy Łasin zachowana zostaje ciągłość ekologiczna, a korytarze migracji (zarówno te sformalizowane, jak i epizodyczne) funkcjonują bez większych problemów. Struktura hydrograficzna gminy oraz związana z nią zieleń przywodna sprzyja zachowaniu i rozwojowi wielu gatunków fauny i flory oraz właściwemu stanowi sanitarnemu. Na terenie gminy Łasin zachowany jest wysoki poziom bioróżnorodności a zagospodarowanie terenów prowadzone jest z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, dzięki czemu również warunki życia ludzi odznaczają się wysoką jakością.

5.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Przez obszar gminy Łasin, w tym przez miasto Łasin przebiega droga krajowa nr 16, łącząca Dolną Grupę, przez Grudziądz, Łasin, Iławę, Ostródę, Olsztyn, Mrągowo, Elk, Augustów z przejściem granicznym z Łotwą w Ogrodnikach. Droga ta dzieli gminę na część północno-zachodnią i południowo-wschodnią. Długość odcinka drogi krajowej na terenie gminy Łasin wynosi ok. 16 km. Przebiega tu również droga wojewódzka nr 538 relacji Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miastko Lubawskie – Rozdroże k. Nidzicy (województwo warmińsko – mazurskie). Długość odcinka drogi wojewódzkiej na terenie gminy Łasin wynosi ok. 11 km. Drogi te stanowią główną oś układu drogowego gminy Łasin i generują zarówno ruch lokalny i tranzytowy. Uzupełnienie układu drogowego gminy stanowi sieć dróg powiatowych (ok. 75 km) i gminnych (ok. 90 km). Drogi powiatowe tworzą podstawowy układ sieci drogowej, gdyż przebiegają niemalże przez każdą miejscowość gminy, która nie ma bezpośredniego dostępu do drogi krajowej lub wojewódzkiej, łącząc je ze sobą oraz z nadrzędnym układem komunikacyjnym, gminami sąsiednimi i miastem. Do dróg gminnych należą drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, w tym ulice na terenie miasta. Sieć drogowa jest uzupełniona o drogi wewnętrzne gminne i prywatne.

W zakresie transportu i sieci komunikacyjnej, jednym z priorytetowych zadań na terenie gminy Łasin jest budowa obwodnicy Łasina (w ciągu drogi wojewódzkiej nr 538), co zostało wskazane w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego jako zadanie na poziomie regionalnym. Obwodnica ta stanowi jeden z elementów docelowej głównej osi sieci drogowej gminy Łasin. Ponadto docelowa podstawowa sieć drogowa będzie modernizowana i przebudowywana w ciągach istniejących dróg gminnych i powiatowych, co jest szczególnie istotne w świetle wskazania gminy Łasin w strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jako gminy zagrożonej trwałą marginalizacją oraz gminy położonej w obszarze peryferyjności transportowej.

Docelowy układ sieci drogowej na terenie gminy Łasin obejmuje wyremontowane drogi podlegające regularnym zabiegom konserwacyjno-remontowym i modernizacyjnym, których przepustowość umożliwia sprawne przemieszczania na poziomie lokalnym i ponadlokalnym, wpływając pozytywnie na dostępność komunikacyjną gminy. Wzrost natężenia ruchu związany z zagęszczaniem zabudowy mieszkaniowej jest stale monitorowany i w miarę potrzeb powstają nowe drogi lokalne połączone z istniejącym układem komunikacyjnym. Sieć dróg tranzytowych oraz prowadzących do nich szlaków lokalnych omija strefy gęstej zabudowy, wyprowadzając wzmożony ruch poza ośrodki osadnicze. W miejscach, gdzie nie jest to możliwe na drogach tranzytowych lokalizowane są bezpieczne przejścia dla pieszych wyposażone w inteligentne systemy ostrzegawcze. Nawierzchnie dróg na terenie gminy są utwardzone metodami zależnymi od występującego na nich natężenia ruchu. Zastosowane rozwiązania techniczne i przestrzenne, w szczególności wzdłuż głównych szlaków tranzytowych ograniczają uciążliwości akustyczne i związane z rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń. W celu poprawy bezpieczeństwa drogi wyposażone są w oświetlenie, systemy odwodnieniowe, a w terenach zwartej zabudowy osiedli mieszkaniowych wprowadzane są strefy ruchu ograniczające prędkość. W zależności od natężenia ruchu, wzdłuż dróg znajdują się chodniki oraz ścieżki rowerowe, a lokalne drogi osiedlowe wykonane są jako ciągi pieszko-jezdne. Właściwie funkcjonująca sieć komunikacyjna gminy

umożliwia zachowanie bezpieczeństwa i poprawę warunków życia mieszkańców a także ogólny rozwój gminy.

Docelowa sieć ścieżek pieszych i rowerowych jest gęsta i przebiega głównie wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu w celu poprawy bezpieczeństwa wszystkich użytkowników. Dogodne połączenia wpływają na ograniczenie ruchu pojazdów silnikowych oraz na wzrost aktywności mieszkańców gminy. Stanowią one alternatywne korytarze transportowe i lokalne szlaki codziennego przemieszczania się, a ponadto są elementem infrastruktury turystycznej. Długość ścieżek pieszo-rowerowych na terenie gminy Łasin systematycznie rośnie. W najbliższej perspektywie czasowej przewiduje się realizację ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż drogi krajowej nr 16 i drogi wojewódzkiej nr 538 oraz kontynuację ścieżki nad jeziorem Zamkowym.

Na terenie gminy Łasin nie przebiega żadna linia kolejowa. Niewielki fragment południowo-zachodniej części gminy objęty jest korytarzem przebiegu linii kolejowych związanych z Centralnym Portem Komunikacyjnym.

5.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Miasto i Gmina Łasin posiada rozbudowaną sieć wodociągową, przy czym zauważalna jest różnica między miastem, które zwodociągowane jest niemalże w całości oraz częścią wiejską gminy, gdzie znajdują się obszary o dużym rozproszeniu zabudowy, gdzie woda pochodzi z własnych ujęć. Stopień zwodociągowania odpowiada stopniowi koncentracji zabudowy. Docelowa sieć wodociągowa obejmuje swym zasięgiem zabudowę wszystkich miejscowości na terenie gminy. W przypadku rozproszonych zagród rolniczych oraz pojedynczych siedlisk mieszkaniowych dopuszczone są indywidualne ujęcia wody. Docelowo urządzenia infrastruktury wodociągowej są w dobrym stanie technicznym i podlegają bieżącym remontom i naprawom. Sieć wodociągowa jest sukcesywnie rozbudowywana oraz modernizowana, a także podlega automatyzacji, w szczególności na terenach, gdzie gwałtownie wzrasta intensywność zabudowy mieszkaniowej, by możliwe było zaopatrzenie w wodę wszystkich chętnych mieszkańców gminy. Dostarczana woda na cele bytowo-socjalne spełnia wymagania jakościowe określone przepisami norm i standardów. Stan techniczny sieci umożliwia minimalizację jej awaryjności, zapobiega stratom wody i unikaniu wtórnego zanieczyszczenia, a także umożliwia utrzymanie wysokiego stopnia pewności dostawy wody w warunkach normalnych i w sytuacjach awaryjnych oraz zagrożenia kryzysowego, a także zapewnia dostateczną ilość wody dla celów ochrony przeciwpożarowej, co umożliwia prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej. Woda na potrzeby mieszkańców gminy Łasin dostarczana jest z ujęć znajdujących się na terenie miasta, w związku z czym obowiązują strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej tych ujęć.

W zakresie sieci kanalizacyjnej różnica między miastem a obszarem wiejskim jest jeszcze wyraźniejsza. W granicach Łasina z kanalizacji sanitarnej korzystają niemalże wszyscy mieszkańcy, natomiast w obszarze wiejskim gminy sieć kanalizacyjna jest w przeważającej większości uzupełniana rozwiązaniami indywidualnymi. Gospodarka ściekowa gminy Łasin realizowana jest w ramach aglomeracji ściekowej obejmującej miasto Łasin oraz miejscowości Łasin-Wybudowanie, Jankowice, Nowe Jankowice i Świąte i oparta jest o oczyszczalnię ścieków w miejscowości Łasin-Wybudowanie. Docelowa sieć kanalizacyjna obejmuje wszystkie miejscowości o zwartej zabudowie. Gospodarka ściekowa dla części rozproszonej zabudowy gminy rozwiązywana jest poprzez oczyszczalnie przydomowe i szamba. Docelowa sieć kanalizacyjna gminy Łasin jest stale rozbudowywana i poszerzana w kierunku miejscowości o najbardziej dynamicznym rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Dla racjonalizacji odprowadzenia ścieków prowadzi się monitoring ścieków wprowadzanych do sieci, bieżące usuwanie awarii oraz zapewnienie zdolności urządzeń do realizacji odprowadzenia ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Ponadto, na obszarach wiejskich, z rozproszoną zabudową, w miejscach, gdzie rozbudowa sieci kanalizacyjnej nie jest ekonomicznie uzasadniona, docelowo funkcjonuje system wsparcia budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz monitoring ich prawidłowego działania. Powyższe działania gminy i inwestycje w infrastrukturę techniczną służą ochronie wód podziemnych i gleb, w tym m. in. poprzez likwidację bezodpływowych zbiorników do gromadzenia ścieków i prowadzi do poprawy warunków sanitarnych mieszkańców. Dodatkowo, ze względu na

rolniczy charakter gminy, ścieki i odpady pochodzące z produkcji rolnej (hodowlanej) są neutralizowane z wykorzystaniem płyt gnojowych i szczelnych zbiorników na gnojówkę. Wody opadowe są natomiast odprowadzane z działek budowlanych do gruntu w granicach działki, zaś z terenów dróg publicznych i z powierzchni utwardzonych terenów produkcyjnych, składowych oraz usługowych do gruntu i rowów melioracyjnych pod warunkiem podczyszczenia ścieków zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zabudowa na terenie gminy Łasin jest zaopatrywana w prąd elektryczny z sieci niskiego i średniego napięcia za pośrednictwem napowietrznych i wnetrzowych stacji transformatorowych. Gęstość tych sieci wzrasta wraz z rozwojem zabudowy. Docelowo sieci są regularnie modernizowane, m. in. poprzez budowę nowych stacji transformatorowych oraz poprawę stanu technicznego infrastruktury. Ponadto przez teren gminy przebiegają rozdzielcza sieć wysokiego napięcia oraz linie przesyłowe najwyższych napięć, które są w miarę potrzeb rozbudowywane i modernizowane w celu dostosowania do zwiększonych przesyłów mocy. Charakteryzują się one strefami oddziaływania pola elektromagnetycznego mającymi znaczny wpływ na sposób zainwestowania terenów sąsiednich. Elementami sieci elektroenergetycznej w gminie Łasin są również instalacje odnawialnych źródeł energii. Należą do nich kolektory słoneczne i mikroinstalacje fotowoltaiczne montowane na gruncie oraz na dachach budynków mieszkalnych, usługowych, produkcyjnych i budynków użyteczności publicznej, farmy fotowoltaiczne oraz elektrownie wiatrowe. Realizacja takich instalacji jest czynnie wspierana przez organy gminy poprzez stosowne projekty, doradztwo i dofinansowanie.

Sieć gazowa w gminie ogranicza się niemalże wyłącznie do miasta Łasina. W pozostałych miejscowościach, gdzie stopień rozproszenia zabudowy jest znaczniejszy, a niewielka liczba ewentualnych odbiorców wpływa na brak ekonomicznych przesłanek do rozbudowy sieci, mieszkańcy w miarę potrzeb korzystają z gazu propan-butan dystrybuowanego w butlach. W zakresie sieci przesyłowych przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia, których obecność powoduje konieczność wyznaczania stref kontrolowanych, gdzie obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu.

Na terenie miasta funkcjonuje zorganizowany system zaopatrzenia w energię ciepłą, obejmujący przede wszystkim zabudowę wielorodzinną. Docelowo system ten będzie rozbudowywany, by objąć jak największą liczbę odbiorców, przede wszystkim w granicach administracyjnych miasta. Zabudowa w terenach wiejskich oraz pozostała część budynków w mieście korzysta z indywidualnych źródeł ciepła o niskich mocach oraz z kotłowni lokalnych, które obsługują przede wszystkim obiekty gminne, takie jak szkoły, przychodnie, a także budynki mieszkalne wielorodzinne. Odbiorcy indywidualni ogrzewają swoje obiekty przy wykorzystaniu indywidualnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe, gaz ziemny oraz w niewielkim stopniu olej opałowy. Coraz większy odsetek zabudowy ogrzewany jest przy pomocy pomp ciepła zasilanych elektrycznie, uznawanych za jedno z najczystszych i najkorzystniejszych źródeł ciepła. Gmina Łasin wspiera wymianę źródeł ciepła na ekologiczne oraz modernizację kotłowni w celu podniesienia efektywności energetycznej oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Łasin. Dodatkowo podejmowane są działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii poprzez:

- ocieplanie i termomodernizację istniejących budynków;
- rozpowszechnianie budowy domów energooszczędnych;
- stosowanie automatyki pogodowej, mającej na celu dostosowanie ilości ciepła dostarczanego do instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania do aktualnych warunków atmosferycznych;
- prowadzenie modernizacji i wymian kotłowni węglowych na kotły ogrzewane gazem płynnym, olejem opałowym bądź energią elektryczną, paliwem stałym o niskiej zawartości siarki lub korzystanie z odnawialnych źródeł energii: wody, słońca, wiatru, ziemi.

Gmina i Miasto Łasin znajduje się w zasięgu wszystkich działających na terenie Polski operatorów telefonii komórkowej. Sieć telekomunikacyjna podlega stałej rozbudowie, zarówno w formie tradycyjnej, jak i z wykorzystaniem nowych technologii. Docelowo infrastruktura światłowodowa obejmuje całą gminę, w tym przede wszystkim wszystkie budynki użyteczności publicznej, dzięki zintegrowanemu systemowi połączonemu z systemami sieci wojewódzkiej oraz krajowej i zakłada pełną dostępność do łączności telekomunikacyjnych. W celu umożliwienia rozwoju społeczeństwa

informacyjnego, realizuje się szerokopasmowy dostęp do Internetu, sieci bezprzewodowych oraz systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu, m. in. za pomocą sieci Hotspotów. Rozwój obszarów zabudowy oraz wzrost poziomu życia mieszkańców tworzą także dynamiczny rynek konsumentów usług dla systemów cyfrowej telefonii komórkowej, które są systematycznie rozbudowywane.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych świadczą niezależne podmioty zgodnie z podpisaną umową. Ponadto w granicach gminy zlokalizowany jest punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), obsługujący mieszkańców całej gminy. W obecnie obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w ślad za planem gospodarki odpadami, jako inwestycję celu publicznego na poziomie regionalnym wskazano budowę obiektów PSZOK wraz z infrastrukturą oraz doposażenie w kontenery, pojemniki i pozostałe urządzenia do gromadzenia odpadów. Docelowy system gospodarki odpadami funkcjonuje zatem prawidłowo, w oparciu o zmodernizowany PSZOK z uwzględnieniem zasad wskazanych w Regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie.

W zakresie infrastruktury społecznej podstawowym elementem jest zasób mieszkaniowy. Na terenie gminy Miasta i Gminy Łasin systematycznie zwiększa się liczba budynków mieszkalnych, a co za tym idzie również mieszkań i izb. W wyniku powyższego, w związku ze spadkiem liczby ludności, powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego mieszkańca wzrasta, a co za tym idzie polepszeniu ulegają standardy mieszkaniowe. Poza zabudową mieszkaniową stanowiącą własność prywatną na obszarze miasta i gminy Łasin występują mieszkania komunalne. Docelowa wielkość zasobu mieszkaniowego gminy dostosowana jest do potrzeb mieszkańców i wynika zarówno z prognozowanej liczby ludności jak i z potrzeby polepszenia jakości życia mieszkańców gminy. Analizując zasoby mieszkaniowe, poza ich liczbą i powierzchniami, istotne są cechy jakościowe stanowiące o standardzie tych mieszkań, a co za tym idzie jakości życia mieszkańców. Docelowo zasób mieszkań komunalnych jest stale modernizowany, mieszkania podlegają termomodernizacjom, remontom a także wymianie poszczególnych instalacji.

Na terenie Łasina znajduje się Urząd Miasta i Gminy Łasin, stanowiący podstawę funkcjonowania obsługi administracyjnej mieszkańców. Siedzibą urzędu jest wymagający remontu i rewitalizacji zabytkowy budynek Ratusza. Docelowo wszystkie obiekty użyteczności publicznej funkcjonujące na terenie miasta i gminy Łasin spełniają wymagania służące zapewnianiu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami.

W zakresie oświaty na terenie miasta i gminy Łasin znajdują się publiczne szkoły podstawowe, zespół szkół ponadpodstawowych i przedszkola, w tym oddziały przedszkolne w szkołach. Sieć placówek edukacyjnych zaspokaja rzeczywiste zapotrzebowanie społeczne. Nowe obiekty edukacyjne powstają w miejscach tak zwanych luk, czyli obszarach, gdzie odległość od istniejących placówek jest największa, a także w miejscach, gdzie w najbardziej dynamicznym tempie przybywa młodych mieszkańców. Ponadto nacisk kładzie się również na rozwój i modernizację istniejących obiektów, w tym m. in. budowę sal gimnastycznych, boisk sportowych i placów zabaw, doposażenie sal lekcyjnych oraz rozwój kompetencji wśród nauczycieli.

Na terenie gminy funkcjonuje Szpital SPZOZ w Łasinie, Zakład Opieki Długoterminowej w Łasinie oraz Przychodnia Rejonowa w Łasinie. W zakres leczenia zamkniętego wchodzi leczenie różnych schorzeń z dziedziny chorób wewnętrznych oraz kontynuowanie leczenia po pobycie w placówce, które polega na opiece lekarskiej i pielęgniarstwie, leczeniu chorób przewlekłych itp. W zakres leczenia otwartego wchodzi gabinety lekarskie: lekarze POZ oraz lekarze POZ dla dzieci, gabinet zabiegowy, punkt szczepień, gabinet pielęgniarstwa środowiskowego, gabinet medycyny szkolnej. W Przychodni SP ZOZ Łasin znajduje się poradnia stomatologiczna dla dzieci i dorosłych oraz gabinet protetyki stomatologicznej. Obiekty te są w miarę potrzeb rozbudowywane, modernizowane i doposażane w niezbędny sprzęt. Docelowo, ze względu na ogólne tendencje „starzenia się” społeczeństwa, w miarę potrzeb powstawać mogą nowe ośrodki zdrowia, a także domy opieki nad seniorami.

Pomoc społeczną na terenie Miasta i Gminy Łasin realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Łasinie. MGOPS, który jest jednostką organizacyjną gminy, realizuje działania wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Udziela pomocy w formie świadczeń pieniężnych, ale również w zakresie m. in. pracy socjalnej, interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania czy usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Ponadto Ośrodek udziela pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz integracji społecznej i integracji i pomocy seniorom.

Na terenie gminy Łasin funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, która poza swoją siedzibą w Łasinie dysponuje terenem nad jeziorem Zamkowym, gdzie znajdują się amfiteatr miejski wraz z infrastrukturą towarzyszącą, który docelowo stanowi bazę dla organizacji imprez masowych. M-GOK prowadzi działania kulturalne na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Łasin takie jak m. in.: edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury, tworzenie warunków do rozwoju amatorskiej sztuki w szeroko rozumianym pojęciu itp. Działalność w zakresie kultury prowadzi również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin, która dysponuje bogatym księgozbiorem, służąc rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury.

Na terenie Miasta i Gminy znajdują się obiekty sportowe oraz place zabaw, które na co dzień służą mieszkańcom. Podstawowym obiektem sportowym na terenie Łasina jest Stadion Miejski, na którym odbywają się cykliczne imprezy okolicznościowe. Do pozostałych obiektów sportowych i rekreacyjnych gminy Łasin zaliczają się sale gimnastyczne przy szkołach, boiska, siłownie plenerowe i place zabaw. Strukturę obiektów publicznych uzupełnia prywatny ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy nad jeziorem Łasińskim z plażą, pomostem, wypożyczalnią sprzętów wodnych, placem zabaw oraz boiskami i placami do gier. Wzdłuż brzegów jeziora zlokalizowane są również mniejsze wypożyczalnie, które umożliwiają uprawianie sportów wodnych.

Do infrastruktury społecznej zaliczyć należy również pozostałe publiczne obiekty rekreacyjne i rekreacyjno-sportowe, a także świetlice wiejskie wyposażone w niezbędny sprzęt AGD i RTV. Jednostki gminne dokładają wszelkich starań, by powyższe obiekty funkcjonowały prawidłowo i w pełni służyły mieszkańcom gminy.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, do których zadań należy ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska, w szczególności poprzez ochronę przeciwpożarową, współdziałanie z innymi służbami ratowniczymi w sytuacjach kryzysowych, a także pomoc przy wypadkach drogowych. Docelowo jednostki te są regularnie wyposażane w niezbędny sprzęt, a ich członkowie uczestniczą w licznych szkoleniach.

Teren miasta i gminy podlega zwierzchnictwu Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu. W Łasinie znajduje się posterunek policji.

5.5. Wizja rozwoju Miasta i Gminy Łasin

WIZJA ROZWOJU MIASTA I GMINY ŁASIN

Miasto i Gmina Łasin w 2030 roku to Gmina przyjazna mieszkańcom i środowisku, wspierająca lokalną aktywność, dbająca o edukację dzieci i młodzieży oraz o zapewnienie opieki seniorom. To Gmina, której mieszkańcy mają szeroki dostęp do usług zdrowotnych. To również miejsce, gdzie mogą czuć się bezpiecznie. To Gmina atrakcyjna dla turystów, dbająca o dziedzictwo kulturowe.

Miasto i Gmina Łasin w 2030 roku to także miejsce o rozbudowanej infrastrukturze technicznej, w tym opartej na rozwiązaniach ekologicznych. To Gmina z rozwiniętą gospodarką wodno-ściekową i odpadową, wykorzystująca odnawialne źródła energii. To również Gmina, która stawia na silny rozwój infrastruktury transportowej oraz rozwija usługi komunalne.

Miasto i Gmina Łasin w 2030 roku to wreszcie Gmina stawiająca na rozwój firm, gdzie panują dobre warunki inwestycyjne, sprzyjające rozwojowi lokalnych przedsiębiorstw.

5.6. Koncepcja rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Miasta i Gminy Łasin na tle koncepcji rozwoju funkcjonalno-przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

Koncepcja rozwoju funkcjonalno-przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przedstawia sposób jego funkcjonowania i rozwoju do roku 2030 na podstawie zbioru podstawowych założeń, zasad i relacji. Dodatkowo określa niezbędne działania w przestrzeni społeczno-gospodarczej województwa.

W/w koncepcja zawiera sześć podstawowych elementów, stanowiących ogólne ramy rozwoju regionu. Są to:

- **system przyrodniczy** – obszary kluczowe ze względu na charakter walorów środowiskowych;
- **system osadniczy** – stymulowanie rozwoju obszarów i dziedzin funkcjonowania życia społecznego i gospodarczego;
- **system transportowy** – relacje transportowe o znaczeniu międzyregionalnym, międzynarodowym oraz sposób organizacji relacji wewnątrzwojewódzkich, w tym wskazanie dominującego środka transportu publicznego w relacji węzły powiatowe – stolice województwa;
- **kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa** – możliwość uruchomienia nowych procesów rozwojowych, znacząco zwiększających możliwości rozwoju województwa;
- **zidentyfikowane obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej** – obecność ograniczeń rozwojowych na tyle ważnych, że mogą zagrażać prawidłowemu rozwojowi województwa jako spójnemu systemowi społeczno-gospodarczemu;
- **założenia polityki terytorialnej województwa** – zbiór zasad, które dotyczą świadomego różnicowania polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym w powiązaniu z hierarchią sieci osadniczej, na bazie miejskich obszarów funkcjonalnych. Formułują one metodę identyfikacji zasięgu przestrzennego poszczególnych obszarów różnicowania interwencji oraz dziedziny wsparcia dla poszczególnych kategorii obszarów.

System przyrodniczy:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo, do których należą:

- **1 rezerwat przyrody:**
 - Dolina Osy
- **1 obszar chronionego krajobrazu:**
 - Doliny Osy i Gardęgi
- **1 obszar Natura 2000:**
 - Dolina Osy
- **26 pomników przyrody,**
- **23 użytki ekologiczne.**

Ponadto przez teren Miasta i Gminy Łasin przebiegają korytarze ekologiczne: Lasy Brodnickie - Dolina Wisły (KPn-14B) oraz Lasy ławskie – Bory Tucholskie (GKPn-14A).

System osadniczy:

Sieć osadniczą województwa kujawsko-pomorskiego tworzy 56 miast dość równomiernie rozmieszczonych w przestrzeni województwa, które koncentrują 59% mieszkańców regionu oraz 3419 zamieszkiwanych miejscowości wiejskich. Województwo charakteryzuje się czytelną hierarchią jednostek osadniczych, w której identyfikuje się pięć głównych poziomów:

- ośrodki stołeczne województwa – Bydgoszcz i Toruń
- ośrodki regionalne – Włocławek, Grudziądz, Inowrocław

- ośrodki powiatowe – Aleksandrów Kujawski, Brodnica, Chełmno, Golub-Dobrzyń, Lipno, Mogilno, Nakło nad Notecią, Radziejów, Rypin, Sępólno Krajeńskie, Świecie, Tuchola, Wąbrzeźno, Żnin
- ośrodki uzupełniające ośrodki powiatowe - Więcbork, Chełmża, Łasin, Strzelno, Nowe, Szubin
- ośrodki lokalne – pozostałe miasta, nie zaliczone do wyższych poziomów hierarchicznych oraz miejscowości wiejskie stanowiące siedziby gmin

W związku z powyższym Miasto i Gmina Łasin w hierarchii sieci osadniczej uznana została za **ośrodek uzupełniający ośrodki powiatowe**, odpowiedzialny za wspieranie ośrodków powiatowych w stymulowaniu rozwoju powiatów poprzez wybrane rodzaje działalności, istotne dla mieszkańców całego powiatu lub znacznej jego części.

Zgodnie z przyjętą polityką regionalną określoną w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego miasto Łasin zaliczono do kategorii miast małych.

System transportowy:

Przez teren Miasta i Gminy Łasin nie przebiega żadna droga wojewódzka o kluczowym znaczeniu dla zapewnienia spójności komunikacyjnej województwa.

Warto jednak wspomnieć, że istotnymi ciągami komunikacyjnymi przebiegającymi przez Miasto i Gminę Łasin są:

- droga krajowa nr 16 (relacji Dolna Grupa - Ogrodniki),
- droga wojewódzka nr 538 relacji Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże k. Nidzicy (województwo warmińsko – mazurskie).

W Mieście i Gminie Łasin występuje **problem dotyczący peryferyjności transportowej**.

Ponadto w aspekcie transportowym należy wspomnieć iż na terenie Miasta i Gminy Łasin zlokalizowany został jeden projekt kluczowy. Wykaz projektów kluczowych stanowi identyfikację przedsięwzięć, które zostały uznane za niezbędne dla powodzenia przyspieszenia rozwoju i w zakresie których Samorząd Województwa jest zdeterminowany do ich prowadzenia lub zabiegania o nie. Wykaz obejmuje projekty znane na etapie tworzenia „Strategii Przyspieszenia 2030+”.

Projektem tym jest projekt nr 447 – Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich (Łasin DW 538).

Kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa:

W modelu funkcjonalno-przestrzennym rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego identyfikuje się miejsca, obiekty i dziedziny rozwoju specyficzne dla województwa, a przez to szczególnie istotne dla jego rozwoju. Zidentyfikowane poniżej dotyczą bądź zagadnień o szczególnie dużym znaczeniu regionalnym, bądź szczególnie dobrze eksponowanych w skali kraju, względnie impulsów nowych o spodziewanym na tyle dużym znaczeniu, że będą oddziaływać na rozwój w skali całego województwa lub znacznej jego części. Są to następujące zagadnienia:

- 1) Uczelnia badawcza – jako narzędzie wykorzystania szansy wynikającej z faktu nadania Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika w Toruniu tytułu uczelni badawczej jako jednej z dziesięciu w kraju.
- 2) Strategiczne tereny inwestycyjne – jako narzędzie wykorzystania specyficznych uwarunkowań wybranych terenów inwestycyjnych do rozwoju gospodarczego regionu:
 - a. Centralny Park Inwestycyjny Dźwierzno – potencjalnie najbardziej atrakcyjny wielkoobszarowy teren inwestycyjny w skali kraju,
 - b. Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny – ośrodek silnego rozwoju innowacyjności i wielodziałowej współpracy gospodarczej,
 - c. Brzeska Strefa Gospodarcza – ośrodek rozwoju gospodarczego w rejonie o stosunkowo niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

- 3) Makroobszary inwestycyjne – strefy rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności.
- 4) Bydgoski Klaster Przemysłowy – krajowy lider branży narzędziowej i przetwórstwa tworzyw polimerowych.
- 5) Obszar zasobu gleb najwyższych klas – rolnicza przestrzeń produkcyjna jako narzędzie wykorzystania szansy, wynikającej z bycia jednym z krajowych liderów w dziedzinie produkcji żywności.
- 6) Toruń – obiekt Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.
- 7) Chełmno – Pomnik Historii oraz ośrodek dziedzictwa historyczno-kulturowego.
- 8) Uzdrowiska: Ciechocinek, Inowrocław, Wieniec Zdrój – jako narzędzie wykorzystania szansy, wynikającej z bycia jednym z krajowych liderów w dziedzinie lecznictwa uzdrowiskowego.
- 9) Węzeł Logistyczny Bydgoszcz jako narzędzie wykorzystania szansy wynikającej z przebiegu przez region multimodalnych międzynarodowych szlaków transportowych, umożliwiających powiązanie regionu z m.in. portami morskimi w Trójmieście.
- 10) Tramwaj metropolitalny relacji Bydgoszcz – Toruń jako narzędzie służące wykorzystaniu szansy wynikającej z bliskiego położenia dwóch ośrodków regionalnych, umożliwiającej wykorzystanie i integrację łącznego potencjału tych miast.
- 11) Linia kolejowa Trzciniec – Port Lotniczy – Solec Kujawski jako narzędzie służące wykorzystaniu szansy rozwoju gospodarczego i wzrostu konkurencyjności, wynikającej z możliwości zbudowania spójnego układu transportu kolejowego oraz powiązanie transportu kolejowego z lotniczym.

Cały obszar Miasta i Gminy Łasin zidentyfikowano jako **obszar zasobu gleb najwyższych klas – rolniczą przestrzeń produkcyjną**. Wynika to również z mapy „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”. Rolnicza przestrzeń produkcyjna stanowi bardzo istotny potencjał, który zamierza się wykorzystywać także w kolejnych latach do tworzenia przewag konkurencyjnych w dziedzinie gospodarki.

Ponadto w ramach Koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, Miasto i Gmina Łasin została zaliczona do „gmin szczególnie predysponowanych do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym”.

Projekty kluczowe, które zostały uznane za niezbędne do przyspieszenia rozwoju województwa:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin został zlokalizowany jeden projekt kluczowy. Wykaz projektów kluczowych stanowi identyfikację przedsięwzięć, które zostały uznane za niezbędne dla powodzenia przyspieszenia rozwoju i w zakresie których Samorząd Województwa jest zdeterminowany do ich prowadzenia lub zabiegania o nie. Wykaz obejmuje projekty znane na etapie tworzenia „Strategii Przyspieszenia 2030+”.

Zidentyfikowany projekt to:

- **projekt nr 447 – Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich (Łasin DW 538)**

Zrealizowanie tej kluczowej inwestycji może stanowić istotne uwarunkowanie rozwojowe Miasta i Gminy.

Założenia polityki terytorialnej województwa:

Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego w okresie programowania 2021-2027 realizowana jest w ujęciu następujących poziomów:

- poziom służący rozwojowi funkcji o znaczeniu regionalnym (realizowanych dla mieszkańców i obszaru całego województwa) i ponadregionalnym (tworzących relacje i powiązania międzyregionalne i międzynarodowe),
- (II) poziom związany z budowaniem relacji wewnętrznych i podnoszeniem potencjału rozwojowego miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (Bydgoszcz i Toruń) oraz (III) poziom związany z budowaniem relacji wewnętrznych i podnoszeniem potencjału

rozwojowego miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków regionalnych (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław),

- (IV) poziom związany z miastami powiatowymi oraz obszarami powiązanych z nimi funkcjonalnie (za które na poziomie powiatowym należy uznać obszary powiatów), mający na celu przede wszystkim kształtowanie warunków dla wysokiej jakości życia (przede wszystkim w zakresie usług publicznych typowych dla poziomu powiatu) oraz konkurencyjności gospodarczej i rynków pracy na poziomie powiatów,
- (V) poziom dotyczący rozwoju na płaszczyźnie lokalnej, związany z inicjatywami oddolnymi realizowanymi w oparciu o liderów lokalnych (obszar objęty Lokalnymi Strategiami Rozwoju), który odpowiada zasięgowi działania poszczególnych lokalnych grup działania (LGD).

Miasto i Gmina Łasin przynależy do MOF Grudziądza (poziom III) i OPPT Grudziądza (poziom IV). Ponadto zalicza się do OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, w której występują problemy niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości oraz problemy zaawansowanych procesów starzenia się społeczeństwa.

Ustalenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy przedstawione na jednej mapie stanowią załącznik nr 3 do niniejszej Strategii.

Rozdział VI.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

6.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Obszar miasta i gminy Łasin charakteryzuje się dość dobrymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, dlatego też planowane zagospodarowanie obszaru powinno odbywać się w sposób racjonalny z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju i przestrzegania ładu przestrzennego. Część gminy znajduje się w zasięgu obszarowych form ochrony przyrody, gdzie poszanowanie walorów środowiskowych, w tym przyrodniczych i krajobrazowych jest zadaniem priorytetowym, co regulują przepisy odrębne dotyczące tych form ochrony, wprowadzając m. in. szereg zakazów i nakazów. Ponadto należy zapewnić dalsze funkcjonowanie korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie rozprzestrzeniania się zabudowy na tereny współtworzące system przyrodniczy gminy, a także zalesianie gruntów ornich słabych klas bonitacyjnych i pozostawienie niezalesionych enklaw łąk, pastwisk i nieużytków. Ze względu na cechy takie jak: urozmaiconą rzeźbę terenu, obecność terenów leśnych i jezior, które świadczą o wysokich walorach krajobrazowych, niektóre obszary mają duże predyspozycje do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, przy czym przy zagospodarowaniu terenów należy mieć na uwadze ochronę i zachowanie walorów przyrodniczych i środowiskowych.

Ponadto przy prowadzeniu działań inwestycyjnych należy uwzględnić ustalenia i rekomendacje zawarte w audycie krajobrazowym województwa kujawsko-pomorskiego mające na celu zachowanie wartości krajobrazu.

Głównym kierunkiem działań planistycznych odnoszących się do środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie. Ogół tych działań będzie korzystnie wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności obszaru gminy.

Do celów i priorytetowych działań ekologicznych zaliczono:

- 1) zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego:
 - ochrona powietrza:
 - termomodernizacja obiektów w celu oszczędności energii cieplnej,
 - modernizacja lub wymiana istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą, pompy ciepła,
 - rozwój sieci ciepłowniczej na terenie miasta,
 - wdrażanie rozwiązań technicznych zmniejszających zanieczyszczenia przemysłowe i kontrola istniejących systemów w zakładach przemysłowych,
 - realizacja pasów zieleni izolacyjnej wokół obiektów powodujących zanieczyszczenia,
 - wspieranie powstawania odnawialnych źródeł energii jako rozwiązań proekologicznych;
 - ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:
 - eliminacja istniejących źródeł zanieczyszczeń w postaci odprowadzania ścieków do rzek i jezior,
 - ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w otoczeniu jezior,
 - ograniczenie nawożenia gruntów rolnych, w szczególności w sąsiedztwie naturalnych zbiorników wodnych,
 - utrzymanie szerokich pasów roślinności przybrzeżnej obniżającej negatywne oddziaływanie spływów powierzchniowych;
 - ochrona przed hałasem:
 - przebudowa istniejących dróg,
 - remonty dróg gminnych i powiatowych,

- uzupełnienie i tworzenie szpalerów zieleni o funkcji ochronnej i izolacyjnej wzdłuż dróg,
 - budowa ciągów pieszo – rowerowych,
 - przy budowie nowych dróg szybkiego ruchu stosować technologie ograniczające rozprzestrzenianie się hałasu;
 - ochrona powierzchni ziemi:
 - prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi,
 - sukcesywna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
 - monitorowanie stanu środowiska;
- 2) właściwa gospodarka wodno-ściekowa w celu ochrony wód:
- właściwa gospodarka ściekowa:
 - modernizacja, budowa i rozbudowa oraz usprawnienie funkcjonowania infrastruktury kanalizacyjnej,
 - budowa przydomowych i przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie o korzystnych warunkach geologiczno-gruntowych;
 - zaopatrzenie w wodę:
 - rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej,
 - sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej;
 - właściwa gospodarka wodna:
 - inwentaryzacja, odbudowa oraz prawidłowa eksploatacja (w tym konserwacja) systemów melioracji,
 - budowa urządzeń retencjonujących wodę i umożliwiających jej wykorzystanie,
 - ograniczenie likwidacji naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych, a także naturalnych obniżień terenu,
 - wdrażanie programu redukcji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych,
 - pozostawienie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego wolnych od zabudowy;
- 3) ochrona i rozwój obszarów zalesionych i zadrzewionych:
- ograniczenie do minimum zmiany funkcji terenów leśnych na cele nieleśne,
 - ograniczenie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych,
 - zalesianie gruntów rolnych najniższych klas,
 - prowadzenie zalesienia równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów,
 - regulacja zwarcia drzewostanu oraz stopniowe wprowadzanie i pielęgnacja gatunków drzew właściwych dla siedliska,
 - dążenie do zwiększenia w drzewostanie udziału martwego drewna (w tym drzew dziuplastych, stojących obumarłych, leżaniny, drzew zajętych przez grzyby),
 - rewitalizacja i pielęgnacja założeń dworsko-parkowych,
 - bieżąca ochrona obiektów prawnie chronionych;
- 4) ochrona bioróżnorodności:
- przestrzeganie przepisów dotyczących form ochrony przyrody,
 - inwentaryzacja terenu gminy w celu lokalizacji oraz ochrony nowych użytków ekologicznych oraz szczególnie cennych zespołów roślinnych,
 - koncentracja zabudowy i pozostawienie terenów o najwyższych walorach przyrodniczych wolnych od zabudowy,
 - uzupełnianie ubytków drzewostanu w kompleksach zieleni i alejach drzew szlachetnymi gatunkami rodzimymi,
 - wzbogacanie w zieleń obrzeży wód powierzchniowych i lokalnych podmokłości, w tym ograniczanie ich wykaszania,
 - w terenach zabudowy przewidzieć odpowiednią ilość terenów zieleni publicznej urządzonej, terenów rekreacji, sportu i wypoczynku, o wysokim udziale terenów czynnych biologicznie,

- zapobieganie szkodliwym działaniom pasożytniczych owadów, grzybów,
 - zapobieganie chorobom drzew i roślin,
 - ograniczenie wycinki drzew,
 - realizacja Niebieskiego korytarza ekologiczny wzdłuż doliny rzeki Osy, stanowiącego inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zawartą w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 5) gospodarka odpadami i zmniejszenie zagrożenia ekologicznego:
- prowadzenie działalności edukacyjnej,
 - budowa obiektów PSZOK wraz z infrastrukturą oraz doposażenie w kontenery, pojemniki i pozostałe urządzenia do gromadzenia odpadów, systematyczna modernizacja PSZOK,
 - dofinansowanie usuwania azbestu;
 - zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych przez kontrole przewozów i stanu technicznego pojazdów;
- 6) edukacja ekologiczna:
- propagowanie modelu trwałego i zrównoważonego rozwoju,
 - realizacja obiektów wspierających edukację ekologiczną, jak np. ścieżki edukacyjne, ośrodki i szkoły ekologiczne,
 - promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym: organizowanie konkursów ekologicznych dla szkół, sołectw i mieszkańców gminy,
 - wspieranie działań stowarzyszeń w zakresie edukacji ekologicznej;
- 7) gospodarczy i rolniczy rozwój regionu z zachowaniem zasad trwałego rozwoju:
- ograniczenie przeznaczania gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze,
 - rozwój i promowanie rolnictwa ekologicznego,
 - wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
 - bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych poprzez właściwą politykę gospodarki przestrzennej.

6.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochronie podlegają zasoby dziedzictwa kulturowego rozumiane jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru bądź struktury przestrzennej o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych. Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej. Zabytkami nieruchomymi są krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki i kultury materialnej, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zieleni zaprojektowanej, także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji. Zabytkami nieruchomymi są także stanowiska archeologiczne.

Spośród obiektów, terenów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych, znajdujących się na terenie miasta i gminy Łasin część objęta jest ochroną prawną, poprzez wpis do rejestru zabytków, a część ujęta w ewidencji konserwatorskiej i wskazana do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Obiekty zabytkowe zostały również wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Na prace prowadzone w zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i w ich otoczeniu oraz obszarach wpisanych do rejestru zabytków istnieje konieczność uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wobec inwestycji budowlanych w odniesieniu do obiektów i obszarów w ewidencji zabytków, ale nie objętych wpisem do rejestru zabytków, istnieje konieczność uzgodnienia lub uzyskania pozytywnej opinii WKZ.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się łącznie 16 obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego, które stanowią różnorodną grupę zabytków (są to kościoły, zespoły pałacowo-parkowe i dworsko-parkowe, cmentarz, spichlerz, ratusz i grodziska stanowiące zabytki archeologiczne). Ponadto Burmistrz Łasina prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków, w której ujęte są liczne zabytki nieruchome. Zasób zabytków Miasta i Gminy Łasin uzupełniają nieruchome zabytki archeologiczne, tj. stanowiska archeologiczne, będące śladami materialnej działalności ludzkiej w przeszłości oraz ważnym świadectwem rozwoju osadnictwa. Dodatkowo, jako krajobraz kulturowy w gminie Łasin zakwalifikowano przede wszystkim historyczne układy ruralistyczne, które stanowią syntezę warunków przyrodniczych oraz działalności człowieka.

Podstawowy dokument służący podejmowaniu działań dotyczących inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego stanowi Program Opieki nad Zabytkami. Aktualny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Łasin ustala następujące cele priorytetowe:

- ochrona i rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy,
- kształtowanie krajobrazu kulturowego i jego ochrona,
- promocja dziedzictwa kulturowego i pielęgnacja tożsamości regionalnej.

Cele te mają zostać osiągnięte poprzez realizację działań o konkretnych kierunkach oraz określonych zadań, zaplanowanych w długoletniej perspektywie. Dla osiągnięcia powyższych celów wskazuje się następujące zasady:

- konieczność prawidłowego rozpoznania istniejącego zasobu zabytków,
- zachowanie, ochrona, konserwacja i rewaloryzacja istniejących obiektów zabytkowych (w tym również elementów zagospodarowania terenu),
- konieczność uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wszelkie prace prowadzone przy obiektach zabytkowych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- ochrona formy architektonicznej we wszystkich jej elementach (wysokość, forma dachu, kompozycja elewacji wraz z detalem architektonicznym i stolarką, materiał budowlany oraz bryła obiektu) oraz ochrona wyposażenia (przede wszystkim kościołów),
- ochrona usytuowania obiektów w terenie – względem stron świata, dróg i innych elementów zagospodarowania,
- rewitalizacja z dopuszczeniem zmiany sposobu użytkowania obiektów zabytkowych w celu pełnienia funkcji publicznych, w tym propagowania historii miejsca,
- zakaz dokonywania zmian w budynkach historycznych, mogących poprowadzić do utraty wartości zabytkowej,
- remonty budynków historycznych należy prowadzić na zasadach pozwalających zachować jako eksponowane walory zabytkowe elewacji tj. kompozycję elewacji, detale architektoniczne, rodzaj wykończenia elewacji, historyczny rodzaj materiałów budowlanych,
- zachowanie zabudowy mieszkalnej drewnianej i murowanej o cechach tradycyjnych, charakterystycznych dla miejsca i regionu oraz kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do tych obiektów,
- dopuszczenie wymiany zabudowy, której stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ludzi i mienia z warunkiem uprzedniego uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- nawiązanie nowej zabudowy usytuowaniem, gabarytem, kształtem i pokryciem dachu do zabudowy historycznej, tradycyjnej,
- uwzględnienie sąsiedztwa obiektów o wartości kulturowej w lokalizacji nowej zabudowy – nowe budynki nie mogą być sytuowane w sposób degradujący istniejącą, tradycyjną zabudowę, a ich forma architektoniczna winna być dostosowana do otaczającej zabudowy i krajobrazu,
- zakaz lokalizacji obiektów budowlanych i urządzeń tymczasowych kolidujących z tkanką historyczną lub powodujących ich degradację,
- ochrona układu urbanistycznego miasta Łasin poprzez dostosowanie nowej zabudowy usytuowaniem, formą i charakterem do uwarunkowań historycznych,

- utrzymanie lub uczynienie kompozycji zabytkowych założeń ruralistycznych poprzez wprowadzanie zabudowy w miejscach uwarunkowanych historycznie,
- obowiązek dostosowania realizowanych elementów zagospodarowania skalą, jakością i charakterem do pełnionych funkcji, krajobrazu, architektury istniejącego otoczenia,
- obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych, przede wszystkim utrzymanie lub uczynienie kompozycji założeń dworsko-parkowych i podworskich oraz ochrona i pielęgnacja drzewostanu i zachowanie oraz renowacja cennych historycznie obiektów zabytkowych,
- na terenie historycznych zespołów i założeń folwarcznych, dworsko-parkowych i podworskich dopuszcza się lokalizację ciągów pieszo-rowerowych, placów wypoczynkowych i widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego,
- ochrona starodrzewu rosnącego w sąsiedztwie obiektów o wartości kulturowej i zieleni komponowanej towarzyszącej zabudowie (m.in. przy plebaniach, szkołach itd.), a także historycznych alei drzew,
- ochrona i zakaz zmniejszania powierzchni zabytkowych parków (w tym parku miejskiego w Łasinie) oraz znaczącej ingerencji w rzeźbę terenu, a także uczynienie ich układów przestrzennych,
- zakaz ingerencji w warunki wodno-gruntowe mogące negatywnie wpłynąć na stan zachowania zabytków w szczególności drzewostanu parkowego,
- zachowanie istniejących cmentarzy (w tym nieczynnych) oraz ochrona ich układów przestrzennych (alei, układu kwater), zabytkowego drzewostanu, historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury tj. ogrodzeń, pomp wody, kapliczek,
- ochrona kapliczek i figurek, będących przejawem kultu religijnego i tradycji, pod kątem ich lokalizacji i formy przestrzennej.

6.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Biorąc pod uwagę charakter Miasta i Gminy Łasin, jako jednostki administracyjnej złożonej z miasta oraz obszaru wiejskiego, zagospodarowanie terenu jest zróżnicowane. Obszar miasta charakteryzuje wysoka intensywność zabudowy i znaczny stopień urbanizacji, natomiast w terenie wiejskim gminy funkcjonują też miejscowości, których struktura ogranicza się do pojedynczych zagród rolniczych. Dotychczasowe przeznaczenie i użytkowanie terenu jest w znacznym stopniu wyznacznikiem rozwoju miasta i gminy. Aktualne zagospodarowanie stanowi determinantę przeznaczenia miasta i poszczególnych części gminy na różne funkcje. Potencjalne zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym obejmować będą dopełnienie istniejących struktur. Rozwój zabudowy będzie bardziej dynamiczny na terenie miasta. Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenu jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny, gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju gminy. Należy przy tym dążyć do zagęszczenia zabudowy przy maksymalnym wykorzystaniu potencjału infrastruktury technicznej z poszanowaniem terenów zieleni i otwartych przestrzeni, uwzględniając przy tym potencjał kulturowy wynikający z lokalizacji obiektów i obszarów objętych formami ochrony zabytków oraz potencjał przyrodniczy wynikający z lokalizacji form ochrony przyrody. Najważniejsze założenia dla polityki przestrzennej w Mieście i Gminie Łasin to:

- 1) kształtowanie optymalnej struktury użytkowania i ładu przestrzennego gminy mającej na celu wzmocnienie potencjału gminy poprzez właściwe ukształtowanie sieci osadniczej;
- 2) wzmocnianie funkcji miasta Łasin jako centrum aktywności społecznej i gospodarczej gminy poprzez koncentrację zadań inwestycyjnych z dziedziny administracji i usług, jak również mieszkalnictwa, przemysłu, gospodarki komunalnej, infrastruktury społecznej i technicznej o zasięgu gminnym i lokalnym.

Cele te należy osiągać poprzez konsekwentne działania zmierzające do:

- 1) koncentracji zabudowy w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przy maksymalnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej:
 - sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów o największej presji inwestycyjnej,
 - wyznaczenie terenów predysponowanych do zabudowy jako uzupełnienie obszarów już przekształconych,
 - unikanie rozpraszania zabudowy,
 - koncentracja usług z zakresu administracji i obsługi mieszkańców w Łasinie,
 - stosowanie rozwiązań minimalizujących wzajemne oddziaływanie pomiędzy funkcjami terenów, których sąsiedztwo może powodować konflikty przestrzenne; na granicach terenów o różnym przeznaczeniu wprowadzać zieleń izolacyjną lub stosować projektowanie strefowe, tj. stopniowe zmniejszanie oddziaływania terenów względem siebie (produkcja – usługi – mieszkaniowo-usługowe – mieszkaniowe),
 - rozwój i modernizacja systemów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej mająca na celu zwiększenie przepustowości sieci i dróg;
- 2) lokalizacji funkcji usługowej i przemysłowej jako motoru rozwoju gospodarczego i zapewnienie miejsc pracy mieszkańcom:
 - wyznaczenie obszarów aktywizacji gospodarczej z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, mające na celu zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności gminy dla miejscowych i zewnętrznych inwestorów,
 - lokalizacja usług towarzyszących zabudowie mieszkaniowej w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, natomiast funkcji produkcyjnej z uwzględnieniem możliwych negatywnych oddziaływań,
 - umożliwienie modernizacji i rozwoju istniejącej zabudowy produkcyjnej z uwzględnieniem ewentualnych oddziaływań na tereny sąsiednie,
 - wspieranie lokalizacji odnawialnych źródeł energii w miejscach nie kolidujących ze strefami zamieszkania;
- 3) utrzymania i rozwoju rolnictwa oraz ochrony terenów leśnych:
 - utrzymanie funkcji terenów rolniczych, w szczególności gruntów o wysokiej klasie bonitacyjnej, świadczących o rolniczym charakterze gminy,
 - zachowanie istniejących terenów leśnych oraz zadrzewień śródpolnych;
- 4) dążenia do zrównoważonego rozwoju przy uwzględnieniu wymogów ekologicznych i ochrony środowiska przyrodniczego:
 - podporządkowanie wymogom ochrony przyrody i krajobrazu części gminy objętej reżimami związanymi z położeniem w granicach obszarów form ochrony przyrody,
 - rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych (urozmaiconą rzeźbą terenu, lasy, jeziora i rzeki), z poszanowaniem ich ochrony,
 - realizacja i utrzymanie ogólnodostępnych terenów zieleni,
 - uwzględnienie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych przy projektowaniu poszczególnych funkcji terenów,
 - uwzględnienie niezbędnych terenów dla urządzeń melioracyjnych umożliwiających odprowadzenie wód opadowych i ich retencję z rozległych terenów projektowanej zabudowy i powierzchni utwardzonych

Ponadto w celu zachowania wysokich standardów zabudowy oraz ciągłego wzrostu poziomu życia, dla zabudowy o funkcjach mieszkalnych należy:

- dostosować powierzchnie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową do przewidywanych potrzeb, z uwzględnieniem prognoz demograficznych oraz wzrastających standardów mieszkaniowych,

- systematycznie modernizować gminne zasoby mieszkaniowe,
- przewidzieć możliwość rozbudowy lub adaptacji istniejącej zabudowy z zachowaniem jej wysokiej jakości, z jednoczesną likwidacją zabudowy zdegradowanej,
- nawiązywać parametrami i cechami projektowanej zabudowy do jej otoczenia,
- zachować możliwie duży udział powierzchni biologicznie czynnej w granicach działek budowlanych,
- kształtować wskaźniki zabudowy, w tym jej intensywność i wielkość nowo wydzielanych działek budowlanych, z uwzględnieniem rangi i charakteru jednostki osadniczej,
- dostosować liczbę miejsc parkingowych do liczby mieszkań,
- tereny zabudowy mieszkaniowej lokalizować w miejscach z dostępem do sieci infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej,
- dopuścić mikroinstalacje odnawialnych źródeł energii na potrzeby budynków mieszkalnych.

6.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Za obiekty handlu wielkopowierzchniowego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, rozumieć należy obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m². Ze względu na charakter gminy oraz liczbę mieszkańców, na terenie gminy Łasin nie występuje potrzeba lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego. Potrzeby w tym zakresie zaspokajane są w pobliskim Grudziądzu – regionalnym ośrodku administracyjno-usługowym.

6.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego realizują określone ustawowo działania na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i krajowym, niezależnie od statusu podejmującego je podmiotu oraz źródła finansowania. Cel ten jest przeznaczony i dostępny dla ogółu danej społeczności. Do celów publicznych zalicza się m. in. infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i społeczną. Zgodnie z ustawą o gospodarce nieruchomościami do zadań własnych gminy należą w tym zakresie zadania związane z budową i utrzymaniem obiektów, urządzeń i przewodów, obejmujących: infrastrukturę komunikacyjną (drogi publiczne i rowerowe, transport i łączność publiczną), infrastrukturę techniczną (zaopatrzenie w wodę, odbiór i zagospodarowanie ścieków i odpadów), infrastrukturę publiczną (społeczną - szkoły, ochrona zdrowia, opieka społeczna, obiekty sportowe, obiekty kultury, bezpieczeństwo publiczne), a także inwestycje związane z ochroną przed powodzią, zakładaniem i utrzymaniem cmentarzy komunalnych.

Obiekty te winny być rozmieszczone w oparciu o analizy uwzględniające prognozy demograficzne, strukturę społeczną oraz istniejące w przestrzeni obiekty, ponieważ mają one kluczowe znaczenie dla zaspokojenia potrzeb społeczności i niwelowania różnic społecznych związanych z nierównomiernym dostępem do tego typu obiektów. Ważnym elementem procesu realizacji inwestycji celu publicznego są również konsultacje społeczne, pozwalające uwzględnić faktyczne potrzeby i problemy mieszkańców. Realizacja inwestycji celu publicznego jako priorytet powinna przyjmować zrównoważony rozwój i korzyści społeczne. Inwestycje celu publicznego na poziomie ponadlokalnym i krajowym winny być szczegółowo konsultowane z samorządem gminnym oraz mieszkańcami Miasta i Gminy Łasin, a ich nadrzędny charakter nie powinien przyćmiewać potrzeb społeczności lokalnej i konieczności zapobiegania konfliktom przestrzennym. Z uwagi na charakter gminy jako ośrodka miejsko-wiejskiego, lokalizacja inwestycji celu publicznego winna uwzględniać hierarchię sieci osadniczej i odległości pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Realizacja inwestycji celu publicznego, tak jak realizacja wszystkich innych obiektów, winna uwzględniać zarówno aspekty urbanistyczne, środowiskowe, kulturowe, ekonomiczne i społeczne poprzez wybór optymalnego wariantu danej inwestycji. Inwestycje celu publicznego winny być realizowane przede wszystkim na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w myśl Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym powinny

stanowiąc jedynie uzupełnienie możliwości lokalizacji takich inwestycji. Na etapie sporządzania dokumentów planistycznych, należy w terenach funkcjonalnych przewidzieć odpowiednią ilość terenów dla lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie spełnienia zadań własnych gminy. Inwestycje celu publicznego stanowiące budynki, podobnie jak pozostała zabudowa, powinny zachować wysoką estetykę i wpisywać się charakterem, skalą i sposobem zagospodarowania w tereny sąsiednie, w tym istniejącą zabudowę. Zarówno budynki jak i tereny stanowiące realizację inwestycji celu publicznego winny być realizowane jako ogólnodostępne, z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania, co zapewnia dostęp również osobom ze szczególnymi potrzebami. Obiekty te winny być pozbawione barier poziomych i pionowych, a zastosowane urządzenia i rozwiązania architektoniczne umożliwiać łatwy dostęp.

Reasumując realizacja inwestycji celu publicznego ma priorytet nad działaniami indywidualnymi, jednak powinna być poprzedzona szczegółowymi analizami i odpowiadać potrzebom społecznym oraz wszelkim uwarunkowaniom danego obszaru.

6.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Komunikacja oraz infrastruktura techniczna i społeczna stanowią podstawowe elementy warunkujące możliwość powstania zabudowy, bez względu na jej funkcję. Prawdłowo ukształtowane systemy komunikacyjne i infrastrukturalne przyczyniają się do rozwoju gminy, a także zmniejszenia kosztów związanych z ich utrzymaniem oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania poszczególnych elementów. W związku z powyższym dla prawidłowego rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej należy:

a) w zakresie komunikacji:

- regularnie realizować przebudowy, modernizacje i remonty dróg dla zwiększenia ich przepustowości oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania (hałas, zanieczyszczenia),
- doprowadzić do realizacji obwodnicy Łasina, która zwiększy bezpieczeństwo ruchu oraz poprawi warunki życia w mieście,
- dla poprawy bezpieczeństwa włączenia dróg lokalnych do nadrzędnego układu komunikacyjnego (drogi krajowej i wojewódzkiej) realizować w miarę możliwości za pośrednictwem istniejących skrzyżowań po ich modernizacji,
- dostosować parametry techniczne dróg do przewidywanego wzrostu natężenia ruchu i jego charakteru (w tym tranzytowego) spowodowanego rozwojem zabudowy,
- przy projektowaniu inwestycji przewidzieć odpowiednią liczbę miejsc parkingowych, w szczególności w centrum miasta Łasina oraz przy większych zakładach przemysłowych,
- dla poprawy bezpieczeństwa ruchu wyposażać drogi w systemy odwodnienia, oświetlenie oraz sygnalizację,
- uzupełniać i tworzyć szpalery zieleni o funkcji ochronnej i izolacyjnej wzdłuż dróg,
- tereny w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu (droga krajowa nr 16 oraz ewentualne nowe drogi tranzytowe), poza obecnymi terenami zwartej zabudowy, pozostawić wolne od zabudowy,
- wzdłuż dróg, w szczególności o dużym natężeniu ruchu, w terenach o potencjale turystycznym i rekreacyjnym oraz na osiedlach mieszkaniowych, realizować chodniki i ścieżki rowerowe lub ciągi pieszo-rowerowe;

b) w zakresie infrastruktury technicznej:

- uzupełniać i modernizować istniejące sieci infrastruktury technicznej, w szczególności w miejscach, gdzie najgwałtowniej wzrasta intensywność zabudowy oraz w miejscach rozwoju zabudowy produkcyjnej dla zwiększenia konkurencyjności gminy i jej atrakcyjności inwestycyjnej,
- w miarę możliwości realizować infrastrukturę techniczną jako podziemną,
- w zagospodarowaniu przestrzennym uwzględniać rezerwę terenów dla budowy sieci i obiektów infrastruktury technicznej oraz ograniczenia wynikające z ich sąsiedztwa,

- rozbudowywać sieć wodociągową dla zapewnienia wszystkim mieszkańcom wody na cele bytowo-socjalne, o jakości spełniającej wymagane przepisami normy i standardy,
 - przestrzegać ograniczeń ustanowionych w strefach ochronnych ujęć wody,
 - rozbudowywać sieć kanalizacyjną dla ograniczenia liczby zbiorników do gromadzenia ścieków w celu ochrony wód podziemnych,
 - modernizować oczyszczalnię ścieków w miejscowości Łasin-Wybudowanie w celu zwiększenia jej wydajności i skuteczności,
 - monitorować stan istniejących sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz regularnie przeprowadzać prace konserwatorskie i remontowe w celu minimalizacji awaryjności sieci, zapobiegania stratom wody i uniknięcia wtórnego zanieczyszczenia,
 - na obszarach wiejskich, z rozproszoną zabudową, w miejscach, gdzie rozbudowa sieci kanalizacyjnej nie jest ekonomicznie uzasadniona, szczególną uwagę zwrócić na stworzenie systemu wsparcia budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - rozbudowywać sieć elektroenergetyczną dla zapewnienia nieprzerwanej dostawy prądu i odbioru nadprodukcji z instalacji odnawialnych źródeł energii, w szczególności z mikroinstalacji realizowanych przy zabudowie mieszkaniowej,
 - rozbudowywać sieć gazową, w szczególności w granicach miasta w celu zwiększenia liczby odbiorców tego niskoemisyjnego paliwa,
 - w granicach miasta rozbudować sieć ciepłowniczą w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza z indywidualnych źródeł ciepła,
 - rozbudowywać sieć światłowodową oraz sieć hotspotów dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwój społeczeństwa informacyjnego;
- c) w zakresie infrastruktury społecznej:
- w terenach zabudowy przewidzieć odpowiednią ilość terenów zieleni publicznej urządzonej, terenów rekreacji, sportu i wypoczynku,
 - w miarę potrzeb przewidzieć urządzenia melioracyjne umożliwiające odprowadzenie wód opadowych i ich retencję z terenów projektowanej zabudowy i powierzchni utwardzonych, z możliwością zagospodarowania zbiorników retencyjnych w terenach zieleni urządzonej i innych terenach wypoczynkowych,
 - sukcesywnie termomodernizować budynki użyteczności publicznej w celu ograniczenia strat ciepła, prowadzącego również do korzyści ekonomicznych,
 - kształtować miasto Łasin jako centrum aktywności społecznej i gospodarczej gminy poprzez koncentrację zadań inwestycyjnych z dziedziny administracji i usług, w tym oświaty, ochrony zdrowia, kultury, sportu jak również mieszkalnictwa, przemysłu, gospodarki komunalnej, obsługi rolnictwa, infrastruktury społecznej i technicznej o zasięgu gminnym i lokalnym,
 - w miarę potrzeb rozbudowywać istniejące i budować nowe obiekty użyteczności publicznej, w tym m. in. obiekty oświaty, kultury, sportu, ochrony zdrowia, lokalizować nowe obiekty w terenach o dużej gęstości zabudowy (przede wszystkim w mieście Łasinie), by służyły jak największej liczbie mieszkańców, ale również w niewielkich miejscowościach, w celu przeciwdziałania wykluczeniom,
 - doposażać i modernizować obiekty użyteczności publicznej, takie jak szkoły, ośrodki zdrowia, biblioteki, świetlice, hale sportowe itd.,
 - likwidować bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej w celu dostosowania ich dla osób ze szczególnymi potrzebami,
 - w miarę potrzeb modernizować zasób mieszkań komunalnych.

6.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Do odnawialnych źródeł energii potencjalnie zlokalizowanych oraz istniejących na terenie Miasta i Gminy Łasin zalicza się elektrownie wiatrowe wykorzystujące siłę wiatru, panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne, wykorzystujące energię słoneczną, elektrownie wodne oraz biogazownie i

elektrownie na biomasę, zakładające wykorzystanie energetyczne stałych i suchych odpadów biomasy. Wszystkie obiekty OZE lokalizowane na terenie gminy muszą spełniać przepisy i normy szczególne, mające odniesienie do ich rodzaju, wielkości i charakterystyki technicznej. Lokalizacja i budowa urządzeń odnawialnych źródeł energii winny odbywać się zgodnie z przepisami odrębnymi. Rozmieszczenie obiektów OZE winno być każdorazowo poprzedzone wielokierunkowymi analizami, by obiekty te wraz ze swoimi strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu nie stanowiły barier w przestrzeni i nie powodowały nadmiernego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz tereny mieszkaniowe.

Lokalizacje różnych typów instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) powinny uwzględniać specyfikę instalacji, aby minimalizować ich wpływ na środowisko i społeczności lokalne oraz maksymalizować efektywność energetyczną.

Elektrownie wiatrowe powinny być lokalizowane w miejscach charakteryzujących się wysoką prędkością i stałością wiatru. Unikać należy obszarów zamieszkałych – zaleca się zachowanie odpowiedniej odległości od budynków mieszkalnych, aby zminimalizować oddziaływanie hałasu. Równocześnie ważne jest, aby przy lokalizacji elektrowni wiatrowych uwzględnić tereny chronione przyrodniczo oraz korytarze migracji ptaków. Miasto i Gmina Łasin charakteryzuje się dobrymi warunkami wietrznymi do pozyskiwania energii z wiatru. Instalacje fotowoltaiczne można lokalizować na dachach budynków mieszkalnych, gospodarczych, komercyjnych oraz na gruntach o niższych klasach bonitacyjnych. Panele mogą być umieszczane na terenach zdegradowanych lub przemysłowych. Biogazownie powinny być lokalizowane blisko źródeł biomasy, takich jak gospodarstwa rolne, hodowle zwierząt czy zakłady przemysłu spożywczego. Zaleca się, aby instalacje te powstawały na terenach przemysłowych lub rolniczych, w odpowiedniej odległości od zabudowań mieszkalnych, aby uniknąć uciążliwości zapachowych dla lokalnych mieszkańców. Ważne jest także, aby biogazownie były odpowiednio zintegrowane z lokalnymi systemami energetycznymi, co pozwoli na efektywne wykorzystanie wytwarzanej energii oraz ciepła. Elektrownie wodne powinny być lokalizowane na rzekach lub ciekach wodnych, które zapewniają stały przepływ wody o odpowiedniej mocy. Przy ich planowaniu należy jednak uwzględnić wpływ na ekosystemy wodne, zwłaszcza siedliska ryb i roślinności wodnej. Ważne jest zachowanie przepływów nienaruszalnych oraz minimalizowanie zmian w reżimie hydrologicznym rzek. Każdy typ instalacji OZE wymaga indywidualnego podejścia do kwestii lokalizacji, z uwzględnieniem lokalnych warunków przyrodniczych, gospodarczych i społecznych, aby zapewnić zrównoważony rozwój i akceptację społeczną tych inwestycji.

Ponadto możliwe jest ich lokalizowanie w terenach rolniczych na gruntach o niższych klasach bonitacyjnych, w znacznych odległościach od terenów zabudowanych, ponieważ ich lokalizacja ma znikomy wpływ na uprawę pól w sąsiedztwie. Jednocześnie należy dążyć do rozbudowy sieci elektroenergetycznych, w tym sieci przesyłowych dla umożliwienia odbioru wyprodukowanej energii oraz jej dystrybucji do odbiorców. Obiektów OZE o dużych mocach dopełniać powinny niewielkie mikroinstalacje montowane na dachach budynków, realizowane na potrzeby prosumentów energii elektrycznej.

6.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Część obszaru gminy Łasin (ok. 1/4) znajduje się w zasięgu form ochrony przyrody, takich jak: Rezerwat Przyrody Dolina Osy, specjalny obszar ochrony NATURA 2000 – Dolina Osy, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi, a na jej terenie znajdują się również użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Zagospodarowanie tych części gminy należy podporządkować wymogom ochrony przyrody i krajobrazu. Dla w/w form obowiązują przepisy szczególne dotyczące celów ochrony oraz nakazów i zakazów w nich obowiązujących. Większość z tych przepisów ogranicza możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zatem należy je uwzględnić projektując tego typu inwestycje. Ponadto przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy realizować w miarę możliwości w oddaleniu od zwartej zabudowy mieszkaniowej lub przewidzieć rozwiązania minimalizujące oddziaływanie na tereny o funkcji mieszkaniowej, w celu

uniknięcia konfliktów przestrzennych. Lokalizacji tego typu przedsięwzięć należy w miarę możliwości unikać również w otoczeniu jezior posiadających potencjał turystyczny i rekreacyjny, które dodatkowo winny podlegać szczególnej ochronie pod względem środowiskowym. Ponadto lokalizowanie i funkcjonowanie obiektów kwalifikujących się jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko (lub innych obiektów o charakterze uciążliwym) powinno odbywać się przy zapewnieniu takiego ich usytuowania oraz z zastosowaniem takich rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych, które zapewnią:

- nierozprzestrzenianie się czynników uciążliwych na okoliczne tereny zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi (w szczególności mieszkalnej, mieszkalno-usługowej, zamieszkania zbiorowego, opieki zdrowotnej, przeznaczonej na pobyt dzieci i młodzieży) oraz terenów rekreacyjno-wypoczynkowych,
- brak zagrożeń dla jakości płodów rolnych, sadowniczych lub ogrodniczych (w szczególności uprawianych z docelowym przeznaczeniem do spożycia przez ludzi) na pobliskich terenach.

6.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rozkład użytkowania gruntów na terenie gminy Łasin determinuje główne funkcje gminy jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie przeważają grunty rolne – ok. 87% powierzchni gminy (wśród nich największą część zajmują grunty orne). Gmina Łasin charakteryzuje się natomiast niskim udziałem gruntów leśnych (tylko ok. 5% ogólnej powierzchni gminy). W związku z powyższym szczególnie istotna jest ochrona rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz racjonalne gospodarowanie jej zasobami, dlatego ustala się następujące rekomendacje i zasady:

- wspieranie prawidłowego użytkowania gleb i ich ochrona przed prowadzeniem niewłaściwych zabiegów agrotechnicznych oraz przeciwdziałanie nadmiernej intensyfikacji produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów;
- ograniczanie lokalizacji obiektów inwentarskich w systemie bezściółkowym ze względu na ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- objęcie ochroną przed zmianą na cele nierolnicze terenów szczególnie cennych dla rozwoju rolnictwa, w tym gruntów rolnych o najwyższych klasach bonitacyjnych oraz dużych, zwartych połaci gruntów rolnych;
- poprawa jakości życia ludności rolniczej oraz warunków funkcjonowania gospodarstw, poprzez przeciwdziałanie bezrobociu i wspieranie restrukturyzacji rynku pracy w celu przechodzenia do działalności pozarolniczych, poprawę jakości wykształcenia, rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa lokalnych produktów rolnych, poprawę wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej, wsparcie dla modernizacji budynków i urządzeń służących produkcji rolnej, wprowadzanie do gospodarstw technologii proekologicznych, wspieranie działań producentów rolnych;
- rozwój produkcji zwierzęcej należy kształtować za pomocą odpowiednich wskaźników w dokumentach planistycznych i ustaleń minimalizujących uciążliwość dla pobliskich terenów;
- wspieranie wielokierunkowej produkcji rolnej, dostosowanej do rynku zbytu;
- przeciwdziałanie erozji gleb, poprzez właściwą gospodarkę rolną i wprowadzanie zieleni śródpolnej na terenach potencjalnie erodowanych, a także objęcie ochroną zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, terenów łąk i pastwisk;
- prowadzenie właściwej gospodarki wodnej poprzez zabiegi melioracyjne i retencję wód, a także zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa – uwzględniając siedliska i gatunki będące pod ochroną w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących lasów;
- wprowadzenia dolesień w celu powiększenia bioróżnorodności;
- dążenie do tworzenia zwartych kompleksów leśnych poprzez właściwe kształtowanie granicy polno-leśnej;
- wszelkie działania w lasach należy podejmować zgodnie z planami urządzenia lasu i operatami urządzeniowymi lasu (dotyczy lasów Skarbu Państwa);

- zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ochronnych i ekologicznych;
- poprawa stanu sanitarnego lasów;
- zapobieganie degradacji i zanieczyszczania lasów;
- ochrona przeciwpożarowa lasów poprzez prowadzenie monitoringu wilgotności, utrzymanie drożności dróg pożarowych oraz ewentualne zakazy wstępu do lasu;
- kontrolowanie eksploatacji leśnej poprzez szczegółowe wydzielenie ciągów i ścieżek leśnych;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z organizacją zrębów i nasadzeń.

6.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W myśl ustawy o rewitalizacji obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Delimitację jak i sposób prowadzenia działań naprawczych w tego typu terenach określa lokalny program rewitalizacji, w związku z czym kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w tych obszarach musi uwzględniać jego zalecenia, które poprzedzone są wielowymiarowymi analizami. Ponadto wskazuje się, iż w ujęciu przestrzennym w celu poprawy sytuacji obszarów zdegradowanych i podlegających rewitalizacji, należy:

- modernizować i rozbudowywać obiekty użyteczności publicznej,
- adaptować pustostany na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, w tym m. in. obiekty popegeerowskie i przemysłowe,
- wyznaczać i organizować przestrzenie publiczne w postaci placów, skwerów, zieleńców, parków, promenad i ścieżek, które służyć mają integracji społecznej,
- budować, przebudowywać i remontować drogi gminne w celu ograniczenia możliwości powstawania terenów wykluczenia komunikacyjnego,
- rozbudowywać sieci uzbrojenia technicznego.

Na terenie miasta i gminy Łasin przekształceń i rehabilitacji będą wymagać obszary obejmujące rozporoszone pojedyncze obiekty zlokalizowane na terenie całej gminy o dysharmonizujących formach. Jako obszar wymagające przekształceń i rehabilitacji wskazuje się również obszar PGR w Łasinie.

Mając na względzie, iż dokonywane zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy wywierają znaczący wpływ na jej krajobraz i mogą prowadzić do degradacji niektórych obszarów, należy dążyć do ograniczania powstawania zabudowy na zupełnie nowych terenach. Poza obszarami uzupełnienia istniejącej zabudowy, wskazanie miejsc predysponowanych do powstania nowej

zabudowy powinno być efektem długofalowej polityki przestrzennej gminy, poprzedzonej wielowymiarowymi analizami.

Wraz z poprawą warunków techniczno-użytkowych winna następować poprawa warunków estetycznych, m. in. przez powrót do tradycyjnej zabudowy wiejskiej. Obszary zwartej zabudowy wiejskiej wymagają przekształceń i rehabilitacji (rozumianej ogólnie jako działania mające na celu przywrócenie pierwotnych lub nadanie nowych cech zdegradowanej przestrzeni i zabudowie zarówno historycznej jak i współczesnej). Zamiast poszukiwań nowych terenów osiedleńczych należy wykorzystać istniejące przestrzenie niezabudowane, co pozwoli na prawidłową kontynuację i zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi. W ramach zachodzących przemian strukturalnych w rolnictwie należy przekształcać i rewaloryzować istniejące założenia folwarczne z dopuszczeniem lokalizacji na ich terenie lokalnych przetwórci produktów rolnych.

Charakterystycznymi obszarami wymagającymi przekształceń są również styki terenów produkcyjnych z terenami zabudowy mieszkaniowej. Miejsca te, ze względu na stosunkowo duży stopień wzajemnego oddziaływania, stwarzają ryzyko wystąpienia konfliktów przestrzennych. Dla obszarów takich należy w miarę możliwości sporządzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazujące rozwiązania minimalizujące skutki negatywnych oddziaływań, jak np. pasy zieleni izolacyjnej, stopniowanie funkcji zabudowy (np. zabudowa produkcyjna – zabudowa usługowa – zabudowa mieszkaniowa).

Dodatkowo szczególną uwagę należy zwrócić na tereny występowania złóż kopalin. Działalność eksploatacyjna przeobraża tereny gruntów rolnych i leśnych w często trudne do rekultywacji nieużytki. Mając na względzie przywrócenie terenom przekształconym dawnych funkcji produkcyjnych i rekreacyjno-krajobrazowych należy dążyć do likwidacji na obszarach przeobrażonych powstałych deformacji powierzchni. W głównym zarysie polegać ona powinna na przemieszczeniu zdjętych i zdeponowanych w trakcie robót górniczych mas nadkładu do powstałych pustek poeksploatacyjnych. Dopuszcza się również pozostawienie głębszych wyrobisk celem zapelnienia ich wodą i utworzenia sztucznych zbiorników wodnych. Kierunki rekultywacji poeksploatacyjnej muszą być zgodne z wydanymi koncesjami. Abstrahując od powyższego, mimo iż obowiązek taki nie wynika z przepisów prawnych, w tym z Prawa geologicznego i górniczego, zaleca się sporządzenie planów miejscowych dla terenów górniczych w granicach gminy Łasin w celu zabezpieczenia terenów sąsiednich oraz umożliwienia bezkonfliktowej i efektywnej eksploatacji. Po zakończeniu działalności górniczej rekultywację i zagospodarowanie terenów górniczych należy prowadzić zgodnie z ustaleniami przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Rozdział VII.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Warunkiem efektywnej polityki rozwoju jest pogłębiona diagnoza terytoriów, czyli rozpoznanie zasobów endogenicznych i potencjałów, możliwych do wykorzystania do rozwoju, a także określenia barier rozwojowych i obszarów, które należałoby wesprzeć, co umożliwi większe różnicowanie i lepsze dopasowanie interwencji w zależności od specyfiki tych terytoriów. W ten sposób identyfikowane są obszary wsparcia, w tym o szczególnym charakterze, tzw. obszary strategicznej interwencji.

Schemat 3. Obszary strategicznej interwencji – sposób rozumienia, rodzaje i sens ich identyfikacji

Źródło: *Strategia Rozwoju Gminy – poradnik praktyczny*

Według ustawy, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

Na poziomie regionalnym Samorząd Województwa kujawsko-pomorskiego wyznaczył własne obszary strategicznej interwencji.

7.1. „Strategia Przyspieszenia 2030+”

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa celem wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata. Kierunki te są realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Dla województwa strategia jest zbiorem wiedzy o potrzebach województwa oraz o tym, w jaki sposób zamierza je realizować. Jako, że jest to strategia dla całego województwa, skupia się na działaniach, z których efektów skorzystają wszyscy lub większość jego mieszkańców.

7.2. Wyzwania rozwojowe województwa kujawsko-pomorskiego wynikające ze Strategii Przyspieszenia 2030+

W wyniku prac diagnostycznych zawartych w Strategii Przyspieszenia 2030+ zidentyfikowano następujące wyzwania rozwojowe:

- 1) Poprawa poziomu rozwoju społecznego mieszkańców województwa.
- 2) Dostosowanie kierunków rozwoju województwa do transformacji demograficznej i konsekwencji starzenia społeczeństwa.
- 3) Rozwój gospodarczy.
- 4) Wzrost innowacyjności gospodarki województwa.
- 5) Poprawa dostępności zewnętrznej oraz wykorzystanie potencjału logistycznego województwa.
- 6) Poprawa dostępności komunikacyjnej stolic województwa z terenu całego województwa.
- 7) Wzmocnienie potencjału Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków współodpowiedzialnych za rozwój społeczno-gospodarczy i konkurencyjność województwa.
- 8) Nowoczesny sektor rolno-spożywczy.
- 9) Rozwój uzdrowisk.
- 10) Powszechna dostępność technologii informacyjnych.
- 11) Zapewnienie dobrego stanu powietrza.
- 12) Zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.
- 13) Bezpieczeństwo i transformacja energetyczna.
- 14) Odbudowa gospodarki regionu po epidemii COVID-19.

7.3. Wizja rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego

Istotą funkcjonowania i rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jest zapewnienie jak najwyższej jakości życia jego mieszkańców.

Zakłada się, że końcowym efektem kształtowania jakości życia mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego będzie przede wszystkim wzrost zamożności społeczeństwa, jak również większa satysfakcja z możliwości realizacji aspiracji życiowych na jego terenie i komfort zamieszkiwania w regionie o dobrym stanie środowiska oraz wysokiej jakości oferowanych usług.

Pierwszym filarem „Strategii Przyspieszenia 2030+” jest konieczność przezwyciężenia problemu wciąż zbyt niskiego poziomu rozwoju społecznego.

Drugim filarem jest dążenie do poprawy stanu rozwoju gospodarczego województwa.

Trzeci filar stanowią działania na rzecz zapewnienia warunków dla wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, związanych z jakością przestrzeni województwa.

Oprócz tych trzech filarów określających dziedziny „Strategii Przyspieszenia 2030+”, należy wskazać obszar zagadnień wspólnych dla nich (horyzontalnych) i tworzących między nimi powiązania i relacje, które są niezbędne do sprawnego funkcjonowania województwa, jako spójnego systemu społeczno-gospodarczego o integralnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Zalicza się do nich zagadnienia dotyczące: bezpieczeństwa, cyfryzacji, transportu publicznego oraz współpracy wszystkich podmiotów i środowisk na rzecz rozwoju, tworzące czwarty filar.

Tabela 9. Filary „Strategii Przyspieszenia 2030+” oraz ich rola w kształtowaniu jakości życia i konkurencyjności gospodarki

Filary Strategii Przyspieszenia 2030+			
Rozwój społeczny	Zrównoważony rozwój gospodarczy	Kształtowanie przestrzeni	Sprawne funkcjonowanie systemów
Kształtuje jakość życia związaną z umiejętnościami i aktywnością mieszkańców	Kształtuje jakość życia związaną z dochodami gospodarstw domowych i zdolnością samorządów do inwestowania	Kształtuje jakość życia związaną ze stanem środowiska oraz zagospodarowaniem przestrzeni	Kształtuje jakość życia związaną z dostępnością, zaufaniem społecznym i instytucjonalnym, jakością i odpowiedzialnością zarządzania, poczuciem bezpieczeństwa
Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z umiejętnościami i zaangażowaniem mieszkańców	Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z jej nowoczesnością i różnorodnością	Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z atrakcyjnością dla lokalizacji działalności gospodarczych	Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z otwartością regionu i prorozwojowymi postawami wszystkich interesariuszy

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Biorąc pod uwagę powyższe zapisy, finalne efekty Strategii Przyspieszenia 2030+ to:

- 1) Wzrost zamożności mieszkańców.
- 2) Możliwości realizacji aspiracji życiowych na terenie województwa.
- 3) Komfort zamieszkiwania w regionie o dobrym stanie środowiska i wysokiej jakości oferowanych usług.

7.4. Cele i kierunki rozwoju województwa

Celem nadrzędnym „Strategii Przyspieszenia 2030+” jest „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”.

Powyższy cel osiągnięty zostanie przez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

- 1) **Spółeczeństwo** – w ramach tego obszaru zakłada się poprawę poziomu rozwoju społecznego, głównie w aspekcie zmian postaw społecznych i rozwoju edukacji. Celami operacyjnymi tego obszaru są: edukacja, aktywność społeczna, zdrowie, kultura i sport.

Obszar ten wyróżnia dwa cele główne:

- **Skuteczna edukacja.**
- **Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.**

- 2) **Gospodarka** – w ramach tego obszaru dążyć się będzie do rozwoju i unowocześnienia gospodarki województwa, który jest warunkiem wzrostu jego konkurencyjności w aspekcie miejsca zamieszkania. Celem operacyjnym tego obszaru jest: jakościowy i ilościowy rozwój przedsiębiorczości.

Obszar ten wyróżnia jeden cel główny:

- **Konkurencyjna gospodarka.**

- 3) **Przestrzeń** – obszar ten ma za zadanie zapewnienie wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, w zagadnieniach związanych z jakością przestrzeni województwa. Celami operacyjnymi tego obszaru są: dostępność usług, infrastruktury transportowej, przestrzeni dla rozwoju gospodarczego, wykorzystania potencjałów endogenicznych w rozwoju lokalnym.

Obszar ten wyróżnia jeden cel główny:

- **Dostępna przestrzeń i czyste środowisko.**

- 4) **Spójność** – obszar ten zmierza do zapewnienia wysokiej sprawności funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego, tak by przestrzeń województwa była spójna komunikacyjnie, bezpieczna i odporna na zagrożenia. Jednocześnie cechą realizowanych w województwie procesów powinna być innowacyjność, przy jednoczesnej nowoczesności struktur. Celami operacyjnymi tego obszaru są: informatyzacja (cyfryzacja), bezpieczeństwo publiczne, transport publiczny, współpraca na rzecz rozwoju regionu.

Obszar ten wyróżnia jeden cel główny:

- **Spójne i bezpieczne województwo.**

W ramach poszczególnych celów głównych, sformułowano cele operacyjne, które zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela 10. Cel nadrzędny, cele główne oraz cele operacyjne „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”

Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich				
1. Skuteczna edukacja	2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo	3. Konkurencyjna gospodarka	4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko	5. Spójne i bezpieczne województwo
11. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania 12. Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach 13. Kształtowanie środowiska edukacyjnego 14. Rozwój szkolnictwa wyższego	21. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego 22. Rozwój wrażliwy społecznie 23. Zdrowie 24. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe 25. Sport i aktywność fizyczna	31. Odbudowa gospodarki po COVID-19 32. Innowacyjna gospodarka – nauka, badania i wdrożenia 33. Rozwój przedsiębiorczości 34. Rozwój sektora rolno-spożywczego 35. Rozwój turystyki 36. Internacjonalizacja gospodarki 37. Nowoczesny rynek pracy	41. Infrastruktura rozwoju społecznego 42. Środowisko przyrodnicze 43. Przestrzeń kulturowa 44. Przestrzeń dla gospodarki 45. Infrastruktura transportu 46. Infrastruktura techniczna 47. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne 48. Potencjały endogeniczne	51. Transport publiczny 52. Cyfryzacja 53. Bezpieczeństwo 54. Współpraca dla rozwoju regionu

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

7.5. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie kujawsko-pomorskim

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” kontynuuje wprowadzoną w „KSRR 2010-2020” ideę obszarów strategicznej interwencji (OSI). OSI są obecnie wiązane bezpośrednio z zasadą koncentracji terytorialnej, która z kolei jest definiowana jako „ukierunkowanie interwencji w ramach polityki regionalnej na rzecz wsparcia ograniczonej liczby terytoriów”. Uzasadnieniem tej zasady jest fakt, że każdy obszar charakteryzuje się określonymi wyzwaniami, barierami bądź potencjałami, których rozwój jest szczególnie istotny z punktu widzenia spójności regionu bądź kraju. Obszary te charakteryzują się zbiorem cech (funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, przestrzennych i innych), które w sposób pozytywny lub negatywny wyodrębniają je z otoczenia, co pozwala określić granice tego obszaru.

W „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” wskazano następujące OSI, które dotyczą województwa kujawsko-pomorskiego:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Dodatkowo KSRR 2030 dopuszcza na poziomie polityki regionalnej danego województwa identyfikację obszarów strategicznej interwencji będących odpowiedzią na problemy rozwojowe, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Obszary Strategicznej Interwencji wskazywane w polityce regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego do realizacji w okresie do roku 2030, przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 11. Obszary Strategicznej Interwencji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ustanowione do roku 2030

Nazwa OSI	Wyjaśnienia	Rodzaj OSI wg KSRR2030	Możliwy rodzaj instrumentu wsparcia / mechanizmu uzgodnień	Przynależność Miasta i Gminy Łasin do danego OSI
Zidentyfikowane na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP				
Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	Przynależność miast wg materiałów ministerstwa właściwego ds. prowadzenia polityki regionalnej (aktualnie opublikowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju – „Zaktualizowana imienna lista 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze”).	Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	Określany z poziomu polityki krajowej	TAK
Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Przynależność miast wg materiałów ministerstwa właściwego ds. prowadzenia polityki regionalnej (aktualnie opublikowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju – „Zaktualizowana lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, programowanie 2021-2027”).	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Określany z poziomu polityki krajowej	TAK
Zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa				
Miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	NIE
Miejski obszar funkcjonalny Włocławka	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	NIE
Miejski obszar funkcjonalny Grudziądz	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	TAK

Miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	NIE
OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą	Zasięg terytorialny określony na mapie uzupełniającej „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030” Dopuszcza się aktualizacje przyjmowane przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Wewnętrzne peryferia	Instrument IIT, wsparcie poprzez preferencje w RPO / brak uzgodnień	TAK
OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030” – do uszczegółowienia na etapie sporządzania Planu zagospodarowania przestrzennego województwa	Subregion	Instrument IIT, wsparcie poprzez dedykowane działania przestrzenne / brak uzgodnień	NIE
OSI obszarów peryferyjności transportowej	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030” – do uszczegółowienia na etapie sporządzania Planu zagospodarowania przestrzennego województwa.	Wewnętrzne peryferia	Instrument IIT, wsparcie na etapie planowania funkcjonowania transportu publicznego / brak uzgodnień	TAK
Zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzą organy administracji rządowej				
Obszar poprzemysłowego wielkoobszarowego skażenia środowiska.	Teren miasta Bydgoszcz oraz gminy Solec Kujawski. Rozpoznane ogniska zanieczyszczeń znajdują się na terenie dawnych Zakładów Chemicznych Zachem w Bydgoszczy. Niezbędne jest precyzyjne określenie zasięgu terytorialnego zanieczyszczeń, zwłaszcza w zakresie zasięgu zanieczyszczeń wód.	Obszary zdegradowane	Określany z poziomu polityki krajowej	NIE

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

7.6. Spójność kierunków działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Przyspieszenia 2030+

Wszystkie kierunki działań wskazane w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin są spójne z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Przyspieszenia 2030+.

Szczegółowe zestawienie powiązań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Spójność kierunków działań Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin z kierunkami rozwoju Strategii Przyspieszenia 2030+

Kierunki działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin	Kierunki rozwoju określone w Strategii Przyspieszenia 2030+
Przebudowa/budowa amfiteatru nad jeziorem Zamkowym w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.
Budowa obiektu kultury wraz z infrastrukturą techniczną w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.
Remont i adaptacja budynku po hydroforni w Nowym Błonowie na świetlicę wiejską	Projekt zgodny z kierunkiem 4106. Rozwój infrastruktury dla aktywności, integracji i włączenia społecznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań z zakresu stymulowania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, animacji i integracji społecznej, w tym także jako miejsca aktywizacji i włączenia społecznego seniorów oraz jako baza lokalowa dla funkcjonowania lokalnych organizacji sektora pozarządowego. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.

Budowa nowego budynku świetlicy wiejskiej w Nowych Mostach	Projekt zgodny z kierunkiem 4106. Rozwój infrastruktury dla aktywności, integracji i włączenia społecznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań z zakresu stymulowania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, animacji i integracji społecznej, w tym także jako miejsca aktywizacji i włączenia społecznego seniorów oraz jako baza lokalowa dla funkcjonowania lokalnych organizacji sektora pozarządowego. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Zawdzkiej Woli	Projekt zgodny z kierunkiem 4106. Rozwój infrastruktury dla aktywności, integracji i włączenia społecznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań z zakresu stymulowania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, animacji i integracji społecznej, w tym także jako miejsca aktywizacji i włączenia społecznego seniorów oraz jako baza lokalowa dla funkcjonowania lokalnych organizacji sektora pozarządowego. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Adaptacja części pomieszczeń (mieszkania) na świetlicę wiejską w Plesewie	Projekt zgodny z kierunkiem 4106. Rozwój infrastruktury dla aktywności, integracji i włączenia społecznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań z zakresu stymulowania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, animacji i integracji społecznej, w tym także jako miejsca aktywizacji i włączenia społecznego seniorów oraz jako baza lokalowa dla funkcjonowania lokalnych organizacji sektora pozarządowego. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Budowa hali sportowo-rekreacyjnej przy SP w Zawdzie	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na

	tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Budowa skate parku przy stadionie miejskim w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.
Budowa/rozbudowa/modernizacja placów zabaw na terenie Miasta i Gminy Łasin	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.
Rozwój oferty kulturalnej i sportowej	Projekt zgodny z kierunkiem 2102. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, który dotyczy ogółu działań mających na celu kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i wzrostu aktywności społeczeństwa, przejawiających się w większej aktywności na rzecz rozwoju lokalnego oraz wysokim poziomem integracji społecznej (więzi społecznych). Obejmuje także kształtowanie lokalnych liderów.
Organizacja imprez plenerowych	Projekt zgodny z kierunkiem 2102. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, który dotyczy ogółu działań mających na celu kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i wzrostu aktywności społeczeństwa, przejawiających się w większej aktywności na rzecz rozwoju lokalnego oraz wysokim poziomem integracji społecznej (więzi społecznych). Obejmuje także kształtowanie lokalnych liderów.

Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi	Projekt zgodny z kierunkiem 2102. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, który dotyczy ogółu działań mających na celu kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i wzrostu aktywności społeczeństwa, przejawiających się w większej aktywności na rzecz rozwoju lokalnego oraz wysokim poziomem integracji społecznej (więzi społecznych). Obejmuje także kształtowanie lokalnych liderów.
Rozbudowa przedszkola miejskiego w Łasinie z adaptacją części pomieszczeń na oddziały żłobkowe	Projekt jest zgodny z kierunkiem 4101. Rozwój infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań opieki nad dziećmi do lat trzech. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Wyposażenie pracowni przedmiotowych w Szkołach Podstawowych na terenie Miasta i Gminy	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Szonowie	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry wychowawczej Przedszkola Miejskiego w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 1102. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji, który dotyczy wszelkiego rodzaju działań o charakterze edukacyjnym, promocyjnym lub organizacyjnym, których efektem będzie poprawa wyników egzaminów zewnętrznych, w tym organizacji zajęć dodatkowych ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, technicznych i artystycznych.

Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry nauczycielskiej w szkołach podstawowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	Projekt zgodny z kierunkiem 1102. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji, który dotyczy wszelkiego rodzaju działań o charakterze edukacyjnym, promocyjnym lub organizacyjnym, których efektem będzie poprawa wyników egzaminów zewnętrznych, w tym organizacji zajęć dodatkowych ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, technicznych i artystycznych.
Dwujęzyczne przedszkolaki – innowacyjne nauczanie dzieci języka angielskiego	Projekt zgodny z kierunkiem 1102. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji, który dotyczy wszelkiego rodzaju działań o charakterze edukacyjnym, promocyjnym lub organizacyjnym, których efektem będzie poprawa wyników egzaminów zewnętrznych, w tym organizacji zajęć dodatkowych ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, technicznych i artystycznych.
Rozwój usług opiekuńczych na terenie Miasta i Gminy Łasin (osoby starsze i niepełnosprawne)	Projekt zgodny z kierunkiem 2201. Rozwój struktur instytucjonalnych oraz potencjału nieinstytucjonalnego w zakresie działalności opiekuńczych, adekwatnie do zwiększających się potrzeb, który dotyczy działań o charakterze organizacyjnym, mających na celu dostosowanie i rozwój struktur instytucjonalnych (także tworzenie nowych podmiotów) i nieinstytucjonalnych oraz działalności opiekuńczych adekwatnie do zwiększających się potrzeb wynikających z prognoz demograficznych.
Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do seniorów	Projekt zgodny z kierunkiem 2103. Aktywizacja seniorów oraz integracja międzypokoleniowa, który dotyczy ogółu działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniom i włączeniu społecznemu seniorów oraz działań na rzecz integracji międzypokoleniowej.
Realizacja indywidualnego i grupowego poradnictwa specjalistycznego	Projekt zgodny z kierunkami: 2208. Rozwiązywanie problemów młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym lub wykazującej trudności w dostosowaniu do zasad współżycia społecznego 2209. Rozwój prewencji i minimalizowania skutków uzależnień 2210. Rozwój profilaktyki bezdomności i pomocy osobom bezdomnym
Wsparcie rodzin z dysfunkcjami w szczególności wielodzietnych i niepełnych	Projekt zgodny z kierunkiem 2207. Działania na rzecz ochrony macierzyństwa, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, który dotyczy ogółu zagadnień związanych z ochroną macierzyństwa, wsparciem rodziny i funkcjonowaniem pieczy zastępczej (działania organizacyjne, polegające na tworzeniu lub rozwoju niezbędnych instytucji, wzmacnianiu kadrowym, działania promocyjne i edukacyjne).
Przebudowa i modernizacja budynku przychodni SP ZOZ w Łasinie dla potrzeb rehabilitacji medycznej	Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje

	także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).
Realizacja programów profilaktycznych	Projekt zgodny z kierunkiem 2303. Rozwój profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia, który dotyczy ogółu działań o charakterze organizacyjnym, edukacyjnym, promocyjnym polegających na kształtowaniu właściwych postaw i zachowań w zakresie zdrowego trybu życia. Kierunek dotyczy także wykonywania badań diagnostycznych w ramach profilaktyki oraz współpracy z samorządami lokalnymi na rzecz upowszechniania wiedzy o zachowaniach prozdrowotnych.
Pozyskanie fachowej kadry medycznej w celu poprawy oferty usług zdrowotnych	Projekt zgodny z kierunkiem 2302. Działania organizacyjne na rzecz poprawy dostępności do leczenia ogólnego i specjalistycznego, który dotyczy ogółu działań o charakterze organizacyjnym mających na celu poprawę dostępności do leczenia ogólnego i specjalistycznego, poza działaniami inwestycyjnymi polegającymi na tworzeniu bazy lokalowej dla placówek ochrony zdrowia.
Remont i naprawa dachu oraz elewacji budynku Fundacji Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych	Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).
Remont pokrycia dachu oraz przebudowa kominów budynku Szpitala w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).

Modernizacja parkingu szpitala w Łasinie wraz ze zwiększeniem liczby miejsc parkingowych	Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).
Rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania i adaptacją istniejących garaży na pomieszczenia szpitalne związane z pracownią badań endoskopowych	Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).
Urządzenie ogrodu rekreacyjno-terapeutycznego przy Zakładzie Opieki Długoterminowej	Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).
Modernizacja lokalnego ujęcia wody oraz stacji uzdatniania wody przy budynku Szpitala w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno

	działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).
Doposażenie remiz na terenie Miasta i Gminy Łasin	Projekt zgodny z kierunkiem 4114. Rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych powołanych dla ochrony bezpieczeństwa życia i mienia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Rozwój monitoringu na terenie Miasta Łasin	Projekt zgodny z kierunkiem 4114. Rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych powołanych dla ochrony bezpieczeństwa życia i mienia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Budowa ścieżki turystycznej nad jeziorem Łasińskim	Projekt zgodny z kierunkiem 4803. Tworzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych, służących udostępnianiu walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), oraz stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru.
Budowa Izby Pamięci OSP Łasin	Projekt jest zgodny z kierunkiem 4301. Ochrona, zachowanie, odnowa, wzmacnianie i promocja dziedzictwa kulturowego województwa, który dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę, zachowanie, wzmacnianie potencjału oraz promocję dziedzictwa kulturowego województwa.

Podjęcie współpracy z inwestorem zewnętrznym w zakresie zagospodarowanie terenu przy jeziorze Zamkowym	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.
Promocja walorów turystycznych Miasta i Gminy Łasin	Projekt jest zgodny z kierunkiem 3506. Rozwój promocji i informacji turystycznej, który dotyczy szeroko rozumianej promocji oferty turystycznej województwa, w tym tworzenia i zarządzania bazą informacyjną o walorach i infrastrukturze turystycznej województwa.
Remont zabytkowego budynku Ratusza w Łasinie	Projekt jest zgodny z kierunkiem 4301. Ochrona, zachowanie, odnowa, wzmacnianie i promocja dziedzictwa kulturowego województwa, który dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę, zachowanie, wzmacnianie potencjału oraz promocję dziedzictwa kulturowego województwa.
Wsparcie finansowe na renowację budynków zabytkowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	Projekt jest zgodny z kierunkiem 4301. Ochrona, zachowanie, odnowa, wzmacnianie i promocja dziedzictwa kulturowego województwa, który dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę, zachowanie, wzmacnianie potencjału oraz promocję dziedzictwa kulturowego województwa.
Renowacja pomników i miejsc pamięci na terenie Miasta i Gminy Łasin	Projekt jest zgodny z kierunkiem 4301. Ochrona, zachowanie, odnowa, wzmacnianie i promocja dziedzictwa kulturowego województwa, który dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę, zachowanie, wzmacnianie potencjału oraz promocję dziedzictwa kulturowego województwa.
Rewitalizacja architektoniczna rynku w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Rewitalizacja parku miejskiego w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041336C w miejscowości Goczałki	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci

	dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej dojazdowej w miejscowości Goczałki dz. nr 67	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 18	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 290	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Jankowice dz. nr 71	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Kozłowo dz. nr 15	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.

Przebudowa drogi gminnej 041312C w miejscowości Kozłowo	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041323C Zawdzka Wola - Krzywka	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041337C w miejscowości Szonowo	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041324C Wydrzno	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041307C Łasin - Nowe Błonowo	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.

Przebudowa drogi gminnej dojazdowej Stare Błonowo dz. nr 81	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041332 Nowe Błonowo	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa ulicy Krótkiej w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa ulicy Spółdzielców w Łasinie z infrastrukturą techniczną	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej nr 041338C Szonowo - Jakubkowo	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.

Przebudowa drogi gminnej nr 041316C Zawda - Zawdzka Wola	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041308C Nogat	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa drogi gminnej Nr 041320C Nogat - (do granicy) (750 m)	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Remont drewnianego mostu w ciągu ulicy Wodnej w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Przebudowa dróg gminnych i dojazdowych pozostałych	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.

Budowa ścieżek pieszo-rowerowych przy drodze wojewódzkiej	Projekt zgodny z kierunkiem 4804. Tworzenie nowych i rozwój istniejących tras rowerowych o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i rozwój tras rowerowych oraz towarzyszącej im infrastruktury, istotnych dla udostępniania walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jak też istotnych dla zaspokajania potrzeb rekreacyjnych lokalnej społeczności.
Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż w ciągu drogi krajowej nr 16	Projekt zgodny z kierunkiem 4804. Tworzenie nowych i rozwój istniejących tras rowerowych o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i rozwój tras rowerowych oraz towarzyszącej im infrastruktury, istotnych dla udostępniania walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jak też istotnych dla zaspokajania potrzeb rekreacyjnych lokalnej społeczności.
Podjęcie współpracy z operatorem w zakresie zbiorowego transportu publicznego	Projekt zgodny z kierunkiem 5101. Realizacja systemu transportu publicznego „60/90” dla zapewnienia spójności wewnętrznej województwa, który dotyczy działań organizacyjnych na potrzeby organizacji systemu publicznego transportu regionalnego.
Budowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych i deszczowych historycznego centrum miasta Łasina wraz z przebudową i modernizacją nawierzchni ulic i chodników	Projekt zgodny z kierunkiem 4601. Zapewnienie zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę pitną wysokiej jakości. Dotyczy infrastruktury ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowej i innych niezbędnych urządzeń. Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków. Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.
Podejmowanie działań mających na celu poprawę jakości dróg powiatowych oraz drogi wojewódzkiej i krajowej	Projekt zgodny z kierunkiem 4507. Rozwój sieci i poprawa standardu dróg wojewódzkich oraz powiatowych istotnych dla spójności transportowej województwa, który dotyczy rozwoju sieci dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych uznanych za kluczowe do realizacji funkcji społeczno-gospodarczych województwa.
Budowa sieci światłowodowych przez podmioty komercyjne	Projekt zgodny z kierunkiem 5204. Rozwój infrastruktury IT dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz nowoczesnej gospodarki, który dotyczy ogółu działań związanych z rozwojem infrastruktury IT niezbędnej dla rozwoju publicznych i komercyjnych zastosowań technologii informacyjnych.

Budowa sieci kanalizacyjnej Plesewo-Jankowice	Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gminnych	Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.
Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	Projekt zgodny z kierunkiem 4706. Upowszechnienie zachowań prosumenckich wśród indywidualnych odbiorców energii, który dotyczy działań mających na celu ograniczenie zużycia energii pochodzącej ze źródeł nieodnawialnych poprzez wzrost udziału konsumpcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, osiąganę poprzez rozwój małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej lub ciepła, realizowanych przy zabudowie mieszkaniowej.
Wymiana/modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	Projekt zgodny z kierunkiem 4704. Modernizacja indywidualnych oraz zbiorczych systemów grzewczych w kierunku rozwiązań niskoemisyjnych lub bezemisyjnych, który dotyczy działań mających na celu obniżanie skali emisji zanieczyszczeń powietrza w indywidualnych oraz zbiorczych systemach grzewczych.
Doposażenie infrastruktury służącej zachowaniu czystości na terenie Miasta i Gminy Łasin	Projekt zgodny z kierunkiem 4114. Rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych powołanych dla ochrony bezpieczeństwa życia i mienia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Budowa mieszkań komunalnych/socjalnych na terenie Miasta i Gminy Łasin	Projekt zgodny z kierunkiem 4116. Wyznaczanie, wyposażenie terenów oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego, który obejmuje działania związane ze sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mających na celu wyznaczenie terenów na cele mieszkaniowe (z towarzyszącymi niezbędnymi usługami publicznymi i komercyjnymi), a także działania na rzecz ich wyposażania w niezbędną infrastrukturę oraz działania polegające na realizacji zabudowy mieszkaniowej o zróżnicowanych formach własności. Podstawą ewentualnego wsparcia będzie zgodność z wytycznymi wyznaczania terenów rozwojowych dla samorządów lokalnych na potrzeby SUIKZP. Kierunek dotyczy także ogółu działań związanych z rozwojem budownictwa komunalnego.

Przebudowa i rozbudowa budynku przedpogrzebowego na cmentarzu komunalnym w Łasinie	Projekt zgodny z kierunkiem 4115. Dostosowanie bazy infrastrukturalnej usług publicznych wszelkiego rodzaju oraz przestrzeni publicznych, a także budynków mieszkalnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, niesamodzielnych i starszych, który dotyczy działań związanych z dostosowaniem bazy infrastrukturalnej usług publicznych wszelkich rodzajów oraz przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, niesamodzielnych i starszych. Dotyczy prac projektowych oraz budowlanych.
Budowa/adaptacja budynku na schronisko dla zwierząt	Projekt zgodny z kierunkiem 4114. Rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych powołanych dla ochrony bezpieczeństwa życia i mienia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Uregulowanie kwestii prawnych w zakresie istniejących terenów mogących służyć nowej działalności gospodarczej	Projekt zgodny z kierunkiem 4401. Wyznaczanie i urządzenie nowych oraz rozwój istniejących przestrzeni rozwoju gospodarczego, który dotyczy działań związanych ze sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mających na celu wyznaczenie terenów na cele produkcyjne, usługowe, magazynowe i składowe, standardowo oznaczanych jako P lub P/U (wraz z niezbędnymi terenami dla infrastruktury, zieleni itp.), a także działań na rzecz ich wyposażania w infrastrukturę – niezbędną dla prowadzenia działalności gospodarczej (wodną, kanalizacyjną, elektroenergetyczną, zasilania w paliwa, infrastrukturę łączności i informatyczną). Dotyczy także działań mających na celu wyposażenie terenów już przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na powyższe cele. Dotyczy także ponownego przystosowania do wykorzystania na cele gospodarcze niewykorzystywanych, byłych terenów służących działalnościom gospodarczym.
Promowanie lokalnych przedsiębiorców	Projekt zgodny z kierunkiem 3308. Promocja gospodarcza województwa, który dotyczy ogółu działań promocyjnych województwa ukierunkowanych na rozwój potencjału gospodarczego.
Współpraca z PUP w zakresie aktywizacji osób poszukujących pracy	Projekt zgodny z kierunkiem 3701. Zwiększenie poziomu aktywności zawodowej, który dotyczy ogółu działań organizacyjnych, szkoleniowych i promocyjnych, których celem jest zwiększenie poziomu aktywności zawodowej.

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VIII.

System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Stopień wdrożenia w życie celów i działań strategii rozwoju zweryfikuje skuteczność działania władz lokalnych oraz słuszność założeń przyjętych w niniejszej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin. Organizację procesów wdrażających strategię określa scharakteryzowany w dalszej części dokumentu system realizacji strategii, który w szczególności:

- wskazuje podmioty zaangażowane w realizację strategii, biorąc pod uwagę ich rolę i kompetencje oraz relacje między nimi,
- przedstawia podział zadań,
- określa zasady współpracy,
- proponuje mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii,
- określa wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- określa sposób monitorowania i ewaluacji realizacji strategii oraz jej aktualizacji.

8.1. Odpowiedzialność za realizację strategii

Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- sektor publiczny – władze samorządowe gminy, urząd gminy i jednostki gminne, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, w tym np. gminy sąsiednie,
- sektor biznesowy – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze itp.,
- sektor społeczny – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni i osoby publiczne, reprezentanci młodzieży itp.

Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, jak również monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii tworzą:

- Burmistrz, jako organ wykonawczy, którego rola polega na stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również na mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów oraz kierunków interwencji,
- Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy, będący wsparciem merytorycznym w zakresie dbałości o osiągnięcie założonych w strategii celów, jej ewaluacji i podejmowania decyzji strategicznych dla realizacji zapisów strategii (jak np. aktualizacja strategii),
- Sekretarz Miasta i Gminy – osoba zarządzająca wdrażaniem strategii, odpowiedzialna za koordynację realizacji kierunków działań, w tym harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa, poszukiwanie nowych źródeł finansowania działań, a także monitoring i ewaluację oraz przygotowywanie zmian w ramach strategii czy zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji przyjętej wizji rozwoju gminy i sposobów jej urzeczywistnienia,
- poszczególne referaty i samodzielne stanowiska urzędu gminy oraz jednostki podległe gminy.

Schemat 4. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii

BURMISTRZ	RADA MIEJSKA	SEKRETARZ	REFERATY I JEDNOSTKI
• Stymulowanie i koordynacja działań • Integrowanie zasobów	• Wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji strategii • Wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych	• Koordynacja działań • Harmonizowanie i poszerzanie partnerstw • Poszukiwanie nowych źródeł finansowania • Monitoring, ewaluacja i przygotowywanie zmian do aktualizacji • Promocja	• Realizacja

Źródło: Opracowanie własne

Dla każdego z kierunków działań przedstawionych w niniejszej strategii określono ramy realizacyjno-organizacyjne obejmujące:

- podmiot odpowiedzialny za realizację,
- podmioty uczestniczące w realizacji,
- podmiot monitorujący.

Realizację strategii oparto na poniższych zasadach:

- partycypacja i partnerstwo, czyli współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się,
- otwartość, pozwalająca uczestniczyć jak największej liczbie osób i organizacji w partnerstwie, gwarantująca jego zróżnicowany skład (jeden z kluczowych warunków kreatywności i innowacyjności),
- zintegrowana aktywność, będącą efektem podzielenia wspólnej wizji rozwoju gminy,
- transparentność, czyli przejrzystość działań, założenie dialogu, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- determinacja, rozumiana jako konsekwencja i odpowiedzialność we wdrażaniu przyjętych priorytetów i działań,
- elastyczność reagowania, zakładająca możliwość modyfikacji i dostosowania strategii w zależności od zmian zachodzących na terenie gminy i jej otoczenia,
- efektywność, oznaczająca dokonywanie takich wyborów sposobu wykorzystania zasobów, który zapewni celowość i oszczędność realizacji działania, przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,
- priorytet finansowania dla kierunków działań wpisanych do strategii oraz tych, które z niej bezpośrednio wynikają, dotyczący zarówno budżetu gminy, jak i źródeł zewnętrznych.

Tabela 13. Ramy realizacyjno-organizacyjne planowanych działań strategii

Lp.	Kierunki działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel strategiczny I. Wzrost aktywności lokalnej i poziomu kształcenia poprzez rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i sportowej				
Cel operacyjny I.1. Aktywizacja mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i oferty kulturalno-sportowej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi				
I.1.1	Przebudowa/budowa amfiteatru nad jeziorem Zamkowym w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.2	Budowa obiektu kultury wraz z infrastrukturą techniczną w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.3	Remont i adaptacja budynku po hydroforni w Nowym Błonowie na świetlicę wiejską	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.4	Budowa nowego budynku świetlicy wiejskiej w Nowych Mostach	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.5	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Zawdzkiej Woli	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.6	Adaptacja części pomieszczeń (mieszkania) na świetlicę wiejską w Plesewie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.7	Budowa hali sportowo-rekreacyjnej przy SP w Zawdzie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.8	Budowa skate parku przy stadionie miejskim w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.9	Budowa/rozbudowa/modernizacja placów zabaw na terenie Miasta i Gminy Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.10	Rozwój oferty kulturalnej i sportowej	Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie, Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

I.1.11	Organizacja imprez plenerowych	Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie, Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu, sołtysi, placówki oświatowe	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.1.12	Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi	Stanowisko ds. obsługi sekretariatu, promocji gminy i współpracy z organizacjami pozarządowymi	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny I.2. Wysokiej jakości infrastruktura i oferta edukacyjna				
I.2.1	Rozbudowa przedszkola miejskiego w Łasinie z adaptacją części pomieszczeń na oddziały żłobkowe	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.2.2	Wypożyczenie pracowni przedmiotowych w Szkołach Podstawowych na terenie Miasta i Gminy	Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.2.3	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Szonowie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.2.4	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry wychowawczej Przedszkola Miejskiego w Łasinie	Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.2.5	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry nauczycielskiej w szkołach podstawowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.2.6	Dwujęzyczne przedszkolaki – innowacyjne nauczanie dzieci języka angielskiego	Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny I.3. Rozwój oferty usług dla osób wymagających wsparcia				

I.3.1	Rozwój usług opiekuńczych na terenie Miasta i Gminy Łasin (osoby starsze i niepełnosprawne)	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.3.2	Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do seniorów	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.3.3	Realizacja indywidualnego i grupowego poradnictwa specjalistycznego	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.3.4	Wsparcie rodzin z dysfunkcjami w szczególności wielodzietnych i niepełnych	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny I.4. Dbłość o zdrowie mieszkańców				
I.4.1	Przebudowa i modernizacja budynku przychodni SP ZOZ w Łasinie dla potrzeb rehabilitacji medycznej	SP ZOZ w Łasinie	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.4.2	Realizacja programów profilaktycznych	SP ZOZ w Łasinie, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.4.3	Pozyskanie fachowej kadry medycznej w celu poprawy oferty usług zdrowotnych	SP ZOZ w Łasinie	-	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.4.4	Remont i naprawa dachu oraz elewacji budynku Fundacji Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych	SP ZOZ w Łasinie	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.4.5	Remont pokrycia dachu oraz przebudowa kominów budynku Szpitala w Łasinie	SP ZOZ w Łasinie	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.4.6	Modernizacja parkingu szpitala w Łasinie wraz ze zwiększeniem liczby miejsc parkingowych	SP ZOZ w Łasinie	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

I.4.7	Rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania i adaptacją istniejących garaży na pomieszczenia szpitalne związane z pracownią badań endoskopowych	SP ZOZ w Łasinie	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.4.8	Urządzenie ogrodu rekreacyjno-terapeutycznego przy Zakładzie Opieki Długoterminowej	SP ZOZ w Łasinie	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.4.9	Modernizacja lokalnego ujęcia wody oraz stacji uzdatniania wody przy budynku Szpitala w Łasinie	SP ZOZ w Łasinie	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny I.5. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego				
I.5.1	Doposażenie remiz na terenie Miasta i Gminy Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Stanowisko ds. Obrony Cywilnej, Zarządzania Kryzysowego, Wojskowych, Przeciwpowodziowych i Porządku Publicznego	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
I.5.2	Rozwój monitoringu na terenie Miasta Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Stanowisko ds. Obrony Cywilnej, Zarządzania Kryzysowego, Wojskowych, Przeciwpowodziowych i Porządku Publicznego	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o potencjał zasobów lokalnych				
Cel operacyjny II.1. Rozwój infrastruktury w celu wykorzystania walorów turystycznych Miasta i Gminy				
II.1.1	Budowa ścieżki turystycznej nad jeziorem Łasińskim	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.1.2	Budowa Izby Pamięci OSP Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

II.1.3	Podjęcie współpracy z inwestorem zewnętrznym w zakresie zagospodarowania terenu przy jeziorze Zamkowym	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Stanowisko ds. obsługi sekretariatu, promocji gminy i współpracy z organizacjami pozarządowymi	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.1.4	Promocja walorów turystycznych Miasta i Gminy Łasin	Stanowisko ds. obsługi sekretariatu, promocji gminy i współpracy z organizacjami pozarządowymi	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny II.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rewitalizacja przestrzeni publicznych				
II.2.1	Remont zabytkowego budynku Ratusza w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.2.2	Wsparcie finansowe na renowację budynków zabytkowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.2.3	Renowacja pomników i miejsc pamięci na terenie Miasta i Gminy Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.2.4	Rewitalizacja architektoniczna rynku w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.2.5	Rewitalizacja parku miejskiego w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny II.3. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej				
II.3.1	Przebudowa drogi gminnej Nr 041336C w miejscowości Goczałki	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.2	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej w miejscowości Goczałki dz. nr 67	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.3	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 18	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

II.3.4	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 290	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.5	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Jankowice dz. nr 71	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.6	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Kozłowo dz. nr 15	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.7	Przebudowa drogi gminnej 041312C w miejscowości Kozłowo	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.8	Przebudowa drogi gminnej Nr 041323C Zawdzka Wola - Krzywka	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.9	Przebudowa drogi gminnej Nr 041337C w miejscowości Szonowo	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.10	Przebudowa drogi gminnej Nr 041324C Wydrzno	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.11	Przebudowa drogi gminnej Nr 041307C Łasin - Nowe Błonowo	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.12	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej Stare Błonowo dz. nr 81	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.13	Przebudowa drogi gminnej Nr 041332 Nowe Błonowo	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.14	Przebudowa ulicy Krótkiej w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.15	Przebudowa ulicy Spółdzielców w Łasinie z infrastrukturą techniczną	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

II.3.16	Przebudowa drogi gminnej nr 041338C Szonowo - Jakubkowo	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.17	Przebudowa drogi gminnej nr 041316C Zawda - Zawdzka Wola	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.18	Przebudowa drogi gminnej Nr 041308C Nogat	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.19	Przebudowa drogi gminnej Nr 041320C Nogat - (do granicy) (750 m)	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.20	Remont drewnianego mostu w ciągu ulicy Wodnej w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.21	Przebudowa dróg gminnych i dojazdowych pozostałych	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.22	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych przy drodze wojewódzkiej	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.23	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż w ciągu drogi krajowej nr 16	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.24	Podjęcie współpracy z operatorem w zakresie zbiorowego transportu publicznego	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Kierownik ds. Oświaty, Kultury i Sportu	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.25	Budowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych i deszczowych historycznego centrum miasta Łasina wraz z przebudową i modernizacją nawierzchni ulic i chodników	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

II.3.26	Podejmowanie działań mających na celu poprawę jakości dróg powiatowych oraz drogi wojewódzkiej i krajowej	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.3.27	Budowa sieci światłowodowych przez podmioty komercyjne	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, podmiot zewnętrzny	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny II.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwiązania ekologiczne				
II.4.1	Budowa sieci kanalizacyjnej Plesewo-Jankowice	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.4.2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gminnych	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.4.3	Wymiana infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w centrum Miasta Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.4.4	Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.4.5	Wymiana/modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny II.5. Rozwój gospodarki mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej				
II.5.1	Doposażenie infrastruktury służącej zachowaniu czystości na terenie Miasta i Gminy Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

II.5.2	Budowa mieszkań komunalnych/socjalnych na terenie Miasta i Gminy Łasin	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, podmioty zewnętrzne	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.5.3	Przebudowa i rozbudowa budynku przedpogrzebowego na cmentarzu komunalnym w Łasinie	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
II.5.4	Budowa/adaptacja budynku na schronisko dla zwierząt	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel strategiczny III. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy				
Cel operacyjny III.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości				
III.1.1	Uregulowanie kwestii prawnych w zakresie istniejących terenów mogących służyć nowej działalności gospodarczej	Referat Inwestycji, Budownictwa, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami, Referat Podatków i Windykacji	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
III.1.2	Promowanie lokalnych przedsiębiorców	Stanowisko ds. obsługi sekretariatu, promocji gminy i współpracy z organizacjami pozarządowymi	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin
Cel operacyjny III.2. Promocja zatrudnienia				
III.2.1	Współpraca z PUP w zakresie aktywizacji osób poszukujących pracy	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Referat Kadr i Płac	Referat Finansów i Planowania	Burmistrz Miasta i Gminy Łasin

Źródło: Opracowanie własne

8.2. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

W związku z tym, że strategia jest zapisem intencji, konieczne było zidentyfikowanie instrumentów realizacji. Instrumenty te zapewniają osiągnięcie celów strategii i są spójne z przyjętym modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej, prezentującym wizję rozwoju gminy w ujęciu przestrzennym.

Instrumenty te mają różną naturę, mogą m.in. przyjąć formę:

- wdrożeniową, np. gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych,
- organizacyjno-zarządczą, np. regulaminy wydziałów i jednostek, wydział lub zespół zarządzający strategią,
- finansową, np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, budżet zadaniowy, projekty społeczne realizowane w ramach funduszy europejskich, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, system małych grantów dla organizacji pozarządowych, budżet obywatelski, inicjatywa lokalna, fundusze kierowane, np. senioralny, młodzieżowy, podatki i opłaty,
- prawną, wynikających z przepisów ustawowych, np. stosowne uchwały rady, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- planowania przestrzennego, np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym,
- społeczną, np. działania edukacyjne, kampanie społeczne i informacyjne, działania promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, systemy informacji przestrzennej,
- kadrową, np. kadra kierownicza, koordynatorzy programów i projektów, liderzy lokalni, system doskonalenia kadr, wymiana doświadczeń, dobre praktyki,
- ekonomii społecznej, np. klauzule społeczne w konkursach i przetargach, system przekazywania lokali mieszkalnych z zasobów gminy na cele społeczne,
- koordynacji, np. ciała o charakterze opiniotawczo-doradczym (rada działalności pożytku publicznego, rada przedsiębiorczości, rada seniorów), partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, w różnych konfiguracjach, w tym o charakterze międzysamorządowym, międzysektorowym i międzyorganizacyjnym, uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe,
- kontrolną, np. aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego.

Dobór poszczególnych instrumentów realizacyjnych oparty został na ocenie efektywności i skuteczności dotychczasowych instrumentów oraz doświadczeniach Miasta i Gminy Łasin.

Jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju rozumiane są obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w Mieście i Gminie Łasin. Poniżej, w formie tabelarycznej, wskazano dokumenty istniejące bądź przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 14. Dokumenty wykonawcze systemu realizacji strategii

Lp.	Obszar tematyczny	Dokument wykonawczy	Aktualność w kontekście treści strategii oraz wskazanie do zmian
1.	Polityka społeczna	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2028	Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXV/218/2021 Rady Miejskiej Łasin z dnia 29 kwietnia 2021 r.
		Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Łasin na lata 2022-2024	Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXXI/275/2021 Rady Miejskiej Łasin z dnia 16 grudnia 2021 r.
		Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym dla Miasta i Gminy Łasin na lata 2022 – 2025	Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/293/2022 Rady Miejskiej Łasin z dnia 10 marca 2022 r.
		Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030	Dokument przyjęty Uchwałą Nr LVI/461/2024 Rady Miejskiej Łasin z dnia 18 kwietnia 2024 r.
		Program współpracy Miasta i Gminy Łasin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024	Dokument przyjęty Uchwałą Nr LII/436/2023 Rady Miejskiej Łasin z dnia 19 grudnia 2023 r.
		Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy wśród mieszkańców Miasta i Gminy Łasin na lata 2023-2025	Dokument przyjęty Uchwałą Nr LI/412/2023 Rady Miejskiej Łasin z dnia 8 listopada 2023 r.
2.	Edukacja	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto i Gminę Łasin oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych, od dnia 1 września 2019 roku	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr IX/71/2019 Rady Miejskiej Łasin z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto i Gminę Łasin oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych, od dnia 1 września 2019 roku, nie wymagający zmian
		Sieć prowadzonych przez Miasto i Gminę Łasin publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr XXIX/136/2005 Rady Miejskiej Łasin z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie ustalenia sieci prowadzonych przez Miasto i Gminę Łasin publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, nie wymagający zmian
3.	Zarządzanie kryzysowe	Plan zarządzania kryzysowego	Dokument obowiązujący, zatwierdzony przez Starostę grudziądzkiego w 2023 r.
4.	Gospodarka komunalna	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta i Gminy Łasin na lata 2020-2024	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr XIII/121/2019 Rady Miasta i Gminy Łasin z dnia 18 grudnia 2019 r.
		Plan wykorzystania zasobu nieruchomości Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2023	Dokument obowiązujący, przyjęty Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Łasin Nr 410/2021 z dnia 14.10.2021 r.
5.	Kultura i turystyka	Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miast i Gminy Łasin na lata 2024-2027	Dokument przyjęty UCHWAŁA NR LII/431/2023 RADY MIEJSKIEJ ŁASIN z dnia 19 grudnia 2023 roku.
6.	Ochrona środowiska	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Łasin	Uchwała Nr XII/112/2019 Rady Miejskiej Łasin z dnia 26 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia zaktualizowanego Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Łasin.

7.	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Dokument przyjęty Uchwałą Nr XLVIII /390/2023 RADY Miejskiej Łasin z dnia 15 czerwca 2023 r.
		Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Wg stanu na 1.06.2024 r. na terenie Miasta i Gminy Łasin obowiązuje 7 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
		Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin	Rada Miejska Łasin w dniu 19.12.2023 r. podjęła uchwałę nr LII/433/2023 o przystąpieniu do sporządzania planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego
		Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Łasin	Dokument z dnia 31.12.2023 r., utracił moc.
8.	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa Miasta i Gminy Łasin na lata 2024–2033	Przyjęta Uchwałą Nr LII/422/2023 Rady Miejskiej Łasin dnia 19 grudnia 2023 r. Jest, uchwalana rokrocznie w grudniu na kolejny rok budżetowy, podlega zmianom w sytuacjach przewidzianych w ustawie o finansach publicznych
		Uchwała w sprawie uchwalenia budżetu Miasta i Gminy Łasin na 2024 rok	Przyjęta Uchwałą nr LII/421/2023 Rady Miejskiej Łasin z dnia 19 grudnia 2023 r. Jest, uchwalana rokrocznie w grudniu na kolejny rok budżetowy, podlega zmianom każdorazowo przy wprowadzaniu zmian do budżetu gminy na dany rok

Źródło: Opracowanie własne

8.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej instrumentów i działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami.

Sprawozdawczość realizowana będzie w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową, opracowywaną na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej (przede wszystkim generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych oraz gminę i jej jednostki), a także statystyk realizatorów poszczególnych kierunków działań wyznaczonych w ramach niniejszej strategii. Analiza wskaźnikowa uwzględniac będzie określone w niniejszym dokumencie wskaźniki, realizowana będzie dla każdego z nich z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres i kierunek (w tym w odniesieniu do roku bazowego) oraz – w przypadku niepożądanych tendencji – rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania. Analiza wskaźnikowa realizowana będzie co najmniej raz w roku.

Tabela 15. Lista wskaźników wraz z określeniem wartości oraz tendencji zmian, których osiągnięcie będzie świadczyć o prawidłowym tempie realizacji strategii

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz spodziewana wartość
Cel strategiczny I. Wzrost aktywności lokalnej i poziomu kształcenia poprzez rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i sportowej			
Cel operacyjny I.1. Aktywizacja mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i oferty kulturalno-sportowej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi			
1.	Liczba przebudowanych/wybudowanych obiektów kultury	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 2 szt.
2.	Liczba osób korzystających z nowej oferty kulturalnej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 15 800 osób/rok
3.	Liczba nowych świetlic wiejskich	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 3 szt.
4.	Liczba osób korzystających z oferty nowych świetlic wiejskich	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 900 osób/rok
5.	Liczba rozbudowanych świetlic wiejskich	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
6.	Liczba osób korzystających z oferty rozbudowanych świetlic wiejskich	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 300 osób/rok
7.	Liczba wybudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych obiektów rekreacyjno-sportowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 7 szt.
8.	Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjno-sportowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 3000 osób/rok
9.	Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych i sportowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 10 szt./rok

10.	Liczba zorganizowanych imprez plenerowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 5 szt./rok
11.	Liczba osób biorących udział w zorganizowanych imprezach	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 5 szt./rok
12.	Liczba wspartych organizacji pozarządowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 5 szt./rok
Cel operacyjny I.2. Wysokiej jakości infrastruktura i oferta edukacyjna			
1.	Liczba rozbudowanych obiektów edukacyjnych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
2.	Liczba utworzonych miejsc żłobkowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 20 szt.
3.	Liczba doposażonych obiektów edukacyjnych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 4 szt.
4.	Liczba osób korzystających z doposażonych obiektów edukacyjnych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 740 osób/rok
5.	Liczba obiektów edukacyjnych poddanych termomodernizacji	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
6.	Liczba osób korzystających ze termomodernizowanych obiektów edukacyjnych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 100 osób/rok
7.	Liczba uczniów objętych wsparciem w ramach programu	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 257 osób
8.	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 207 osób
9.	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym objętych wsparciem w programie	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 100 osób
Cel operacyjny I.3. Rozwój oferty usług dla osób wymagających wsparcia			
1.	Liczba osób, które skorzystały z usług opiekuńczych i specjalistycznych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 12 osób/rok
2.	Liczba seniorów korzystających z dedykowanej im oferty	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 20 osób/rok
3.	Liczba osób które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 20 osób/rok
4.	Liczba wspartych rodzin	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 15 rodzin/rok
Cel operacyjny I.4. Dbłość o zdrowie mieszkańców			
1.	Liczba przebudowanych/zmodernizowanych/wyremontowanych budynków placówek opieki zdrowotnej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 4 szt.
2.	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa

			Rok 2030 – 55 100 os./rok
3.	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 5 szt./rok
4.	Liczba osób korzystających z programów profilaktycznych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 300 os./rok
5.	Liczba pozyskanych specjalistów	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 2 osoby
6.	Liczba osób korzystających z nowej oferty usług zdrowotnych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 000 os./rok
7.	Liczba zmodernizowanych parkingów	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
8.	Liczba zagospodarowanych miejsc rekreacji	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
9.	Liczba osób korzystających z zagospodarowanych miejsc rekreacji	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 7 000 os./rok
10.	Liczba zmodernizowanych ujęć wody	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
11.	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych ujęć wody	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 7 000 os./rok
Cel operacyjny I.5. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego			
1.	Liczba doposażonych remiz	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 5 szt.
2.	Liczba stworzonych systemów monitoringu	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o potencjał zasobów lokalnych			
Cel operacyjny II.1. Rozwój infrastruktury w celu wykorzystania walorów turystycznych Miasta i Gminy			
1.	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 2 szt.
2.	Liczba zagospodarowanych miejsc rekreacji i wypoczynku	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
3.	Liczba osób korzystających z oferty turystycznej i rekreacyjnej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 13 000 os./rok
4.	Liczba rodzajów wydanych materiałów promocyjnych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 10 szt.
Cel operacyjny II.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rewitalizacja przestrzeni publicznych			
1.	Liczba odnowionych obiektów zabytkowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 8 szt.
2.	Liczba odnowionych pomników i miejsc pamięci	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa

			Rok 2030 – 3 szt.
3.	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 2 szt.
4.	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 14 000 os./rok
Cel operacyjny II.3. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej			
1.	Długość przebudowanych dróg	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 27 km
2.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 20 km
3.	Liczba podpisanych porozumień o współpracy	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 4 szt.
4.	Długość wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 437 m
5.	Długość wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 945 m
6.	Długość wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 469 m
Cel operacyjny II.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwiązania ekologiczne			
1.	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 355 m
2.	Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci kanalizacyjnej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 60 os.
3.	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 10 szt.
4.	Liczba osób korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 30 os.
5.	Liczba budynków, na których zamontowano panele fotowoltaiczne	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 16 szt.
6.	Liczba budynków, w których wymieniono/zmodernizowano źródło ciepła	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 4 szt.
Cel operacyjny II.5. Rozwój gospodarki mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej			
1.	Zakupione wyposażenie służące zachowaniu czystości	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 pojazd
2.	Liczba wybudowanych mieszkań	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 12 szt.
3.	Liczba osób korzystających z wybudowanych mieszkań	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 40 osób
4.	Liczba przebudowanych i rozbudowanych budynków	UMiG	Rok 2024 – 0

			Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
5.	Liczba wybudowanych/zaadaptowanych budynków	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 1 szt.
Cel strategiczny III. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy			
Cel operacyjny III.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości			
1.	Powierzchnia terenów mogących służyć nowej działalności gospodarczej	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 5,5 ha
2.	Liczba przedsiębiorstw, z którymi podjęto współpracę w zakresie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 15 szt./rok
Cel operacyjny III.2. Promocja zatrudnienia			
1.	Liczba osób, które znalazły zatrudnienie	UMiG	Rok 2024 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2030 – 10 os./rok

Źródło: Opracowanie własne

Sprawozdawczość z realizacji strategii oparta zostanie również o raport z realizacji poszczególnych działań, przygotowywane przez jednostki odpowiedzialne za realizację poszczególnych kierunków działań. Jednostki te zostaną poproszone o przedstawienie okresowych raportów z realizacji powierzonych działań określonych w strategii.

Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii – pozwoli wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych działań.

Zaplanowana jest także ewaluacja strategii – w połowie i na koniec okresu jej realizacji. Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Na podstawie wniosków z monitoringu i ewaluacji podejmowana będą decyzje odnośnie do uzupełnień i modyfikacji dokumentu strategii.

Rozdział IX.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Planując realizację działań, zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i społecznym, należy wziąć pod uwagę realne możliwości ich wdrożenia. Wiąże się to z koniecznością oszacowania wydatków na rozwój poszczególnych sfer gminy oraz określenia potencjalnych źródeł finansowania.

Szczególne znacznie odgrywają środki finansowe przewidziane w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza, który w obecnej perspektywie jest programem finansowanym z EFRR i z EFS+. Znaczące środki dla gmin wiejskich dostępne są także z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, który jest podstawowym instrumentem finansowym do przeprowadzania zmian strukturalnych i inwestycyjnych na terenach wiejskich.

Cele rozwojowe Polski, które w założeniach Umowy Partnerstwa wskazano do finansowania z funduszy unijnych 2021-2027 to:

- zwiększenie konkurencyjności gospodarki,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń,
- dobry stan środowiska naturalnego, zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- wzmocnienie cyfrowego rozwoju kraju,
- przejście na gospodarkę niskoemisyjną,
- zrównoważenie systemu energetycznego,
- poprawa stabilności dostaw paliw i energii,
- dobry stan środowiska naturalnego, zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- zwiększanie efektywności funkcjonowania instytucji państwa,
- wzmocnienie połączeń komunikacyjnych, w tym transeuropejskich,
- poprawa warunków świadczenia usług związanych z przewozem towarów i pasażerów,
- zwiększenie dostępności transportowej kraju,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego oraz zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju,
- ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Kryzys wywołany pandemią koronawirusa i wojną w Ukrainie spowodował zaplanowanie w budżecie Unii Europejskiej na lata 2021-2027 instrumentu ożywienia gospodarczego, w ramach którego wsparcie zostanie skierowane przede wszystkim na cele ochrony życia i środków utrzymania, naprawy jednolitego rynku, a także rozpoczęcia trwałej i udanej odbudowy.

Tabela 16. Ramy finansowe i źródła finansowanie działań Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Kierunki działań	Szacowana wartość działania	Źródła finansowania	Termin realizacji działania (lata)
Cel strategiczny I. Wzrost aktywności lokalnej i poziomu kształcenia poprzez rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej, kulturalnej, społecznej i sportowej				
Cel operacyjny I.1. Aktywizacja mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i oferty kulturalno-sportowej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi				
I.1.1	Przebudowa/budowa amfiteatru nad jeziorem Zamkowym w Łasinie	5 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2030
I.1.2	Budowa obiektu kultury wraz z infrastrukturą techniczną w Łasinie	6 750 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025-2027
I.1.3	Remont i adaptacja budynku po hydroforni w Nowym Błonowie na świetlicę wiejską	500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025-2026
I.1.4	Budowa nowego budynku świetlicy wiejskiej w Nowych Mostach	3 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2026-2027
I.1.5	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Zawdzkiej Woli	800 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2030
I.1.6	Adaptacja części pomieszczeń (mieszkania) na świetlicę wiejską w Plesewie	200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2026
I.1.7	Budowa hali sportowo-rekreacyjnej przy SP w Zawdzie	6 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2029
I.1.8	Budowa skate parku przy stadionie miejskim w Łasinie	1 500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2027
I.1.9	Budowa/rozbudowa/modernizacja placów zabaw na terenie Miasta i Gminy Łasin	700 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.1.10	Rozwój oferty kulturalnej i sportowej	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030

I.1.11	Organizacja imprez plenerowych	700 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.1.12	Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi	1 500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
Cel operacyjny I.2. Wysokiej jakości infrastruktura i oferta edukacyjna				
I.2.1	Rozbudowa przedszkola miejskiego w Łasinie z adaptacją części pomieszczeń na oddziały żłobkowe	3 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2027-2028
I.2.2	Wyposażenie pracowni przedmiotowych w Szkołach Podstawowych na terenie Miasta i Gminy	200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.2.3	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Szonowie	1 500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2030
I.2.4	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry wychowawczej Przedszkola Miejskiego w Łasinie	236 185,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2025
I.2.5	Dodatkowa oferta edukacyjna dla dzieci oraz wsparcie kompetencji kadry nauczycielskiej w szkołach podstawowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	1 019 491,58 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2026
I.2.6	Dwujęzyczne przedszkolaki – innowacyjne nauczanie dzieci języka angielskiego	100 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
Cel operacyjny I.3. Rozwój oferty usług dla osób wymagających wsparcia				
I.3.1	Rozwój usług opiekuńczych na terenie Miasta i Gminy Łasin (osoby starsze i niepełnosprawne)	100 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.3.2	Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do seniorów	70 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030

I.3.3	Realizacja indywidualnego i grupowego poradnictwa specjalistycznego	100 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.3.4	Wsparcie rodzin z dysfunkcjami w szczególności wielodzietnych i niepełnych	70 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
Cel operacyjny I.4. Dbłość o zdrowie mieszkańców				
I.4.1	Przebudowa i modernizacja budynku przychodni SP ZOZ w Łasinie dla potrzeb rehabilitacji medycznej	900 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025
I.4.2	Realizacja programów profilaktycznych	200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.4.3	Pozyskanie fachowej kadry medycznej w celu poprawy oferty usług zdrowotnych	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.4.4	Remont i naprawa dachu oraz elewacji budynku Fundacji Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych	450 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
I.4.5	Remont pokrycia dachu oraz przebudowa kominów budynku Szpitala w Łasinie	150 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
I.4.6	Modernizacja parkingu szpitala w Łasinie wraz ze zwiększeniem liczby miejsc parkingowych	350 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
I.4.7	Rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania i adaptacją istniejących garaży na pomieszczenia szpitalne związane z pracownią badań endoskopowych	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025
I.4.8	Urządzenie ogrodu rekreacyjno-terapeutycznego przy Zakładzie Opieki Długoterminowej	700 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025

I.4.9	Modernizacja lokalnego ujęcia wody oraz stacji uzdatniania wody przy budynku Szpitala w Łasinie	700 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025-2026
Cel operacyjny I.5. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego				
I.5.1	Doposażenie remiz na terenie Miasta i Gminy Łasin	350 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
I.5.2	Rozwój monitoringu na terenie Miasta Łasin	200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o potencjał zasobów lokalnych				
Cel operacyjny II.1. Rozwój infrastruktury w celu wykorzystania walorów turystycznych Miasta i Gminy				
II.1.1	Budowa ścieżki turystycznej nad jeziorem Łasińskim	2 500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025
II.1.2	Budowa Izby Pamięci OSP Łasin	3 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2026
II.1.3	Podjęcie współpracy z inwestorem zewnętrznym w zakresie zagospodarowanie terenu przy jeziorze Zamkowym	-	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.1.4	Promocja walorów turystycznych Miasta i Gminy Łasin	100 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
Cel operacyjny II.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rewitalizacja przestrzeni publicznych				
II.2.1	Remont zabytkowego budynku Ratusza w Łasinie	12 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.2.2	Wsparcie finansowe na renowację budynków zabytkowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	350 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030

II.2.3	Renowacja pomników i miejsc pamięci na terenie Miasta i Gminy Łasin	200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2026
II.2.4	Rewitalizacja architektoniczna rynku w Łasinie	30 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2029-2030
II.2.5	Rewitalizacja parku miejskiego w Łasinie	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2027-2030
Cel operacyjny II.3. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej				
II.3.1	Przebudowa drogi gminnej Nr 041336C w miejscowości Goczałki	1 175 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.2	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej w miejscowości Goczałki dz. nr 67	1 200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.3	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 18	750 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
II.3.4	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Łasin Wybudowanie dz. nr 290	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
II.3.5	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Jankowice dz. nr 71	1 300 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
II.3.6	Przebudowa drogi dojazdowej w miejscowości Kozłowo dz. nr 15	1 300 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
II.3.7	Przebudowa drogi gminnej 041312C w miejscowości Kozłowo	1 300 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024
II.3.8	Przebudowa drogi gminnej Nr 041323C Zawdzka Wola - Krzywka	1 500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024

II.3.9	Przebudowa drogi gminnej Nr 041337C w miejscowości Szonowo	2 500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.10	Przebudowa drogi gminnej Nr 041324C Wydrzno	1 850 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.11	Przebudowa drogi gminnej Nr 041307C Łasin - Nowe Błonowo	1 500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.12	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej Stare Błonowo dz. nr 81	3 550 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.13	Przebudowa drogi gminnej Nr 041332 Nowe Błonowo	2 950 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025-2030
II.3.14	Przebudowa ulicy Krótkiej w Łasinie	300 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025
II.3.15	Przebudowa ulicy Spółdzielców w Łasinie z infrastrukturą techniczną	2 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025
II.3.16	Przebudowa drogi gminnej nr 041338C Szonowo - Jakubkowo	3 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2026-2030
II.3.17	Przebudowa drogi gminnej nr 041316C Zawda - Zawdzka Wola	900 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2026-2030
II.3.18	Przebudowa drogi gminnej Nr 041308C Nogat	1 150 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.19	Przebudowa drogi gminnej Nr 041320C Nogat - (do granicy) (750 m)	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2026-2030
II.3.20	Remont drewnianego mostu w ciągu ulicy Wodnej w Łasinie	350 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024

II.3.21	Przebudowa dróg gminnych i dojazdowych pozostałych	6 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2026-2030
II.3.22	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych przy drodze wojewódzkiej	2 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2030
II.3.23	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż w ciągu drogi krajowej nr 16	10 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2030
II.3.24	Podjęcie współpracy z operatorem w zakresie zbiorowego transportu publicznego	3 850 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.25	Budowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych i deszczowych historycznego centrum miasta Łasina wraz z przebudową i modernizacją nawierzchni ulic i chodników	10 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2026-2030
II.3.26	Podjęmowanie działań mających na celu poprawę jakości dróg powiatowych oraz drogi wojewódzkiej i krajowej	100 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.3.27	Budowa sieci światłowodowych przez podmioty komercyjne	-	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
Cel operacyjny II.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwiązania ekologiczne				
II.4.1	Budowa sieci kanalizacyjnej Plesewo-Jankowice	350 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2025
II.4.2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gminnych	200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.4.3	Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2025

II.4.4	Wymiana/modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
Cel operacyjny II.5. Rozwój gospodarki mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej				
II.5.1	Doposażenie infrastruktury służącej zachowaniu czystości na terenie Miasta i Gminy Łasin	1 000 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
II.5.2	Budowa mieszkań komunalnych/socjalnych na terenie Miasta i Gminy Łasin	6 650 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2030
II.5.3	Przebudowa i rozbudowa budynku przedpogrzebowego na cmentarzu komunalnym w Łasinie	3 000 000,00	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2028-2030
II.5.4	Budowa/adaptacja budynku na schronisko dla zwierząt	1 200 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2027-2029
Cel strategiczny III. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy				
Cel operacyjny III.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości				
III.1.1	Uregulowanie kwestii prawnych w zakresie istniejących terenów mogących służyć nowej działalności gospodarczej	500 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
III.1.2	Promowanie lokalnych przedsiębiorców	100 000,00 zł	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030
Cel operacyjny III.2. Promocja zatrudnienia				
III.2.1	Współpraca z PUP w zakresie aktywizacji osób poszukujących pracy	-	Środki własne, budżet państwa, środki UE	2024-2030

Źródło: Opracowanie własne

Odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Opinia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem z dnia 04.11.2024 r. nr WOO.410.249.2024.AT uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Opinia Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030 został przedłożony do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 05.11.2024 r. nr NNZ.9022.4.87.2024 uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Załączniki

Załącznik nr 1 – Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Łasin na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030

Załącznik nr 2 – Raport z ankiety na temat uwarunkowań oraz potrzeb rozwojowych Miasta i Gminy Łasin

Załącznik nr 3 – Ustalenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej Miasta i Gminy Łasin

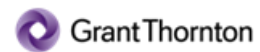
Załącznik nr 4 – Raport z konsultacji społecznych

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Łasin

**na potrzeby opracowania
Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin
na lata 2024-2030**

Wykonawca: Grant Thornton Frąckowiak Prosta spółka akcyjna
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: maj 2024 r.

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL	4
SPIS WYKRESÓW	4
SPIS MAP	5
SPIS ZDJĘĆ	5
WPROWADZENIE	6
1. SFERA SPOŁECZNA	8
1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
1.1.1. Rys historyczny	8
1.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny	8
1.1.3. Liczba ludności	10
1.1.4. Prognozy demograficzne	11
1.2. SFERA SPOŁECZNA	13
1.2.1. Kultura i sport	13
1.2.2. Edukacja	17
1.2.3. Pomoc społeczna	24
1.2.4. Ochrona zdrowia	30
1.2.5. Działalność organizacji pozarządowych	32
1.2.6. Bezpieczeństwo	35
2. SFERA PRZESTRZENNA	38
2.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I DZIEDZICTWO KULTUROWE	38
2.1.1. Rzeźba terenu	38
2.1.2. Gleby	39
2.1.3. Szata leśna	39
2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne	40
2.1.5. Klimat	42
2.1.6. Ochrona przyrody	44
2.1.7. Turystyka i rekreacja	45
2.1.8. Dziedzictwo kulturowe	48
2.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	55
2.2.1. Infrastruktura transportowa	55
2.2.2. Punkty oświetleniowe	58
2.2.3. Infrastruktura telekomunikacyjna	58
2.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa	59
2.2.5. Sieć gazowa	60
2.2.6. Gospodarka odpadami	61
2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii	62
2.2.8. Mieszkalnictwo	63
3. SFERA GOSPODARCZA	64
3.1. GOSPODARKA	64
3.1.1. Podmioty Gospodarcze	64
3.1.2. Rolnictwo i leśnictwo	65
3.1.3. Tereny inwestycyjne	65
3.1.4. Rynek pracy	66
3.1.5. Budżet Gminy	66

Spis tabel

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050.....	11
Tabela 2. Dane Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin	14
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022	19
Tabela 4. Wychowanie podstawowe na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022.....	22
Tabela 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021/2022 roku.....	23
Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022/2023 roku.....	23
Tabela 7. Wyniki egzaminu maturalnego (poziom podstawowy) w roku 2022	24
Tabela 8. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2015, 2017, 2020 i 2022.	26
Tabela 9. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Mieście i Gminie Łasin w 2021 i 2022 r.....	27
Tabela 10. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Miasta i Gminy Łasin (2018-2022)	32
Tabela 11. Organizacje pozarządowe Miasta i Gminy Łasin	33
Tabela 12. Interwencje i zdarzenia na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022	36
Tabela 13. Zestawienie ilości zdarzeń, zastępów oraz ratowników na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018 - 2022	37
Tabela 14. Lasy na terenie Miasta i Gminy Łasin	39
Tabela 15. Zestawienie jezior na terenie Miasta i Gminy Łasin	41
Tabela 16. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Miasta i Gminy Łasin	48
Tabela 17. Zabytki na terenie Miasta i Gminy Łasin	48
Tabela 18. Kategorie i długości dróg na terenie Miasta i Gminy Łasin	57
Tabela 19. Długości ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin	57
Tabela 20. Długość ścieżek rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin [km].....	57
Tabela 21. Infrastruktura oświetleniowa na terenie Miasta i Gminy Łasin	58
Tabela 22. Sieć wodociągowa w Mieście i Gminie Łasin	59
Tabela 23. Sieć kanalizacyjna w Mieście i Gminie Łasin	60
Tabela 24. Sieć gazowa w Mieście i Gminie Łasin	61
Tabela 25. Gospodarka odpadami na terenie Miasta i Gminy Łasin	61
Tabela 26. Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Miasta i Gminy Łasin	63
Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe na terenie Miasta i Gminy Łasin	63
Tabela 28. Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własności Miasta i Gminy Łasin	65
Tabela 29. Liczba bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2012, 2017, 2022	66
Tabela 30. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2020 – 2022 (w zł)	67
Tabela 31. Dochody budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł)	67
Tabela 32. Wydatki budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł).....	68

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w latach 2012-2022.....	10
Wykres 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w podziale ze względu na płeć (2012-2022).....	10
Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050.....	12
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2022	27
Wykres 5. Klimatogram Miasta i Gminy Łasin.....	42
Wykres 6. Wykres temperaturowy Miasta i Gminy Łasin	43
Wykres 7. Tabela klimatu Miasta i Gminy Łasin.....	43
Wykres 8. Godziny słoneczne Miasta i Gminy Łasin	43
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON	64
Wykres 10. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności (2022 rok).....	64

Wykres 11. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin na jednego mieszkańca w latach 2020 – 2022 (w zł)	69
---	----

Spis map

Mapa 1. Miasto i Gmina Łasin na tle powiatu grudziądzkiego	9
--	---

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin	13
Zdjęcie 2. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie	14
Zdjęcie 3. Wybrane obiekty sportowe na terenie Miasta i Gminy Łasin	16
Zdjęcie 4. Przedszkole Miejskie w Łasinie	18
Zdjęcie 5. Szkoła Podstawowa w Łasinie	20
Zdjęcie 6. Szkoła Podstawowa w Szonowie	21
Zdjęcie 7. Szkoła Podstawowa w Wydrznie	21
Zdjęcie 8. Szkoła Podstawowa w Zawdzie	22
Zdjęcie 9. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Kazimierza Jagiellończyka	23
Zdjęcie 10. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie	24
Zdjęcie 11. Mieszkanie chronione	28
Zdjęcie 12. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach	29
Zdjęcie 13. Budynek COPOW w Wydrznie oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze Nr 1 i Nr 2 w Wydrznie	30
Zdjęcie 14. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 3 w Łasinie	30
Zdjęcie 15. Obiekty lecznicze na terenie Miasta i Gminy Łasin	31
Zdjęcie 16. Jezioro Nogat	46
Zdjęcie 17. Ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Zamkowym	46
Zdjęcie 18. „Muzeum” Pożarnictwa Ziemi Pomorskiej w Łasinie	47
Zdjęcie 19. Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie	49
Zdjęcie 20. Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Szczepankach	49
Zdjęcie 21. Kościół parafialny p.w. św. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szywałdzie	50
Zdjęcie 22. Kościół p.w. św. Barbary w Świętem	50
Zdjęcie 23. Klasztor ss. Karmelitanek Bosych p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i św. Józefa	51
Zdjęcie 24. Zespół pałacowo-folwarczny w Bogdankach	52
Zdjęcie 25. Zespół folwarczny w Nogacie	52
Zdjęcie 26. Zespół pałacowo-folwarczny w Nowych Jankowicach	53
Zdjęcie 27. Zespół folwarczny w Szonowie Szlacheckim	53
Zdjęcie 28. Zespół folwarczny w Szywałdzie	54

Wprowadzenie

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że kompleksowa i pogłębiona diagnoza stanowi punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy. Zgodnie z obowiązującym prawem, diagnoza nie jest tylko dobrą praktyką czy standardem realizacyjnym, ale obowiązkiem ustawowym (art. 10a ust 1 uzppr). W niniejszym przypadku diagnoza została przygotowana jako odrębny dokument (raport diagnostyczny), z kolei wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy wskazane zostaną w samej strategii.

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie. Podział ten przedstawia się następująco:

- 1) Sfera społeczna, w ramach której przedstawione zostały:
 - ogólna charakterystyka gminy, w tym:
 - rys historyczny,
 - położenie geograficzne i podział administracyjny,
 - liczba ludności,
 - prognozy demograficzne,
 - kultura i sport,
 - edukacja,
 - pomoc społeczna,
 - ochrona zdrowia,
 - działalność organizacji pozarządowych,
 - bezpieczeństwo.
- 2) Sfera przestrzenna, w ramach której przedstawione zostały:
 - środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe, w tym:
 - rzeźba terenu,
 - gleby,
 - szata leśna,
 - wody powierzchniowe i podziemne,
 - klimat,
 - ochrona przyrody,
 - turystyka i rekreacja,
 - dziedzictwo kulturowe,
 - zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna, w tym:
 - infrastruktura transportowa,
 - punkty oświetleniowe,
 - infrastruktura telekomunikacyjna,
 - gospodarka wodno-ściekowa,
 - sieć gazowa,
 - gospodarka odpadami,
 - energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii,
 - mieszkalnictwo.
- 3) Sfera gospodarcza, w ramach której przedstawione zostały:
 - podmioty gospodarcze,
 - rolnictwo i leśnictwo,
 - tereny inwestycyjne,
 - rynek pracy,
 - budżet gminy.

Niniejsza diagnoza została przygotowana w oparciu o szereg dokumentów, w szczególności o:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027
- Goniec Ratuszowy – grudzień 2023
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2027
- Raport o stanie Miasta i Gminy Łasin za rok 2022
- Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin za lata 2020, 2021 i 2022

oraz danych źródłowych dostępnych w sieci:

- przedszkolelasin.edupage.org
- GUS BDL
- www.waszaedukacja.pl
- pl.climate-data.or
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
- dipp.info.pl
- www.polskiezabytki.pl
- www.odznaka.kuj-pom.bydgoszcz.pttk.pl
- <http://lasin.pl/54-Historia.html>
- www.spil.pl
- www.lasin.pl
- Facebook.com
- www.powiatgrudziadzki.pl

a także z danych jednostek organizacyjnych:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin
- MGOPS w Łasinie
- Komenda Miejskiej Policji w Grudziądzu
- Urząd Miasta i Gminy Łasin
- Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach,
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju.

Na sam koniec warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

1. Sfera społeczna

Przy tej sferze warto wspomnieć, że infrastruktura społeczna jest również w niej omawiana, jednakże ze względu na większe znaczenie działań miękkich o charakterze społecznym (np. programy edukacyjne, programy społeczne skierowane do osób starszych czy niepełnosprawnych, działania o charakterze kulturalnym itp.) realizowanych z wykorzystaniem infrastruktury społecznej, infrastruktura społeczna została opisana w powiązaniu z działaniami społecznymi.

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

1.1.1. Rys historyczny

Historia Łasina sięga czasów Bolesława Chrobrego. Najstarsze ślady pobytu człowieka na ziemi łasińskiej pochodzą z lat 2500-1700 przed Chrystusem. Pierwszą wzmiankę o mieście podaje Jan Długosz. Od 1298 r. do 1461r. Łasin znajdował się pod panowaniem krzyżackim. W roku 1298 mistrz krzyżacki Meynhard z Kwerfurtu nadał osadzie pierwszy przywilej, na podstawie którego stała się miastem na prawie magdeburskim, a w 1306r. otrzymała ponownie przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim. Od pierwszych lat XV wieku Łasin stał się areną wielu bitew między Krzyżakami a państwem polskim. Ziemia łasińska, pomimo wygranej przez Polskę bitwy pod Grunwaldem, nadal pozostała własnością zakonu aż do 1461 roku. Mieszczanie dbali o rozwój miasta, dzięki czemu otrzymało ono zezwolenia na urządzenie targów, w efekcie czego powstało wiele warsztatów rzemieślniczych. Najazd Szwedów w XVII wieku nie ominął również Łasina. Swój największy rozkwit miasto przeżywało w czasie sprawowania władzy przez burmistrza Jana Chruścielewskiego. Po zakończeniu I wojny światowej Łasin, po prawie 150 latach zaborów i rządów pruskich, powrócił ponownie do Polski. W czasie II wojny światowej miasto i jego okolice stały się miejscem martyrologii wielu mieszkańców.

Łasin, jak na stare miasto przystało, posiada swój herb – ściętą głowę św. Jana Chrzciciela, spoczywającą w kielichu, umieszczoną na tarczy barwy czerwonej w polu między dwoma drzewkami o liściach dębu. Miasto posiada też swój sztandar - flagę (symbole)¹.

1.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Miasto i Gmina Łasin położone jest w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego na obrzeżu pradoliny rzeki Osy. Jest jedną z 6 gmin wchodzących w skład powiatu grudziądzkiego. Położone centralnie Miasto Łasin stanowi nie tylko siedzibę władz Gminy, ale jest również głównym ośrodkiem obsługi mieszkańców.

¹ <http://lasin.pl/54-Historia.html>

Mapa 1. Miasto i Gmina Łasin na tle powiatu grudziądzkiego

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Miasto i Gmina Łasin graniczy z następującymi gminami:

- 1) od północy – Gmina Gardeja (powiat kwidzyński), województwo pomorskie,
- 2) od wschodu – Gmina Kisielice (powiat iławski) i Gmina Biskupiec (powiat nowomiejski), województwo warmińsko-mazurskie,
- 3) od południa – Gmina Gruta i Gmina Świecie nad Osą (powiat grudziądzki), województwo kujawsko-pomorskie,
- 4) od zachodu – Gmina Rogóźno (powiat grudziądzki), województwo kujawsko-pomorskie².

Na obszar Miasta i Gminy o powierzchni około 136,58 km² składa się położone nad Jeziorem Łasińskim (Zamkowym) i Jeziorem Małym Miasto Łasin zajmujące powierzchnię 4,79 km² oraz 18 sołectw (o łącznej powierzchni 131,79 km²).

Na obszarze Gminy oprócz miasta Łasin – występuje 18 sołectw wiejskich:

- 1) Goczałki – w skład którego wchodzi wieś Goczałki,
- 2) Huta-Strzelce – w skład którego wchodzi wieś Huta-Strzelce,
- 3) Jakubkowo – w skład którego wchodzi wieś Jakubkowo i osada Bogdanki,
- 4) Jankowice – w skład którego wchodzi wsie Jankowice i Nowe Jankowice,
- 5) Kozłowo – w skład którego wchodzi wsie Kozłowo i Święte,
- 6) Nogat – w skład którego wchodzi wieś Nogat,
- 7) Nowe Błonowo – w skład którego wchodzi wieś Nowe Błonowo,
- 8) Nowe Mosty - w skład którego wchodzi wieś Nowe Mosty,
- 9) Plesewo – w skład którego wchodzi wieś Plesewo,
- 10) Przesławice – w skład którego wchodzi wieś Przesławice,
- 11) Stare Błonowo – w skład którego wchodzi wieś Stare Błonowo,
- 12) Szczepanki – w skład którego wchodzi wieś Szczepanki z osadą Hermanowo,
- 13) Szonowo – w skład którego wchodzi wieś Szonowo z kolonią Ludwichowo,
- 14) Szynwałd – w skład którego wchodzi wieś Szynwałd,
- 15) Łasin-Wybudowanie – w skład którego wchodzi wieś Łasin-Wybudowanie,
- 16) Wydrzno – w skład którego wchodzi wieś Wydrzno z osadą Gordanowo,

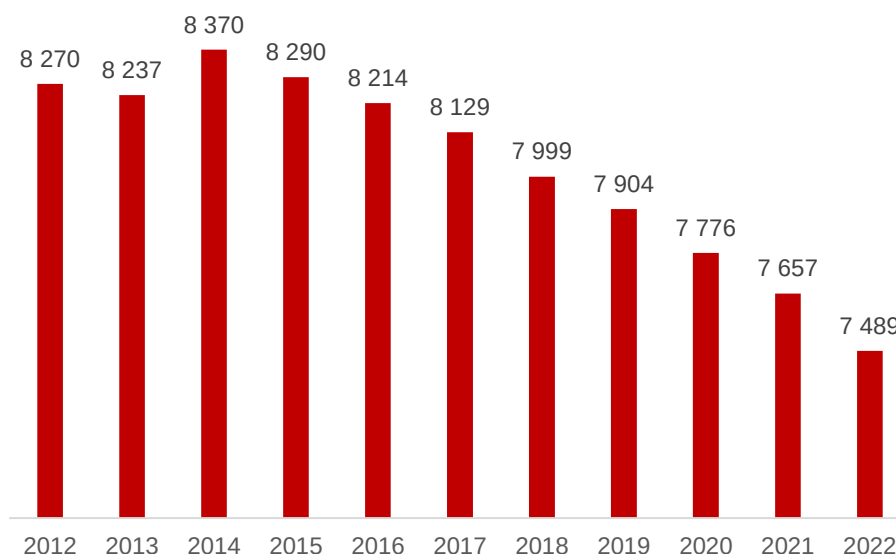
² Raport o Stanie Miasta i Gminy Łasin za rok 2022 r.

- 17) Zawda – w skład którego wchodzi wieś Zawda,
18) Zawdzka Wola – w skład którego wchodzi wieś Zawdzka Wola.

1.1.3. Liczba ludności

W roku 2022 Miasto i Gminę Łasin zamieszkiwało 7 489 osób. Tym samym mieszkańcy Miasta i Gminy stanowili 19,12% ludności powiatu grudziądzkiego oraz 0,37% ludności województwa kujawsko-pomorskiego. Na przestrzeni lat 2012-2022 liczba ludności ulega zmniejszeniu. W 2022 roku w porównaniu z rokiem 2012 liczba ludności spadła o 10,98% (spadek o 781 osób).

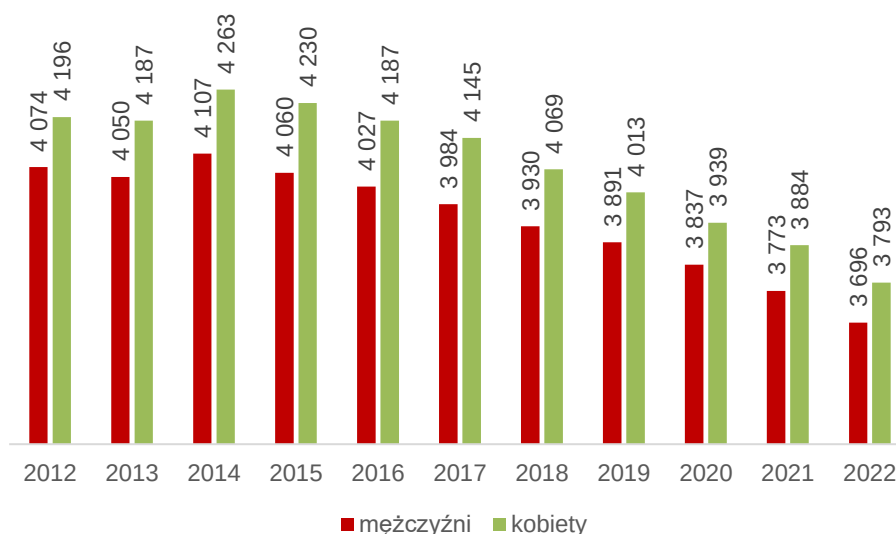
Wykres 1. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w latach 2012-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz rejestru mieszkańców

W 2022 roku kobiety w ogólnej liczbie ludności stanowiły 50,65%, a mężczyźni 49,35%.

Wykres 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Łasin w podziale ze względu na płeć (2012-2022)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz rejestru mieszkańców

1.1.4. Prognozy demograficzne

Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050

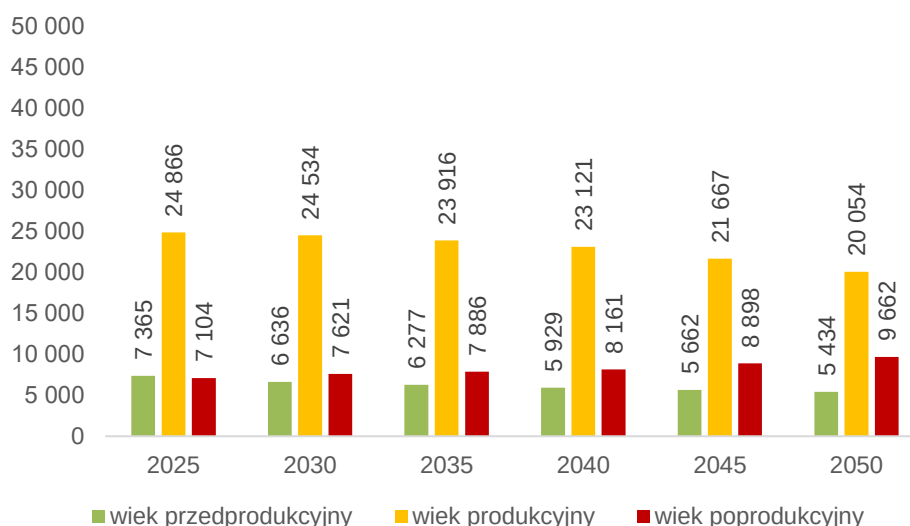
Prognoza dla 2025 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	841	422	419	6 524	3 334	3 190
produkcyjny	3 066	1 601	1 465	21 800	11 626	10 174
poprodukcyjny	1 103	377	726	6 001	2 280	3 721
Prognoza dla 2030 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	750	374	376	5 886	3 038	2 848
produkcyjny	2 992	1 548	1 444	21 542	11 321	10 221
poprodukcyjny	1 159	426	733	6 462	2 627	3 835
Prognoza dla 2035 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	713	353	360	5564	2 876	2 688
produkcyjny	2 922	1 495	1 427	20 994	10 951	10 043
poprodukcyjny	1 177	457	720	6 709	2 813	3 896
Prognoza dla 2040 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	690	343	347	5 239	2 709	2 530
produkcyjny	2 840	1 429	1 411	20 281	10 474	9 807
poprodukcyjny	1 194	492	702	6 967	3 046	3 921
Prognoza dla 2045 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	680	335	345	4 982	2 576	2 406
produkcyjny	2 690	1 363	1 327	18 977	9 814	9 163
poprodukcyjny	1 262	528	734	7 636	3 394	4 242
Prognoza dla 2050 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	674	331	343	4 760	2 461	2 299
produkcyjny	2 497	1 271	1226	17 557	9 120	8 437
poprodukcyjny	1 365	586	779	8 297	3 735	4 562

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zaprezentowane powyżej prognozy wskazują, że w 2050 r. prognozowana liczba mieszkańców powiatu grudziądzkiego zmaleje o 10,64% w porównaniu z rokiem 2025. Spadek liczby mieszkańców będzie widoczny zarówno na obszarach miejskich, jak i na obszarach wiejskich powiatu, tak więc ta sytuacja dotyczyć będzie także Miasta i Gminy Łasin.

Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu grudziądzkiego na lata 2025-2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba mieszkańców powiatu grudziądzkiego w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym wykazuje tendencję spadkową. Prognozuje się, że wzrost nastąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, co jest odzwierciedleniem ogólnokrajowego trendu starzenia się społeczeństwa.

Trwający proces starzenia się społeczeństwa jest wynikiem korzystnych zjawisk, jakimi są: wydłużanie się trwania życia, postęp cywilizacyjny i poprawa jakości życia. Niepokój budzić może nie sam fakt wzrostu liczby starszych osób, co wzrost jej udziału w strukturze ludności, który

spowodowany jest spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w strukturze demograficznej społeczeństwa.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Kultura i sport

Kultura

Dotychczasową działalność w zakresie kultury na terenie Miasta i Gminy Łasin prowadzą:

- 1) Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin,
- 2) Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin:

Biblioteka Publiczna działa na terenie Miasta i Gminy Łasin. Jej siedziba mieści się w mieście Łasin w budynku wybudowanym na murach kościoła ewangelickiego, który należy do Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Grudziądzu, w którym mieści się również Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Obiekt jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Do zadań biblioteki należy zaspakajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców miasta i gminy oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury, głównie poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do materiałów bibliotecznych i informacji.

Zdjęcie 1. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łasin

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Biblioteka składa się z przestronnej wypożyczalni książek oraz czytelnia. Księgozbiór w bibliotece obejmuje literaturę piękną, popularno – naukową oraz księgozbiór podręczny ze wszystkich dziedzin dla dzieci i dorosłych.

Do dyspozycji czytelników jest również czytelnia, w której można poczytać różne czasopisma i gazety. Biblioteka prenumeruje:

- Gazetę Pomorską,
- Poradnik Domowy,
- Świerszczyk.

W czytelni wyodrębniony jest także kątek dla dzieci, w którym maluchy mogą przyjemnie spędzić czas. Do dyspozycji dzieci są również gry, kolorowanki oraz czasopisma.

W poniższej tabeli zebrano wszystkie najważniejsze dane z Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 2. Dane Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin

	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Liczba woluminów	23 050	23 108	24 108	25 102	23 705
Liczba zarejestrowanych czytelników	1 071	1 278	993	1 005	1 035
Liczba wypożyczeń	21 684	18 000	11 588	14 895	14 235
Liczba odwiedzin czytelników	12 805	10 600	6 012	6 196	6 576
Liczba zatrudnionych pracowników	3	3	3	3	3

Źródło: Opracowanie na podstawie informacji Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łasin

Różnice w stanie księgozbioru wynikają z dwukrotnego dużego ubytkowania w latach 2018-22. Wzrost liczby czytelników i wypożyczeń w latach po pandemii związany jest ze starzejącym się społeczeństwem (największa liczba czytelników to emeryci).

Warto wspomnieć, że w ramach Biblioteki działa również Dyskusyjny Klub Książki. Jest grupą liczącą ok. 10 osób, które spotykają się, by porozmawiać o literaturze, ale nie tylko. Dzielą się własnymi odczuciami i wrażeniami po przeczytaniu lektury. W Bibliotece działa również Dziecięcy Klub Dyskusyjny. Tutaj jednak książka zaproponowana jest przez bibliotekarza lub teatrzyk kamishibai są podstawą do różnych zabaw i gier.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie:

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie jest samorządową instytucją kultury realizującą zadania w dziedzinie wychowania, edukacji kulturalnej oraz upowszechniania kultury. Działania Domu Kultury wynikają ze współpracy ze społecznością Miasta i Gminy Łasin (biorąc pod uwagę jej zróżnicowanie) oraz z organizacjami i instytucjami zarówno na szczeblu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim. M-GOK w Łasinie organizuje i współorganizuje różnorodne przedsięwzięcia: imprezy kulturalne, oświatowe, artystyczne i rozrywkowe.

Zdjęcie 2. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łasinie

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Ośrodek prowadzi działalność kulturalną na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Łasin polegającą na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych, ochronie dziedzictwa kulturowego, a w szczególności:

- edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
- gromadzenia, dokumentowania, tworzenia, ochrony i udostępniania dóbr kultury,
- tworzenia warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- rozpoznawania, rozbudzania i zaspakajania potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- wyzwalania inicjatyw społecznych dla rozwoju kultury.

Ośrodek wypracowuje i organizuje system twórczych i nowatorskich metod działalności kulturalnej, rekreacyjnej turystycznej przy współpracy ze środowiskami twórczymi, instytucjami kultury, instytucjami sportowymi, turystycznymi, szkołami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi.

Ośrodek wykonuje swoje zadania w szczególności poprzez:

- prowadzenie kół i zespołów zainteresowań wg zapotrzebowań środowiska;
- organizowanie i prowadzenie konkursów, festiwali, przeglądów;
- organizowanie spektakli teatralnych, koncertów, wystaw, odczytów, spotkań;
- organizowanie konkursów języków obcych, nauki jazdy, nauki gry na instrumentach itp;
- przygotowywanie różnorodnych ofert kulturalnych;
- promowanie osiągnięć kulinarnych w środowisku lokalnym oraz ponadlokalnym;
- współuczestnictwo w tworzeniu i realizacji wydawnictw związanych z regionem;
- współpraca z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy Łasin w realizacji zadań, a w szczególności:
 - rozwijania zainteresowań czytelnictwem;
 - wykorzystywanie zbiorów do realizacji rozwoju form amatorskiej twórczości literackiej;
 - gromadzenia, dokumentowania i ochrony dóbr kultury;
- rozwijanie zainteresowań sztuką filmową;
- organizowanie i prowadzenie imprez rekreacyjnych wynikających z potrzeb i zainteresowań mieszkańców;
- wprowadzanie konkurencji rekreacji ruchowej do programu masowych imprez kulturalnych;
- prowadzenie działalności instruktażowo-metodycznej w formie opieki merytorycznej nad działalnością kulturalną w środowisku wiejskim;
- uczestnictwo w różnych formach szkoleń związanych z doskonaleniem pracy zawodowej;
- tworzenie warunków do rozbudowy i utrzymania obiektów oraz ich wyposażenia w pomoce i sprzęt.

Z oferowanej animacji społeczno-kulturalnej chętnie korzystają dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy. W Domu Kultury prowadzone są systematycznie bezpłatne zajęcia dla dzieci i młodzieży głównie w sferze muzyki, plastyki, tańca i rytmiki. Wśród bogatej oferty znaleźć można: zajęcia muzyczne (próby zespołów wokalnych - "No Name", "Green Rocks", "Seniorzy"); zajęcia plastyczne (sekcja plastyczna dla dzieci podzielona na dwie grupy wiekowe); zajęcia taneczne (ruchowe, prowadzone w trzech grupach); próby grupy teatralnej "Galimatias" czy seanse filmowe dla młodzieży, dorosłych i seniorów oraz dla podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach i Warsztatu Terapii Zajęciowej w Łasinie a także seanse podczas rekolekcji.

Na co dzień odbywają się także zajęcia świetlicowe, uczestnicy mają do dyspozycji: salę komputerową, bilard, tenis stołowy, piłkarzyki, grę zręcznościową – cymbergaj oraz gry planszowe. Dom Kultury przez cały rok udostępnia pomieszczenia dla grupy wsparcia "Pierwszy Krok"; na cele spotkań terapeutycznych z psychologiem - Centrum Pomocy Rodzinie; spotkań członków Koła Polskiego Związku Wędkarskiego Łasin, posiedzenia członków Koła Pszczelarskiego Łasin.

Sport

Na terenie Miasta i Gminy Łasin istnieje wiele obiektów sportowych i placów zabaw, służących na co dzień mieszkańcom oraz gościom Gminy Łasin. Place zabaw i kompleksy boisk sportowych stwarzają szereg możliwości uprawiania sportu i aktywnego wypoczynku.

Ośrodkiem skupiającym w mieście i gminie Łasin działania sportowe jest Stadion Miejski. Zasady funkcjonowania Stadionu Miejskiego określa Regulamin zatwierdzony przez Radę Miejską. W zasobach jednostki znajdują się:

- boisko wielofunkcyjne pn. „Moje Boisko-Orlik 2012” - pow. 2473 m² (w tym boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią oraz boisko do gry w koszykówkę, tenis ziemny lub siatkówkę z poliuretanu);
- boisko piłkarskie pełnowymiarowe o pow. 6 825 m²;
- obiekt lekkoatletyczny z bieżnią poliuretanową, skocznią do skoku w dal i trójskoku, rzutnią do pchnięcia kulą, skocznią do skoku wzwyż;
- trybuny na 200 miejsc siedzących oraz oświetlenie płyty głównej boiska;
- plac zabaw;
- siłownia zewnętrzna.

Zdjęcie 3. Wybrane obiekty sportowe na terenie Miasta i Gminy Łasin

Źródło: Facebook / www.spil.pl / www.lasin.pl

W ramach modernizacji wykonano ponadto automatyczny system nawadniania płyty głównej.

Kompleks boisk sportowych Stadionu Miejskiego jest udostępniony mieszkańcom miasta i gminy Łasin od marca 2011 r. Sposób korzystania z obiektu określa Regulamin zatwierdzony przez

Radę Miejską. Obiekt czynny jest we wszystkie dni tygodnia i korzystać z niego mogą uczniowie szkół z terenu miasta i gminy, a także pozostali mieszkańcy.

Na Stadionie Miejskim odbywają się imprezy cykliczne:

- 1) Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Tropem Wilczym.
- 2) Spartakiada Lekkoatletyczna Osób Niepełnosprawnych organizowana przez WTZ Łasin.
- 3) Bieg Siódemka Łasińska, będący częścią Amatorskiej Ligi Biegowej.
- 4) Dzień Dziecka – impreza sportowo-rekreacyjna organizowana przez Miasto i Gminę Łasin, Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stadion Miejski Łasin oraz LKS Piast Łasin. W imprezie uczestniczy około 200 dzieci z terenu miasta i gminy Łasin.
- 5) Zawody rzutowe organizowane przez Koło Miejskie PZW Łasin.

Oprócz cyklicznych imprez, Stadion Miejski jest miejscem aktywności sportowej lokalnego Klubu Piast Łasin. Klub działa na terenie miasta od 1961 roku. W roku 2022 Klub reprezentowało 7 drużyn młodzieżowych oraz drużyna seniorów i oldboyów w piłce nożnej. Drużyna seniorów uczestniczy obecnie w rozgrywkach A-klasy KPZPN. Drużyny młodzieżowe biorą udział w rozgrywkach związkowych. Klub uzyskał w 2022 roku Brązowy Certyfikat PZPN dla Szkołki Młodzieżowej. Oprócz piłki nożnej, w Klubie prężnie działa sekcja trójboju siłowego, odnosząca sukcesy na arenie międzynarodowej. Obecnie w Klubie systematycznie trenuje blisko 140 zawodników. Na terenie Miasta i Gminy Łasin działa również Klub Feniks Łasin. Klub gra w Klasie B.

Oprócz Stadionu Miejskiego na terenie Miasta i Gminy z zakresu sportu (i rekreacji) funkcjonuje:

- 4 sale gimnastyczne,
- 9 boisk,
- 17 placów zabaw,
- 13 siłowni plenerowych.

Warto również wspomnieć, że w 2023 roku zakończono następujące inwestycje:

- utworzenie parku rekreacyjno-wypoczynkowego w miejscowości Święte, poprzez montaż urządzeń placu zabaw oraz urządzeń fitness, a także montaż elementów małej architektury w postaci ławek parkowych, koszy na śmieci oraz lampy solarnej. Utworzono również strefy bezpieczeństwa z nawierzchni piaskowej i trawiastej oraz ścieżkę pieszą o nawierzchni z kruszyw mineralnych, a także wykonanie nasadzeń roślin.
- utworzenie parku rekreacyjno-wypoczynkowego w miejscowości Łasin-Wybudowanie poprzez montaż urządzeń placu zabaw, a także montaż małej architektury w postaci ławek parkowych, koszy na śmieci, stołów do gry w szachy i tenisa stołowego. Wykonano również nawierzchnię piaskową i trawiastą oraz ścieżkę pieszą z nawierzchnią z kruszyw mineralnych oraz wykonanie nasadzeń roślin.

1.2.2. Edukacja

Żłobki

Na terenie Miasta i Gminy Łasin nie funkcjonują żadne żłobki publiczne.

W 2022 r. dzieci w wieku do 3 lat ogółem było 188, z czego dzieci objęte opieką w żłobkach to 0. Wobec tego odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach to 0%.

Wychowanie przedszkolne

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka. Ponadto na terenie miasta i gminy funkcjonują oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Przedszkole Miejskie w Łasinie to miejsce przyjazne dla najmłodszych z gminy oraz okolicznych wsi. Przedszkole, to nie tylko zabawa, ale również poznawanie i doświadczanie. Dzieci poprzez szereg ciekawych zajęć mogą same zdecydować co się im podoba, co lubią tworzyć, w czym czują się dobrze. Mają do wyboru zajęcia typu: plastyczne, teatralne, umuzykalniające i sportowe oraz wiele różnorodnych zabaw i zadań związanych z porą roku czy aktualną tematyką. Dzieci korzystają systematycznie z zajęć muzyczno-ruchowych oraz dogoterapii. Przedszkolaki uwielbiają poznawać, a placówka dzięki współpracy z rodzicami stara się im zapewnić szeroki wachlarz wydarzeń kulturalnych oraz spędzania czasu wolnego, poprzez chociażby wycieczki do teatru, kina, czy innych ciekawych miejsc. Organizuje festyny rodzinne z okazji Dnia Przedszkolaka i Pieczonego Ziemniaka, Dnia Rodziny, której celem jest integracja społeczna uczestniczących, czynne spędzanie czasu wolnego oraz budowanie silnych więzi rodzinnych i społecznych. . Świętowane są między innymi: „Dzień Przedszkolaka”, „Dzień Kropki”, „Dzień Dyni”, „Dzień Pluszowego Misia”, „Dzień Kubusia Puchatka” oraz wiele innych ważnych wydarzeń Przedszkole zaprasza ciekawych ludzi, np. Pani Monikę Skikiewicz, tzw. „Bajankę”- czyli autorkę książek „Olo i Awa. Logopedyczna zabawa”. Przedszkole nieprzerwanie uczestniczy w programie „Dzieci Uczą Rodziców”, "Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa" w programach ekologicznych, ogólnopolskiej akcji „Sprzątamy dla Polski”, „Cała Polska czyta dzieciom”, "Ogólnopolski Tydzień czytania dzieciom", "Szkoła do hymnu" akcjach charytatywnych wspierając m.in. dzieci z oddziałów szpitalnych. Przedszkole współpracuje z instytucjami na terenie Miasta i Gminy w Łasinie np. Strażą Pożarną, Policją, Miejsko Gminnym Ośrodkiem Kultury i Biblioteką. Niezmiennie współpracuje z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Grudziądzu uwrażliwiając najmłodszych na zagrożenia płynące ze środowiska: „Czyste Powietrze Wokół Nas”, „Dobre sposoby na zakaźne choroby”, „Chrońmy się przed kleszczami wszelkimi sposobami”, „Profilaktyka chorób pasożytniczych: owsica, wszawica, świerzby.

Dla dobra przedszkolaków placówka wciąż się rozwija, a kadra podnosi kwalifikacje poprzez awanse zawodowe nauczycieli. Nauczyciele uczestniczą w szkoleniach i warsztatach edukacyjnych, nabywając nowe kompetencje, które chętnie wykorzystują na co dzień w swojej pracy.

Zdjęcie 4. Przedszkole Miejskie w Łasinie

Źródło: przedszkolelasin.edupage.org

W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze informacje na temat wychowania przedszkolnego na terenie Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
dzieci w wieku przedszkolnym	341	318	346	351	330
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym	251	250	254	263	274
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	73,6	78,6	73,4	74,9	83,0

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni lat 2018-2022 wzrosła liczba dzieci w wieku przedszkolnym i dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, a co za tym idzie odsetek tych dzieci. W 2022 r. odsetek tych dzieci wynosił 83,0%.

Edukacja podstawowa

Po ustaleniu planu sieci publicznych szkół podstawowych od dnia 01.09.2019 r. w Mieście i Gminie Łasin funkcjonują cztery publiczne szkoły podstawowe:

- 1) Szkoła Podstawowa w Łasinie,
- 2) Szkoła Podstawowa w Szonowie,
- 3) Szkoła Podstawowa w Wydrznie,
- 4) Szkoła Podstawowa w Zawdzie.

Szkoły uczestniczą w wielu programach, projektach, konkursach i akcjach, między innymi: „Umiem pływać”, „Szkolny Klub Sportowy”, „WF z AWF-Aktywny powrót do szkoły”, „Poznaj Polskę”, „Laboratoria przyszłości”, „Aktywna tablica”, „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”, „Szkoła odpowiedzialna cyfrowo”, „Szkolne Kasy Oszczędności”, „Program dla szkół”, „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Ekomisja - w trosce o lepsze jutro”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, „Czyste Powietrze wokół Nas”, „CODE WEEK - Europejski Tydzień Kodowania”, „EUROPA I JA”, „Noc Bibliotek”, „Cała Polska czyta dzieciom”, „Czytanie z sercem”, „Mała Książka - Wielki Człowiek”, „Działaj z ImPETem”, „Dzieci uczą rodziców”, „Kreatywne prace plastyczne”, „Europejski Dzień Języków”, „Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień”, „Dzień Bezpiecznego Internetu”, „Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka”, „Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia”, „Światowy Dzień Zwierząt”, „Międzynarodowy Dzień Kropki”, „Tydzień Kolorów”, „Dzień Kredki”.

Realizowane są także programy zdrowotne i profilaktyczne: „Światowy Dzień Zdrowia”, „Trzymaj formę”, „Bieg po zdrowie”, „Nie pal przy mnie, proszę”, „Nasze powietrze”, „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, „Tydzień Mózgu”, „Tydzień Profilaktyki Chorób Zakaźnych”, „Turniej Pierwszej Pomocy”, „Akademia Bezpieczeństwa”, „Akademia Bezpiecznego Puchatka”, „Przyjazny tornister”, „Dopalacze - trzecia strona zjawiska”, „Nałogi - droga donikąd”, „Zdrowie psychiczne. Radzenie sobie ze stresem”, „RapPedagogia”, „Powiedz co czujesz. Zdemaskuj emocje”, „Dziel się uśmiechem”, „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie”, „Śniadanie daje moc”, „Mamy kota na punkcie mleka”, „Chroń się przed kleszczami różnymi sposobami”, „Znamię? Znam je”, „Sposoby na zakaźne choroby”.

W szkołach organizowane są liczne wycieczki krajoznawcze, w tym wycieczki edukacyjne współfinansowane w ramach Przedsięwzięcia „Poznaj Polskę”. Uczniowie wyjeżdżają do kina, planetarium, muzeum, teatru, parku rozrywki, na lodowisko. Organizowane są biwaki, pikniki, festyny rodzinne i naukowe, nocowanie w szkole.

Dużą wagę w szkołach przywiązuje się do kształtowania u uczniów postaw moralnych, obywatelskich i patriotycznych. Uczniowie biorą udział w różnych programach i akcjach: „Szkoła do Hymnu”, „Mamy Niepodległą”, „Majówka z Białą-Czerwoną”, „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, „Narodowy Dzień Pamięci o Żołnierzach Wyklętych”, „BohaterON”, „Zapał znicz pamięci”, „Zapał światło wolności”, „#Łączy nas pamięć - Akcja Żonkile”, „Krokus”, „Pod Białą-Czerwoną”, „Koleś dla Powstańców”, „Szkoła pamięta”, „Kartka Wielkiej Mocy”. W szkołach systematycznie organizowane są uroczystości z okazji świąt narodowych.

Uczniowie szkół podstawowych oraz wychowankowie oddziałów przedszkolnych są uczestnikami wielu akcji charytatywnych, między innymi: angażują się w Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy, działalność Szkolnego Koła Caritas, PCK, Klub Szkół UNICEF, uczestniczą w zbiórce dla dzieci ze szpitala, pomagają zwierzętom ze schroniska, sprzątają opuszczone groby, uczestniczą w zbiórce baterii, plastikowych nakrętek, odzieży, w sprzedaży surowców wtórnych. Szkoły uczestniczą, między innymi, w akcjach: „Razem na Święta”, „Paczka dla weterana”, „Pacuszka dla maluszka” i w kweście w ramach „Światowego Dnia Głodu”.

Szkoła Podstawowa w Łasinie:

Szkoła Podstawowa w Łasinie rozpoczęła swoją działalność w 1819 roku. Budynek, w którym szkoła się mieściła został sprzedany osobie prywatnej. W 1828 wybudowano nową szkołę, jej budynek istnieje do dzisiejszego dnia. Następnie podjęto kolejną decyzję o budowie nowej szkoły. W dniu 1.05.1960 roku wmurowano akt erekcyjny, a nową szkołę oddano do użytku 3.09.1962 roku. W 1983 roku nastąpiło przeniesienie szkoły do obecnego budynku. Mieściła się tutaj Zbiorcza Szkoła Gminna. Od 01.09.1999 roku w budynku szkoły rozpoczęło działalność Gimnazjum nr 1 w Łasinie. W dniu 01.09.2003 r. ze Szkoły Podstawowej w Łasinie i Gimnazjum Nr 1 w Łasinie utworzono Zespół Szkół Publicznych w Łasinie. W wyniku reformy ustroju szkolnego z dniem 1.09.2017 r. Zespół Szkół Publicznych w Łasinie przekształcony został w ośmioletnią Szkołę Podstawową w Łasinie, w której do 31.08.2019 r. funkcjonowały klasy gimnazjalne. Budynek szkoły w roku 2019 przeszedł kompleksową termomodernizację.

Zdjęcie 5. Szkoła Podstawowa w Łasinie

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

W szkole znajduje się 27 klasopracowni, w większości wyposażonych w tablice i monitory interaktywne.

Na terenie szkoły jest także biblioteka z czytelnią, dwie pracownie komputerowe, dwie świetlice, gabinet higienistki szkolnej, gabinet pedagogów, gabinet psychologa oraz trzy sale do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Szkoła dysponuje stołówką i kuchnią, która wydaje około 250 obiadów dziennie. Przy szkole znajduje się pełnowymiarowa sala gimnastyczna, a także plac zabaw dla dzieci, który obecnie jest wyłączony z użytku ze względu na korozję urządzeń.

Szkoła Podstawowa w Szonowie:

Szkoła Podstawowa w Szonowie jest ośmioklasową szkołą podstawową z oddziałem przedszkolnym. Szkoła powstała w latach 90 - tych XIX wieku. Mieściła się ona w nieistniejącym już dzisiaj parterowym budynku, obok dzisiejszej remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Po wyzwoleniu szkołę przeniesiono do sąsiedniej wsi - do Plesewa. W 1970 roku szkoła powróciła do Szonowa.

Wtedy oddano do użytku nowy budynek szkolny, a w nim 6 sal lekcyjnych. Budynek nie miał Sali gimnastycznej, centralnego ogrzewania, skanalizowanych sanitariatów. W tych warunkach szkoła pracowała przez 26 lat. W roku 1996 oddano do użytku dodatkowe skrzydło szkoły, w którym zlokalizowano: dwie sale lekcyjne, salę do gier i zabaw, bibliotekę, gabinet lekarski oraz łazienki.

Zdjęcie 6. Szkoła Podstawowa w Szonowie

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Obecnie w budynku szkolnym znajdują się sale lekcyjne wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny z tablicami interaktywnymi, rzutnikami, dostępem do Internetu, sala komputerowa wyposażona także w sprzęt multimedialny, pomieszczenia dla dzieci realizujących roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne, pomieszczenie do zajęć terapeutycznych, świetlica, biblioteka, kuchnia i inne pomieszczenia charakterystyczne dla takiej placówki oraz teren wokół budynku, na którym znajduje się boisko do piłki nożnej, miejsce do gry w siatkówkę oraz plac zabaw, który powstał w ramach projektu MEN "Radosna szkoła". Budynek szkoły otoczony jest zielenią.

Szkoła Podstawowa w Wydrznie:

Szkoła Podstawowa w Wydrznie jest ośmioklasową szkołą podstawową z oddziałem przedszkolnym. Szkoła ma bardzo długą historię sięgającą 1906r. Obecnie szkoła jest zlokalizowana w dwóch budynkach szkolnych. W budynku oddanym do użytku w 1964r. znajduje się oddział przedszkolny, 2 sale lekcyjne, pracownia komputerowa, a także gabinet pedagoga/psychologa, logopedy i pielęgniarki szkolnej. W 1999r. oddano do użytku nowy budynek szkolny, w którym znajduje się 6 sal lekcyjnych, sala gier i zabaw, miejsce zabaw dla uczniów klas I – III, świetlica – stołówka oraz biblioteka. Do dyspozycji szkoły jest także boisko oraz plac zabaw.

Zdjęcie 7. Szkoła Podstawowa w Wydrznie

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Szkoła Podstawowa w Zawdzie:

Szkoła Podstawowa w Zawdzie jest ośmioklasową szkołą podstawową z oddziałem przedszkolnym. Szkoła przed wybuchem II wojny światowej mieściła się w parterowym budynku z czerwonej cegły w centrum wsi. Od 1946 r. przeniosła się do piętrowego budynku po byłej Polskiej Straży Granicznej. Obecnie szkoła mieści się w budynku wybudowanym m.in. czynnem społecznym w latach 90 XX wieku. Do użytku szkolnego oddana została 13 grudnia 1993 roku. W minionych latach budynek szkolny był remontowany i modernizowany. Na terenie szkoły, który zajmuje 1,5 hektara w 2006 roku wybudowana została biologiczna oczyszczalnia ścieków. Spełnia ona potrzeby szkoły i 4 mieszkań znajdujących się w budynku szkolnym. W szkole znajduje się 9 sal lekcyjnych, wszystkie wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny z tablicami interaktywnymi, rzutnikami, dostępem do Internetu, sala komputerowa wyposażona także w sprzęt multimedialny, pomieszczenia dla dzieci realizujących roczne obowiązki przygotowanie przedszkolne, pomieszczenie do zajęć terapeutycznych, świetlica, biblioteka, kuchnia i inne pomieszczenia charakterystyczne dla takiej placówki oraz teren wokół budynku, na którym znajduje się boisko do piłki nożnej, miejsce do gry w siatkówkę oraz plac zabaw, który powstał w ramach projektu MEN "Radosna szkoła". Szkołę otacza zieleni zasadzona i pielęgnowana przez całą społeczność szkolną.

Zdjęcie 8. Szkoła Podstawowa w Zawdzie

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze informacje na temat wychowania podstawowego na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022.

Tabela 4. Wychowanie podstawowe na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Uczniowie	711	678	674	670	647
Oddziały w szkołach	45	44	43	43	43
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	16	15	16	16	15

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli, w ostatnich latach zarówno liczba uczniów, jak i oddziałów w szkołach malała.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2021/2022 oraz w roku 2022/2023.

Tabela 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021/2022 roku

Rok	2021/2022		
Przedmiot	Język polski	Matematyka	Język angielski
Polska	60%	57%	67%
Województwo kujawsko-pomorskie	58%	53%	63%
Powiat grudziądzki	57%	49%	54%
Miasto i Gmina Łasin	55%	44%	45%

Źródło: www.waszaedukacja.pl

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2021/2022 najlepiej wypadł egzamin ósmoklasisty z języka polskiego, jednak wynik na poziomie 55% jest znacznie niższy od średniej zarówno dla powiatu, województwa, jak i kraju. Jeżeli chodzi o egzamin z matematyki to tutaj wypadł on najslabiej pod względem średniej, bowiem wynik na poziomie 44% jest znacznie poniżej średniej dla powiatu i województwa oraz całego kraju. Podobna sytuacja ma się z językiem angielskim, który wynosił znacznie poniżej wszystkich średnich.

Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022/2023 roku

Rok	2022/2023		
Przedmiot	Język polski	Matematyka	Język angielski
Polska	66%	53%	66%
Województwo kujawsko-pomorskie	66%	49%	62%
Powiat grudziądzki	64%	44%	53%
Miasto i Gmina Łasin	66%	43%	52%

Źródło: www.waszaedukacja.pl

W latach 2022/2023 ponownie najlepiej wypadł egzamin ósmoklasisty z języka polskiego, (wynik na poziomie 66% to średnia zarówno województwa, jak i kraju). Jeżeli chodzi o egzamin z matematyki to tutaj również jak w roku poprzednim wypadł on najslabiej pod względem średniej (wynik na poziomie 43% jest znacznie poniżej średniej kraju i województwa, lecz zbliżony do średniej powiatu). Wynik z języka angielskiego ponownie jak w roku ubiegłym wypadł znacznie poniżej średniej kraju i województwa, lecz zbliżony jest do średniej powiatu.

Edukacja ponadpodstawowa:

Jeżeli chodzi o publiczną edukację ponadpodstawową to na terenie Miasta i Gminy Łasin Istnieje Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Kazimierza Jagiellończyka.

Zdjęcie 9. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Kazimierza Jagiellończyka

Źródło: Google Maps

Do kierunków kształcenia w szkole zalicza się:

- 1) Liceum Ogólnokształcące,
- 2) Technik informatyk,

- 3) Technik pojazdów samochodowych,
- 4) Technik rachunkowości
- 5) Branżowa szkoła I stopnia,
- 6) Branżowa szkoła I stopnia – grupa wielozawodowa,
- 7) Szkoła dla dorosłych.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki egzaminów maturalnych w roku 2022.

Tabela 7. Wyniki egzaminu maturalnego (poziom podstawowy) w roku 2022

Przedmiot	Miasto i Gmina Łasin	Powiat grudziądzki	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska
Język polski	59%	59%	54%	54%
Matematyka	61%	61%	55%	58%
Język angielski	74%	74%	74%	76%

Źródło: www.waszaedukacja.pl

Jak wynika z tabeli poziom zdawalności egzaminów maturalnych (w zakresie podstawowym) przewyższa średnią województwa kujawsko-pomorskiego jak i średnią krajową w przypadku języka polskiego i matematyki. Poziom zdawalności z języka angielskiego natomiast jest na tym samym poziomie co średnia województwa kujawsko-pomorskiego i nieznacznie niższy od średniej krajowej.

1.2.3. Pomoc społeczna

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie, jako jednostka organizacyjna funkcjonuje od 1990 roku. Jednostka działa na podstawie statutu uchwalonego przez Radę Miejską Łasin. Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Łasin Nr 363/2021 z dn. 6 maja 2021r. został przekazany na rzecz MGOPS Łasin nieodpłatnie budynek zlokalizowany w Łasinie przy ul. Wodnej 15, w związku z czym w miesiącu grudniu 2021r. Ośrodek przeniósł swoją siedzibę. Jednostka działa na podstawie statutu uchwalonego przez Radę Miejską Łasin.

Budynek usytuowany jest na pobrzeżach Łasina, do którego można bez problemu dotrzeć (dojechać) samodzielnie. Przy budynku znajduje się bezpłatne miejsce - parking w wydzielonym miejscu przeznaczonym dla osób z niepełnosprawnością. Do drzwi wejściowych prowadzą schody, które są wyposażone w podjazd umożliwiający wejście do budynku osobom, które mają trudności w poruszaniu się. Budynek piętrowy z windą.

Zdjęcie 10. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie

Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

W świetle ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U.z 2016 poz.1930 ze zm.) Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,

- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Świadczenia z pomocy społecznej realizowane przez MGOPS to pomoc społeczna udziela wsparcia w formie świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych.

Świadczenia pieniężne to:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie się oraz kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Świadczenia niepieniężne to:

- praca socjalna,
- bilet kredytowy,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe lub wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagany, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnionych,
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów.

Tabela 8. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2015, 2017, 2020 i 2022.

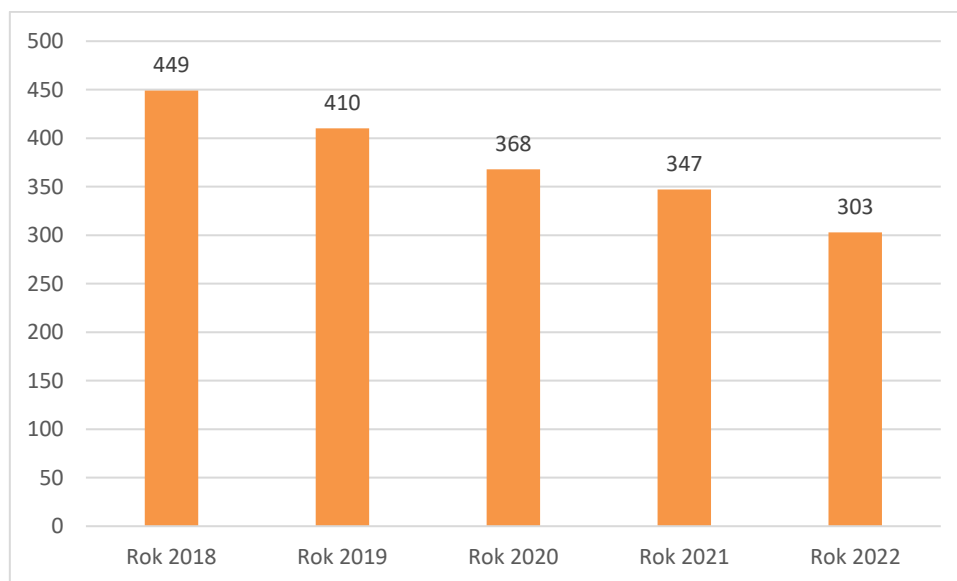
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2015	2017	2020	2022	2015	2017	2020	2022
Ubóstwo	256	225	137	112	894	717	428	338
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	2	4	4	4	2	4	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	72	56	43	39	418	314	247	224
Bezrobocie	243	209	142	109	888	709	463	377
Niepełnosprawność	74	79	55	46	235	222	133	102
Długotrwała choroba	128	135	95	85	443	408	257	237
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	23	34	31	29	118	164	146	135
- rodziny niepełne	6	12	11	13	25	44	38	33
- rodziny wielodzietne	0	3	5	6	0	26	34	44
Alkoholizm	7	7	9	5	19	18	24	12
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	3	3	4	5	3	8	9
Przemoc w rodzinie	8	10	6	2	35	40	33	15
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	1	2	0	1	5	2	0	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Łasinie

Jak wynika z powyższej tabeli, najważniejsze przyczyny korzystania z pomocy to ubóstwo oraz bezrobocie. Również ważnym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej była niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. Na plus natomiast odnotować należy fakt, że na terenie Miasta i Gminy Łasin nie występuje sieroctwo oraz narkomania.

W roku 2022 pomocą społeczną objęte zostały 303 rodziny w Mieście i Gminie. Na przestrzeni ostatnich lat ogólnie da się zauważyć tendencję spadkową.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Łasinie

Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela. Największa wartość, bo ok. 291 tys. zł przypadła w 2021 roku na zasiłki okresowe ogółem i tendencja ta utrzymała się również w roku 2022. Z kolei najmniejsze kwoty w badanych latach zostały przydzielone na schronienie.

Tabela 9. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Mieście i Gminie Łasin w 2021 i 2022 r.

Forma pomocy	Kwota świadczeń (zł) w 2021 r.	Kwota świadczeń (zł) w 2022 r.
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	49 496	59 520
Zasiłki stałe ogółem	94 824	101 136
Zasiłki okresowe ogółem	291 985	343 111
Schronienie	10 908	38 394
Posiłek	108 511	136 306
Usługi opiekuńcze ogółem	82 213	80 945
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	273 620	217 694

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Łasinie

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Łasin przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonowały 4 ośrodki wsparcia tj. Kluby Senior +. Uczestnikami są osoby nieaktywne zawodowo w wieku 60 +. W Łasinie brało udział 30 osób, w Starym Błonowie 10, w Jakubkowie 8 i w Jankowicach 20.

Środowiskowy Dom Samopomocy:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej Miasta i Gminy Łasin, zorganizowaną w celu wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, określonych w ustawie o pomocy społecznej i ustawie o

ochronie zdrowia psychicznego. Środowiskowy Dom prowadzi również mieszkanie chronione w ramach programu "Za Życiem", przeznaczone dla osób z terenu Miasta i Gminy Łasin.

Mieszkanie wspomagane zlokalizowane jest w Jankowicach 18 i prowadzone jest przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach. Podstawą przyznania pomocy jest decyzja wydana przez podmiot kierujący (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej). Mieszkanie przeznaczone jest dla osób z terenu Miasta i Gminy Łasin w szczególności dla: osób niepełnosprawnych, w tym niepełnosprawnych fizycznie lub osób z zaburzeniami psychicznymi; osób w podeszłym wieku lub przewlekle chorych. W mieszkaniu świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkańcom stwarza się warunki do godnego, możliwie niezależnego, samodzielnego życia, na poziomie ich psychofizycznych możliwości. Koszt pobytu w mieszkaniu ustalany jest indywidualnie, zgodnie z przepisami i zasadami zawartymi w ustawie o pomocy społecznej oraz uchwale Rady Miejskiej Łasin. Mieszkanie wspomagane w Jankowicach przeznaczone jest dla 7 osób. Pokoje w których zamieszkują mieszkańcy są 1 lub 2 osobowe. Standardowo umeblowane (łóżko, szafa na ubrania, stolik nocny, biurko, krzesło, odbiornik TV). Każdy pokój posiada własną łazienkę. Mieszkańcy mają do dyspozycji w pełni wyposażoną w sprzęt AGD wspólną kuchnię oraz pralnię.

Zdjęcie 11. Mieszkanie chronione

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Ośrodek działa na podstawie Statutu uchwalonego przez Radę Miejską Łasin oraz na podstawie Regulaminu Organizacyjnego uzgodnionego z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim i zatwierdzonego przez Burmistrza Miasta i Gminy Łasin a także Planu Pracy i Programu działalności, który opracowywany jest na dany rok.

Ośrodek prowadzi swoją działalność od 23.09.1996r. W maju 2021 roku siedziba Domu została przeniesiona do nowego obiektu zlokalizowanego w Jankowicach. Ośrodek zlokalizowany jest w spokojnej okolicy z dala od zgiełku, otoczony terenami zielonymi stwarzającymi warunki do odpoczynku i rekreacji. Uczestnicy mają do dyspozycji przestronne pracownie, wyposażone w odpowiedni sprzęt i pomoce, salę gimnastyczną, boisko, wiatę.

Zdjęcie 12. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasinie z siedzibą w Jankowicach

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Dom jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób przewlekle psychicznie chorych (Typ A) oraz z niepełnosprawnością intelektualną (Typ B). Ośrodek posiada 40 miejsc dziennego pobytu. Głównym celem działalności Domu jest podnoszenie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego, osobom przewlekle psychicznie chorym jak i osobom z niepełnosprawnością intelektualną, mającym trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem, a także utrzymanie tych osób w ich naturalnym środowisku społecznym i rodzinnym.

Dom działa 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku w godz. od 7:30 do 15:30. Uczestnikami zajęć mogą być osoby, które ukończyły 18 rok życia i zamieszkują na terenie Miasta i Gminy Łasin. Skierowanie do Domu odbywa się na podstawie wydania osobie zainteresowanej decyzji administracyjnej przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie. Środki finansowe na realizację działalności ŚDS pochodzą z dotacji celowej otrzymywanej od Wojewody Kujawsko-Pomorskiego oraz z dofinansowania z budżetu gminy. Wszyscy uczestnicy mają zapewniony transport do ośrodka, a po zakończonych zajęciach są rozwożeni do swoich miejsc zamieszkania. Tereny na których zamieszkują nasi uczestnicy są pozbawione transportu publicznego.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin w miejscowości Wydrzno 13/1 mieści się Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Wydrznie (COPOW w Wydrznie), które to obsługuje trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze. COPOW w Wydrznie mieści nie na parterze budynku składa się z części biurowej i sal rekreacyjnych:

Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 1 w Wydrznie 13/2:

Znajduje się na I piętrze budynku. Składa się z salonu z aneksem kuchennym, 4 łazienek, 7 pokoi z możliwością przyjęcia 14 dzieci,

Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 2 w Wydrznie 13/3:

Znajduje się na II piętrze budynku. Składa się z salonu z aneksem kuchennym, 4 łazienek, 7 pokoi z możliwością przyjęcia 14 dzieci.

Obie placówki posiadają odrębne ciągi komunikacyjne.

Zdjęcie 13. Budynek COPOW w Wydrznie oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze Nr 1 i Nr 2 w Wydrznie

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 3 w Łasinie:

Dnia 1 września 2023 r. nastąpiło uroczyste otwarcie nowej siedziby Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3.

Nowa placówka powstała w sąsiedztwie Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Łasinie. Dom jest dwupiętrowy i ma powierzchnię ponad 320 m². Znalazło się tam m.in.: siedem pokoi dwuosobowych, cztery łazienki, pokój z aneksem kuchennym, jadalnię, pokój rekreacyjny, garderobę, pokój do cichej nauki oraz pralnię.

Zdjęcie 14. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Nr 3 w Łasinie

Źródło: www.powiatgrudziadzki.pl

1.2.4. Ochrona zdrowia

Na początku lat 90 XX wieku, po zmianach ustrojowych w Polsce, w 1993 roku rozwiązano zespoły opieki zdrowotnej i decyzją Wojewody Toruńskiego z dnia 14 grudnia 1993 roku przekazano prowadzenie placówek podstawowej opieki zdrowotnej i szpitala samorządowi w Łasinie. W styczniu 1994 roku Rada Miasta i Gminy utworzyła publiczny zakład opieki zdrowotnej pod nazwą Zakład Opieki Zdrowotnej w Łasinie.

SPZOZ Łasin im. Macieja z Miechowa jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej dla którego organem tworzącym jest Miasto i Gmina Łasin. Placówką kieruje dyrektor, a organem doradczym, inicjującym i opiniodawczym jest Rada Społeczna powoływana na kadencję przez Radę Miejską Łasin. Przewodniczącym Rady Społecznej jest Burmistrz.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin w 2022 roku funkcjonował jeden podmiot leczniczy w skład którego wchodzi:

- 1) Szpital SPZOZ w Łasinie im. Macieja z Miechowa, Łasin,
- 2) Zakład Opieki Długoterminowej w Łasinie,
- 3) Przychodnia Rejonowa w Łasinie.

Zdjęcie 15. Obiekty lecznicze na terenie Miasta i Gminy Łasin

Źródło: *Goniec Ratuszowy* – grudzień 2023

Podmiot leczniczy świadczy następujące usługi medyczne:

- w zakresie leczenia zamkniętego: leczenie schorzeń z dziedziny chorób wewnętrznych z uwzględnieniem chorób układu krążenia, układu oddechowego, krwiotwórczego, układu ruchu, leczenia cukrzycy, wykonywane są zabiegi operacyjne schorzeń jamy brzusznej, żołądka, dwunastnicy, przepuklin, kamicy żółciowej, żylaków, tarczycy, leczone są schorzenia przewodu pokarmowego, niedokrwienie miażdżycowe kończyn dolnych, stopa cukrzycowa, zakrzepowe zapalenie żył. Kontynuowane jest leczenie po pobycie na oddziałach ostrych,

polegające na stałej opiece lekarskiej i pielęgniarskiej, leczenie chorób przewlekłych po udarach mózgu, niewydolności krążeniowej czy demencji starczej w stanie apalicznym,

- w zakresie lecznictwa otwartego: w skład podstawowej opieki zdrowotnej wchodzi gabinety lekarzy POZ, gabinet lekarza POZ dla dzieci, gabinet zabiegowy, punkt szczepień, gabinet pielęgniarek środowiskowych, gabinet medycyny szkolnej.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. Macieja z Miechowa w Łasinie dzięki zrealizowanym inwestycjom w 2023 r. polepszył jakość świadczonych usług oraz zwiększył ich zakres.

Udało się zrealizować:

- 1) Remont i przebudowę istniejącego parkingu przy budynku POZ przy ul. Radzyńskiej 4 w Łasinie. Utworzono nowe miejsca parkingowe, a nawierzchnię parkingu i chodników dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Remont Poradni Rehabilitacyjnej wraz z zakupem nowego sprzętu (aparat do drenażu limfatycznego, lampy Solux, aparat do elektroterapii-fizykoterapii, wirówka kończyn górnych. Dzięki uzyskanym dotacjom poprawiono jakość świadczonych usług fizjoterapeutycznych, co wpłynęło na usprawnienie pracy poradni.

SPZOZ w Łasinie planuje dalej inwestować w wymianę i zakup nowego sprzętu, w tym: aparatu do laseroterapii, aplikatora skanującego do laseroterapii oraz sondy do laseroterapii. Laseroterapia wykorzystywana jest do uzupełnienia z innymi urządzeniami terapeutycznymi i dzięki temu można podjąć kompleksową terapię – skuteczniejszą i efektywniejszą

Ponadto aby zwiększyć jakość świadczonych usług oraz poprawić komfort pobytu pacjentów, SPZOZ im. Macieja z Miechowa w Łasinie planuje kontynuować wymianę łóżek szpitalnych na Oddziale Chorób Wewnętrznych oraz Oddziale Chirurgicznym.

Konieczne jest również wyremontowanie budynku Zakładu Opieki Długoterminowej przy ul. Kościuszki 22, w którym to przebywają pacjenci wymagający szczególnej opieki.

W Przychodni SP ZOZ Łasin funkcjonują również poradnie stomatologiczne dla osób starszych i dzieci oraz gabinet protetyki stomatologicznej.

W ramach centrum diagnostyki podstawowej działają: laboratorium analityczne, pracownia rtg, pracownia usg, pracownia ekg. Wykonywane są również ambulatoryjne porady i zabiegi w specjalistycznej i podstawowej opiece zdrowotnej, jak również podstawowe badania diagnostyczne.

Liczba porad udzielonych w 2022 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (porady lekarskie) wynosiła 50 803 i była większa niż w roku 2021.

Tabela 10. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Miasta i Gminy Łasin (2018-2022)

	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	45 942	47 474	43 435	47 638	50 803

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Mieście i Gminie Łasin funkcjonują 3 apteki oraz nie funkcjonuje żaden punkt apteczny.

1.2.5. Działalność organizacji pozarządowych

Miasto i Gmina Łasin posiada uchwalony Program współpracy Miasta i Gminy Łasina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok. Celem głównym programu jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego

oraz zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych. Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi obejmuje sferę zadań publicznych wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, będących zadaniami własnymi gminy, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.).

Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami może być prowadzona:

- 1) w formie finansowej poprzez zlecanie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom
- 2) w formie pozafinansowej.

Gmina zleca organizacjom pozarządowym i innym podmiotom w pierwszej kolejności realizację zadań publicznych określonych w programie, jako priorytetowe po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert.

Gmina może zlecić organizacji pozarządowej lub innemu podmiotowi, po złożeniu oferty, realizację zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert na zasadach określonych w art. 19a ustawy.

Określa się priorytetowe zadania publiczne, które mogą być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym i innym podmiotom:

- 1) z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- 2) zakresu wpierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- 3) z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- 4) z zakresu krajoznawstwa, turystyki oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 5) z zakresu pomocy społecznej,
- 6) z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- 7) z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 8) z zakresu ochrony i promocji zdrowia,
- 9) z zakresu działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 10) z zakresu promocji i organizacji wolontariatu,
- 11) z zakresu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej.

Listę organizacji pozarządowych na terenie Miasta i Gminy Łasin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Organizacje pozarządowe Miasta i Gminy Łasin

L.p.	Nazwa	Cel działania	Rok wpisu do KRS
1.	Związek Zawodowy Pracowników Ochrony Zdrowia przy Samodzielnym Publ. Z.O.Z. Im. Macieja z Miechowa w Łasinie	Ochrona praw, godności i interesów pracowników ochrony zdrowia.	2001
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zawdzkiej Woli	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2001
3.	Fundacja Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych	Udzielenie wsparcia materialnego i finansowego, prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej, sprawowanie opieki nad osobami dotkniętymi patologią społeczną i	2001

		ubóstwem.	
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szczepankach	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2001
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szywałdzie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2001
6.	Ludowy Klub Sportowy "Piast"	Popularyzacja, rozwój i stałe podnoszenie poziomu sportu kwalifikowanego propagowanie i organizowanie sportu masowego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.	2001
7.	Stowarzyszenie Charytatywne "Dobro i Przyjaźń" na rzecz Pomocy Polakom na Kresach w Łasinie	Pomoc materialna potrzebującym: rodziny, szkoły, stowarzyszenia itp. uzyskiwanie sponsorów do majątku, działanie na rzecz nawiązywania kontaktów rodzin z Łasina oraz byłych kresów, zacieśnienie więzów łączności Polaków na kresach z ojczyzną, szerzenie kultury narodowej wśród Polaków na Litwie, Ukrainie i Białorusi.	2001
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zawdzie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2002
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szonowie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2002
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łasinie	Zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony.	2002
11.	Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Sołectwa Jakubkowo	Wszechstronny rozwój regionu, wspieranie demokracji i budowania społeczeństwa obywatelskiego w lokalnej społeczności.	2008
12.	"Stowarzyszenie Wspomagania Wsi Nogat"	Wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego wsi, inicjowanie i wspieranie działalności kulturalnej, organizacja imprez, wspieranie	2008

		inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnych na wsi, prowadzenie działalności turystycznej i krajoznawczej, aktywna walka z bezrobociem.	
13.	Stowarzyszeni z Rozwoju Sołectwa Jankowice "Jedność"	Wszechstronny rozwój sołectwa Jankowice.	2008
14.	"Światło Dla Wsi Szczepanki"	Troska o rozwój wiedzy rolników organizacja kursów, aktywizacja ludności wiejskiej, organizacja punktów informacyjnych z zakresu UE, nauka języków obcych, organizacja działań kulturalnych, działanie dla ochrony zdrowia, życia, mienia przed klęskami żywiołowymi, wspieranie inicjatyw budowy dróg i telekomunikacji, pomoc osobom niepełnosprawnym.	2009
15.	Związek Hodowców Koni Ras Zimnokrwistych	Reprezentowanie potrzeb, obrona praw i interesów hodowców koni ras zimnokrwistych.	2009
16.	Stowarzyszenie Przyjaciół Łasińskiego Jagiellończyka	Inspirowanie, aktywizowanie i integrowanie absolwentów oraz sympatyków szkoły na rzecz wszechstronnego rozwoju szkoły.	2013
17..	Stowarzyszenie Seniorzy - "Złota Jesień"	Ochrona i promocja zdrowia seniorów, dostosowana do ograniczeń jakie wynikają z zaawansowanego wieku seniora.	2016
18.	Feniks Łasin	Skupia ono wokół siebie grupę młodych zawodników, którzy reprezentują miasto w rozgrywkach seniorskiej piłki nożnej na poziomie B klasy. Stowarzyszenie oprócz udziału w rozgrywkach sportowych działa na rzecz zwierząt bezdomnych we współpracy z Centrum Opieki nad Zwierzętami w Grudziądzu.	2023

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027 / Goniec Ratuszowy – grudzień 2023

1.2.6. Bezpieczeństwo

Polityka bezpieczeństwa są to działania administracyjne mające na celu realizację przedsięwzięć związanych z tworzeniem i wykorzystaniem potencjału ochronnego, w celu zapobiegania i przeciwdziałania różnego rodzaju zagrożeniom. Realizacja skutecznej polityki bezpieczeństwa w gminie jest podstawowym zadaniem samorządu terytorialnego. Od tego jak będzie ona zorganizowana, będzie zależał rozwój gminy. Realizacja polityki bezpieczeństwa będzie też uzależniona od występujących zagrożeń. Pożądane są także działania mające na celu wykorzystanie istniejącego potencjału organizacji pozarządowych, działających w formie pracy społecznej. Koordynowanie działań i kierunków rozwoju tych organizacji będzie pomocne w reagowaniu na zagrożenia, które godzą w bezpieczne życie i rozwój gminy.

Jednostką właściwą w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Miasta i Gminy Łasin jest Komenda Miejska Policji w Grudziądzu.

W poniższej tabeli zebrano najważniejsze informacje z Policji dotyczące bezpieczeństwa na terenie Miasta i Gminy Łasin.

Tabela 12. Interwencje i zdarzenia na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018-2022

Interwencje i zdarzenia	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Interwencje publiczne	476	558	816	924	717
Interwencje domowe	132	111	116	69	96
Niebieskie karty	13	16	19	26	15
Wypadki	1	4	1	4	2
Kolizje	71	89	54	83	58
Zabici	-	1	-	1	-
Ranni	1	3	1	3	2

Źródło: Komenda Miejskiej Policji w Grudziądzu

Jak wynika z powyższej tabeli w ostatnich latach znacząco zwiększyła się łączna liczba podjętych interwencji publicznych. Z kolei liczba interwencji domowych, wydanych niebieskich kart, wypadków, kolizji oraz rannych wahała się.

Z kolei jeżeli chodzi o bezpieczeństwo drogowe to bilans zabitych osób wynosił przez badany okres 2.

Obecnie na terenie Miasta i Gminy Łasin działa sześć jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP Łasin, OSP Szonowo, OSP Szczepanki, OSP Szynwałd, OSP Zawdzka Wola, OSP Zawda). Jednostki te finansowane są przez Miasto i Gminę Łasin, na podst. art. 32 ust. 1 p.1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 233), w zakresie zapewnienia, stosownie do posiadanych sił i środków:

- 1) obiektów, terenów, pojazdów i sprzętu specjalistycznego, środków ochrony indywidualnej, umundurowania i środków łączności oraz ich utrzymania;
- 2) ubezpieczenia strażaków ratowników OSP i kandydatów na strażaków ratowników OSP oraz członków młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych, w tym ubezpieczenia grupowego, od odpowiedzialności cywilnej i od następstw nieszczęśliwych wypadków, podczas wykonywania powierzonych zadań;
- 3) badań lekarskich strażaków ratowników OSP przeprowadzanych w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych;
- 4) badań lekarskich kandydatów na strażaków ratowników OSP przeprowadzanych w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w szkoleniu podstawowym przygotowującym do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych.

W gminie Łasin w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym funkcjonują dwie jednostki (OSP Łasin i OSP Szonowo). Na podstawie § 20 statutu OSP wszystkie jednostki w gminie Łasin powołały spośród swoich członków czynnych jednostki operacyjno – techniczne (JOT), w celu podejmowania działań ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych, zagrożeń ekologicznych,

katastrof i innych zdarzeń zagrażających życiu, zdrowiu, mieniu oraz środowisku naturalnemu mieszkańców miasta i gminy Łasin. Ustalono, że jednostka OSP Łasin tworzy JOT kategorii I, jednostka OSP Szonowo tworzy JOT kategorii II, OSP Szynwałd i OSP Zawdzka Wola utworzyły JOT kat. III a dwie jednostki zaliczono do IV kategorii (OSP Zawda i OSP Szczepanki). Jednostki OSP Łasin i OSP Szonowo z racji przynależności do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego posiadają system selektywnego alarmowania syreną elektryczną uruchamianą ze Stanowiska Kierowania Komendy Miejskiej PSP w Grudziądzu, wspomagany systemem powiadamiania ratowników za pomocą SMS-ów (e-Remiza), a pozostałe jednostki są zdolne do podejmowania ograniczonych działań ratowniczych w czasie pożarów oraz miejscowych zagrożeń na terenie miejscowości, będącej siedzibą tej Ochotniczej Straży Pożarnej.

Tabela 13. Zestawienie ilości zdarzeń, zastępów oraz ratowników na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2018 - 2022

	Rok 2018			Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022		
	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków
Pożary	43	53	278	54	54	369	38	50	259	48	82	424	50	68	468
Miejscowe zagrożenia	147	173	906	143	181	878	126	154	745	258	313	1589	232	252	1108
Alarmy fałszywe	2	2	11	1	1	6	1	1	5	2	3	18	0	0	0

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Zgodnie z powyższą tabelą w roku 2022 odnotowano 50 pożarów, co było liczbą najwyższą w badanym okresie, za wyjątkiem roku 2019, kiedy było ich 54. Z kolei jeżeli chodzi o miejscowe zagrożenia to w roku 2022 było ich 232 i wynik ten był również najwyższym spośród wszystkich badanych lat, za wyjątkiem roku 2021, gdzie było ich 258. Jeżeli chodzi o alarmy fałszywe to w 2022 roku nie odnotowano ich w ogóle, podczas gdy w badanych latach poprzednich zdarzały się w ilości od 1 do 2.

2. Sfera przestrzenna

2.1. Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

2.1.1. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu Miasta i Gminy Łasin związana jest z działalnością lądolodu zlodowacenia bałtyckiego, stadium poznańskiego, fazy krajeńsko-wąbrzeskiej. Cechuje się bardzo dużym zróżnicowaniem hipsometrycznym i genetycznym form terenu.

Maksymalne deniwelacje terenu osiągają tu ponad 85 m. Wyznaczają je dno doliny Osy (44,8 m n.p.m.) i kulminacja pogórza morenowego, położone w kierunku wschodnim od wsi Zawda (130,0 m n.p.m.). Teren Miasta i Gminy Łasin to wysoczyzna morenowa falista. W nieznaczej części jest płaska. Morena denna płaska zajmuje niewielkie obszary w rejonie miejscowości: Wybudowania Łasińskie, Szonowo i Stare Błonowo. Zalega z reguły na wysokości 100,0 m n.p.m. Morena denna falista występuje na wysokości 100-120 m n.p.m. Wysoczyzna morenowa zbudowana jest z miększej warstwy gliny zwałowej z niewielkimi wkładkami piasków. Wśród moreny dennej falistej występują liczne pagórki morenowe. Są głównie chaotycznie rozrzucone na obszarze całej gminy. Jedynie w rejonie wsi Zawda, Huta Strzelce oraz Święte występują większe skupiska pagórków. Znajdują one przedłużenie w kierunku wschodnim, wyznaczając na linii tzw. „moren łasińskich” ostatni na terenie woj. toruńskiego postój lądolodu. Pagórki osiągają maksymalne wysokości bezwzględne rzędu 120 – 130 m n.p.m. oraz wysokości względne wynoszące około 10 m. Nachylenia zboczy pagórków są znaczne i osiągają ponad 6°. Pagórki wyróżniają się zróżnicowaną budową geologiczną. Na powierzchni występuje najczęściej glina zwałowa różnej miąższości. Pod nią znajdują się piaski, żwiry i mułki. Na skutek zdenudowania gliny zwałowej budują utwory piaszczyste. Obszar wysoczyzny urozmaicają bardzo liczne tutaj formy wklęsłe wytopiska, rynny subglacjalne i doliny rzeczne. Wytopiska, najczęściej drobne i płytkie, rozrzucone są gęsto po obszarze całej gminy. Największą tego typu formę zajmuje płytkie i zarastające jezioro Szynwałd. Dna większych wytopisk zajmują utwory organiczne. Dość licznie reprezentowane są rynny subglacjalne, występujące w zachodniej i południowej części gminy. Największa z nich to rynna jeziora Nogat. Odsłonięte krawędzie wysoczyzny dochodzą tu do 20 m wysokości. Lustro wody jeziora Nogat zalega na wysokości 76,8 m n.p.m. Przyległa wysoczyzna morenowa znajduje się na poziomie około 95 m n.p.m.

Pod względem podziału na jednostki geologiczno-tektoniczne, obszar gminy znajduje się w granicach syneklizy perybałtyckiej, która jest częścią większej jednostki – platformy wschodnioeuropejskiej. Jak podaje literatura, osady platformy prekambryjskiej przykryte są kompleksem skał paleozoicznych, na który składają się serie osadów: kambru, ordowiku, syluru i permu. Utwory mezozoiczne reprezentowane są przez osady triasu, jury kredy. Podłoże kompleksu osadów czwartorzędowych stanowią utwory paleogenu oraz neogenu. Osady czwartorzędu pokrywają w całości starsze wymienione wcześniej utwory składające się z gliny zwałowej, ich zwietrzliny oraz piasków i żwirów lodowcowych. Na terenie gminy wykonano wiele badań, podczas których nawiercono poziom gliny zwałowej o miąższości 4,4 m, tzw. poziom lodowcowy odpowiadający zlodowaceniowi Liwca. Zlodowacenia środkowopolskie reprezentowane są przez osady kompleksów zlodowaceń: Odry (31,5 m) oraz Warty (31,6 m).

Osady zlodowacenia Wisły (zlodowacenia północnopolskie) występują powszechnie na powierzchni obszaru lub miejscami przykryte są osadami holocenu.

Zasadnicze elementy rzeźby tworzącej dzisiejszą powierzchnię terenu zostały ukształtowane w czasie recesji ostatniego lądolodu. Powstał wtedy charakterystyczny krajobraz młodoglacjalny z licznymi pagórkowatymi wysoczyznami, równinami sandrowymi, zagłębieniami bezodpływowymi, torfowiskami oraz jeziorami. Na Pojezierzu Iławskim wyróżniają się rynny lodowcowe, które zostały wykorzystane przez liczne jeziora, będące charakterystycznym elementem krajobrazu.

2.1.2. Gleby

Basen Grudziądzki charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem typologicznym, rodzajowym i gatunkowym gleb, co jest uwarunkowane przede wszystkim cechami budowy geologicznej, rzeźbą terenu oraz stosunkami wodnymi. Powoduje to duże zróżnicowanie bonitacyjne gleb.

Gmina Łasin jest gminą typowo rolniczą bazującą na glebach o wysokiej wartości użytkowej. Obszar gminy Łasin stanowią gleby brunatnoziemne typ brunatne właściwe. Są to gleby biologicznie czynne z próchnicą typu mull bądź mull-moder. Odczyn gleb oraz stopień wysycenia zasadami waha się w szerokich granicach w zależności od warunków klimatycznych, a przede wszystkim od ilości odpadów atmosferycznych oraz od przepuszczalności skały macierzystej.

Na podstawie mapy glebowo-rolniczej wykonanej przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, stwierdzić można, iż gmina posiada bardzo korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. W gminie przeważają grunty najwyższych kompleksów gleb ornych: 2-pszennego dobrego oraz 3-pszennego wadliwego, tworzonego przez gleby brunatne właściwe. Występują one na glinach, glinach średnich, glinach lekkich oraz piaskach gliniastych lekkich. W okolicach Szembruku, Bukowca, Szczepanek, w Szonowie i Plesewie występują gleby należące do kompleksu żytniego bardzo dobrego, tworzonego przez gleby bielcowe i pseudobielcowe, które zostały wytworzone z piasków gliniastych lekkich. Gleby te są strukturalne i mają dobrze wykształcony poziom próchniczny. Przy odpowiednim nawożeniu i umiejętnej uprawie, osiągają wyższy stopień kultury przez co często dają możliwość uprawy tych samych roślin co na kompleksach wyższych (pszennych). Gleby kompleksu 5 żytniego dobrego, znajdują się w okolicy Jakubkowa i Małych Szczepanek. Tworzą je gleby brunatne właściwe wylugowane i kwaśne, wytworzone z piasków gliniastych lekkich zalegających na zwięźlejszym podłożu. Gleby te są wrażliwsze na warunki atmosferyczne (susze) i wymagają odpowiednich zabiegów agrotechnicznych w celu poprawy uprawy typowych na tych glebach upraw żyta oraz ziemniaków. Marginalnie występuje tu kompleks 6-żytni słaby oraz 7-żytni bardzo słaby. W okolicach miejscowości Nowe Mosty, Wybudowanie Łasińskie i Nowe Jankowice występuje najsłabszy spośród występujących w gminie kompleks gleb ornych 8-zbożowo-pastewny słaby. Na podstawie kryteriów bonitacyjnych spośród kompleksów trwałych użytków zielonych wyznaczono kompleksy: 2z-użytków zielonych średnich (zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej) oraz 3z-użytków słabych i bardzo słabych (zaliczane do V i VI klasy bonitacyjnej). Kompleksy 2z znajdują się w obniżeniach terenów rowów melioracyjnych drobnych cieków uchodzących do jeziora Łasińskiego oraz jeziora Święte. Kompleks ten tworzą gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe. Kompleks 3z zlokalizowany jest w dolinach rzek Łasinki i Gardęgi oraz zmeliorowanych podmokłych łąkach, które zlokalizowane są w południowej części gminy.

2.1.3. Szata leśna

Teren Miasta i Gminy Łasin charakteryzuje się niskim poziomem lesistości. Pod względem wskaźnika lesistości gmina zajmuje przedostatnie miejsce spośród wszystkich gmin powiatu grudziądzkiego. Powierzchnia lasów na terenie Miasta i Gminy Łasin wynosi 693,20 ha, co stanowi 5,1% ogólnej powierzchni gminy. Jest to wartość zdecydowanie niższa niż średnia dla powiatu grudziądzkiego (14,5%) i niższa niż dla województwa kujawsko-pomorskiego (23,5%).

Tabela 14. Lasy na terenie Miasta i Gminy Łasin

	2012	2017	2022
Grunty leśne ogółem (ha)	703,00	701,84	701,28
Lasy ogółem (ha)	695,90	694,00	693,20
Lesistość w %	5,1	5,1	5,1
Grunty leśne publiczne ogółem (ha)	554,80	553,64	554,92

Grunty leśne prywatne ogółem (ha)	148,20	148,20	146,36
Lasy publiczne ogółem (ha)	547,70	545,80	546,84
Lasy prywatne ogółem (ha)	148,20	148,20	146,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL

Lasy występują wyspowo w północnej części obszaru w okolicach wsi Szywna i Nowe Jankowice. Jedynie zwarty kompleks układający się w stosunkowo trwały ciąg jest związany z doliną Osy i jej prawobrzeżnego dopływu – Łasinki. Dolinę Łasinki i Osy oraz jej stoki porastają wielogatunkowe lasy liściaste typu grądu. Na zboczach rozwija się grąd typowy z dębem, ale także z lipą, grabem, klonem zwyczajnym. U podnóżu zboczy i częściowo w dolinie wykształca się grąd niski. Wyraźnie większą powierzchnię zajmuje kompleks w dolnym odcinku Łasinki, gdzie na zboczach oraz w strefie krawędziowej dominują dęby i buki, a w wilgotnych obniżeniach - łęg olszowy z wyjątkowo bujnym runem. W runie dominuje pokrzywa zwyczajna, niecierpek pospolity, gwiazdnica gajowa, ostrożeń warzywny, wiązówka błotna. Niewielkie płaty roślinności występują na północ od Łasina i są związane z obniżeniami bagiennymi z charakterystyczną dla tego siedliska florą.

2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Rzeki

Teren Miasta i Gminy Łasin położony jest w dorzeczu Wisły, w zlewni rzeki Osy i jej prawego dopływu – Gardęgi. Największą rzeką na terenie Gminy jest przepływająca na granicy z Gminą Świecie nad Osą – rzeka Osa. Powierzchnia dorzecza Osy wynosi 1605,03 km². Całkowita długość rzeki wynosi 109,8 km, w tym na odcinku 51 km przepływa na terenie województwa kujawsko – pomorskiego. Jej prawym dopływem przepływającym przez północno zachodnią część Gminy jest rzeka Gardęga (powierzchnia zlewni 309,6km²). Gardęga przepływa przez północno – zachodnią część Gminy, dalej podmokłymi łąkami płynie w rejonie Pawłowa, skąd wpływa do jeziora Nogat. Ciek posiada długość 52,7 km, zaś powierzchnia zlewni wynosi 323,2 km. Wypływa z niego w południowo – wschodniej części Gminy w kierunku miejscowości Szembruk i płynie w głębokiej dolinie, która jest użytkowana rolniczo.

Przez obszar Gminy przepływają mniejsze ciek wodne np. Struga Łasińska biorąca swój początek z olsowego torfowiska niskiego w okolicy Czajki, skąd przepływa przez podmokłe łąki, grunty rolne i odchodzące od niej rowy melioracyjne, które odwadniają je. Następnie wpływa do Jeziora Łasińskiego i wypływa z niego w okolicy Szonowa, gdzie ponownie płynie w otoczeniu gruntów rolnych. W okolicy Jakubkowa płynie leśnym parowem oraz zlokalizowana jest w obszarze chronionego krajobrazu.

Jeziora

Na terenie Miasta i Gminy Łasin zlokalizowanych jest 10 jezior o powierzchni powyżej 1,0 ha. Zajmują one łącznie powierzchnię 465,8 ha i magazynują ok. 14049,7 tys. m³ wody. Zdecydowana większość jezior charakteryzuje się niewielkimi głębokościami, nie przekraczającymi 6,0 m. Najgłębsze jest jezioro Nogat, którego maksymalna głębokość wynosi 23,0 m.

Tabela 15. Zestawienie jezior na terenie Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Objętość [tys. m ³]	Głębokość maksymalna [m]
1.	Łasińskie (Zamkowe)	155,2	2 325,1	5,2
2.	Nogat	117,7	8 578,1	23,0
3.	Święte	60,9	1 214,1	3,2
4.	Kuchnia	56,9	1 299,6	5,1
5.	Szynwałd	35,5	399,2	2,2
6.	Łasińskie Małe	18,4	206,6	3,0
7.	Małe Szczepanki I	7,5	-	-
8.	Nowe Błonowo	6,5	-	-
9.	Zawada	4,7	-	-
10.	Małe Szczepanki II	2,5	-	-
-	Razem	465,8	14 049,7	-

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Największym z wymienionych zbiorników jest Jezioro Łasińskie (Zamkowe) zlokalizowane w sąsiedztwie Miasta Łasin. Ma ono powierzchnię zwierciadła wody wynoszącą 155,2 ha, wyspy zajmują 2,5 ha. Jezioro to charakteryzuje się niewielką głębokością maksymalną sięgającą 5,2 m przy głębokości średniej 1,5 m. Linia brzegowa ma długość 6400 m. Jezioro otoczone jest pasem roślinności wodnej wynurzonej, która zajmuje powierzchnię 15,2 ha, przy czym 90 % porasta teren wzdłuż linii brzegowej. Lokalizacja zbiornika jest wyjątkowo niekorzystna ze względu na sąsiedztwo ośrodka miejskiego oraz brak zadrzewień i zalesień wzdłuż jeziora, co powoduje, że jest ono zasilane w znacznym stopniu zanieczyszczonymi wodami ze spływu powierzchniowego. Jezioro Łasińskie poprzez dopływ połączone jest z Jeziorem Małym leżącym w jego sąsiedztwie. Zbiorniki te stanowią pewnego rodzaju zespół akwenów. Jezioro Małe ma powierzchnię 18,4 ha, głębokość średnią 1,1 m przy głębokości maksymalnej 3,0 m. Długość linii brzegowej wynosi 2 100 m.

Kolejnym zespołem dwóch, leżących w niewielkiej odległości i połączonych ze sobą za pośrednictwem rzeki Gardęgi zbiorników są jeziora Nogat i Kuchnia. To ostatnie tylko częściowo znajduje się na terenie Gminy Łasin. Są one zlokalizowane w północnej części Gminy. Większym z nich jest jezioro Nogat o powierzchni 117,7 ha i głębokości średniej 7,3 m przy maksymalnej wynoszącej 23,0 m. Długość linii brzegowej wynosi 8,8 km. Jezioro jest więc zbliżone wielkością do Jeziora Łasińskiego, posiada kształt rynnowy o przebiegu południowym.

Głównym źródłem zasilającym w wodę jest rzeka Gardęga, spływ powierzchniowy i dopływ z jeziora Szynwałd oraz dopływ spod Błonowa. Lokalizacja zbiorników sprawia, iż podlegają one działaniu czynników wynikających z ukształtowania terenu, rodzaju działalności i typu pokrycia powierzchni zlewni. Rozmiar oddziaływania terenu zlewni na jeziora ilustruje fakt, iż tereny zadrzewione lub zalesione stanowią tylko 7,1% jej ogólnej powierzchni, a mają one decydujące znaczenie dla ograniczenia ilości zanieczyszczeń rozproszonych. Jezioro Kuchnia jest dwukrotnie mniejsze od jeziora Nogat, ma ono powierzchnię 56,9 ha i głębokość średnią 2,3 m przy głębokości maksymalnej 5,1 m. Linia brzegowa ma długość 5 500 m, jezioro jest zasilane wodami rzeki Gardęgi.

Kolejnym jeziorem leżącym na terenie Gminy jest jezioro Święte. Ma ono powierzchnię 60,9 ha, charakterystyczna jest jego niewielka głębokość średnia wynosząca tylko 2,0 m. Maksymalne sondowanie wykonano do głębokości 3,2 m. Ostatnim z uwzględnionych zbiorników jest jezioro Szynwałd połączone ciekim z jeziorem Nogat. Jezioro Szynwałd ma powierzchnię 35,5 ha i głębokość średnią 1,1 m przy poziomie maksymalnym 2,2 m. Długość linii brzegowej wynosi 2,1 km.

Omówione zbiorniki pełnią funkcję retencyjną. Jest to ich funkcja podstawowa.

Wody podziemne

Miasto i Gmina Łasin pod względem hydrogeologicznym należy do Regionu Mazurskiego. Obszar ten posiada mało skomplikowaną budowę geologiczną. Podstawowe poziomy wodonośne występują w osadach czwartorzędu i trzeciorzędu. W obrębie osadów czwartorzędowych występują dwie warstwy wodonośne. Zwierciadło wody z czwartorzędowego poziomu wodonośnego stabilizuje się na głębokości 20 – 30 m, druga poniżej 100 m. Zgodnie z mapą hydrogeologiczną teren Gminy posiada spodziewaną wodonośność podłoża dla studni normalnej wynoszącą od 5 – 60 m³/h. Wody czwartorzędowe i trzeciorzędowe na obszarze Miasta i Gminy Łasin nie stanowią strategicznego zbiornika wód podziemnych, który podlegałby wysokiej ochronie.

Zagrożenie powodziowe

Na obszarze Miasta i Gminy Łasin wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią w zlewni rzeki Osy oraz jej prawego dopływu – Gardęgi (czyli obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%)).

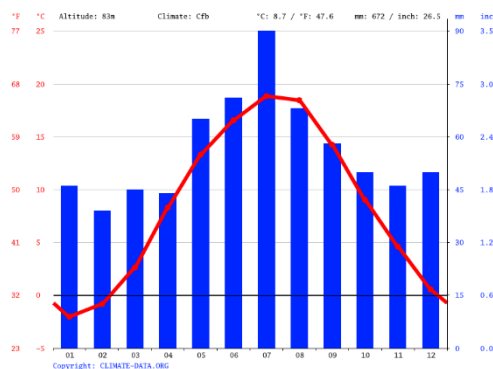
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią stosuje się przepisy odrębne wynikające z ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2023, poz. 1478).

2.1.5. Klimat

Wg <https://pl.climate-data.org> na terenie Miasta i Gminy Łasin klimat wg klasyfikacji Köppena-Geigera Cfb. jest umiarkowanie ciepły. Występują tu znaczne opady deszczu przez cały rok, nawet w najsuchsze miesiące. Średnia roczna temperatura wynosi 8.7 °C. W tym obszarze średnioroczne opady to 672 mm.

Na kolejnym wykresie przedstawiono klimatogram Miasta i Gminy Łasin.

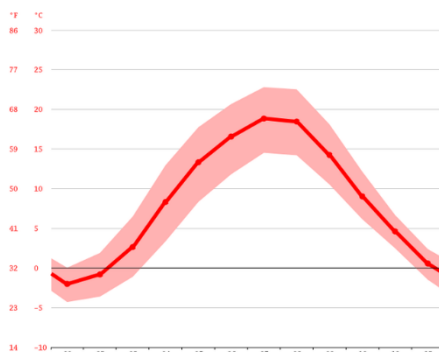
Wykres 5. Klimatogram Miasta i Gminy Łasin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Najsuchszym miesiącem jest luty. Występują w tym czasie opady na poziomie 39 mm. Ze średnią 90 mm, największe opady występują w miesiącu lipcu.

Wykres 6. Wykres temperaturowy Miasta i Gminy Łasin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Ze średnią 18.9 °C, lipiec jest najcieplejszym miesiącem. Styczeń ma najniższą średnią temperaturę w ciągu roku, wynosi ona -2.0 °C.

Wykres 7. Tabela klimatu Miasta i Gminy Łasin

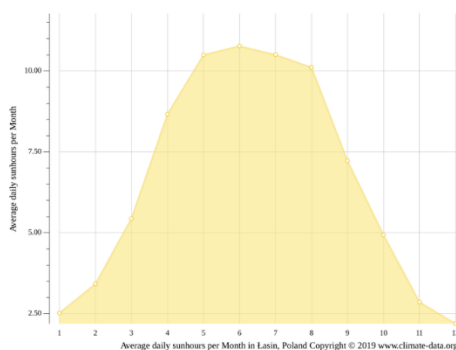
	styczeń	lut	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
Śr. Temperatura (°C)	-2	-0.8	2.6	8.3	13.3	16.6	18.9	18.5	14.3	9	4.6	0.6
Min. Temperatura (°C)	-4.3	-3.6	-1.1	3.3	8.3	11.8	14.5	14.2	10.5	6.1	2.5	-1.5
Max. Temperatura (°C)	0	1.9	6.5	13	17.7	20.7	22.8	22.5	18.1	12.2	6.7	2.4
Opady / Opady deszczu (mm)	46	39	45	44	65	71	90	68	58	50	46	50
Wilgotność(%)	85%	83%	77%	70%	70%	70%	72%	71%	74%	80%	87%	86%
Deszczowe dni (d)	8	7	8	7	9	9	10	8	7	7	7	8
Godziny słoneczne (g)	2.5	3.4	5.4	8.7	10.5	10.8	10.5	10.1	7.2	4.9	2.9	2.2

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Opady wahają się na poziomie 51 mm pomiędzy najsuchszym a najmokrzejszym miesiącem. W trakcie roku, średnia temperatura waha się o 20.9 °C.

Miesiąc o największej wilgotności względnej to listopad (86.62 %). Miesiąc o najniższej wilgotności względnej to maj (69.54 %). Miesiąc z największą liczbą dni deszczowych to lipiec (13.10 dni). Miesiąc o najniższej liczbie to wrzesień (9.67 dni).

Wykres 8. Godziny słoneczne Miasta i Gminy Łasin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Miesiącem z największą ilością słonecznych godzin dziennie jest czerwiec, w którym jest średnio 10.5 godzin słonecznych. Miesiąc z najmniejszą ilością słonecznych godzin dziennie to styczeń ze średnio 2.19 godzinami słonecznymi dziennie. W sumie w styczniu jest 67.9 godzin słonecznych. Przez cały rok liczy się około 2413.57 słonecznych godzin. Średnio w miesiącu jest 79.14 godzin słonecznych.

2.1.6. Ochrona przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

Rezerваты przyrody:

Dolina Osy:

Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe pozwoliły na utworzenie na terenie Gminy różnorodnych form ochrony prawnej, zarówno wielkoobszarowej jak i indywidualnej. Na obszarze Gminy znajduje się jeden uznany rezerwat przyrody "Dolina Osy". Rezerwat o całkowitej powierzchni 667,92 ha został uznany Zarządzeniem Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 czerwca 1994 r. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych dolnego odcinka doliny rzeki Osy z niezmienioną szatą roślinną. W skład rezerwatu wchodzi tereny gmin Rogóżno, Gruta i Łasin. Powierzchnia rezerwatu na terenie Gminy Łasin wynosi 216,15 ha. Ochroną objęto części obrębów miejscowości Nowe Mosty, Szczepanki i Przesławice.

Na terenie rezerwatu obowiązują m.in. zakazy: pozyskiwania, niszczenia i uszkodzania drzew i innych roślin, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, wydobywania skał, minerałów i torfu, niszczenia gleby i zmiany sposobu jej użytkowania, stosowania środków chemicznych w gospodarce leśnej, zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, ruchu pojazdów poza drogami publicznymi.

Obszary chronionego krajobrazu:

Doliny Osy i Gardęgi:

Walory krajobrazowe doliny Osy, stanowiącej jednocześnie południową granicę Gminy, wchodzi w skład 159,62 km² obszaru chronionego krajobrazu „Doliny Osy i Gardęgi”. Zadecydowała o tym malowniczo wcinająca się dolina rzeczna w otaczającą wysoczyznę morenową z silnie urzeźbioną strefą zbocową. Do tego obszaru zalicza się również dolinę rzeki Gardęgi, która na odcinku od Jeziora Kuchnia do Jeziora Nogat jest północno zachodnią granicą Gminy, a także rynnę Jeziora Nogat.

Obszary Natura 2000:

Dolina Osy:

Na terenie Gminy znajduje się Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dolina Osy.

Jest to obszar zatwierdzony w styczniu 2011 roku jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Jest on Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk. Posiada powierzchnię 2 183,69 ha. Rozciąga się wzdłuż dolin rzek Osy i Gardęgi.

Tworzy go grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny oraz żyzne buczyny. W mniejszym udziale spotkać tu można: łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe, łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki, torfowiska przejściowe oraz trzęsawiska. W sąsiedztwie starorzeczy znajdują się łąki (na terasie zalewowej) lub bardzo strome zbocza doliny z wielogatunkowymi drzewostanami

(grądami, buczynami, olsami). Spośród fauny wymienionej w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG można spotkać tu: mopka, minoga rzeczno. Teren jest silnie podmokły i grząski. W wielu miejscach utworzyły się niedostępne i silnie zarośnięte mokradła. Na tym odcinku do rzeki uchodzi kilka stałych i okresowych krótkich cieków zasilanych wodami podziemnymi.

Głównym przedmiotem ochrony są siedliska leśne. Obszar wyróżnia się dużą powierzchnią naturalnych płatów lasów grądowych. W dużej części lasów liściastych w składzie dominuje: buk zwyczajny. Zespoły związane z siedliskami wilgotnymi i mokrymi zajmują mniejszą powierzchnię. Ich występowanie ogranicza się do wąskich, dolnych partii dolin rzecznych i obejmuje 2 typy łągów. Poza zbiorowiskami leśnymi na dnie dolin rzecznych występują łąki i pastwiska, urozmaicone niekiedy przez skupienia lub smugi zadrzewień i zakrzewień oraz szuwały.

Na Obszarze obowiązują ustalenia ochronne obowiązujące na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi, rezerwatu przyrody Dolina Osy, strefach ochronnych wokół gniazd bielika i orlika krzykliwego oraz użytkach ekologicznych.

Pomniki przyrody:

Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne. Na terenie Miasta i Gminy Łasin występuje 26 pomników przyrody. Występujące pomniki są twórcami przyrody żywej. Są to pojedyncze drzewa i skupienia drzew.

Użytki ekologiczne:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin występują także liczne użytki ekologiczne. Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym, o dużym znaczeniu dla zachowania unikatowych zasobów genowych. Z reguły nie mogły one zostać objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i mniejszą rangę walorów przyrodniczych. Użytki ekologiczne należą do obiektowych, czyli indywidualnych form ochrony przyrody. Na terenie Gminy znajdują się 23 użytki ekologiczne. Tą formą ochrony obejmuje się pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Stanowią je śródleśne bagna oraz podmokłe łąki i pastwiska w Dolinie Osy na terenach w zarządzie nadleśnictwa Jamy.

2.1.7. Turystyka i rekreacja

Atrakcje turystyczne:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się wiele miejsc posiadających wyjątkowe walory przyrodnicze. Ze względu na posiadane cechy takie jak: urozmaiconą rzeźbę terenu, obecność terenów leśnych i jezior, stanowiących o wysokich walorach krajobrazowych, niektóre obszary są predysponowane do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych.

Ze względu na osobliwe walory krajobrazowe, północno – zachodnia oraz południowo – zachodnia część Gminy leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi. Cechy szczególne tego obszaru determinuje obecność trzech dużych jezior – jeziora Nogat, jeziora Kuchnia oraz jeziora Szywałd.

Tereny leżące wzdłuż wschodniej linii brzegowej jeziora Kuchnia, położonego częściowo na terenie Gminy Łasin, ze względu na atrakcyjną lokalizację oraz bliską obecność terenów leśnych, kwalifikowane są do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych. Łagodny brzeg linii jeziora Kuchnia umożliwia lokalizację publicznych kąpielisk. Niewątpliwie tereny przyległe do Jeziora Kuchnia sprzyjają rozwojowi funkcji letniskowych. Wartościowe z punktu widzenia wypoczynku, wydaje się być także sąsiedztwo terenów leśnych, umożliwiające organizację wycieczek krajoznawczych oraz wypoczynku na łonie natury.

Na terenie sołectwa Nogat, położone jest jezioro przepływowe pochodzenia rynnowego, o nazwie Nogat. Jezioro to jest największym jeziorem położonym na obszarze wiejskim Gminy Łasin. Teren leżący wzdłuż zachodniego brzegu Nogatu objęty jest obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który w części przeznacza te obszary pod rozwój funkcji rekreacyjno- wypoczynkowych. Z uwagi na walory krajobrazowe terenów położonych wzdłuż brzegów Nogatu, również tereny położone po wschodniej części jeziora przeznaczone są do rozwoju funkcji wypoczynkowych.

Zdjęcie 16. Jezioro Nogat

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

W południowej części miasta Łasina położone jest Jezioro Łasińskie (Zamkowe), przy którym zlokalizowany jest ośrodek wypoczynkowy. W okresie letnim do 2017r., ośrodek skupiał wielu turystów, którym oferował możliwość wypoczynku oraz wiele różnorodnych atrakcji (boiska do gier, plac zabaw, możliwość wypożyczenia sprzętów wodnych). Jednak przez ostatnie dwa lata ośrodek podupadł i znacząco ograniczył ofertę turystyczną, dzierżawca zaniedbał teren oraz nie przygotowywał na okres lata kąpieliska. W chwili obecnej prowadzona jest procedura związana z przejściem od dzierżawcy terenu ośrodka.

Corocznie jezioro jest zarybiane, w związku z czym wzdłuż jego brzegów można spotkać wielu miłośników wędkowania.

Zdjęcie 17. Ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Zamkowym

Źródło: *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027*

Ze względu na postępujący proces eutrofizacji wód, większość jezior w Gminie charakteryzuje się słabą przydatnością gospodarczą i turystyczną. Przykładowo Jezioro Zamkowe znajduje się w sferze pozaklasowej czystości wód. W celu poprawy istniejącego stanu, w przyszłych latach powinno się dążyć do poprawy jakości wód, co w przypadku rozwoju publicznych kąpielisk, mogłoby przyczynić się do wzrostu atrakcyjności turystycznej.

Łączność komunikacyjną miasta z miejscowością Jakubkowo zapewnia most na jeziorze Zamkowym. Tereny zlokalizowane wzdłuż północnej linii brzegowej jeziora Łasińskiego, mogą zatem stanowić potencjalny obszar rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców miasta.

Na szczególną uwagę zasługują nie przekształcone działalnością ludzką obszary znajdujące się w granicach Rezerwatu Przyrody Dolina Osy oraz Specjalnego obszaru ochrony Natura 2000 Dolina Osy PLH040033, ustanowione w celu ochrony naturalnego koryta rzeki Osy oraz ukształtowania sąsiadujących z nią terenów. Obszary wokół rzeki Osy porośnięte są lasami, w których można spotkać różnorodne gatunki roślin i zwierząt. Z uwagi na restrykcyjne zakazy obowiązujące na terenie Rezerwatu i Obszaru Natura 2000, nie ma możliwości rozwoju funkcji turystycznych na tych obszarach, jednakże trzeba podkreślić ich ogromne walory krajobrazowe. Warto przy tym zaznaczyć, że tereny rolne znajdujące się w sąsiedztwie obszarów objętych formami ochrony przyrody preferowane są do rozwoju funkcji turystycznych, w tym przede wszystkim agroturystyki. W tym względzie istotne dla Gminy byłyby promocja i zachęcanie społeczności lokalnej, zwłaszcza wśród gospodarstw małoobszarowych, do zakładania gospodarstw agroturystycznych i promocji zdrowej żywności.

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Łasin istnieje wiele obiektów sportowych i placów zabaw, służących na co dzień mieszkańcom oraz gościom Gminy Łasin. Place zabaw i kompleksy boisk sportowych stwarzają szereg możliwości uprawiania sportu i aktywnego wypoczynku (obiekty te zostały wymienione w rozdziale 1.2.1 Kultura i sport).

Ponadto usługi turystyczno-rekreacyjne na obszarze Miasta i Gminy Łasin świadczą:

1) „Muzeum” Pożarnictwa Ziemi Pomorskiej w Łasinie:

Powstało w 1976 r. z inicjatywy Zarządu Miejsko – Gminnego Związku OSP. Znajduje się w nim sprzęt pożarniczy używany na przełomie XIX i XX wieku, pochodzący z okolicznych straży pożarnych. Wśród eksponatów są sikawki strażackie na drewnianych kołach z lat 1885 – 1915, pierwszy sztandar łasińskiej jednostki ufundowany w 1910 roku, piętnastometrowa drabina na kołach drewnianych wykonana przez łasińskiego rzemieślnika w 1897 r. na specjalne zamówienie dla łasińskiej straży, motopompy z okresu międzywojennego oraz drobne wyposażenie służące dawniej strażakom jak np. trójkąt, prądownice, bekadła alarmowe, topory, bosaki, pasy skórzane, czapki rogatywki, mundury, hełmy. Muzeum posiada również wiele pamiątkowych zdjęć z okresu międzywojennego i powojennego, dokumentujących ważne wydarzenia z życia straży pożarnej.

Zdjęcie 18. „Muzeum” Pożarnictwa Ziemi Pomorskiej w Łasinie

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

2) Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Łasinie:

Z obiektów ośrodka korzystają mieszkańcy Miasta i Gminy Łasin oraz przyjezdni. Mogą spędzać tu czas wolny, brać udział w różnych zajęciach dla dzieci, młodzieży oraz seniorów. Kilka

razy w roku obiekty ośrodka są przekształcane w sale wystawowe. Szczegóły zostały opisane już wcześniej, w rozdziale 1.2.1 Kultura i sport niniejszej Strategii Rozwoju.

Szlaki turystyczne:

Atrakcję stanowią również utworzone na bazie zasobów Miasta i Gminy Łasin szlaki o walorach rekreacyjno-edukacyjnych:

Tabela 16. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Miasta i Gminy Łasin

Rodzaj szlaku	Opis
Pieszy	Nazwa: Szlak czerwony Brodnica - Łasin Opis: Trasa przebiega Brodnica – Kruszyny- Grzybno-Bobrowo- Wądryń – Lembarg- Jaguszewice Jabłonowo Pom.- Buk Pom. - Płowężek- Lisnowo – Szonowo - Łasin. Długość: 55 km

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Łasin

2.1.8. Dziedzictwo kulturowe

Gmina ma powierzone przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem grobów i cmentarzy wojennych znajdujących się na terenie naszej gminy. W związku z tym, że gmina zobowiązana jest posiadać Gminną Ewidencję Zabytków oraz Gminny Program Opieki nad Zabytkami UCHWAŁĄ NR LII/431/2023 RADY MIEJSKIEJ ŁASIN z dnia 19 grudnia 2023 r. przyjęto Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2027.

Rodzaje i ilość zabytków została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 17. Zabytki na terenie Miasta i Gminy Łasin

Rodzaj zabytku	Ilość
Zabytki nieruchome	357
Stanowiska archeologiczne	479

Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2027

Poniżej przedstawiono krajobraz kulturowy i zabytki o najwyższym znaczeniu dla Miasta i Gminy Łasin.

Obiekty sakralne:

Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie:

Zlokalizowany w pd.-wsch. części starego miasta, przy ul. Kościelnej prowadzącej na rynek starego miasta. W końcu XIII w. zapewne wzniesiono pierwotny kościół salowy. Jego mury częściowo zachowały się we wsch., płn. i zach. ścianie nawy. W 1628 r. został spalony przez Szwedów. W 1647 r. odbudowano prezbiterium, a w latach 1710-19 odbudowa nawy. W XX w. rekonstrukcja szczytu wsch. na wzór pierwotny. Kościół gotycki z elementami późnorenesansowymi i barokowymi.

Zdjęcie 19. Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Kościół orientowany, usytuowany fasadą w pierzei ulicy Kościelnej. Po pd. stronie kościoła rozciąga się cmentarz porośnięty starodrzewem. Murowany z cegły ceramicznej, fundament z kamienia. Prezbiterium zamknięte prostą ścianą, przy pd. ścianie prostokątna zakrystia i otwarta do prezbiterium prostokątna kaplica. Nawa prostokątna, dzielona dwoma parami filarów środkowych, na osi od pn. kwadratowa kruchta. Korpus nawy i prezbiterium opięty szkarpami, w narożach ukośnymi. Pod kaplicą, przy ścianie zakrystii krypta. Prezbiterium wraz z przybudówką pd. mieszczącą kaplicę, zakrystię i ponad ni emporę – kryte wspólny dachem siodłowym. Nawa o ścianach wyższych, kryta dachem siodłowym. Kruchta pn. Niska, kryta daszkiem dwuspadowym. Nawa o elewacjach ceglanych w starszej partii ścian w układzie wendyskim, w nowszych gotyckim, na cokole kamiennym z ociosanego granitu. Otwory okienne ostrołukowe. Wyposażenie kościoła głównie barokowe i późniejsze.

Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Szczepankach:

Kościół został zbudowany z fundacji zakonu krzyżackiego w I poł. XIV w., gotycki, zniszczony w czasie wojny trzynastoletniej. W latach 1609-1610 został odnowiony staraniem proboszcza łańskiego. Już w latach 1626-1629 zniszczyły go ponownie wojska szwedzkie. Kilkadziesiąt lat później, w 1670 r., kościół wzmiankowany był jeszcze jako ruina. Odbudowany na początku XVIII w., wyremontowany i powiększony o zakrystię został na przełomie XIX i XX w.

Zdjęcie 20. Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Szczepankach

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Kościół orientowany, murowany z cegły w układzie gotyckim, na cokole z kamienia polnego. Posiada korpus salowy na rzucie prostokąta oraz kwadratową, czterokondygnacyjną wieżę po stronie zach. Prezbiterium nie zostało wydzielone zewnętrznie z bryły korpusu. Wieża w narożach wzmocniona została prawie na całej wysokości masywnymi, trójskokowymi przyporami, dwie przypory umieszczono także we wsch. narożnikach korpusu. Proste elewacje korpusu ozdobiły

jedynie od wschodu trzy duże, ostrołucznie zamknięte blendy. W jednej z nich, środkowej, osadzono okno. Kolejne cztery ostrołuczne, średniej wielkości okna przebito regularnie od pd., natomiast w ścianie pn. nie utworzono żadnego. Główną ozdobą kościoła uczyniono szczyt wsch., siedmioosiowy. Wieża uzyskała surowy wygląd przypominający konstrukcje obronne. Jej mury przepruto tylko małymi otworami okiennymi oraz z trzech stron zdwojonymi przeźroczami na najwyższej kondygnacji z dzwonami.

Kościół parafialny p.w. św. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szynwałdzie:

Kościół gotycki z późnorenansową kaplicą. W 1594 r. nastąpiła przebudowa świątyni. Murowany z cegły w układzie gotyckim. Korpus nawowy na planie zbliżony do kwadratu z czterokondygnacyjną wieżą od strony zach., przybudówką od strony pd. oraz trójbocznie zamkniętym, niższym i węższym prezbiterium od strony wsch. Do pd. boku prezbiterium przylega dobudówka, która pełni funkcję zakrystii, kruchty bocznej na dole i dawnej loży kolatorskiej. Do elewacji pn. przylega kwadratowa kaplica. Cały świątynia jest oskarpowany dwuskokowo.

Zdjęcie 21. Kościół parafialny p.w. św. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szynwałdzie

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Kościół p.w. św. Barbary w Świętem:

Kościół zlokalizowany w pn. części wsi. Parafia założona zapewne ok. 1300 r., w tym czasie powstał prawdopodobnie pierwszy kościół, wzmiankowany w źródłach z 1366 r. Uległ on zniszczeniu w XV lub XVI w. Parafię erygowano na nowo w XVIII w. Obecny kościół wzniesiony został w 1723 r. lub 1736 r. Świątynia remontowana w 1918 r., w latach 1962 - 1966 oraz ostatnio pod koniec XX w.

Zdjęcie 22. Kościół p.w. św. Barbary w Świętem

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Kościół orientowany, na rzucie prostokąta. Prezbiterium zamknięte trójbocznie, z przybudówkami po bokach, mieszczącymi zakrystię od pn. i składzik od pd. Szerszy korpus trójnawowy z kruchtą od zach. Fundamenty nawy i prezbiterium wraz z aneksami przy prezbiterium –

kamienne. Fundament pod kruchtą prawdopodobnie betonowy. Nawa i prezbiterium wraz z aneksami przy prezbiterium i sygnaturką – w konstrukcji zrębowej. Szczyty nawy w konstrukcji szkieletowej. Kruchta na podmurówce z cegieł prawdopodobnie w konstrukcji szkieletowej. Na zewnątrz kościół szalowany pionowymi deskami z listwami na stykach. Korpus nawowy przykryty wysokim dachem dwuspadowym. Prezbiterium kryte wysokim dachem pięciospadowym. Kruchta z dachem dwuspadowym, półszczytowym, a przybudówki z dachami pulpitowymi. Wyposażenie barokowe.

Klasztor ss. Karmelitanek Bosych p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i św. Józefa:

Klasztor pochodzi z lat 20-tych XX w. Budynek klasztorny jest murowany z cegły, otynkowany, na planie litery „L”, podpiwniczony.

Zdjęcie 23. Klasztor ss. Karmelitanek Bosych p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i św. Józefa

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2021-2027

Założenia dworsko-parkowe:

Na terenie Miasta i Gminy Łasin występują założenia przestrzenne zespołów podworskich obejmujące poza częścią rezydencjonalną także zabudowę folwarczną z podwórzem gospodarczym, kolonię mieszkaniową pracowników folwarku oraz dawne sady i ogrody użytkowe. Pochodzą przeważnie z XIX/XX w. Zespoły takie zlokalizowane są w: Bogdankach, Goczałkach, Jakubkowie, Nogacie, Nowych Jankowicach, Klarnowie, Plesewie, Przesławicach, Szczepankach, Małych Szczepankach, Szonowie Szlacheckim, Szywałdzie, Szywałdziku (obecnie teren wsi Szywałd), Święte (obecnie pozostałości jedynie parku), Wydrznie/Gordanowie, Wydrznie i Zawdzie.

Zespół pałacowo-folwarczny w Bogdankach:

Zespół w Bogdankach złożony jest z trzech wyodrębnionych, funkcjonalnych części: rezydencjonalnej z pałacem i parkiem krajobrazowym, podwórza folwarcznego i dawnej kolonii mieszkalnej robotników folwarcznych. Część rezydencjonalna zajmuje zach. fragment zespołu ujęty łukiem drogi do Łasina, od wschodu sąsiaduje z podwórzem gospodarczym. Od południa znajduje się neogotycki pałac, frontem skierowany na wschodzie ku podwórzcu folwarcznemu, murowany, o rozczłonkowanej bryle. Pałac został założony na planie prostokąta. Jest obiektem wolnostojącym i częściowo podpiwniczonym. Ma poddasze użytkowe. Składa się z korpusu głównego. Obiekt posiada trzy kondygnacje z ryzalitem na osi głównej i przylegającej do niego w części północnozachodniej czterokondygnacyjnej wieży oraz skrzydła bocznego od strony wschodniej.

Zdjęcie 24. Zespół pałacowo-folwarczny w Bogdankach

Źródło: dipp.info.pl

Zespół folwarczny w Nogacie:

Zespół tworzy zabudowę wokół prostokątnego podwórza folwarcznego. Został on silnie zniekształcony późniejszą, poparcelacyjną zabudową z k. XIX w. i pocz. XX w. Po południowej i wschodniej stronie założenia rozciąga się park, aż do brzegu jeziora Nogat, z zachowanym częściowo starodrzewem. Architektura zespołu jest ceglana o prostych bryłach i oszczędnym detalu architektonicznym. Po parcelacji zespół został przekształcony w gospodarstwa rolnicze, a poszczególne budynki dostosowano do nowych funkcji i przebudowano.

Zdjęcie 25. Zespół folwarczny w Nogacie

Źródło: www.polskiezabytki.pl

Zespół pałacowo-folwarczny w Nowych Jankowicach:

Zespół złożony jest z trzech części: rezydencjonalnej z pałacem i parkiem, rozległego podwórza folwarcznego i pozostałości dawnej kolonii robotników folwarcznych. Pałac wybudowano w latach 1848 – 1850. Jest to budynek murowany na planie prostokąta, podpiwniczony, o silnie urozmaiconej bryle z czworoboczną wieżą od północy. Po II wojnie światowej w pałacu działała Państwowa Stadnina Koni specjalizująca się w hodowli rasowych koni pociągowych.

Zdjęcie 26. Zespół pałacowo-folwarczny w Nowych Jankowicach

Źródło: www.polskiezabytki.pl

Zespół folwarczny w Szonowie Szlacheckim:

Zespół położony jest przy drodze, od drogi oddzielony niewielkim jeziorkiem. Bezpośrednio za jeziorkiem wznosi się spichlerz z bocznymi aneksami magazynowymi, murowany, na planie prostokąta, z wnętrzem jednoprzestrzennym. Zabudowania dworskie usytuowane są w głębi, w otoczeniu parku. Budynek dworu wzniesiono na planie nieregularnym z dwoma bocznymi ryzalitami. Jest to obiekt dwukondygnacyjny.

Zdjęcie 27. Zespół folwarczny w Szonowie Szlacheckim

Źródło: www.polskiezabytki.pl

Zespół folwarczny w Szynwałdzie:

Zespół folwarczny usytuowany jest w centrum wsi. Dawne podwórze folwarczne zajmowało prostokątny teren, obecnie układ jest słabo czytelny. Z dawnego układu zachował się staw, usytuowany niegdyś w centrum podwórza. Z zabudowy folwarcznej zachowały się stodoła w zachodniej pierzei oraz stajnia w południowej pierzei. W południowo-wschodnim narożniku podwórza zachował się dawny dwór wzniesiony w 2 połowie XIX wieku. Powstał on na wcześniejszych fundamentach XVII wiecznego dworu. Jest to budynek klasycystyczny, wzniesiony na planie prostokąta, murowany z cegły i otynkowany, piętrowy oraz cały podpiwniczony. Pośrodku elewacji frontowej znajduje się ryzalit zwieńczony trójkątnym szczytem. Bardziej bogato prezentuje się elewacja ogrodowa z jońskim portykiem kolumnowym, który dźwiga taras pierwszego piętra. Wszystkie elewacje dworu zdobione są w klasycystycznym detalu architektonicznym. Pałac posiada dach czterospadowy, który pokryty jest eternitem. W dwutraktowych wnętrzach nie zachowało się jego wyposażenie.

Zdjęcie 28. Zespół folwarczny w Szynwałdzie

Źródło: www.odznaka.kuj-pom.bydgoszcz.pttk.pl

Cmentarze i pomniki pamięci:

Na terenie gminy Łasin zidentyfikowano 32 cmentarze. Dużą część z nich to cmentarze ewangelickie (łącznie 17). Położone są przeważnie w obrębie wsi lub w niedalekiej odległości od zabudowań, przy drodze. Zdarzają się również takie, które usytuowane są w dość sporym oddaleniu, w lesie (np. Bogdanki, Nowe Mosty, Święte). Na jednym z nich zachowana jest aleja drzew prowadząca do cmentarza łącząca się z parkiem dworskim (Nowe Jankowice). Cmentarze te datowane są na XIX oraz na pocz. XX w. Stan ich zachowania jest przeważnie zły, obecnie są nieczynne, często zaniedbane, porośnięte krzewami i samosiejkami, ze szczątkowo zachowanymi nagrobkami, które często są uszkodzone. Mają nieczytelny układ kompozycji zieleni jak i układ nagrobków. Często są słabo widoczne w terenie poprzez silne zalesienie. Nagrobki występują w postaci obudowy grobowej z lastrico oraz w postaci mogił ziemnych obłożonych kamieniami. Ważne jest, aby na cmentarzach tych prowadzone były bieżące prace porządkowe w celu polepszenia ich stanu zachowania (wycięcie samosiewek drzew i krzewów, renowacja zachowanych nagrobków, oznakowanie obiektów poprzez tablice informacyjne, ogradzanie terenu).

Na terenie gminy znajdują się także cmentarze katolickie (łącznie 9). Należą do nich cmentarze przykościelne (Łasin, Szczepanki, Święte, Szynwałd) oraz cmentarze parafialne, nieprzykościelne (Łasin, Strzelce, Szczepanki). Najstarszy z nich to cmentarz przykościelny w Łasinie i Szynwałdzie z XIV w. oraz w Świętych z XV w., natomiast pozostałe pochodzą z XIX w. lub XX w. Większość z nich prezentuje dobry stan zachowania, są zadbane, dobrze utrzymane, na bieżąco prowadzone są na nich prace porządkowe. Dwa z nich (Szonowo Szlacheckie, Zawdzka Wola) obecnie jest nieużytkowana, w złym stanie, mocno porośnięta roślinnością, słabo widoczna w terenie.

Na terenie gminy występują ponadto dwa cmentarze choleryczne (Huta Strzelce, Plesewo) z ok. poł XIX w. Usytuowane są poza zabudowaniami, obecnie bardzo słabo widoczne w terenie.

W Łasinie istnieje również cmentarz komunalny przy ul. Radzyńskiej, z 1960 r. oraz cmentarz żydowski. z 1818 r., usytuowany w pld. - zach. części miasta, przy drodze wyjazdowej do Radzyna, przy cmentarzu komunalnym. Pierwotnie otoczony murem, którego naprawę po raz ostatni przeprowadzono w 1973 r. Po przyłączeniu Pomorza do Polski i wyjeździe Żydów z Łasina w 1923 r. został sprzedany magistratowi. W 1939 r. opuszczony cmentarz zniszczyli Niemcy. Cmentarz zlikwidowany, obecnie parking przed cmentarzem komunalnym.

Ponadto w Łasinie występują cmentarze wojenne: mogiła zbiorowa pomordowanych mieszkańców Łasina w latach 1939-1945 oraz cmentarz miejsce pamięci narodowej "Magdalenka", obydwa usytuowany przy ul. Dworcowej.

Oprócz powyższych cmentarzy, w Łasinie istniał także cmentarz przy dawnym kościele pw. św. Marii Magdaleny (kościół parafialny w miejscowości Łasińska Wieś). Znajdował się on przy obecnej ul. Dworcowej, w pobliżu kościoła. Po II wojnie szwedzkiej wraz ze zniszczeniem kościoła

uległ on dewastacji, a z czasem wiadomości o nim zanikły. W Łasinie był również tzw. "cholernik", na którym prawdopodobnie grzebano ludzi, którzy zmarli wskutek zarazy w 1710 r. na cholerę lub dżumę. Cmentarz ten znajdował się za Jeziorem Łasińskim.

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna

2.2.1. Infrastruktura transportowa

Drogi

Na układ drogowy Gminy składają się drogi o znaczeniu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Atutem Miasta i Gminy Łasin jest położenie w pobliżu dużych ośrodków miejskich województwa kujawsko-pomorskiego takich, jak: Grudziądz (28 km), czy Brodnica (46 km).

Na sieć w/w dróg składają się:

- 1) Drogi krajowe:
 - W mieście Łasin status tej drogi krajowej mają ulice: Odrodzenia, Warszawska, Grudziądzka i Młyńska.
- 2) Drogi wojewódzkie:
 - Droga wojewódzka nr 538 relacji Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże k. Nidzicy (województwo warmińsko – mazurskie).
- 3) Drogi powiatowe:
 - Droga powiatowa nr 1365C relacji Gardeja (województwo pomorskie) – Łasin, w mieście
 - Łasin status tej drogi powiatowej mają ulice: Dworcowa i 700 – lecia,
 - Droga powiatowa nr 1367C relacji Nogat – Wydrzno,
 - Droga powiatowa nr 1368C relacji Szembruczek – Nowe Mosty,
 - Droga powiatowa nr 1369C relacji Bukowiec – Stare Błonowo,
 - Droga powiatowa nr 1370C relacji Wydrzno – Gordanowo,
 - Droga powiatowa nr 1371C relacji Szynwałd – Stare Błonowo,
 - Droga powiatowa nr 1372C relacji Szynwałd – Łasin, w mieście status tej drogi
 - powiatowej posiada ulica Żeromskiego,
 - Droga powiatowa 1373C relacji Szynwałd – Jankowice,
 - Droga powiatowa 1374C relacji Strzelce – Jankowice,
 - Droga powiatowa nr 1375C relacji Jankowice – Święte,
 - Droga powiatowa nr 1376C relacji Jankowice – Plesewo,
 - Droga powiatowa nr 1377C relacji Plesewo – granica województwa,
 - Droga powiatowa nr 1386C relacji Nowe Mosty – Szczepanki,
 - Droga powiatowa nr 1387C relacji Nowe Mosty – Bogdanki,
 - Droga powiatowa nr 1388C relacji Łasin – Lisnowo,
 - Droga powiatowa nr 1389C relacji Bogdanki – Plesewo,
 - Droga powiatowa nr 1390C relacji Bogdanki – Lisnowo,
 - Droga powiatowa nr 1392C relacji Słup – Mędrzyce,
- 4) Drogi gminne:
 - Ulice miejskie: ul. Zamkowa, ul. Aleja Młodości, ul. Bratkowa, ul. Cicha ul. Farna, ul. Jaśminowa, ul. Kamionka, ul. Kardynała Wyszyńskiego, ul. Konarskiego, ul. Kościelna, ul. Kościuszki, ul. Krótka, ul. Kwiatowa, ul. Liliowa, ul. Lipowa, ul. Łąkowa, ul. Marii Curie Skłodowskiej, ul. Ogrodowa, ul. Okrężna, ul. Olimpijska, ul. Piaskowa, ul. Podgórna, ul. Podmurna, ul. Radzyńska, ul. Różana, ul. Rynek, ul. Rzeźnicka, ul. Solna, ul. Spichrzowa, ul. Sportowa, ul. Spółdzielców, ul. Stara, ul. Studzienna, ul. Szkolna, ul. Tulipanowa, ul. Tysiąclecia, ul. Wałowa, ul. Wąska, ul. Wiejska, ul. Wodna, ul. Wrzosowa oraz ul. Żelazna.
 - drogi gminne na obszarze wiejskim:

- o droga gminna nr 041301C relacji Nogat – granica województwa,
- o droga gminna nr 041302C relacji Nogat – granica województwa – Szywnałd,
- o droga gminna nr 041303C relacji Nogat – granica województwa,
- o droga gminna nr 041304C relacji Szywnałd – granica województwa,
- o droga gminna nr 041305C relacji Szywnałd – granica województwa,
- o droga gminna nr 041306C relacji Szywnałd – Strzelce,
- o droga gminna nr 041307C relacji Krzyżówka – Wybudowania Łasińskie,
- o droga gminna nr 041308C relacji droga gminna nr 0141303C – granica województwa,
- o droga gminna nr 041310C relacji Szywnałd – Zawda,
- o droga gminna nr 041311C relacji droga powiatowa w Nowych Mostach – droga krajowa nr 16 w Nowych,
- o droga gminna nr 041312C relacji Kozłowo – granica województwa,
- o droga gminna nr 041313C relacji Szczepanki – Łasin,
- o droga gminna nr 041314C relacji Jakubkowo – Szonowo,
- o droga gminna nr 041315C relacji Stare Błonowo – Jankowice,
- o droga gminna nr 041316C relacji Zawda – Zawdzka Wola,
- o droga gminna nr 041317C relacji Plesewo – Huta Strzelce,
- o droga gminna nr 041318C relacji Szonowo – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041319C droga w miejscowości Huta Strzelce,
- o droga gminna nr 041320C relacji droga powiatowa nr 1367C – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041321C relacji droga powiatowa nr 1367C – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041322C relacji Zawda – Zawdzka Wola,
- o droga gminna nr 041323C relacji Zawdzka Wola – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041324C relacji droga powiatowa nr 1370C w Wydrznie – droga powiatowa nr 1371C,
- o droga gminna nr 041325C droga w Wydrznie,
- o droga gminna nr 041326C relacji Jankowice – Nowe Jankowice,
- o droga gminna nr 041327C relacji droga powiatowa nr 1375C – Nowe Jankowice,
- o droga gminna nr 041328C relacji Szonowo Szlacheckie – Plesewo,
- o droga gminna nr 041329C droga w miejscowości Święte,
- o droga gminna nr 041330C relacji Krzyżówka – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041331C relacji droga powiatowa nr 1369 – Nowe Błonowo,
- o droga gminna nr 041332C relacji Nowe Błonowo – Wybudowanie Łasińskie,
- o droga gminna nr 041333C relacji Wybudowanie Łasińskie – Łasin Wybudowanie,
- o droga gminna nr 041334C relacji Goczałki – w stronę jeziora Święte,
- o droga gminna nr 041335C droga w miejscowości Goczałki,
- o droga gminna nr 041336C relacji Goczałki – granica Gminy,
- o droga gminna nr 041337C relacji jezioro Łasińskie – droga wojewódzka nr 538,
- o droga gminna nr 041338C relacji droga gminna 041314C – Szonowo Szlacheckie,
- o droga gminna nr 041339C relacji droga wojewódzka nr 538 – Hermanowo,
- o droga gminna nr 041340C relacji droga wojewódzka nr 538 – Szczepanki – droga wojewódzka nr 538,
- o droga gminna nr 041341C droga w miejscowości Przesławice,
- o droga gminna nr 041342C relacji droga powiatowa nr 1392C – Przesławice.

Długość dróg w poszczególnych kategoriach na terenie Miasta i Gminy Łasin przedstawia poniższa tabela:

Tabela 18. Kategorie i długości dróg na terenie Miasta i Gminy Łasin

Kategoria drogi	Długość [km] – stan na 2022 r.
Krajowe	ok 16 km
Wojewódzkie	ok 11 km
Powiatowe	ok 74,41 km
Gminne	ok 91 km

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Drogi asfaltowe gminne w większości po przebudowach w stanie bardzo dobry i dobrym. Drogi gminne o nawierzchni utwardzonej kruszywem bądź gruntowe w stanie niedostatecznym wymagającym wykonania przebudowy z licznymi ubytkami w nawierzchni.

W 2023 r. z zakresu transportu miały miejsce następujące inwestycje:

- Przebudowa drogi gminnej przy ul. Wiejskiej oraz odcinka Łasin-Szczepanki – etap I.
- Nakładka na istniejącą nawierzchnię bitumiczną na ul. Starej.
- Przebudowa drogi gminnej w Nowych Mostach.

Ścieżki rowerowe

Na terenie Miasta i Gminy Łasin istnieje sieć ścieżek rowerowych, której długość na rok 2022 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 19. Długości ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin

Istniejące ścieżki pieszo-rowerowe	
Odcinek	Długość [km]
ścieżka pieszo-rowerowa nad j. Zamkowym	1,0
ścieżka pieszo-rowerowa Nowe Jankowice – Huta-Strzelce DK16	2,2
ścieżka pieszo-rowerowa ul. Konarskiego i ul. Sportowa	0,55
ścieżka pieszo-rowerowa ul. Tysiąclecia i ul. Wodna	0,45
SUMA	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Zmieniającą się długość ścieżek rowerowych na przestrzeni ostatnich lat przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Długość ścieżek rowerowych na terenie Miasta i Gminy Łasin [km]

Rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
drogi dla rowerów ogółem	5,1	5,5	5,5	5,5	5,5

Źródło: GUS BDL.

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Miasta i Gminy Łasin w ostatnich pięciu latach długość ścieżek rowerowych nie uległa zmianie.

Linie kolejowe

Przez teren Gminy Łasin przebiegała linia kolejowa nr 232 relacji Jabłonowo Pomorskie – Prabuty. W 2007 roku linia kolejowa została rozebrana.

Transport publiczny

Komunikacja autobusowa na terenie Miasta i Gminy Łasin wykonywana jest przez prywatnych przewoźników: TOMKAS Jabłonowo Pomorskie na trasie Świecie nad Osą - Łasin - Grudziądz oraz PTO Lipnicki na trasach dowozu dzieci do szkół podstawowych w okresach trwania nauki. Ponadto na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonują kursy przewozu powiatowego. W roku 2017 Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Grudziądzu Sp. z o. o. zaprzestało świadczenia usług przewozowych z uwagi na małą ilość pasażerów korzystających z transportu. Z przyczyn logistycznych większość osób dojeżdżających do pracy poza teren gminy korzysta z pojazdów prywatnych. Tym samym coraz mniejsze znaczenie z przyczyn ekonomicznych ma transport publiczny, a biorąc pod uwagę nieodpłatne dowożenie pracowników do pracy przez dużych pracodawców, perspektywa rozwoju transportu osobowego publicznego wydaje niezasadna.

2.2.2. Punkty oświetleniowe

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajduje się 535 punktów oświetleniowych. W zdecydowanej większości punkty oświetleniowe stanowią własność Energa Oświetlenie (91,03%), natomiast własność Miasta i Gminy Łasin stanowi 8,97% punktów oświetleniowych na obszarze gminy.

Zestawienie infrastruktury oświetleniowej na obszarze gminy przedstawione zostało w tabeli.

Tabela 21. Infrastruktura oświetleniowa na terenie Miasta i Gminy Łasin

Nazwa elementu	Ilość	Jedn.	Własność Miasta i Gminy Łasin	Własność Energa Oświetlenie
Punkty oświetleniowe	535	szt.	48	487

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Długość linii oświetleniowych wynosi 20,321 km. W roku 2022 została dokonana wymiana dotychczasowych opraw na oprawy LED w punktach stanowiących własność Energii Oświetlenie.

2.2.3. Infrastruktura telekomunikacyjna

W 2010 roku wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosił 180,8 telefonicznych łączy głównych na 1 000 mieszkańców, w roku 2014 wskaźnik ten wynosił już tylko 113,6, a w 2017 roku jedynie 81,2 (dane: GUS). Spadek zainteresowania telefonią stacjonarną wiąże się z prężnym rozwojem i popularizacją telefonii komórkowej. Na obszarze gminy występuje zasięg telefonii komórkowej sieci: T-Mobile, Plus, Orange i Play.

Teren Miasta i Gminy Łasin objęty jest budową nowoczesnej sieci światłowodowej, która pozwoli na dostęp do szybkiego szerokopasmowego Internetu, telewizji cyfrowej oraz innych usług telekomunikacyjnych dla mieszkańców gminy. Przedsięwzięcie realizowane jest w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa nr 1 „Powszechny dostęp do szybkiego internetu” Działanie nr 1.1 „Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwościach dostępu do szerokopasmowego internetu w wysokich przepustowościach”, na obszarze województwa łódzkiego, świętokrzyskiego, kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Inwestycję realizuje przedsiębiorstwo telekomunikacyjne – NEXERA Sp. z o.o.

Na około 60% terenu Miasta i Gminy Łasin istnieje możliwość przyłączenia się do sieci światłowodowych.

2.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa

Zadania z zakresu zaspakajania potrzeb związanych z zaopatrzeniem w wodę i odbiorem ścieków sanitarnych, realizuje powołana z dniem 1 stycznia 2019r. spółka prawa handlowego Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o. powstała z przekształcenia zakładu budżetowego. Wszystkie udziały w spółce są własnością Miasta i Gminy Łasin.

W roku 2022 r. z sieci wodociągowej korzystało 88,2% mieszkańców.

Tabela 22. Sieć wodociągowa w Mieście i Gminie Łasin

Wskaźnik	Wartość (2018 rok)	Wartość (2019 rok)	Wartość (2020 rok)	Wartość (2021 rok)	Wartość (2022 rok)
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	185,4	185,9	190,0	190,0	190
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	319,7	316,2	317,3	334,2	334,9
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	40,1	40,1	41,8	44,5	44,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	6 981	6 882	6 659	6 609	6 497

Źródło: GUS BDL

Zgodnie z danymi w powyższej tabeli, na terenie Miasta i Gminy Łasin długość czynnej sieci rozdzielczej w latach 2018-2022 uległa zwiększeniu, podobnie jak ilość wody dostarczonej oraz zużycie wody. Zwiększyła się także liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej.

Grupowa Oczyszczalnia Ścieków zlokalizowana w miejscowości Łasin Wybudowanie jest obiektem z lat 80 i 90-tych XX wieku. Funkcjonuje w oparciu o osadnik Imhoffa oraz 4 stawy biologiczne wykonane w oparciu o istniejące zastoiska wodne (w technologii oczyszczalni nie występują zbiorniki betonowe). Napowietrzanie ścieków odbywa się za pomocą przestarzałych, mało wydajnych i wyeksploatowanych aeratorów pływających AP 200 produkcji ówczesnej NRD. Oczyszczalnia nie posiada wyodrębnionej części mechanicznej, a także linii zagospodarowania osadów. Osady są gromadzone bądź na składowisku osadów bądź też pozostają w lagunach (brak możliwości ich usuwania z lagun). Oczyszczalnia nie posiada wyspecjalizowanego punktu zlewnego dla ścieków dowożonych beczkowozami.

W 2022 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 47,2% mieszkańców.

Poniżej przedstawiono tabelę, która zawiera dane liczbowe dotyczące korzystania z sieci kanalizacyjnej.

Tabela 23. Sieć kanalizacyjna w Mieście i Gminie Łasin

Wskaźnik	Wartość (2018)	Wartość (2019)	Wartość (2020)	Wartość (2021)	Wartość (2022)
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	27,8	27,8	27,8	27,8	27,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	296	299	301	306	312
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	118,5	124,5	123,4	137,7	138,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	3 726	3 632	3 566	3 552	3 480

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli w 2022 r. na terenie Miasta i Gminy Łasin długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się podobnie jak przyłącza, jednak były to wartości bardzo małe. Zwiększyła się także ilość odprowadzanych ścieków i ludność korzystająca z sieci.

W 2023 roku został zakończony projekt pn. „Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wzdłuż ulicy Sportowej w Łasinie”. Wybudowano 277,7 m sieci wodociągowej z rur polietylenowych o średnicy 110 mm oraz 288,9 m sieci kanalizacji sanitarnej z rur o średnicy 200 mm w celu podłączenia do sieci wod.-kan. istniejących oraz projektowanych nieruchomości.

W bieżącym roku poprzez budowę przyłączy do dz. nr 115/3 obręb Zawda oraz 3/4 obręb Wybudowanie Łasińskie zostały przyłączone do sieci wodociągowej dwie istniejące nieruchomości. Wymieniono odcinek sieci wodociągowej w miejscowości Plesewo o długości 204 m na rury polietylenowe o średnicy 160 mm oraz przebudowano odcinek sieci wodociągowej w miejscowości Szywałd przy budynku OSP.

2.2.5. Sieć gazowa

Infrastruktura gazowa istnieje tylko w mieście Łasin, w związku z czym jedynie mieszkańcy miasta mogą korzystać z gazu sieciowego. Jak wynika z dokumentu pn. Założenia do planu zaopatrzenia Miasta i Gminy Łasin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe: Miasto Łasin jest zgazyfikowane gazem ziemnym wysokometanowym. Źródłem gazu dla miasta jest gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 80 mm relacji Kłódka - Łasin włączony do gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 400 mm Włocławek Wybrzeże. Trasa gazociągu Dn 80 mm przebiega wzdłuż drogi Grudziądz-Łasin do stacji redukcyjno-pomiarowej I-go stopnia zlokalizowanej na obrzeżu miasta przy ul. Grudziądzkiej. Gaz do odbiorców rozprowadzany jest siecią gazową niskiego ciśnienia. Redukcja ciśnienia gazu ze średniego na niskie, następuje w dwóch stacjach redukcyjno-pomiarowych II-go stopnia.

W 2022 r. z sieci gazowej korzystało 39,4% mieszkańców.

Tabela 24. Sieć gazowa w Mieście i Gminie Łasin

Wskaźnik	Wartość (2018)	Wartość (2019)	Wartość (2020)	Wartość (2021)	Wartość (2022)
długość czynnej sieci ogółem [m]	19 638	19 638	19 697	19 697	19 697
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]	406	408	413	419	421
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe [MWh]	4 994,3	4 644,7	5 130,2	6 000,5	5 689,0
ludność korzystająca z sieci gazowej	3 636	3 345	2 997	3 001	2 906

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni badanych lat zwiększyła się długość sieci gazowej (o 59 m) oraz przyłączy (o 15 szt.), a co za tym idzie zużycie gazu (o 694,7 MWh). Mocno zmniejszyła się natomiast ludność korzystająca z niego (o 730 osób).

2.2.6. Gospodarka odpadami

Na terenie Miasta i Gminy Łasin usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych oraz nieruchomości zabudowanych domkami letniskowymi i innych nieruchomości zabudowanych prowadzi od 2024 roku Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.

Tabela 25. Gospodarka odpadami na terenie Miasta i Gminy Łasin

	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Odpady zebrane w ciągu roku [t]	1 445,98	1 466,74	1 809,66	2 352,42	2 252,04
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [t]	1 049,77	1 006,43	808,08	894,44	909,91
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca [kg]	131,8	127,6	106,5	119,0	122,1

Źródło: GUS BDL

Liczba odpadów zebranych w ciągu roku na terenie Miasta i Gminy Łasin w 2022 r. wyniosła 2 252,04 ton, z kolei zmieszanych odpadów było 909,91 ton. Na przestrzeni badanych lat obie te wartości ulegały stopniowemu zwiększaniu, a co za tym idzie zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca również rosły, a w 2022 roku było to 122,1 kg na osobę.

Ponadto w Gminie funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Właściciele nieruchomości mogą do niego oddawać odpady komunalne powstające w

gospodarstwach domowych, takie jak: tworzywa sztuczne, papier i tekturę, metale i opakowania wielomateriałowe, szkło, przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odzież i tekstylia oraz popiół i żużel powstały w procesie spalania, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony oraz odpady zielone, które ulegają biodegradacji.

2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii

Sieć energetyczna:

Głównym źródłem przesyłu i dostaw energii elektrycznej na terenie Gminy są sieci elektroenergetyczne przesyłowe i rozdzielcze ENERGA SA z głównymi punktami zasilania znajdującymi się w Szonowie i Łasin Wybudowanie.

System ciepłowniczy:

Na terenie miasta i gminy Łasin rozwinięty jest w znacznym stopniu system ogrzewania zbiorowego oraz ogrzewanie indywidualne.

Istniejąca infrastruktura wytwórcza, przesyłowa i odbiorcza podłączona jest do kotłowni miejskiej przy ul Wrzosowej 12.

Kotłownia ZGK przy ul. Wrzosowej aktualnie po modernizacji i składa się z trzech kotłów:

- K1 – WWC 1700 o mocy 1,7 MW kocioł wodny opalany miałem,
- K2 – WWC 1700 o mocy 1,7 MW kocioł wodny opalany miałem,
- K3 – UNI-BIO 900 o mocy 0,9 MW kocioł wodny opalany biomasą (pellet ze słomy).

System ciepłowniczy w Łasinie został pierwotnie zaprojektowany jako system niskoparametrowy z trzema węzłami wymiennikowym i zlokalizowanym i w budynkach przy ul. Tysiącleci a 1, Tysiącleci a 2 i Konarskiego. Pozostałe budynki zaopatrywane były w ciepło na cele grzewcze i przygotowywanie CWU z w/w węzłów ciepłych siecią czteroprzewodową oraz z kotłowni lokalnych.

Dystrybucja ciepła odbywa się z pomocą sieci, która generalnie podzielona jest na następujące kategorie:

- sieć główna, magistralna średnice DN 150 DN 65,
- lokalna sieć czteroprzewodowa średnice DN 50 DN 125 mm,
- przyłącza średnice mniejsze niż średnice DN 100 mm.

Generalnie sieć ciepłownicza pokrywa około 70 % ogólnego zapotrzebowania miasta, a jej długość wynosi ok. 1,08 km sieci głównej i 2,4 km sieci drugorzędnej.

Sieć wybudowana została zgodnie z następującymi i kryteriami projektowymi:

- maksymalna temperatura 110° /90° (zasilanie/powrót),
- ciśnienie: PN 16 (16 atm.)

Nowa sieć ciepłownicza została zaprojektowana z uwzględnieniem optymalnej geometrii jako sieć rozdzielcza.

Rozprowadzanie czynnika grzewczego jakim jest woda o parametrach szczytowo zmiennych przy regulacji ilościowo jakościowej w źródle odbywa się przy zastosowaniu rur w technologii preizolowanej z zastosowaniem technik i samokompensacji. Zastosowano na drodze sieci 3 punkty z zaworami selekcyjnym i odcinającym i z odpowietrzeniem i odwodnieniem.

Odnawialne Źródła Energii:

Dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunek proekologicznych zmian na terenie Miasta i Gminy Łasin jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Realizacja zadań w nim ujętych ma na

celu redukcję emisji gazów cieplarnianych z terenu miasta i gminy, zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcję zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Łasin.

W poniższej tabeli zestawiono istniejące i planowane do wybudowania instalacje OZE:

Tabela 26. Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj instalacji	Istniejąca / Planowana
1.	Wydrzno	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
2.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
3.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
4.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
5.	Zawda	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
6.	Szczepanki	Elektrownia wiatrowa	Istniejąca
7.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Istniejąca
8.	Zawda	Elektrownia słoneczna	Planowana
9.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
10.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
11.	Plesewo	Elektrownia słoneczna	Planowana
12.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
13.	Przesławice	Elektrownia słoneczna	Planowana
14.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
15.	Szczepanki	Elektrownia słoneczna	Planowana
16.	Szonowo	Elektrownia słoneczna	Planowana
17.	Szonowo	Elektrownia słoneczna	Planowana
18.	Nogat	Elektrownia słoneczna	Planowana
19.	Szonowo	Elektrownia słoneczna	Planowana
20.	Plesewo	Elektrownia słoneczna	Planowana
21.	Zawda	Elektrownia słoneczna	Planowana
22.	Jankowice	Elektrownia słoneczna	Planowana

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

2.2.8. Mieszkalnictwo

Na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują lokale, położone w budynkach mieszkalnych i mieszkalno-usługowych, będących w całości lub w części (wspólnoty mieszkaniowe) własnością Miasta i Gminy Łasin, w administrowaniu przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Łasinie.

Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe na terenie Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Rodzaj lokalu	Ilość
1.	Komunalne lokale mieszkaniowe	169
2.	Lokale socjalne	4
3.	Lokale użytkowe	11
RAZEM: 184 lokale		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Łasin

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Miasta i Gminy Łasin znajdują się 184 lokale, położone w 53 budynkach. Zdecydowaną większość tych lokali, bo blisko 92% stanowią komunalne lokale mieszkaniowe, mniej jest lokali użytkowych (6%) i socjalnych (2%).

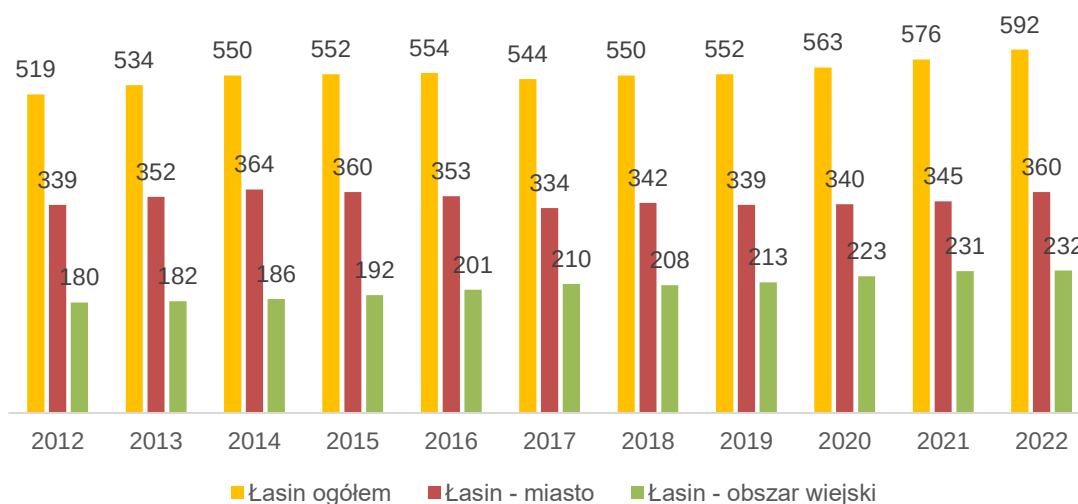
3. Sfera gospodarcza

3.1 Gospodarka

3.1.1. Podmioty Gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie Miasta i Gminy Łasin według stanu na koniec 2022 roku wynosi 592. W odniesieniu do roku 2012 liczba przedsiębiorstw wzrosła o 14,07%. W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych systematycznie rośnie.

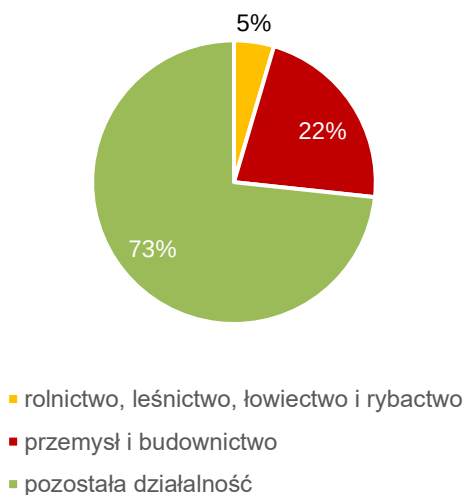
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie Miasta i Gminy Łasin najmniej jest przedsiębiorstw działających w branży: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 27. W branży przemysł i budownictwo funkcjonuje 131 firm, natomiast w kategorii: pozostała działalność jest ich 434.

Wykres 10. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności (2022 rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Do najważniejszych przedsiębiorstw działających na obszarze Miasta i Gminy należy zaliczyć takie firmy jak:

- Wytwórnia Opakowań Blaszanych „BeczkoPol” Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Transportowe BESPOL Sp. z o.o.,
- Młyny Szczepanki Sp. z o.o.,
- Gospodarstwo Rolne - Andrzej Michalczyk,
- Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o.,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Sprawiedliwość Hermanowo,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Łasinie Sp. z o.o.,
- Zakład Produkcyjno-Handlowy SEKURA M.K. Fladrowscy Spółka Jawna,
- Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŹŃ S.A.

3.1.2. Rolnictwo i leśnictwo

Jedną z mocnych stron Miasta i Gminy Łasin jest wysoka jakość tutejszych gleb. Gmina posiada jedno z najlepszych w powiecie grudziądzkim warunków przyrodniczych do prowadzenia działalności rolniczej.

Poniżej przedstawiono szczegółowy wykaz gruntów stanowiących własność Miasta i Gminy Łasin pogrupowanych wg użytków wskazanych w ewidencji gruntów.

Tabela 28. Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własności Miasta i Gminy Łasin

Lp.	Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własność Miasta i Gminy	Powierzchnia Gruntów
I	Użytki rolne	85,0673
1	Grunty orne	70,0891
2	Sady	2,8020
3	Łąki	4,8369
4	Pastwiska	3,5185
5	Grunty rolne zabudowane	3,8208
II	Grunty leśne	10,1386
1	Lasy	0,9500
2	Grunty zadrzewione i zakrzewione	9,1886
III	Grunty zabudowane i zurbanizowane	201,3452
1	Tereny mieszkalne	4,4946
2	Tereny przemysłowe	11,3409
3	Tereny zabudowane pozostałe	9,7573
4	Zurbanizowane tereny niezabudowane	-
5	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	12,3502
6	Tereny komunikacyjne	163,4022
IV	Tereny różne	0,0548
V	Wody	28,3059
VI	Nieużytki	22,8374
Razem powierzchnia gruntów [ha]		347,7492

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy

W strukturze gruntów Miasta i Gminy Łasin użytki rolne stanowią 24,46% powierzchni gminy, grunty leśne – 2,92%, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane – 57,90% powierzchni.

3.1.3. Tereny inwestycyjne

Miasto i Gmina Łasin nie posiada własnych terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem inwestycyjnym. Posiada jedynie grunty, które można przeznaczyć na działalność inwestycyjną poprzez wydanie decyzji o warunkach zabudowy lub

o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Tereny te mają nieduże powierzchnie oraz głównie stanowią grunty klasy III. Tym samym gmina nie posiada przygotowanych terenów inwestycyjnych.

3.1.4. Rynek pracy

Stopa bezrobocia na koniec roku 2022 w powiecie grudziądzkim kształtowała się na poziomie 12,1%, przy średnim poziomie stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim – 7,4%.

Liczbę bezrobotnych na obszarze Miasta i Gminy Łasin na tle danych dla powiatu grudziądzkiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Liczba bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Łasin w latach 2012, 2017, 2022

Jednostka terytorialna	Liczba bezrobotnych		Rok
	Mężczyźni	Kobiety	
Miasto i Gmina Łasin	135	209	2022
Powiat grudziądzki	660	1 012	
Województwo kujawsko-pomorskie	23 215	33 269	
Miasto i Gmina Łasin	160	237	2017
Powiat grudziądzki	749	1 277	
Województwo kujawsko-pomorskie	32 718	48 825	
Miasto i Gmina Łasin	405	558	2012
Powiat grudziądzki	1 742	2 322	
Województwo kujawsko-pomorskie	68 340	80 499	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

W 2022 r. na terenie Miasta i Gminy Łasin były zarejestrowane 344 osoby bezrobotne. W porównaniu z rokiem 2012 ogólna liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 619 osób (spadek o 64,28%).

Według danych GUS, znaczną część osób bezrobotnych na obszarze gminy w roku 2022 stanowiły kobiety (60,76%). Jest to wartość porównywalna z danymi dla powiatu (60,53%) i niższa niż dla województwa (58,90%).

3.1.5. Budżet Gminy

Z analizy danych dotyczących budżetu Miasta i Gminy Łasin zrealizowanego w latach 2020-2022 w zakresie dochodów, jak i ponoszonych wydatków, wynika że na przestrzeni trzech lat dochody gminy rosły, natomiast wydatki w 2021 roku spadły, by w 2022 r. zdecydowanie wzrosnąć. W 2020 roku dochody Miasta i Gminy Łasin były równe kwocie 49 446 173,50 zł, w 2021 roku – 50 532 025,30 zł, natomiast w 2022 roku wyniosły 60 262 701,77 zł. Największy udział w kwocie ogólnej dochodów Miasta i Gminy Łasin w poszczególnych latach miały dochody bieżące, które w 2022 roku stanowiły 88,37% wszystkich dochodów.

W latach 2020-2022 zmieniały się wydatki ponoszone przez gminę. W 2020 roku były równe kwocie 49 893 405,58 zł, w 2021 roku – 45 332 185,48 zł, natomiast w 2022 roku wyniosły 61 597 486,94 zł. Największy udział w kwocie ogólnej wydatków Miasta i Gminy Łasin w poszczególnych latach miały wydatki bieżące, które w 2022 roku stanowiły 77,51% wszystkich wydatków.

Tabela 30. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin w latach 2020 – 2022 (w zł)

	2020	2021	2022
I. Dochody ogółem, w tym:	49 446 173,50	50 532 025,30	60 262 701,77
1. Dochody bieżące	44 158 868,19	46 871 700,53	53 256 828,59
2. Dochody majątkowe	5 287 305,31	3 660 324,77	7 005 873,18
II. Wydatki ogółem, w tym:	49 893 405,58	45 332 185,48	61 597 486,94
1. Wydatki bieżące	40 319 534,42	43 103 938,32	47 742 951,52
2. Wydatki majątkowe	9 573 871,16	2 228 247,16	13 854 535,42
III. Deficyt/ nadwyżka budżetowa (I-II)	-447 232,08	5 199 839,82	-1 334 785,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin

Budżet Miasta i Gminy Łasin zrealizowany w latach 2020-2022 pokazuje, że roku 2021 wystąpiła nadwyżka budżetowa – dochody w tym roku były wyższe niż poniesione wydatki, natomiast w latach 2020 i 2022 r. wystąpił deficyt - wydatki w tych latach były wyższe niż uzyskane dochody.

Zadłużenie Miasta i Gminy Łasin wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku wyniosło 15 000 000,00 zł, co stanowi 24,89% wykonanych dochodów budżetowych gminy. Zaciągnięte zobowiązanie gminy związane jest z emisją obligacji komunalnych na sfinansowanie planowanego deficytu budżetowego i spłatę wcześniejszych zobowiązań. Sytuacja finansowa Miasta i Gminy Łasin jest stabilna.

Największy udział w dochodach budżetu w 2022 roku stanowiły dochody z działów „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej”, „Różne rozliczenia”, „Rodzina” oraz „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”. Struktura dochodów na przełomie lat 2020-2022 jest zasadniczo niezmienna, jednak w 2022 roku widoczny jest znaczący wzrost dochodów w dziale: „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, natomiast spadek dochodów w dziale „Rodzina”.

Tabela 31. Dochody budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł)

	2020	2021	2022
	wartość (w zł)		
Rolnictwo i łowiectwo	1 055 569,68	1 084 968,00	1 211 751,72
Transport i łączność	2 097 064,39	742 307,00	1 419 888,00
Gospodarka mieszkaniowa	1 878 107,57	1 602 840,79	1 506 912,68
Administracja publiczna	130 899,60	176 694,30	180 642,25
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 949,26	10 000,00	98 017,88
Różne rozliczenia	14 004 242,34	15 480 331,98	19 056 743,80
Oświata i wychowanie	1 342 676,00	1 073 418,77	866 080,67
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2 463 051,52	1 867 690,34	7 511 931,12
Edukacyjna opieka wychowawcza	171 419,68	159 903,78	164 414,64
Rodzina	12 658 207,07	12 453 696,59	7 961 385,34
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 825 680,76	2 139 737,36	2 687 331,44

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	132 323,30	677 778,00	146 331,71
Kultura fizyczna	4 500,00	3 395,00	4 760,00
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	11 551 680,14	12 984 371,44	15 626 113,81
Pozostałe	126 802,19	74 891,95	1 820 396,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin

Największym udziałem procentowym w wydatkach budżetu Miasta i Gminy Łasin w roku 2022 charakteryzowały się działy „Oświata i wychowanie”, „Transport i łączność”, „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” oraz „Rodzina”. Struktura wydatków na przełomie lat 2020-2022 jest zasadniczo niezmienna, jednak w 2022 roku widoczny jest znaczący wzrost wydatków w działach: „Transport i łączność” oraz „Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”, natomiast spadek wydatków w dziale „Rodzina”.

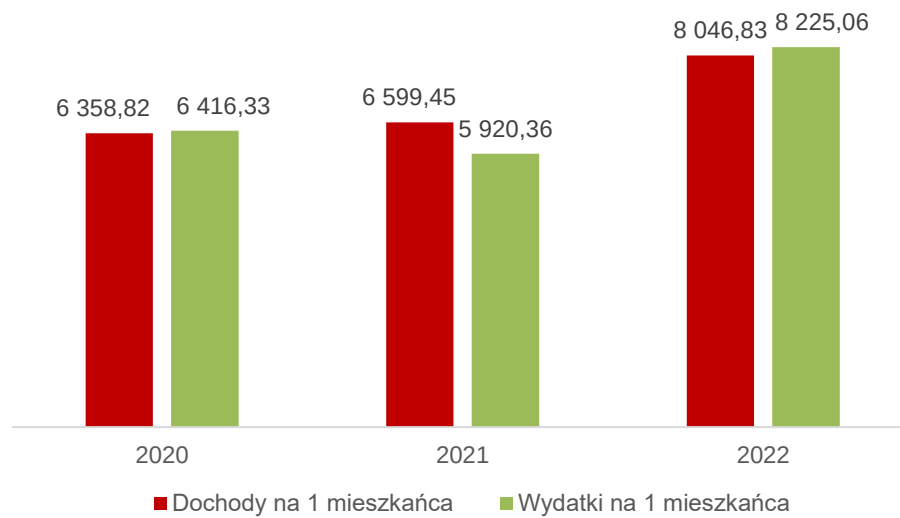
Tabela 32. Wydatki budżetu Miasta i Gminy Łasin według wybranych działów (w zł)

	2020	2021	2022
	wartość (w zł)		
Rolnictwo i łowiectwo	1 232 818,66	1 205 232,83	1 584 769,51
Transport i łączność	5 023 524,39	2 127 799,07	9 395 245,24
Gospodarka mieszkaniowa	1 003 147,04	989 243,57	1 114 821,53
Administracja publiczna	3 595 001,65	3 831 885,28	4 584 861,97
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	499 265,60	721 986,21	1 691 086,77
Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	11 794 615,50	12 904 563,44	14 753 650,94
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6 710 205,47	3 382 582,32	9 448 742,69
Edukacyjna opieka wychowawcza	372 972,42	414 780,52	219 704,26
Rodzina	13 103 801,59	13 018 433,47	8 543 834,37
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 620 520,39	4 637 022,18	5 025 400,60
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 051 418,15	1 125 727,09	2 413 937,05
Kultura fizyczna	315 278,66	319 228,94	350 074,45
Działalność usługowa	66 486,80	111 122,27	38 905,24
Ochrona zdrowia	81 279,46	184 410,08	414 311,08
Pozostałe	423 069,80	358 168,21	2 018 141,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin

Dochody budżetowe Miasta i Gminy Łasin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2020-2022 systematycznie rosły i w roku 2022 na osobę zamieszkującą gminę przypadało 8 046,83 zł. Analiza wydatków w tym okresie wskazuje, że na przestrzeni lat 2020-2022 wydatki uległy zmianie – w roku 2020 wynosiły 6 416,33 zł na osobę, natomiast w 2022 r. wzrosły do 8 225,06 zł na osobę.

Wykres 11. Dochody i wydatki budżetowe Miasta i Gminy Łasin na jednego mieszkańca w latach 2020 – 2022 (w zł)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Łasin oraz sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Łasin

RAPORT Z ANKIETY DOT. UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ROZWOJOWYCH MIASTA I GMINY ŁASIN

W terminie od 13 do 31 maja 2024 r. mieszkańcy zostali poproszeni o wypełnienie ankiet, poprzez które uzyskali możliwość wypowiedzenia się odnośnie tego, jak im się żyje w Mieście i Gminie Łasin oraz co należałoby zmienić, aby żyło się lepiej. W wyniku prowadzonej ankietyzacji, wpłynęło 29 ankiet, a ich wyniki zostały przedstawione poniżej.

ANKIETA:

Do mieszkańców Miasta i Gminy Łasin została skierowana ankieta składająca się z 16 następujących pytań:

Sekcja 1:

1. Jak oceniasz swój poziom zadowolenia z faktu zamieszkiwania w Mieście i Gminie Łasin?

- ☐ Bardzo wysoko
- ☐ Wysoko
- ☐ Średnio - mogłoby być lepiej
- ☐ Nisko - jest więcej wad, niż zalet zamieszkiwania w mieście

2. Czy interesujesz się tym, co się dzieje na terenie Miasta i Gminy Łasin?

- ☐ Bardzo
- ☐ Średnio
- ☐ Prawie w ogóle
- ☐ Nie interesuję się

3. Jak oceniasz poszczególne dziedziny życia na terenie Miasta i Gminy Łasin?

Ocena w skali 1-5, gdzie 1 jest oceną najniższą, a 5 najwyższą.

- Stan i ochrona środowiska naturalnego
- Porządek i czystość
- Bezpieczeństwo publiczne
- Opieka zdrowotna
- Opieka społeczna
- Możliwości uzyskania zatrudnienia
- Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej
- Możliwość kształcenia i podnoszenia kwalifikacji
- Życie kulturalne i działalność instytucji kultury
- Oferta aktywnego spędzania wolnego czasu
- Stan infrastruktury oświatowej
- Stan infrastruktury drogowej
- Stan infrastruktury komunalnej (wod.-kan., gaz)

- Stan infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- Promocja miasta
- Działalność organizacji pozarządowych
- Działalność władz samorządu

4. Wymień trzy kluczowe mocne strony (atut, przewaga, zaleta) Miasta i Gminy Łasin:

5. Wymień trzy najważniejsze słabe strony (braki, problemy, bariery) Miasta i Gminy Łasin:

6. Jak oceniasz możliwości rozwojowe Miasta i Gminy Łasin?

- ☐ Bardzo dobrze
- ☐ Dobrze
- ☐ Średnio
- ☐ Źle
- ☐ Bardzo źle

7. Wymień trzy kluczowe szanse (możliwości korzystnej zmiany) Miasta i Gminy Łasin:

8. Wymień trzy największe zagrożenia (niebezpieczeństwo) dla rozwoju Miasta i Gminy Łasin:

9. Jaki kierunek rozwoju Miasta i Gminy Łasin uważasz za najlepszy?

- ☐ Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, w tym lokalnych producentów
- ☐ Tworzenie przestrzeni dla działań kulturalnych, artystycznych i społecznych
- ☐ Poprawa dostępności komunikacyjnej w tym rozwój komunikacji publicznej
- ☐ Przyciągnięcie nowych inwestorów, aktywizacja gospodarcza miasta
- ☐ Stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej (i okołoturystycznej)

- ☐ Wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców
- ☐ Tworzenie przestrzeni do uprawiania sportów, wypoczynku i rekreacji
- ☐ Zatrzymanie w gminie ludzi młodych, w tym osób z wyższym wykształceniem
- ☐ Odnowa i ochrona zabytków, dziedzictwa historycznego i kulturowego
- ☐ Poprawa stanu dróg i chodników oraz budowa ścieżek rowerowych
- ☐ Podniesienie dostępności do komunalnych usług sieciowych (kanalizacja, gaz)
- ☐ Przeciwdziałanie problemom społecznym w różnych grupach osób
- ☐ Poprawa i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (np. oświetlenie gminy, mała architektura itd.)
- ☐ Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- ☐ Poprawa warunków do prowadzenia działalności rolniczej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
- ☐ Włączenie społeczne osób starszych, zapewnienie odpowiedniej opieki i oferty dla seniorów
- ☐ Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu
- ☐ Przyspieszenie cyfryzacji i zwiększenie dostępności e-usług
- ☐ Inne (jakie?)

10. Na jaki cel przede wszystkim powinny zostać przeznaczone pieniądze z budżetu Miasta i Gminy Łasin w latach 2024-2030?

Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

- ☐ Oświata i opieka przedszkolna
- ☐ Kultura i działalność instytucji kultury
- ☐ Organizacje pozarządowe
- ☐ Pomoc społeczna
- ☐ Ochrona i profilaktyka zdrowia
- ☐ Ochrona środowiska
- ☐ Infrastruktura komunalna (wod.-kan, gaz, energia)
- ☐ Infrastruktura drogowa

15. Reprezentowany sektor:

- ☐ Bezpieczeństwo publiczne
- ☐ Sport, rekreacja i organizacja wolnego czasu
- ☐ Inwestycje turystyczne
- ☐ Porządek i czystość w mieście
- ☐ Promocja i reklama miasta
- ☐ Wspieranie przedsiębiorczości
- ☐ Inne

11. Wskaż trzy przedsięwzięcia, które Twoim zdaniem powinny zostać zrealizowane w Mieście i Gminie Łasin w latach 2024-2030:

Sekcja 2

Metryczka

12. Płeć:

- ☐ Kobieta
- ☐ Mężczyzna

13. Wiek:

- ☐ do 19 lat
- ☐ 20-29
- ☐ 30-39
- ☐ 40-49
- ☐ 50-59
- ☐ 60 lat i więcej

14. Wykształcenie:

- ☐ podstawowe
- ☐ gimnazjalne
- ☐ ponadgimnazjalne/średnie/zawodowe
- ☐ wyższe

- ☐ rolnictwo
- ☐ przemysł
- ☐ usługi
- ☐ administracja
- ☐ szkolnictwo
- ☐ uczeń/-nica
- ☐ emeryt/-ka
- ☐ bezrobotny/-a

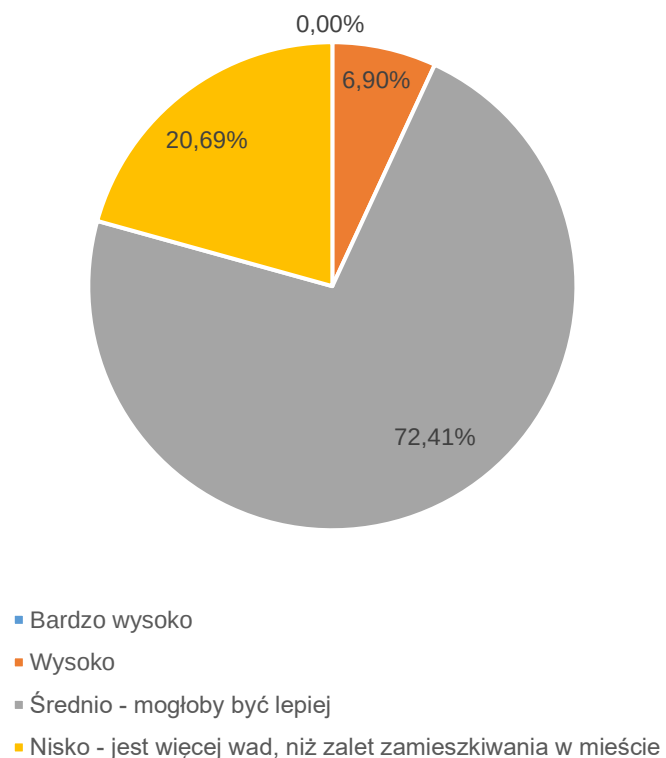
16. Czy jesteś mieszkańcem Miasta i Gminy Łasin?

- ☐ TAK
- ☐ NIE

ODPOWIEDZI:

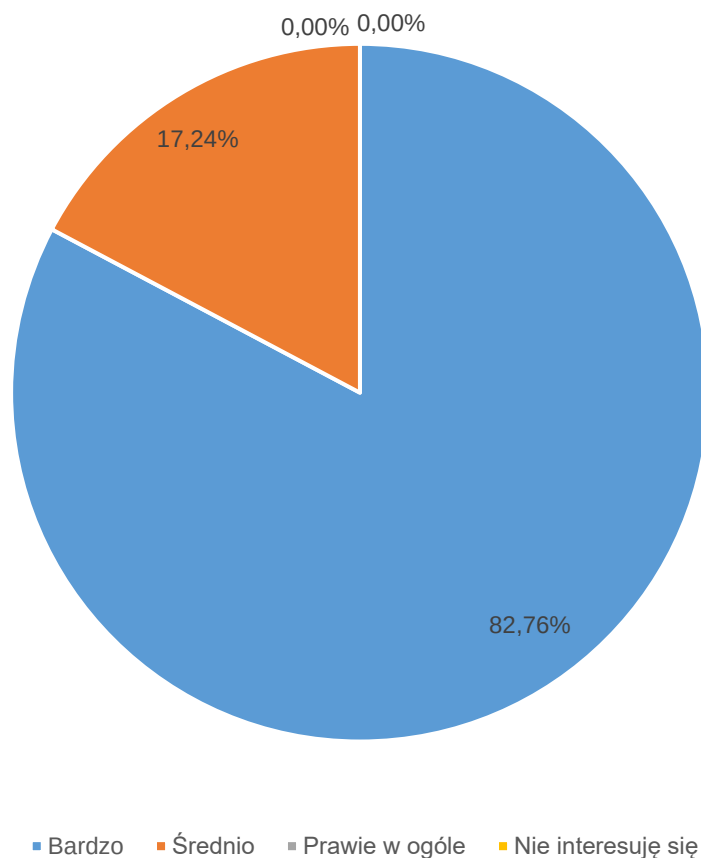
1. Jak oceniasz swój poziom zadowolenia z faktu zamieszkiwania w Mieście i Gminie Łasin?

Prawie trzy czwarte ankietowanych (72,41%) średnio ocenia poziom zadowolenia z faktu, że mieszka w Mieście i Gminie Łasin, z kolei 20,69% ocenia ten fakt nisko twierdząc, że jest więcej wad niż zalet zamieszkiwania na tym obszarze, a blisko 7% ocenia ten fakt wysoko. Żaden z ankietowanych nie ocenił faktu zamieszkiwania w Mieście i Gminie bardzo wysoko.

2. Czy interesujesz się tym, co się dzieje na terenie Miasta i Gminy Łasin?

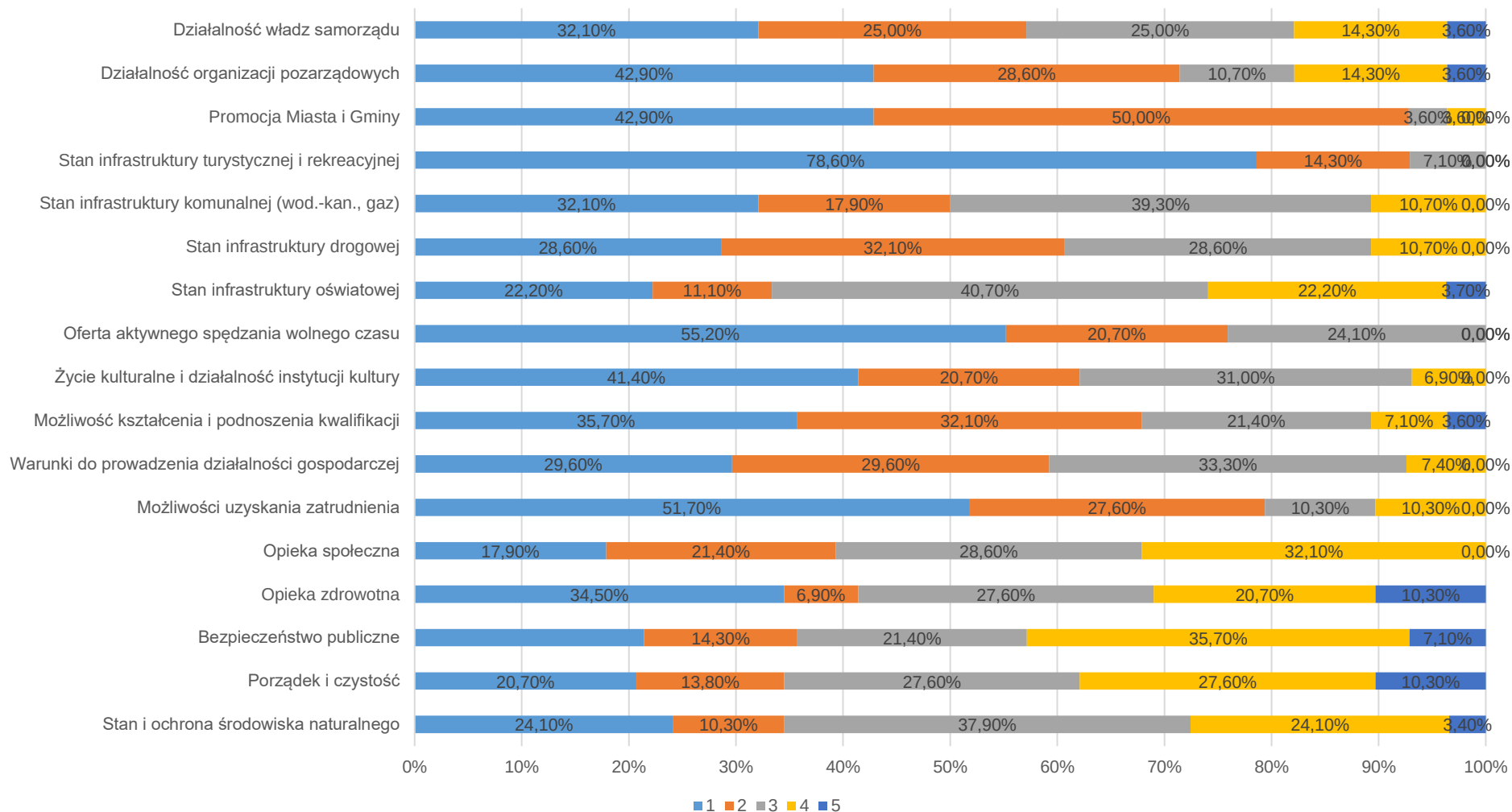
Zdecydowana większość ankietowanych (82,76%) bardzo interesuje się tym, co dzieje się na terenie Miasta i Gminy Łasin, z kolei 17,24% ankietowanych zainteresowanie to wykazuje na średnim poziomie. Żaden z ankietowanych nie wybrał opcji, że prawie ani w ogóle nie interesuje się sprawami Miasta i Gminy.

3. Jak oceniasz poszczególne dziedziny życia na terenie Miasta i Gminy Łasin?

Najwyżej oceniono: porządek i czystość, opiekę zdrowotną i stan infrastruktury oświatowej.

Najniżej zaś: stan infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, ofertę aktywnego spędzania czasu wolnego oraz możliwości uzyskania zatrudnienia.

4. Wymień trzy kluczowe mocne strony (atut, przewaga, zaleta) Miasta i Gminy Łasin:

Jako kluczowe mocne strony Miasta i Gminy Łasin ankietowani wskazywali najczęściej:

- 1) Położenie nad jeziorem,
- 2) Położenie przy drodze krajowej nr 16,
- 3) Walory krajobrazowe,
- 4) Bezpieczeństwo.

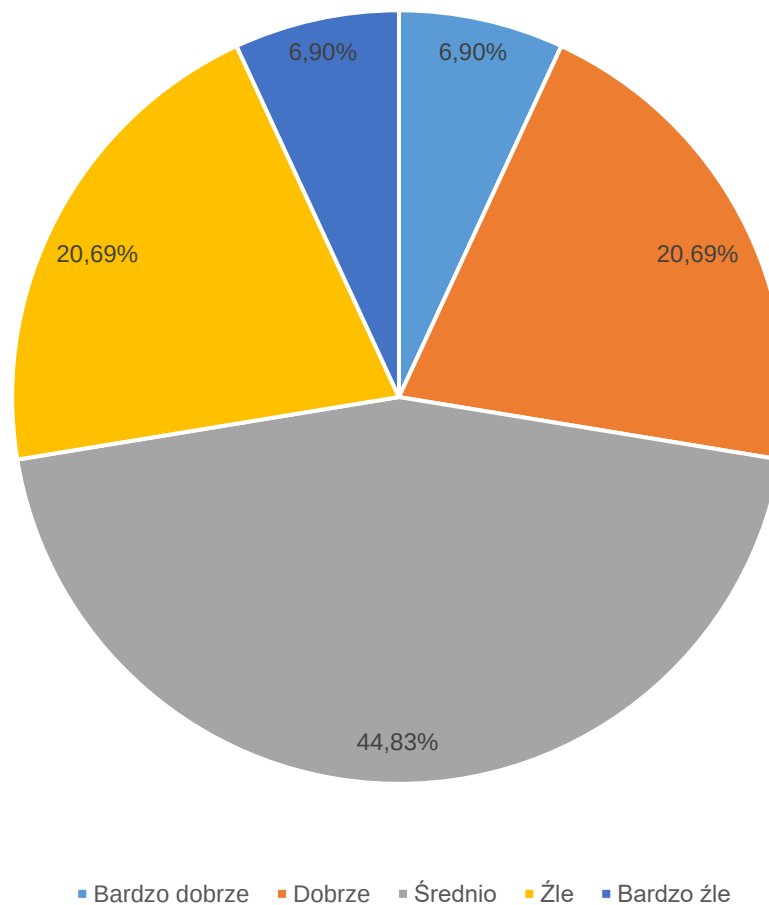
5. Wymień trzy najważniejsze słabe strony (braki, problemy, bariery) Miasta i Gminy Łasin:

Jako najważniejsze słabe strony najczęściej wymieniano:

- 1) Brak zagospodarowania jezior,
- 2) Brak ścieżek rowerowych,
- 3) Opieka zdrowotna,
- 4) Brak żłobków,
- 5) Brak atrakcyjnej oferty kulturalnej i rozrywkowej,
- 6) Brak dużych zakładów pracy,
- 7) Słaba organizacja czasu wolnego dla młodzieży.

6. Jak oceniasz możliwości rozwojowe Miasta i Gminy Łasin?

44,83% ankietowanych średnio ocenia możliwości rozwojowe Miasta i Gminy Łasin. 20,69% ankietowanych uważa te możliwości za dobre. Tyle samo ankietowanych uważa je za złe. 6,9% ankietowanych oceniła możliwości rozwojowe bardzo dobrze. Tyle samo - bardzo źle.

7. Wymień trzy kluczowe szanse (możliwości korzystnej zmiany) Miasta i Gminy Łasin:

Kluczowych szans na dalszy rozwój Miasta i Gminy Łasin ankietowani upatrywali w:

- 1) Działalności organizacji społecznych,
- 2) Prowadzeniu dialogu społecznego z mieszkańcami,
- 3) Pozyskiwaniu funduszy unijnych,
- 4) Rozwoju infrastruktury transportowej,
- 5) Rozwoju turystyki,
- 6) Pozyskaniu inwestorów zewnętrznych,
- 7) Rewitalizacji.

8. Wymień trzy największe zagrożenia (niebezpieczeństwa) dla rozwoju Miasta i Gminy Łasin:

Za największe zagrożenia dla prawidłowego rozwoju Miasta i Gminy Łasin ankietowani uznali:

- 1) Starzenie się społeczeństwa,
- 2) Problemy z pozyskiwaniem środków zewnętrznych,
- 3) Brak konsultacji społecznych,
- 4) Odływ ludzi młodych,
- 5) Brak wykwalifikowanych pracowników,
- 6) Zaniedbanie miejsc publicznych.

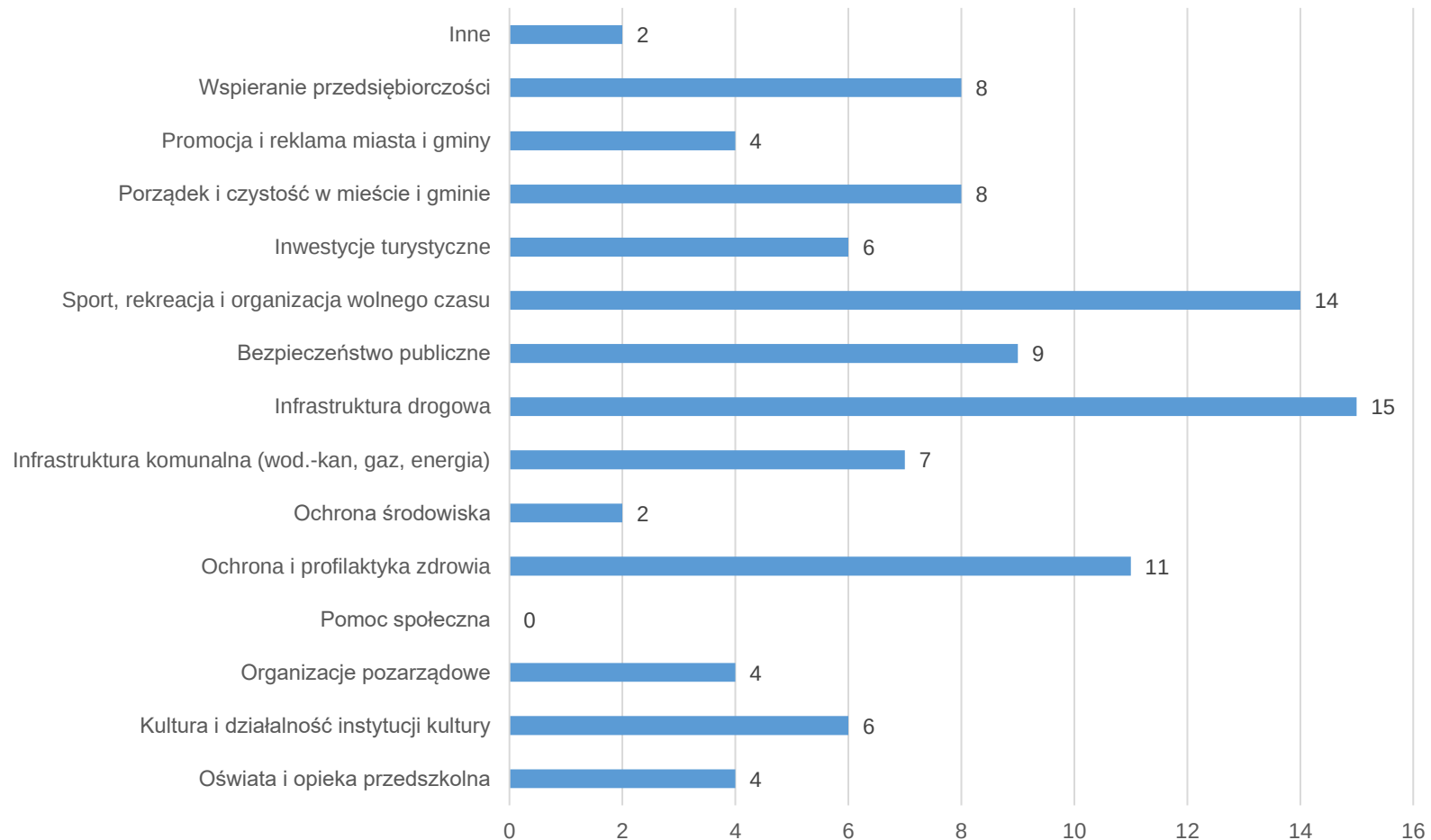
9. Jaki kierunek rozwoju Miasta i Gminy Łasin uważasz za najlepszy?

Jeżeli chodzi o kierunek rozwoju Miasta i Gminy Łasin, który uważany jest za najlepszy to najczęściej wskazywano: poprawę stanu dróg i chodników, przyciągnięcie nowych inwestorów i aktywizację gospodarczą Miasta i Gminy, zatrzymanie ludzi młodych oraz tworzenie przestrzeni do uprawiania sportów, wypoczynku i rekreacji.

10. Na jaki cel przede wszystkim powinny zostać przeznaczone pieniądze z budżetu Miasta i Gminy Łasin w latach 2024-2030?

Jako główny cel przeznaczenia środków budżetowych, największa liczba ankietowanych (15 osób) wskazała infrastrukturę drogową. W następnej kolejności ankietowani wskazywali sport, rekreację i organizację czasu wolnego (14 osób) oraz ochronę i profilaktykę zdrowia (11 osób).

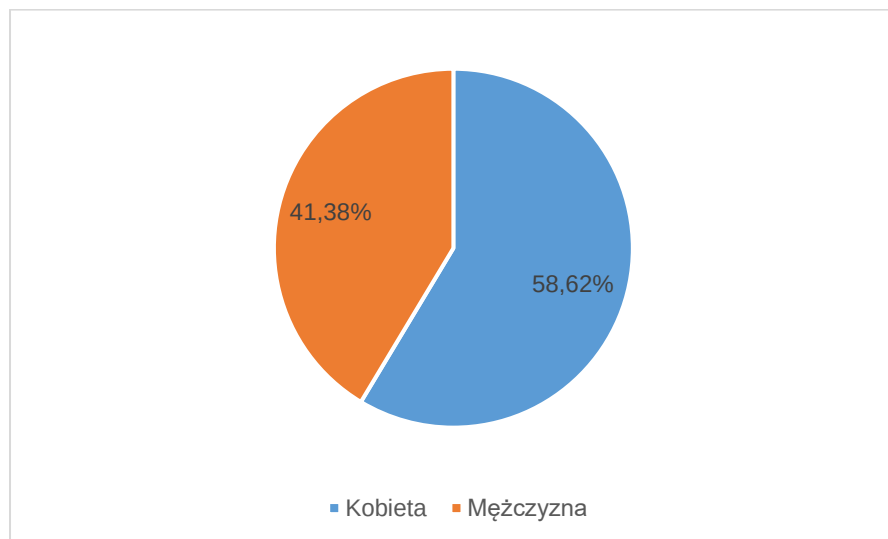
11. Wskaż trzy przedsięwzięcia, które Twoim zdaniem powinny zostać zrealizowane w Mieście i Gminie Łasin w latach 2024-2030:

Jako najważniejsze przedsięwzięcia, które należy zrealizować w Mieście i Gminie Łasin w latach 2024-2030 ankietowani wskazywali:

- 1) Naprawę dróg,
- 2) Budowę żłobka,
- 3) Budowę ścieżek rowerowych,
- 4) Uruchomienie plaży miejskiej
- 5) Budowę parkingów,
- 6) Budowę skate parku,
- 7) Naprawę mostu,
- 8) Remont amfiteatru.

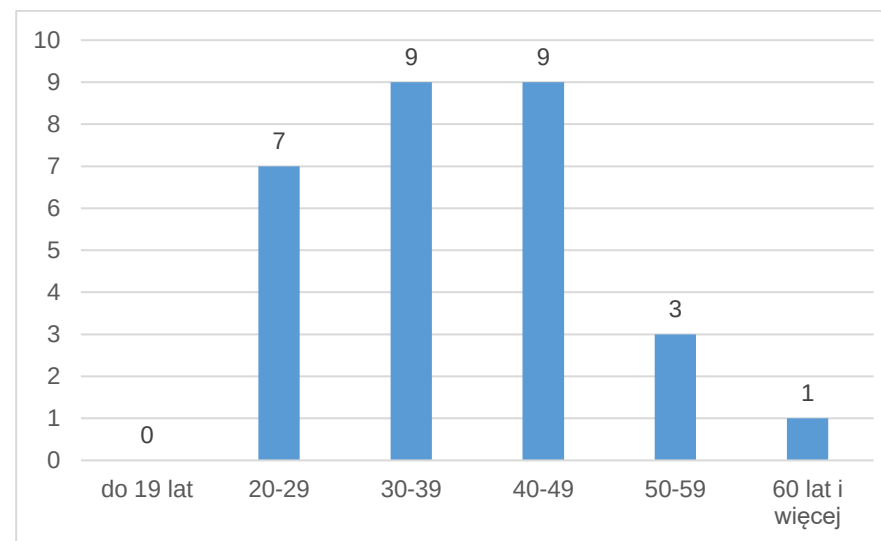
12. Płeć.

Wśród ankietowanych większość stanowiły kobiety (58,62%).

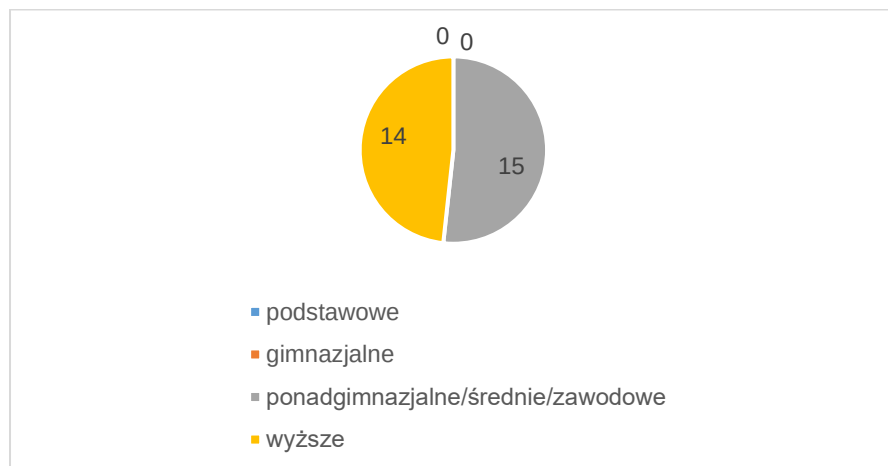
13. Wiek.

Większość ankietowanych to osoby w przedziale wiekowym 30-39 lat oraz 40-49.

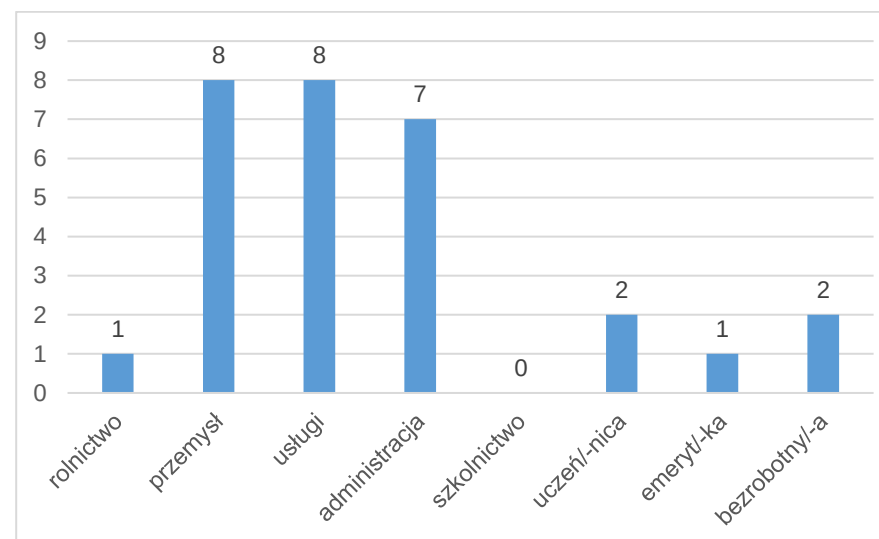
14. Wykształcenie.

Wszyscy ankietowani to osoby posiadające wykształcenie ponadgimnazjalne/średnie/zawodowe lub wyższe.

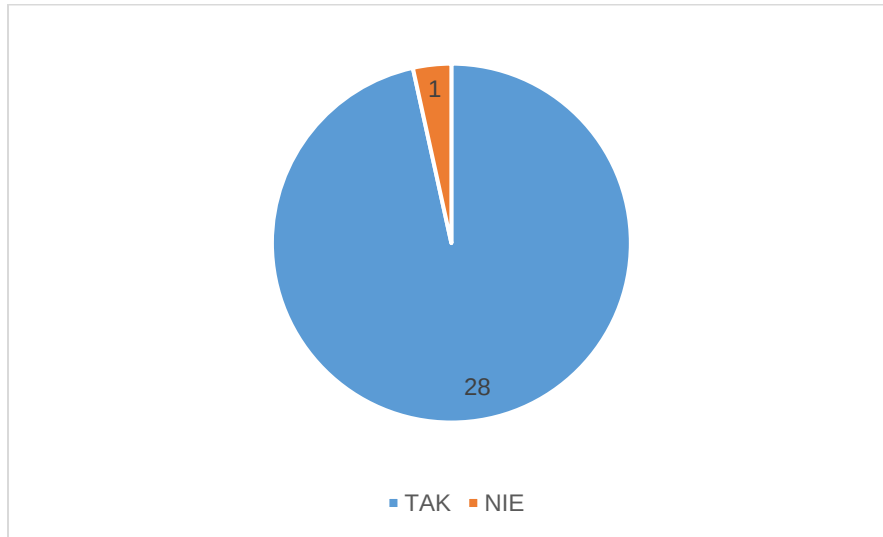
15. Reprezentowany sektor.

Największa liczba ankietowanych pochodziła z sektora usług i przemysłu (po 8 osób) drugą co do liczebności grupę stanowiły osoby z sektora administracji (7 osób).

16. Czy jesteś mieszkańcem Miasta i Gminy Łasin?

Zdecydowana większość ankietowanych jest mieszkańcami Miasta i Gminy Łasin (28 osób).

Model Struktury Funkcjonalno Przestrzennej Miasta i Gminy Łasin

Oznaczenia:

- Granice administracyjne:
- Gmina Łasin
 - Miasto Łasin - małe miasto, ośrodek uzupełniający ośrodki powiatowe (wg hierarchii sieci osadniczej województwa)
 - granice województw

- System transportowy:
- droga krajowa nr 16
 - droga wojewódzka nr 538
 - orientacyjny korytarz przebiegu linii kolejowych dużych prędkości związanych z CPK

Obiekty infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym:

- oczyszczalnia ścieków
- ujęcia wody
- linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- rurociąg naftowy
- istniejące elektrownie wiatrowe

- System przyrodniczy:
- obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo
 - korytarze ekologiczne

- Działania związane z realizacją wyznaczonych celów (mające odniesienia przestrzenne):
- Aktywizacja mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i oferty kulturalno-sportowej oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi
 - Wysokiej jakości infrastruktura i oferta edukacyjna
 - Dbłość o zdrowie mieszkańców
 - Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
 - Rozwój infrastruktury w celu wykorzystania walorów turystycznych Miasta i Gminy
 - Ochrona dziedzictwa kulturowego i rewitalizacja przestrzeni publicznych
 - Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej
 - Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwiązania ekologiczne
 - Rozwój gospodarki mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej
 - Rozwój odnawialnych źródeł energii

Kluczowy projekt zgodnie ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego:
447 Budowa obwodnicy Łasina w ciągu drogi wojewódzkiej DW 538

Zgodnie ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego:
Kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa:

- Gmina Łasin jest gminą szczególnie predysponowaną do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym,
- gleby najwyższych klas przydatności rolniczej (I-III)

Gmina Łasin należy do miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF) Grudziądza oraz do obszaru prowadzenia polityki terytorialnej (OPPT) Grudziądza

Obszary prowadzenia polityki terytorialnej:
Obszary Strategicznej Interwencji (OSI):

- poziom krajowy:
 - OSI miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze
 - MOF miasta kryzysowego Grudziądza,
 - OSI obszaru zagrożonego trwałą marginalizacją;
- poziom regionalny:
 - miejski obszar funkcjonalny (MOF) Grudziądza,
 - OSI obszaru peryferyjności transportowej

Na terenie gminy Łasin zidentyfikowano negatywną sytuację społeczno gospodarczą na poziomie regionalnym:

- problem niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości,
- problem zaawansowanych procesów starzenia się społeczeństwa

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DOTYCZĄCYCH OPRACOWANEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY ŁASIN NA LATA 2024-2030

21.10.2024 r.

Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 324) oraz zgodnie z Uchwałą nr IV/29/2024 Rady Miejskiej Łasin z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy podlega konsultacjom w szczególności z:

- sąsiednimi gminami i ich związkami,
- lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi,
- mieszkańcami gminy,
- oraz z właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

W związku z powyższym zgodnie z Obwieszczeniem Burmistrza Miasta i Gminy Łasin z dnia 2 września 2024 roku w sprawie konsultacji społecznych dotyczących projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030 była możliwość wzięcia udziału w konsultacjach społecznych oraz zgłaszania uwag do projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030.

Osoby zainteresowane tematyką objętą zakresem konsultacji mogły składać uwagi w terminie od 9 września 2024 roku do 13 października 2024 roku w formie pisemnej poprzez formularz uwag pisemny (wzór formularza stanowi załącznik A do niniejszego raportu) i:

1. przesłać na adres mailowy: umig@lasin.pl, lub
2. przesłać pocztą na adres: Urząd Miasta i Gminy Łasin, ul. Radzyńska 2, 86-320 Łasin, lub
3. dostarczyć do Urzędu Miasta i Gminy w Łasinie osobiście – Sekretariat, p. 21 – I piętro.

Ponadto w dniu 8 października 2024 roku o godz. 16.00 w budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Łasinie zorganizowane zostało spotkanie konsultacyjne, podczas którego można było poznać wyniki prac oraz zgłaszać uwagi.

Projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030 w okresie konsultacji był dostępny dla wszystkich potencjalnych interesariuszy, w tym w szczególności dla mieszkańców i lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych na stronie internetowej Miasta i Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta i Gminy Łasin oraz w Urzędzie Miasta i Gminy po wcześniejszym umówieniu się.

Ponadto gminy sąsiadujące z Miastem i Gminą Łasin, tj. Gmina Rogóźno, Gmina Świecie nad Osą, Gmina Gruta, Gmina Biskupiec, Gmina Kisielice, Gmina Gardeja oraz Lokalna Grupa Działania „Vistula -Terra Culmensis”, Stowarzyszenie Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Powiatu Grudziądzkiego, a także Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie otrzymały indywidualne, pisemne zaproszenie do udziału w konsultacjach i wniesienia uwag.

W trakcie przeprowadzonych konsultacji wpłynęły uwagi od:

1. VORTEX ENERGY WINDPARK SP. Z O.O. (załącznik B do niniejszego raportu)

Sposób ustosunkowania się do zgłoszonych uwag przedstawiono w poniższej tabeli:

Podmiot zgłaszający uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Sposób ustosunkowania się do uwagi
VORTEX ENERGY WINDPARK SP. Z O.O.	Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Łasin s. 62 2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii. Odnawialne źródła Energii	Wnoszę o uzupełnienie treści podrozdziału o informacje nt. występowania w gminie dobrych warunków do pozyskiwania energii z wiatru i wskazanie na możliwości rozwoju elektrowni wiatrowych na terenie gminy Łasin.	Dostrzegając potencjał gminy Łasin w zakresie występowania terenów dogodnych do realizacji infrastruktury umożliwiającej produkcję ze źródeł odnawialnych – elektrowni wiatrowych i elektrowni słonecznych, spółka Vortex Energy Windpark, wchodząca w skład grupy Vortex Energy, pismem z dnia 4 czerwca 2024 r. złożyła wniosek o uwzględnienie ww. inwestycji w planie ogólnym gminy Łasin. Wewnętrzne analizy przeprowadzone za pomocą profesjonalnego oprogramowania wskazują na dogodne warunki wietrzne i solarne w gminie Łasin, pozwalające na optymalną pracę turbin wiatrowych i paneli fotowoltaicznych. Prawdopodobnie ten aspekt nie został przebadany na etapie diagnozy społeczno-gospodarczej i warto dodać go w dokumentacji w kontekście umożliwienia realizacji projektów OZE w gminie.	Uwagi uwzględnione częściowo. Projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin na lata 2024-2030 w podrozdziale 6.7. określa zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW. Zapisy tego podrozdziału zostały doprecyzowane i brzmią obecnie następująco: „Do odnawialnych źródeł energii potencjalnie zlokalizowanych oraz istniejących na terenie Miasta i Gminy Łasin zalicza się elektrownie wiatrowe wykorzystujące siłę wiatru, panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne, wykorzystujące energię słoneczną, elektrownie wodne oraz biogazownie i elektrownie na biomasę, zakładające wykorzystanie energetyczne stałych i suchych odpadów biomasy. Wszystkie obiekty OZE lokalizowane na terenie gminy muszą spełniać przepisy i normy szczególne, mające odniesienie do ich rodzaju, wielkości i charakterystyki technicznej. Lokalizacja i budowa urządzeń odnawialnych źródeł energii winny odbywać się zgodnie z przepisami odrębnymi. Rozmieszczenie obiektów OZE winno być każdorazowo poprzedzone wielokierunkowymi analizami, by obiekty te wraz ze swoimi strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu nie stanowiły barier w przestrzeni i nie powodowały nadmiernego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz tereny mieszkaniowe.
	Projekt Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin R. III, s. 16 Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej w oparciu o potencjał zasobów lokalnych	Wnoszę o dodanie Celu operacyjnego i kierunków działań: Cel operacyjny. II.6 Tworzenie warunków do rozwoju projektów OZE w zgodzie z lokalnymi uwarunkowaniami. II.6.1. Opracowanie dokumentów planistycznych umożliwiających realizację projektów OZE. II.6.2. Podjęcie działań informacyjnych w zakresie pozytywnych stron inwestycji w OZE.	W myśl aktualnego brzmienia przepisów oraz widocznych zmian w strukturze zależności dokumentów strategicznych i planistycznych należy zwrócić szczególną uwagę na ustalenia przestrzenne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Łasin. Te elementy czyli w szczególności model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie wpłyną ostatecznie na kształt kolejnych dokumentów tj. Planu Ogólnego Gminy oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego. Vortex Energy Windpark jest podmiotem realizującym projekty OZE, w tym w	Lokalizację różnych typów instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) powinny uwzględniać specyfikę instalacji, aby minimalizować ich wpływ na środowisko i społeczności lokalne oraz maksymalizować efektywność energetyczną. Elektrownie wiatrowe powinny być lokalizowane w miejscach charakteryzujących się wysoką prędkością i stałością wiatru. Unikać należy obszarów zamieszkałych – zaleca się zachowanie
	Projekt Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin R. IV, s. 34 Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz	Analogicznie do poprzedniej uwagi. Prośba o dodanie celu operacyjnego oraz proponowanych działań. W ich ramach proponuje się: - w ramach II.6.1.: • Rezultaty: 1. Stworzenie korzystnych warunków do realizacji projektów OZE. 2. Poprawa możliwości inwestycyjnych gminy		

	wskaźniki ich osiągnięcia	poprzez pozyskanie zewnętrznych inwestorów. 3. Budowa pozytywnej, proekologicznej marki gminy. - Wskaźniki: 1. Opracowanie planu ogólnego gminy umożliwiającego realizację projektów OZE – 1 szt. 2. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określających lokalizację i rodzaj technologii OZE – min. 1 szt. - Źródła pomiaru wskaźnika: 1. Protokoły obrad sesji Rady Miasta i Gminy Łasin - w ramach II.6.2.: - Rezultaty: 1. Poszerzenie wiedzy o OZE wśród lokalnej społeczności oraz zyskanie akceptacji dla realizacji tego typu projektów. - Wskaźniki: 1. Przeprowadzenie spotkania otwartego, podczas którego omówione zostaną główne typy instalacji OZE oraz potencjalne lokalizacje na terenie gminy – np. w trakcie procedury uchwalania POG. – min. 1 szt. 2. Promocja OZE podczas wydarzeń gminnych – min. 1. Źródła pomiaru wskaźnika: 1. Protokoły spotkań otwartych.	zakresie farm wiatrowych i fotowoltaicznych. Z uwagi na plany inwestycyjne na terenie gminy Łasin wnosi się o uwzględnienie zawartych w niniejszym formularzu elementów. Zmiany w projekcie SRMiG Łasin pozwolą na dalsze prace nad rozwojem projektów i ich ostateczną realizację, która ostatecznie przyniesie wymierne korzyści dla mieszkańców.	odpowiedniej odległości od budynków mieszkalnych, aby zminimalizować oddziaływanie hałasu. Równocześnie ważne jest, aby przy lokalizacji elektrowni wiatrowych uwzględnić tereny chronione przyrodniczo oraz korytarze migracji ptaków. Miasto i Gmina Łasin charakteryzuje się dobrymi warunkami wietrznymi do pozyskiwania energii z wiatru. Instalacje fotowoltaiczne można lokalizować na dachach budynków mieszkalnych, gospodarczych, komercyjnych oraz na gruntach o niższych klasach bonitacyjnych. Panele mogą być umieszczane na terenach zdegradowanych lub przemysłowych. Biogazownie powinny być lokalizowane blisko źródeł biomasy, takich jak gospodarstwa rolne, hodowle zwierząt czy zakłady przemysłu spożywczego. Zaleca się, aby instalacje te powstawały na terenach przemysłowych lub rolniczych, w odpowiedniej odległości od zabudowań mieszkalnych, aby uniknąć uciążliwości zapachowych dla lokalnych mieszkańców. Ważne jest także, aby biogazownie były odpowiednio zintegrowane z lokalnymi systemami energetycznymi, co pozwoli na efektywne wykorzystanie wytwarzanej energii oraz ciepła. Elektrownie wodne powinny być lokalizowane na rzekach lub ciekach wodnych, które zapewniają stały przepływ wody o odpowiedniej mocy. Przy ich planowaniu należy jednak uwzględniać wpływ na ekosystemy wodne, zwłaszcza siedliska ryb i roślinności wodnej. Ważne jest zachowanie przepływów nienaruszalnych oraz minimalizowanie zmian w reżimie hydrologicznym rzek. Każdy typ instalacji OZE wymaga indywidualnego podejścia do kwestii lokalizacji, z uwzględnieniem lokalnych warunków przyrodniczych, gospodarczych i społecznych, aby zapewnić zrównoważony rozwój i akceptację społeczną tych inwestycji. Ponadto możliwe jest ich lokalizowanie w terenach rolniczych na gruntach o niższych klasach bonitacyjnych, w znacznych odległościach od terenów zabudowanych, ponieważ ich lokalizacja ma znikomy wpływ na uprawę pól w sąsiedztwie. Jednocześnie należy dążyć do rozbudowy sieci
--	---------------------------	--	--	---

		2. Informacje o tematyce prezentowanej przez wystawców na wydarzeniach gminnych.		elektroenergetycznych, w tym sieci przesyłowych dla umożliwienia odbioru wyprodukowanej energii oraz jej dystrybucji do odbiorców. Obiektów OZE o dużych mocach dopełniać powinny niewielkie mikroinstalacje montowane na dachach budynków, realizowane na potrzeby prosumentów energii elektrycznej."
	Model Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej Miasta i Gminy Łasin	Wnoszę o dodanie ikony oznaczającej projekty OZE do legendy oraz uwzględnienie jej na wizualizacji <i>Modelu...</i> w miejscowościach: Szyrwald, Gordanowo, Zawda, Nowe Jankowice, Jankowice, Jakubkowo i Bogdanki. Tworzenie warunków do rozwoju projektów OZE w zgodzie z lokalnymi uwarunkowaniami.		
	Projekt Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Łasin R. VII, VIII	Prośba o dokonanie stosownych wpisów / korekt dla ww. w części realizacyjnej dokumentu.		Model Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej Miasta i Gminy Łasin został uzupełniony o ikonę oznaczającą projekty OZE. Uzupełnione treści podrozdziału 6.7. stanowią zapisy kierunkowe określające w ogólny sposób zasady realizacji inwestycji polegających na lokalizacji na terenie Miasta i Gminy Łasin obiektów OZE. Zapisy te w żadne sposób nie wykluczają możliwości realizacji w przyszłości projektów OZE na terenie Miasta i Gminy. Strategia rozwoju jest dokumentem kierunkowym, m. in. wyznaczającym wytyczne dla aktów planowania przestrzennego. Powyżej przytoczone zapisy stanowią także wytyczne dla opracowania Planu Ogólnego i są brane pod uwagę przy tworzeniu tego dokumentu. W związku z powyższym nie ma konieczności uwzględniania w strategii proponowanych zapisów odnośnie celów i wskaźników wynikających z przedstawionych uwag.

Poza powyżej zebranymi uwagami, w treści dokumentu nie dokonano innych zmian.

Załączniki:

- A) Wzór formularza uwag (pisemny)
- B) Formularz uwag zgłoszony przez VORTEX ENERGY WINDPARK SP. Z O.O.

Signature Not Verified

Dokument podpisany przez
Rafał Kobylski; Miasto i
Gmina Łasin
Data: 2024.10.23 08:49:36
CEST